CECILIA DUDU

SCARABEUL LUI RAŞID

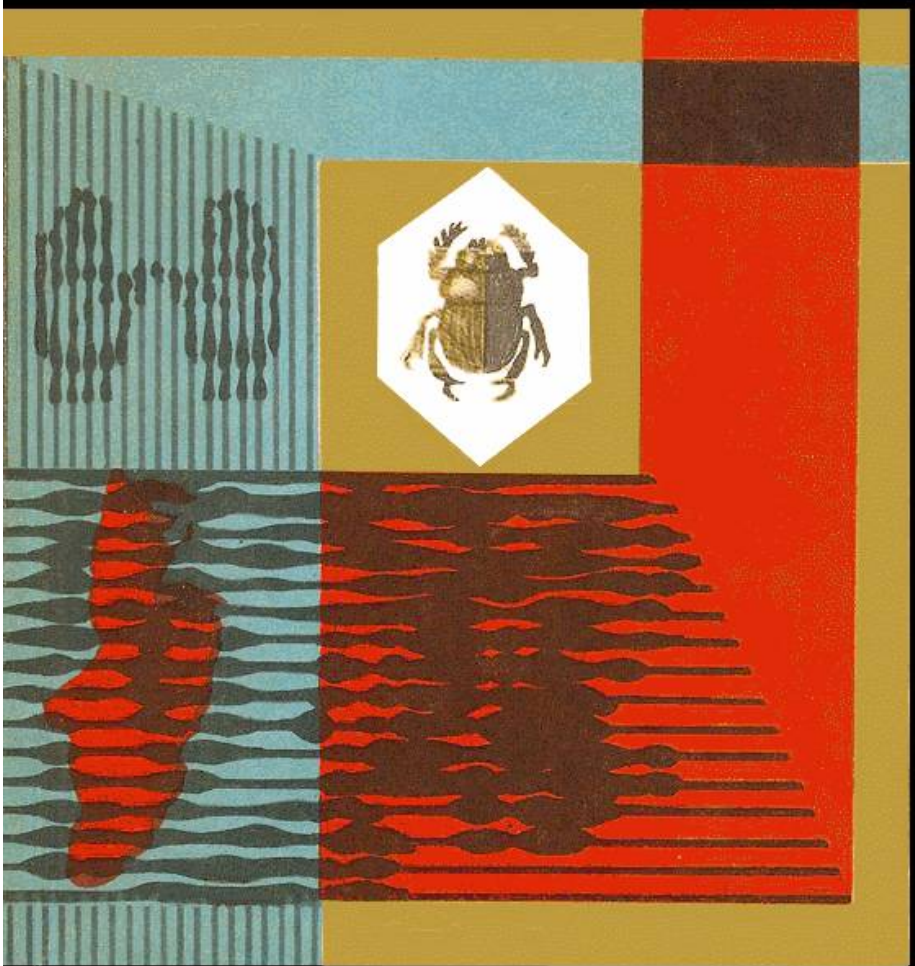

EDITURA TINERETULUI

CECILIA
DUDU

scarabeul lui rașid

virtual-project.eu
== aladrian ==

EDITURA TINERETULUI
1966

Omul mai are nevoie încă şi astăzi de concursul norocului, pentru a reuşi să moară mulțumit. Spun asta, deoarece toate complicațiile vieții mele puteau foarte bine să nu se întâmple.

În primul rând nu eram dator, la vârsta mea, să mai fiu în viață în preajma anului 2085, după cum nu văd de ce acelaşi an a trebuit să fie declarat al „Paleocosmonauticii".

De asemeni nu văd de ce ar fi trebuit ca noua direcțiune a bibliotecii din Indianapolis să fi avut în anul 2084 strania inspirație de a ne cere inventarierea generală ; s-o ceară unei instituții în care asemenea operație fusese prin tradiție disprețuită.

Şi încă aş fi putut să-mi văd liniştit de viață, în monotonia fericirii, dacă seria neşanselor s-ar fi oprit aici şi nu m-aş fi întâlnit cu umbra lui John Steelwin senior, deponentul casetei sigilate pe care am descoperit-o la inventariere. Umbra aceasta a trezit în mine o solidaritate ciudată, sentimente şi presentimente pe care numai anii de rendes-vous *cu veşnic tânăra moarte pot să ți le sădească în suflet. Întâmplarea a vrut ca această solidaritate, obişnuită între contemporani, eu s-o simt față de cineva uitat, dispărut.*

Întâi mi-a atras atenția femininul literelor din inscripția de pe caseta închisă, apoi faptul că era în româneşte — o limbă pe cât de frumoasă, pe atât de rară la noi în Indiana : Numai tatălui meu*. Caseta era însoțită de o simplă mapă, conținând un singur document: scrisoarea unui tată.*

Literele tremurate trădau şi vârsta şi emoția trăită de semnatar în ziua de 15 decembrie 1987, când se hotărâse să o scrie.

Cercetând, am aflat că John Steelwin senior a depus-o în arhiva bibliotecii noastre (al cărui fondator, cu ultimii dolari ai unei foste averi, era chiar el) o dată cu însuşi actul de fundație. Ciudat că în acest din urmă act

bătrânul solicita pentru fundația lui numele de John Steelwin junior Library", pe care biblioteca noastră îl şi purtase un număr de decenii, fără ca cineva să ştie de existența vreunui junior al acestei stinse familii.

Dar straniul situației creştea o dată cu lectura atentă a scrisorii lui John senior.

El începea prin a povesti — pe tonul unui trustman desabuzat şi pe coarda unui tată însingurat — împrejurările în care primise, în decembrie 1985, caseta sigilată de unicul lui copil — Hellen.

Ceea ce desigur înseamnă cel mult o Steelwin junior şi nicidecum un junior şi mai cu seamă un John.

Hellen îl rugase atunci să deschidă caseta şi să citească cele patru jurnale intime închise sub sigilii, „…al meu, al lui Tudor, al prietenului tău Allen Connor şi scrisorile lui Rudi Norton, care, în fond, sunt tot un jurnal intim".

Îi mai scria Hellen că toate acestea, oricât de hieroglific îi vor apare uneori, îl vor face totuşi să o simtă lângă el şi să o înțeleagă. Să înțeleagă de ce nu mai putea reveni cu adevărat lângă el.

Povestea lui John Steelwin continua stângace.

Caseta cu tot conținutul ei ar fi trebuit apoi să fie resigilată şi depusă la Universitatea Columbia (al cărei doctor summa cum laudae[1] *era şi Hellen) cu obligația de a nu fi deschisă decât după moartea ei… „ca să nu asist de visu*[2] *la devorarea publică a ființei mele sufleteşti".*

Bătrânul mărturisea naiv, în frazele următoare, că a trăit tot timpul cu impresia că în caseta aceea „se aflau închise patru inimi grele" şi că de multe ori o lua în brațe „ca să le mângâie şi ca să se mângâie".

Dar acest John senior — a cărui voită autoruinare mai persistă, încă inexplicabilă, în amintirile îndepărtate ale foştilor trustmeni — ne mai mărturiseşte că nu deschisese niciodată caseta cu inimi şi că, dimpotrivă, îi pusese un al doilea rând de sigilii, „…nu am deschis-o ca să mă pot amăgi până la capătul vieții cu gândul că în ea se

ascunde ceea ce mereu am dorit să cred că se ascunde".

Totuşi nu dă nici o explicație (poate pentru că, omeneşte, era prea uşor de înțeles) de ce nu a depus-o la Columbia University şi a preferat arhiva unei fundații modeste, dar care avea să poarte numele unui imaginar — sau prea dorit — fecior al său.

Cum la data descoperirii casetei, Hellen Steelwin mai putea fi în viață doar cu riscul unui secol de triste primăveri, m-am considerat în drept, ca unic descoperitor, să procedez la ruperea celor două rânduri de sigilii.

Si chiar aşa s-ar fi întâmplat, dacă nu intervenea prea conformista mea conştiință de arhivar, care să mă determine a mă adresa Oficiului Juridic de Tutelare a Documentelor Istorice, pentru îndeplinirea formelor legale de omologare a unicei descoperiri a vieții mele.

Dar zodia uimirii şi seria neşanselor erau departe de capăt, căci această simplă formalitate mi-a fost refuzată ! Si chiar pe un ton foarte serios.

Oficiul îmi cerea pur şi simplu „o copie autentificată" după actul cel mai trist al vieții Hellenei Steelwin. Conform prevederilor legale! Era peste puterile vârstei mele, trecută de mult peste pragul celor 80 de ani ai mediei secolului nostru.

Si aş fi renunțat, dacă nu m-aş fi îndrăgostit iarăşi de o umbră : de Hellen Steelwin.

În definitiv, era de mult un nume celebru, deşi nu îl purta nici o statuie. Si câte gânduri nu tulburase…

Cândva, cărțile ei de poezii (unele cu titluri curioase ca „Poemele Insulei Albe") îmi trecuseră de multe ori prin mână. Poate şi prin inimă ! O spun pentru a fi crezut că — depăşindu-mi puterile — am făcut toate demersurile posibile ca să obțin actul pe care OJTD-ul mi-l cerea cu atâta juridicitate. Dar de peste tot acelaşi răspuns : „Referitor la scrisoarea dv. cu data de… vă asigurăm că actul menționat nu se găseşte în arhivele din… Vă recomandăm a vă adresa la…"

Si asta se întâmpla în sec. XXI, când toată statistica

globului se face zilnic şi la toate rubricile ! Când ciberneza depăşeşte toate performanţele tehnice ale bătrânei cibernetici!

Dacă totuşi m-am hotărât, la vârsta mea, deprinsă doar cu viteza domoală a comodelor Concorde (adevărul e că tehnica îmbătrâneşte înaintea oamenilor) ,să descriu o semiorbită a planetei într-un îndrăcit proiectil cosmic, datorez aceasta profesorului Rackey de la Columbia University.

Nu ne mai văzusem de la finala concursului de rachete spaţiale. Acum l-am reîntâlnit la preliminarele ultimei competiţii pentru cupa Meteor.

Surprins de nepăsarea cu care priveam evoluţia de pe ecranele stadionului, m-a întrebat de necazuri. Era, bineînţeles, doar o politeţe din partea lui. Dar eu aveam într-adevăr necazuri.

I-am răspuns în câteva… mai multe cuvinte decât se aştepta şi am observat că, la rându-i, devenea din ce în ce mai puţin atent la turnantele cosmice ale lui Vidal în urmărirea lui Macev, la a treia trecere prin periheliu, deşi pariase pe şansa lui.

Ne-am revăzut chiar a doua zi la bibliotecă.

După ce şi-a interpus lupa — am numărat, de unsprezece ori — între corneea de diamant albastru şi scrisoarea bătrânului John, studiind îndelung şi absorbit cele trei cuvinte scrise de Hellen Steelwin, şi-a amintit şi de mine, ca să-mi spună :

— Oficiul Juridic de Tutelare a Documentelor are dreptate !

— De drept are, dar de fapt ? !

— Şi de drept şi de fapt!

— … !

— Numai că… actul pe care îl cauţi nu ţi-l poate da nici Hellen Steelwin.

— De asta sunt sigur !

— Dar… ar putea să-ţi permită să deschizi caseta… Ea…

— Adică urmaşa ei… omonimă, vrei să spui ?

— Adică ea, Hellen Steelwin. Poate acum ar îngădui. Poate. Dacă ai merge până acolo…

Rackey rămase mult timp pe gânduri.

De data aceasta îşi fixase corneea lui de diamant albastru chiar asupra mea. Dar privea prin mine.

Eu nu reuşeam să leg două gânduri. În minte mi se învârtea un roi de idei… Hellen Steelwin însăşi… Contracția timpului… Dacă… ai merge acolo… Cu viteza luminii ?!… În trenul, lui Einstein ? Unde ? În astre ? Numai acolo nu întrebasem încă de actul necesar OJTD-ului.

În cutia craniană simțeam crescând vertiginos o viteză de rotație, încât vocea lui Rackey interveni salvatoare.

Spunea că îmi va da o scrisoare. Dar va trebui să fiu eu însumi mesagerul ei. Va fi adresată „singurei persoane de pe Pământ (am răsuflat uşurat în dreptul cuvântului Pământ) care ar putea să-ți îngăduie să deschizi caseta". Eram nerăbdător.

Va trebui să iau şi caseta şi scrisoarea bătrânului John. „Si — stărui Rackey — totul depinde de cum vei şti să impresionezi".

Îmi mai promitea că înaintea mea va ajunge acolo o lungă radiogramă a lui.

L-am rugat să o scrie cât mai impresionantă.

Şi am pornit. Şi am ajuns. Şi s-au rupt două rânduri de sigilii şi… am devenit autor per accidens [{3}] *al acestei cărți — ceea ce nu este doar o simplă formulă de modestie, de vreme ce nu am făcut decât o compilație după jurnalele adevăraților autori.*

Am cules din 1751 de pagini pe acele pe care le-am crezut mai vii sau mai semnificative, dar fără certitudinea că filele care au fost lăsate la o parte nu ar fi putut fi tot atât de interesante.

Am rânduit succesiunea acestor fragmente astfel ca firul acțiunii să treacă neîntrerupt prin ele, dar nu am izbutit să nu las şi pe seama cititorilor umplerea unor

goluri sau înnodarea unor fire. Nici nu am reuşit să evit o seamă de repetări şi câteva întoarceri din drum. Ar fi însemnat să denaturez prea mult autenticul unor însemnări, în care nici preocuparea literară, nici cea ştiinţifică nu este cea dintâi, de vreme ce au fost scrise în cămara inimii…

Autorul per accidens *nu a preferat acest procedeu, inspirat fiind de vreo tehnică literară de efect, ci numai datorită lipsei lui de daruri scriitoriceşti. (E greu să te întreci cu frumosul din inimă.) Totuşi, în situaţiile în care nu se putea face altfel, s-a încumetat să îmbine şi cu proza personală firul întâmplărilor.*

Firul întâmplărilor din această carte… Istoria unei expediţii. Expediţia unor oameni de ştiinţă — despre care s-au conceput până astăzi atâtea tratate încât numele lor figurează în enciclopedii — şi care totuşi a fost scrisă fără nici o contribuţie din partea acestor opisuri pline de prestigiul exactităţii ştiinţifice.

O carte în care expediţia începe şi trece mereu prin sufletul celor care au întreprins-o, luând — filtrată prin ei — o cale cu totul alta decât aceea a literei precise şi reci a tratatelor, ceea ce ar fi, în sfârşit, un merit, modest, al autorului per accidens.

Aşa s-a născut şi s-a închegat cartea celor patru inimi de la Gaşer-La, închise în caseta dublu sigilată.

Într-unul din jurnalele lui Tudor Pârvanu am întâlnit o frază : „Unu este prima cifră a numărului fără sfârşit”.

Dar totul are un sfârşit.

Si expediţia Amfidayam îl va avea pe al ei şi, o dată cu el, şi cartea aceasta fără sfârşit.

Căci nimic nu e mai cert ca infinitul, cel care face ca toate cele ce au un început să aibă şi un sfârşit.

Capitolul I

Cum apare un congres arheologic în jurnalele intime ale unor arheologi (Tudor Pârvanu; Hellen Steelwin; Allen Connor) în anul erei noastre 1984

Paris, 10 martie

Astăzi a avut loc festivitatea deschiderii congresului. Discursul de bun venit al lui Otain, rostit în limba aztecă — ultima cucerire a lingvisticii cibernetice — a fost cel mai aplaudat, deşi nu l-a înțeles nimeni.

După celelalte saluturi de rigoare s-a şi trecut la comunicări, prima fiind tot a lui Otain : „Tehnica reînvierii fonetice a limbilor moarte, prin aplicarea ciberneticii retroverse".

Oricât de reci ar fi slujitorii ştiinței, este cam greu să nu te emoționeze gândul că, în curând, ecourile Pământului vor putea din nou să răspundă în limba faraonilor sau a Babilonului sau a Etruscilor ca şi a Dacilor. Deocamdată a trebuit să ne mulțumim cu constatarea că azteca nu e nici mai puțin muzicală, nici mai puțin concisă decât latina.

S-a adoptat, bineînțeles, sistemul comunicărilor paralele, pe secțiuni. Altfel nici nu s-ar putea epuiza materialul bogat, prezentat acestui congres. Numai câteva lucrări de mare însemnătate vor fi expuse şi discutate în secțiunile unite.

11 martie

Pierderea suferită astăzi este într-adevăr dureroasă, mai cu seamă la gândul că o datorez unei greşite interpretări a unui H. (H roman, nici măcar runic !) Scuza că acest H era totuşi o inocentă eroare de tipar în programul de comunicări al congresului nu schimbă prea mult lucrurile.

Mai conştiincios decât la *Grand Opera*, citisem pe a

opta pagină, a acestui program : *„Dr. Steelwin H. (U.S.A.) : Asupra fosilelor umane din peşterile de sub cascada Colorado. Sala nr. 4 — Secția de Protoistorie”.*

Recunosc că despre ilustrul coleg dr. Steelwin H. nu auzisem încă şi ar fi fost justificată dorința de a-l cunoaşte cu această ocazie, o dată cu umanele sale fosile, dar — în paralel — în sala nr. 3 era programat Andreescu. Mai trebuia să-mi pun şi propriul material în ordine, căci prima mea comunicare era înscrisă imediat după aceea a domnului St. H.

Am hotărât să-mi împart timpul cu spirit practic între sala nr. 3, cabinetul de studiu (pus la dispoziție grație unei organizări într-adevăr ireproşabile) şi, eventual, sala nr. 4. Nu am ajuns în această din urmă sală decât după mai bine de o oră. Se trecuse de mult la discuții. Desigur că mai întâi l-am căutat cu ochii pe domnul dr. H. Dar la catedră nu se afla nici un domn, dimpotrivă — o doamnă. Neclintită şi frumoasă.

Decor nu părea să fie, deşi i-ar fi stat bine ca statuie. Cum despre o muză a arheologiei — cu tot cultul meu pentru Apollo — nu auzisem încă, am procedat de îndată la o informare discretă.

Discreția a fost maximă, deoarece mi-am manifestat curiozitatea în româneşte, față de Badea, care, dezlegând misterul H-ului cu un ceas mai devreme, se instalase de la început în sala nr. 4, subit şi irezistibil atras de fosilele umane de sub Colorado. Mi-a răspuns în modul cel mai silențios, arătându-mi pagina 85 a preambulului, şoptindu-mi :

— Te-a citat de două ori… fără să se uite în sală.

Nota din preambul — în franțuzeşte — era foarte succintă ;

„Steelwin Hellen, doctor în filologie comparată. Studii şi cercetări despre interpretarea istorico-filozofică a miturilor, a legendelor şi migrației lor.

Participă, ca şef de secție, la săpăturile de la Pressipice de sub cascadele râului Colorado.

Autoare a volumului de versuri Din Grote. N. Arkansas, S.U.A.“

Anul naşterii era ignorat. O ultimă probă că dr. H. era… Hellen.

— Şi când să se fi născut această „Elena din Colorado” ? am apelat în continuare la oficiile istoriografice ale lui Badea.

— Pare să fie un eveniment foarte recent.

— Şi totuşi este prima doamnă…

— Şi totuşi este prima domnişoară care face comunicări inteligente unui congres al ştiinței bătrâneților…

— S-ar zice că deții şi unele documente suplimentare, am insistat cu simulată gelozie pur profesională.

— După felul cum s-a referit şi mai ales cum a înțeles cartea ta despre trecutul legendelor şi filosofia miturilor orientale ai avea datoria să…

L-am încredințat că îmi voi face datoria.

Institutul de la Bucureşti mi-a telegrafiat, cu o grabă emoționantă, rezoluția Conferinței de Fizică Nucleară cu privire la omologarea denumirii de „cosmofrancii“, ceruta de mine pentru cei doi izotopi ai franciului, pe care i-am identificat în platforma de la Dayam.

Evident, este un succes al nucleoniştilor români, la care am contribuit şi eu. Poate chiar esențial. Totuşi termenii în care mi se telegrafiază felicitările depăşesc obiectivitatea, oricât sentiment colegial ar avea dreptul să adauge la ea tovarăşii mei de cercetări.

Cu aceste gânduri le voi expedia, tot astăzi, răspunsul meu, o dată cu întreg surplusul de felicitări care, revenindu-le lor, mi l-au trimis mie. Dacă vor să fie darnici, să fim.

Aşadar rămâne să se mai confirme existența acestor izotopi în anumite şi numai anumite astre, pentru ca teoria nucleară a paleocosmonauticii să fie definitiv consacrată.

Prin Fr. 225 şi Fr. 227 — de acum încolo „*cosmofrancii*“ — vom putea recunoaşte geneza unei categorii întregi de astre, spre deosebire de altele, între care şi Pământul. Vom putea urmări aproape exact traiectele lor în univers (adevărate stele marcate) şi vom putea calcula — cu destulă aproximaţie — atât căile posibile ale cosmonauţilor, cât şi împrejurimile în care ar fi putut ateriza.

Oricum, mai e mult de gândit, dar mai ales de calculat. La acest din urmă capitol simt nevoia unui aliat. La acest din urmă capitol ? Nu. Simt nevoia unui aliat — care să ştie fără vorbe şi gânduri. Să creadă tot. Să iubească tot. Fără vorbe şi gânduri.

Comunicarea lui Andreescu a reuşit să adauge o sumă de elemente noi unei teze la care se credea că nu mai rămăsese nimic de adăugat. În cadrul discuţiilor Ykawa a făcut o remarcă de valoare simbolică.

Vorbind despre multitudinea urmelor daco-romano-române, aflate în toate săpăturile referitoare la perioada 400—1100, conchidea : „Se pare că pământul transilvan îşi ia, în faţa ştiinţei istorice, o binemeritată revanşă faţă de ofensa «vidului demografic» care i s-a adus cândva.” Tot el a propus publicarea în întregime a comunicării. Intervenţia lui Ykawa m-a impresionat cu atât mai mult cu cât Andreescu se abţinuse în expunere de la orice pledoarie. Folosise cel mai riguros stil ştiinţific, lăsând acumularea sistematică a datelor să peroreze singură.

Montparnasse, 10 martie

Uvertura congresului nostru mi-a făcut o impresie antitetică. Pe cât de arheologic, pe atât de contemporan şi animat. Vârstele arheologice (e vorba de chipuri şi nu de idei) slab reprezentate. Nu reuşeau să schimbe aspectul de vivacitate, chiar de prospeţime al reuniunii.

Personal am fost încântată să constat că savanţii arhaicului sunt cel puţin la fel de inspiraţi de *Mode*

d'aujour d'hui ca şi de *Archeologia Acta*. Cu atât mai mult, dacă mă gândesc că în arheologie vechimea este prima condiție a noutății.... Adevăr care nu a împiedicat-o nici pe Nefertiti, nici pe Pariziana de la Cnosos să apară în jurnalele de modă ale secolului nostru, la

fiecare zece ani, deşi actualul dernier cri[4] vestimentar îl constituie rochiile frumoaselor preistorice ale Saharei. Picturile de la Tassili reprezintă ultima inspirație a jurnalelor ultramoderne. Să fie asta o practică a reîntineririi sau expresia faptului că timpul nu are vârstă ?

Oricum, nu pot fi de acord cu Gustavson, care mai califică şi astăzi moda ca „cea mai minoră dintre artele minore". Poate fi minoră cea mai veche dintre arte ?

Eu aş numi-o cea mai paradoxală. Deşi de mase, e totuşi a individului ; fiind mai mult de imitație, implică un maxim de originalitate ; deşi efemeră, nimic nu oglindeşte mai evident decât ea necontenita aspirație a tuturor către frumos. Este arta omniprezentă. (De vreme ce o cultivă chiar şi arheologii). O practicau şi fosilele.

Ostanda, 12 martie

DOCTOR TUDOR PÂRVANU. Mă uit la cuvintele astea. Le-am scris şi de o jumătate de oră... le privesc, încerc să-mi amintesc dacă mi s-a mai întâmplat vreodată. Şi de ce le-am scris cu majuscule ? Nu, nu-mi amintesc nici asta. Pare un titlu de roman.

Şi de ce am început cu el, când s-ar fi cuvenit să notez mai întâi alte şi importante evenimente ale zilei ?

Evident, eu sunt o spontană, pentru care „a se cuveni" este întotdeauna o problemă de autocritică ulterioară (tata ar spune de „post-calcul"). Alții mă numesc „o instinctuală" sau „o expansivă", dar sunt destul de mulți şi acei care îmi spun „o inspirată" (punând mai mult accentul pe „o"). Aceştia din urmă

sunt cei care îmi fac curte... sperând să renunț la arheologie în favoarea unor relicve contemporane.

La subcapitolul în cauză, ziua de azi se soldează cu : 11 cutii cu mimoze şi orhidee (una e neagră, scumpă şi tristă), 4 coşuri cu frezia, garoafe sau trandafiri şi 13 plicuri anexe. Aşadar 11+4—13=2 de unde rezultă, cum ar spune Sir Allen, că numărul anonimilor se menține constant. La închiderea controlului s-a putut constata că Jimm Martin a stabilit un nou record al cantității.

Cum coşul cu recordul trebuie să-l fi costat peste 500 de dolari, şi-a spus desigur că nu se poate să nu fie şi frumos.

Mă gândesc că asemenea botanice expresii ale sentimentelor nu ar putea fi bănuite decât de cel mai pur dezinteres, câtă vreme modesta mea persoană nu dispune decât de prea neînsemnate farmece proprii, cum ar fi : originea mexicano-yankee, silueta sportivă, profilul enigmatic în perpendicular contrast cu fața deschisă, chiar surâzătoare. Despre majoritarele acțiuni ale tatii la Iron Company nu se poate vorbi, desigur, decât ca despre un ultim argument în favoarea purului dezinteres al curtezanilor. Doar doctoratul meu în filologie este unanim apreciat ca ceva „nostim", ignorându-se faptul că filologia aceasta este şi comparată.

Aşa fiind, între a risipi acțiunile Companiei prin intermediul unuia sau mai multor decadenți principi ai dolarului şi a face aceeaşi operație în favoarea celor din Valea Regilor, am optat, comparativ, pentru ultimii.

Nu mi-a fost greu să obțin şi asentimentul tatii, pentru care acest tip de regi nu prezintă riscul concurenței în aspirația lui la tronul regilor țevilor de gaz...

În scrisoarea tatii, singura pe care am deschis-o azi (gest cu totul dezinteresat), nu-mi spune nimic despre contul SH—012. Asta nu înseamnă că nu am să-i sărut obrazul în telegrama de răspuns.

Nici el nu crede în vocația mea de arheolog (el spune „arheoloagă”), cu toate că în cinstea lui Iron Company m-am dedicat mai întâi epocii fierului, fapt care i-a deschis ceva mai des carnetul de cecuri din contul Reclamă şi Comisioane. La caz de nevoie am să intitulez şi săpăturile de la Pressipice: „*Archaeological Diggings of Pressipice — Steelwin jr. & Father*”[5], cu speranța că ar putea intra în straturi ceva mai adânci ale carnetului în chestiune. Dar numai la nevoie ! La mare nevoie. Deşi nu ştiu cum se întâmplă că arheologia este mereu în mare nevoie.

Multe, poate prea multe din toate acestea le-am spus astăzi şi românului... Poate pentru că l-am privit mereu în față. Poate pentru că este omul căruia nu i se poate arăta un profil enigmatic...

I-am mai spus că vreau să fac şi că voi face cu adevărat arheologie. Eram gata să adaug o vorbă şi mai mare (ştiință, sau ceva în genul „să mă dedic ştiinței”) dar m-a salvat intervenția lui.

— De ce *vreau* şi mai ales *voi face*, când se constată că *faceți* şi *ați făcut* ? Şi pe atât de *cu adevărat*, încât nu se poate spune că a fost ceva întâmplător.

Are omul acesta un fel al lui de a pune accentele pe cuvinte, făcându-le să redevină ce erau la originea lor : adevăruri.

Ceea ce mi-a spus nu mi s-a părut nici compliment, nici de circumstanță. (Am bune motive să dețin reactivi specifici ai acestor impurități psihice). Aşadar Pârvanu crede, sau nu face nici un efort de a se preface că ar crede (ceea ce în fond este acelaşi lucru) în virtuțile ca şi în meritele mele arheologice şi este convins că am fost delegată la cel de al 55-lea congres fără nici o contribuție de la Iron Company, ceea ce 80% este adevărat. Numai Allen mai are aceeaşi convingere, fără să ignore restul de procente.

.....

Si tăcerile lui mi-au plăcut. Sunt ca o retragere a

vorbelor sub frunte. Nu ca să tacă. Să spună mai mult.

Felicitările (comunicarea despre Pressipice) a ştiut să le prezinte impecabil. Sobru. Franţuzească suplă. Cuta transversă a frunţii i-am observat-o numai în clipa când, răspunzându-i, i-am mulţumit pe româneşte. (Nu chiar impecabil, după cum am constatat mai târziu). Apăruse, de-a curmezişul frunţii, în timp ce, desigur, gândea : „Regizare ? Cultură ? Curtoazie ?“ şi... „cum trebuie să reacţionez ?“ Apoi a fost rândul meu să mă mir şi să-i laud engleza insulară a răspunsului.

Duelul a continuat, accelerându-şi ritmul până când (O.K.!) entuziasmul gintei latine pe linia mexicano-română a făcut inevitabila erupţie. Cred că am bătut din palme şi am vorbit amândoi deodată... cam tare pentru urechile savanţilor conlocuitori ai hotelului rezervat în întregime congresiştilor. Amănuntul acesta nu ne-a venit de loc în minte atunci.

Si eu care eram gata să-l cred un tăcut, un meditativ, un rigorist!

Prea multe diferenţiale personale, ca să le pot prinde în ecuaţie. Va trebui să apelez la specialitatea lui Sir Allen.

Un moment care mi s-a părut straniu. Era... după entuziasm. Pe neaşteptate, privindu-mă în ochi, intrigat, amuzat şi grav : „Nu cumva latino-mexicana dv. origine vine de la Haţeg... Săcele... Târnave ? Cândva se călătoreau mulţi de pe acolo...”

Fără ca pe loc să-i fi înţeles, decât vag, cuvintele, i-am răspuns că regret. Eram, totuşi, mexicană veritabilă, chiar exotică, viţă de maiaşă — „dacă vrei să ştii”. Acest „dacă vrei să ştii” i l-am spus pe negândite. Nu-mi pare rău. Spontană anticipare, pentru când ne vom spune pe nume. Sigur că ne vom spune...

Să-mi mai notez şi abordările ştiinţifice ? Foarte interesante remarcile lui. Pline de originalitate, chiar când sunt greşite.

Definiţiile, clasificarea şi mai cu seamă interpretările

lui privind mitul, legenda şi basmul vor fi revelatoare. Face anticipări de natură să te ridice de pe scaun... ca să pleci îndată în căutarea cetăților înecate în pământ, pe care ți le

descrie cu precizia unui *baedeker*[6].

Sunt sigură că va fi laureat al premiului *Maiuri* pentru cea mai originală comunicare făcută congresului. Mi se pare că i-am şi spus-o. Păcat că nu am vot în comisia de adjudecare. (Asta numai am gândit-o).

Mi-a lăsat textul românesc al comunicării lui pentru Secțiunile unite : *Poporul roman în adâncimi şi înălțimi*. De la prima aruncătură de ochi m-a frapat contrastul dintre fantezia titlului şi concizia erudită a textului.

După cafea (nu chiar atât de turcească pe cât dorisem să i-o prepar) am semnat, cu o nouă şi foarte latinească strângere de mână, un pact de colaborare colegială. Şi multilaterală, şi pe termen nelimitat!

Plecând, s-a întors o clipă din prag. Dar nu uitase nimic. Stătea între mine şi soare. De ce nu i-am spus ca Diogene ?... Ori credeam că el mi-ar fi putut da ceea ce îmi lua în clipa aceea ?

Şi acum ?

Sunt nerăbdătoare. Repet. Prea complexă ecuație doctorul Pârvanu !

Trebuie să-l văd pe Allen. Să-i povestesc tot. Tot ?

Tare aş vrea să ştiu ce anume nu-i voi povesti.

.....

Eu nu voi trăda arheologia. Este o pasiune...

Nu este momentul să vorbesc despre pasiuni. Mai ales cu mine însămi. Dar arheologia nu o voi trăda.

Privesc cerul. Ciudat! Nici un *coup de foudre*[7] ! Cerul e limpede. Rece.

Cerul e rece şi când fulgeră.

Montparnasse, 13 martie

Allen era ocupat cu dinastia Protheos. Prea ocupat. Aşa cum ştie numai el să fie, conectat la calculatorul lui electronic, verificându-şi cabalele matematice şi cohortele ecuațiilor diferențiale.

Nu a fost posibil să suflu nici o vorbă înainte de a înghiți o nouă şi masivă doză de amare „explicații precise“ despre exactitatea precalculațiilor lui, cele care l-au dus la zămislirea robotului geolog — al doilea Protheos. Preparându-mi terenul, i-am răspuns că asemenea rococouri matematice numai el şi mintea unui robot puteau să cuprindă. Eu nu înțelegeam decât esența, adică drama în care se afla, plasat între misterul propriei Iui opere şi cruzimea ştiințifică o propriilor săi colegi de la Royal Society[8], prea puțin dispuşi să accepte o comunicare despre un super-robot, făurit şi nu născut, plin de taine şi puteri, dar despre care el, părintele, făuritorul, nu ştia să spună cum l-a făurit.

— Astăzi la şapte şi treizeci şi şase l-am experimentat pe Protheos III.

— Ei, şi ?

— Şi, culmea ! înțelegi ? Culmea !

Nu înțelegeam decât că se petrecuse ceva grav, deoarece „culmea” nu făcea parte din vocabularul lui Allen Connor.

Culmea consta în aceea că Protheos III, construit riguros („riguros”, da, înlocuieşte jumătate din vocabularul lui Allen Connor) deci, Protheos III, construit „riguros” exact după acelaşi proiect cu antecesorul său dinastic, se dovedise, la experimentare, doar un robot cuminte, care executa obedient numai sarcinile pe care i le programa creatorul său academic. Toate acestea se petreceau, bineînțeles, sub privirile cinico-ironice ale lui Protheos II, care continua, imperturbabil, să-i furnizeze un inexplicabil surplus de date, neprevăzute de creator în nici una dintre „riguros” exactele sale precalculații. Aşadar Creatorul era consternat! Se apucase să anunțe prezentarea lui

Protheos II la Royal Society ! Putea s-o facă fără să-i dea şi explicația ?

Aş fi pierdut orice şansă să ajung la conversația mea cu Allen, dacă nu i-aş fi propus ca, din moment ce tot trăieşte o dramă, hai să devenim… dramaturgi !

El nu avea chef de glumă. Eu nu aveam chef să observ.

M-am pornit într-o nepăsătoare promenadă printre numeroasele creaturi ale familiei Connor — stranii făpturi cu suflete la comandă — față de care eu am de fapt un respect deosebit, un fel de teamă şi o strângere de inimă. Din când în când înlăturam cu vârful pantofului, uşurel, vreo piesă minusculă — poate vreun gând rătăcit… Allen mă urmărea, cred, speriat de-a binelea. Dar eu vorbeam. Peroram. Declamam.

— Titlu : „Invenția care şi-a depăşit inventatorul". Dramă în nu se ştie câte acte. Personajele : se cunosc. (Prea puțini oameni, foarte mulți roboți. După cum se vede este o dramă foarte realistă.)

Prolog : Neonostradamus (prof. academ. laur. dr. — unde se pune Sir în cazuri de acestea ?) Allen Connor sărbătoreşte botezul lui Protheos I, primul său fecior robot, care ştie să facă unele analize stratigrafice, după program.

Actul 1 : Protheos I, băiat cuminte, moare de tânăr de inimă rea, deoarece tatăl său îl naşte pe Protheos II, din dragostea plină de pasiune dintre el şi o nouă matrice probabilistică a matematicii tetragonale şi diferențiale, prin integrare parțială. (Nu se ştie ce înseamnă asta, dar Protheos II s-a născut !)

Actul II : Nou-născutul genial nu numai că realizează programul de investigații geologice, îl şi depăşeşte, furnizând indicații neprogramate şi neprogramabile, dar totdeauna reale şi foarte importante.

Scena următoare : în culmea fericirii, Neonostradamus îl anunță pe Protheos II la Royal Society, urmând să-i explice şi să-i redea modul de

reproducere.

Actul III: în ciuda tuturor ipotezelor şi analizelor tehnico-matematice, Protheos II nu-şi trădează magicele forțe de devinație. Neonostradamus se vede amenințat cu moartea de confrații de la Academie, sub bănuiala de… Neocagliostro !

Actul IV : Se cunoaşte. În disperare de cauză, Neonostradamus naşte după 4 luni un geamăn : Protheos III, o creatură cuminte, fără pic de har…

Urmează „culmea" şi scena cu Hellen Steelwin, care doreşte să-l smulgă pe Sir Allen Connor din consternarea lui Neonostradamus, ca sa aibă cu el o discuție mai plăcută, în care oamenii să ia locul roboților.

Dar iată şi finalul — Actul V : Neonostradamus îl prezintă pe Protheos III la Royal Society drept Protheos II, cu toate matricele şi explicațiile în regula şi îl păstrează pe veritabilul Protheos II pentru noi.

În definitiv Protheos II pare — sufleteşte vorbind — o persoană foarte serioasă şi serviabilă, deşi fizic nu-i decât o ladă fără nici un fason. Pentru noi este bun şi aşa neexplicat ca… orice profet.

Acesta este momentul când Allen mi-a spus pentru întâia dată pe de-a dreptul „deşteaptă". Notez faptul pentru că nu se ştie dacă accidentul acesta se va repeta.

L-am mai consolat pe Allen, spunându-i că afacerea Protheos ar fi putut să iasă şi mai rău. Ce ar fi fost, de exemplu, dacă progenitura lui s-ar fi născut fată ?

Abia dacă am reuşit să-i fur un zâmbet. Totuşi, până la urmă, am izbutit să-l aduc la subiectul meu.

Mi-a ascultat povestea cu liniştea lui obişnuită. Numai scena din prag a rămas nespusă. Nespusă ? Mă privea ciudat de stăruitor.

— Allen, te uiți la mine ca la un sistem de n ecuații !

— …cu n+m necunoscute! Prea multe şi iraționale ! Mă depăşeşte !

A tăcut, ca după un timp, când îl credeam reîntors în

lumea calculelor lui, să-mi spună deodată :

— Hellen, astăzi ai fost… o explozie de entuziasm !

.....

Comunicarea cu Pârvanu pentru Secțiunile Unite o citise şi o adnotase.

Mâine va lua parte la dezbateri.

Drept comentariu mi-a afirmat că de data aceasta premiul *Maiuri* va putea fi în sfârşit conferit. (Allen face parte din juriul premiului. Sunt trei sesiuni de când nu a mai fost decernat).

Am crezut că e momentul potrivit să-i vorbesc şi despre deducțiile lui Pârvanu în legătură cu controversata problemă a platformei de la Dayam. De două decenii nimic nou nu se mai adăugase ipotezelor (mai bine spus, lipsei de ipoteze) inițiale.

E adevărat că tot exploziv i-am prezentat şi ipoteza românului, cu deosebirea că de această dată explozia a fost „înlănțuită". L-a cuprins şi pe Domnia-Sa- Calmul-şi-Calculul-în-persoană. Uitase şi de pipă, când mi-a propus o întâlnire în trei. Dar a continuat cu unele aluzii la încăperile lui cam aglomerate de roboți şi mi-a făcut nişte complimente în legătură cu ce bine se simțise la ultimul meu *five o'clock*…

I-am răspuns, cu marc regret, că următorul era duminică.

— Duminică ? Perfect!

La asta nu mă aşteptasem ! Ştiam, din istorie, că englezii nu renunță la *week-end* decât în caz de declarație de război sau criză de guvern… Şi nici asta întotdeauna.

Ciudat cât de contagioasă poate fi atracția personalității lui Pârvanu, chiar prezentată prin mijlocitori. Asta îmi spuneam când l-am auzit din nou.

— Dar să ştii că la acest *five o'clock* voi veni la *four o'clok* !{9}

Trebuie să mă gândesc.

Un celt. Un dac. Şi eu. Fiica Şarpelui cu pene, zeul

alb, coborât din soare…

Nu cumva am trac ? Rău mi-ar părea să constat că nu.

Paris, 14 martie

Comunicarea de azi, în Secțiuni Unite aproape că nu a avut comentarii.

În fond nu am făcut decât să trag concluzii din experiența tuturor marilor descoperiri şi marilor eşecuri ale arheologilor care s-au orientat după legende rămase din zorii istoriei. Am introdus silogismul într-o încurcată şi uriaşă acumulare de experiențe, ca să stabilesc metoda ştiințifică de a despodobi legendele de toate adausurile vestimentare ale mileniilor, spre a se ajunge la formele lor fecioare : adevăruri istorice.

Singura mea contribuție, să zicem, experimentală, am rezumat-o în partea a doua. De fapt am prezentat un *plan de elevație* al țării mele, din adâncimi, de sub Cucuteni, Gorgani, Năieni până pe plaiuri, la legendele moşnege ale Troianului, Parângului, Vrancei şi până sus la marile sculpturi de pe Ceahlău, Babele, Omul, unde arheostrămoşii lui Brâncuşi îşi luau cândva soarele de model şi munții drept marmore.

Mi-am legat patosul cu cele mai strânse înlănțuiri logice, dar am dat cuvintelor vibrația vocii lui Moş Gheorghc Căliman de la care am ascultat întâiaşi oară povestea lui Iovan-Iorgovan, fără de care nu m-aş fi făcut arheolog român la 10 ani.

Dar am suferit şi o înfrângere. S-a petrecut în momentul paharului cu apă. Mă juruisem mie să nu privesc… asistența. Dar — am privit-o ! Era în jumătatea din dreapta a sălii, în rândul 19. Avea un caiet pe genunchi. Mi-a plăcut să cred că era comunicarea mea în originalul românesc. Mi-a mai plăcut şi felul în care era pieptănată şi felul în care ştia să aibă aerul că nu mă priveşte. Mi-a plăcut şi paharul cu apă pe care l-am băut fără să-mi fie sete (ca să aflu la

urmă că nici nu fusese apă).

Comentariile, socotindu-le în valuta Ştiinţei, au fost puţine ; luate ca elogii, au fost prea multe. S-a cerut publicarea. Apoi am strâns multitudine de mâini, în ordinea actuală a erelor şi epocilor.

Höffer nu s-a putut reţine să-şi plaseze o nouă butadă : „Sunt încântat să aflu că România are omul cât… muntele. Sunt puţine popoare care se pot mândri cu aşa ceva.“

Cred că am reuşit să-mi domin emoţia şi să-mi dozez diplomatic bucuria. Cred că da, până mi s-a întins şi o mână mult prea mică…

H. St. a plecat cu profesorul Connor. Cel puţin aşa cred, după spusele lui Badea. Personal îl cunosc pe Connor numai din lucrările sale de analiză matematică aplicată în arheologie (şi laborioase şi ingenioase) şi, de curând, prin al său robot arheolog, comentat cu oarecare neîncredere, de când autorul şi-a amânat pentru a treia oară comunicarea la *Royal Society*.

15 martie

Invitaţia primită astăzi de la Hellen St. este o surpriză plăcută, care îmi va da peste cap tot programul de duminică. Mă alarmează stoicismul cu care accept această răsturnare de program. Doar fixasem pentru aceeaşi zi cercetarea săpăturilor de la Yp, unde prevăd că s-ar putea descoperi interesante vestigii despre legăturile geto-celte.

Faţă de mine însumi m-aş putea scuza, spunându-mi ca la Hellen St. aş putea afla mai multe documente arheologice decât sub menhirii{10} de la Yp… Oamenii au întotdeauna nevoie de justificări superioare şi raţionale ale hotărârilor lor negândite. Este ceea ce fac şi eu acum, căutând să învălui adevăratul motiv pentru care voi sacrifica menhirii.

De ce ar fi acel iniţial, spontan şi adevărat motiv insuficient, ca să mai fie nevoie şi de invocarea altora ?

De ce subtilităţile raţiunii ? Se spune că inima are raţiuni pe care raţiunea nu le cunoaşte.

Până la invitaţia de astăzi nu am înţeles niciodată cât adevăr poate fi în această raţiune neraţională. Şi totuşi ceva din mine însumi continuă să-mi ceară alte şi alte invocări de motive. Sau măcar un compromis : „Te vei duce la Hellen ca să discuţi despre Yp“ !

Adică mai mult despre Yp decât…

Aş vrea să-mi pot regăsi, cândva, pe feţele acestui jurnal, miile de chipuri pe care le-am avut. Poate îmi vor fi de folos cândva, când va fi să privesc în mine ; sa mă găsesc, să mă cunosc.

În clipa asta ştiu eu ce sunt cu adevărat ? Mai mult pentru Yp ? Mai mult pentru Hellen ?

Nu ştiu decât că mă voi duce la Hellen.

Pierderea pe care o va suferi ştiinţa arheologiei cu acest prilej va putea fi recuperată pe valea Yp-ului de Badea. Nici nu ar avea dreptul să protesteze, de vreme ce este primul care m-a îndemnat cândva (şi nu de mult) să-mi fac o anume datorie.

Cât priveşte referatul asupra penultimei zile a congresului, cred că este cazul să-i cedez plăcerea lui Andreescu. În definitiv, la contul „Referate şi dări de seamă“ dispun de vechi şi noi excedente.

Deocamdată deficitar ar fi numai contul Fanteziei.

Căutând formula buchetului de flori, nu am găsit nimic mai interesant pentru Hellen decât o cutie de fotodocumente despre tumuli{11} şi troieni… Oricum, fotodocumentele trebuie să i le duc. Nu sunt eu cel care crede că Hellen este în primul rând un mare arheolog ? Desigur. Dar vreau să spun că ziua de azi e totuşi o zi înflorită.

……

Institutul Joliot-Curie îmi trimite o nouă fişă cu date spectro-analitice referitoare la astrul U.010966.

Interpretarea fotogramelor iniţiale a fost făcută cu atâta rigurozitate, încât înlătură orice bănuială a unor

erori. Este o proiectare luminoasă asupra problemei care mă îngrijorase mereu până acum.

Prezența radio-izotopilor de Franciu în U este deci limpede dovedită. U fiind un astru cu scoarță solidă, adică un fel de Pământ, faptul are o însemnătate cu totul specială. Explorările anterioare nu descoperiseră *cosmofrancii* decât în unele astre din categorii mai mult sau mai puțin fierbinți, care excludeau ipoteza vieții (fie ea şi a zeilor !). Ne apropiem de certitudinea că în anumite condiții cosmogenetice apariția *cosmofranciilor* este tot atât de probabilă pe cât de imposibilă este naşterea lor în condițiile de oricând ale altor astre — între care şi Pământul.

Celor de la Institutul J.C. le-aş telegrafia : À la bonne heure!

Înainte de Hellen voi telegrafia celor din țară.

Datele acestea ar putea conduce şi la noi criterii de clasificare ale aştrilor. Dar cam prea multă astro-fizică pentru un jurnal al sufletului. Mai rămână şi pentru caietele de studii.

Nu trebuie să mă pregătesc pentru Hellen ?

Totuşi, mai întâi voi telegrafia despre U 010966.

Paris, Sâmbătă, 16.03.1984, ora 6,15

Hellen a fost o explozie de entuziasm. Curată reacție termonucleară între inimă şi minte. De aceea afecțiunea mea pentru Hellen se defineşte ca o armonie între contraste. Nu ar fi nimic nou dacă explozia nu ar fi provocată de Tudor Pârvanu. Totuşi, chiar pentru o inimă fără palpitații ca a mea, ipotezele expuse de el au avut un efect termic.

Savantul român a constatat un lucru simplu ca simplitatea marilor descoperiri : izotopii din piatra de la Dayam sunt de origine extra-terestră. Simplu. Numai miile de analize premergătoare au fost complicate.

A reuşit să demonstreze că, pe parcursul evoluției factorilor genetici temp. preş. masă şi viteză

caracteristici Pământului, în nici un moment nu au fost îndeplinite condițiile de interacțiune necesare apariției unor asemenea izotopi.

Dar se pare că a mai descoperit ceva. Că, dimpotrivă, evoluția altor aştri a condus la crearea acestor condiții, într-adevăr, unele analize spectrale indică prezența izotopilor de franciu în compoziția lor.

În fața acestor rezultate, problema Dayamului cade pe plan secundar, prin comparație cu concluzia mult mai generală care se poate deduce : neomogenitatea spațiului primordial.

O nouă matematică !

Piatra de la Dayam va continua să se cheme „sienit". Dar de fapt va fi o piatră de încercare.

În continuare, Hellen mi-a expus o lungă demonstrație. Probabil o revanşă față de şi mai lungile mele prelegeri despre ante-calculul robotului geolog, cu care o sufocasem în prealabil. Cu atât mai grav cu cât citisem în ochii ei că nu venise la mine de dragul lui Protheos.

Repetând cam des numele lui Pârvanu, Hellen mi-a relatat şi argumentele istorice ale acestuia. Este vorba de răsturnarea teoriei după care cantitatea uriaşă (chiar şi pentru zilele noastre) de piatră de la Dayam ar fi fost acumulată după metoda piramidelor.

În concluzie finală, Pârvanu încheie (prin gura Hellenei) cu o negație şi o afirmație.

Negația : este exclusă presupunerea că platforma de la Dayam a fost fundația unui templu gigant (sau a mai multora).

Afirmația: este de reținut ipoteza că izotopii din piatra de la Dayam au fost transportați acolo din alte ținuturi, dar nu de pe Pământ.

Supoziția că ar proveni din alt astru (unul dintre aceia în care izotopii franciului au putut să apară) întruneşte probabilitatea maximă.

Hellen mi-a mai spus că Pârvanu ar putea calcula cu

precizie domeniile din univers în care ar putea să se afle astrul de origine al izotopilor. „Ar putea, dacă... ar şti mai multă matematică. Şi mai ales dacă... ar dispune de un calculator adecvat..."

Deşi i-am sesizat aluzia, nu i-am răspuns, în ciuda ochilor ei mari. Verificam în minte dacă, din cele arătate, se putea măcar schița programarea magnetică a calculatorului de la Yeastertown. A fost momentul psihologic al românului ! O asemenea programare ar putea fi realizabilă dacă el... Cred că Hellen nu m-a văzut niciodată atât de emoționat. Ceva similar am simțit numai acum 27 de ani, la descifrarea funcțiunii bicomplexe a culoarelor din marea piramidă.

Că *five o'clock*-ul de duminică a fost aranjat de ea astfel încât să pară propus de mine, este iar o certitudine.

Dar față de strălucita ei dezlegare a problemei celor trei Protheos, se cuvenea, în replică, să par a nu-i înțelege diplomația multilaterală.

Duminică, 17.03.1984 ora 6,30

Aşadar, astăzi, ora 16, întâlnire la Hellen cu dr. Tudor Pârvanu.

Prima impresie despre acest recordman de tinerețe a congresului am descoperit-o la pagina 410 şi următoarele din 15.01.1978. A fost provocată de lectura unui articol al său publicat de *Archaeology News*. Urmărindu-i apoi activitatea, a trebuit să-l mai notez de multe ori. Anticipațiile i se confirmau de o manieră neprevăzută poate nici de el însuşi. Nu e nici o mirare să-l văd acum devenind figura centrală a congresului. Putere de sinteză romană, conciziune latină, imaginație română, fervoare dacă... Toate acestea, alimentate de o memorie față de care robotul meu Enciclo 3 este un uituc.

Aşadar explozia de entuziasm ştiințific a Hellenei, până la proba contrarie, o găsesc justificată. Numai că

forța irupției pare să trădeze şi alte impulsuri. Ceva mai incandescent decât lavele reci ale ştiinței.

Dar Hellen este totuşi o valoare.

O valoare şi nu o *surpriză* sau un *meteor*, pe firmamentul arheologiei, cum se complac să afirme comentatorii lucrărilor ei.

Are doar un singur defect. Dar şi acesta se va remedia în mod sigur cu timpul : frumusețea.

Maria Sklodowska şi l-a remediat de foarte tânără, ca să dea lumii iradierile radiului şi ei însăşi o aureolă şi mai frumoasă şi mai aproape de eternitate decât aceea pe care i-ar fi putut-o da frumusețea pierdută. Şi totuşi, astăzi, după jumătate de secol, cine şi-o mai închipuie pe Mărie Curie altfel decât tânără şi nemuritor de frumoasă în castelul ei din tabela lui Mendeleev?

Mă gândesc că, studiind analitic funcțiunea complexă a Hellenei Steelwin, linia vieții ei ar putea să evolueze către :

1. O americancă foarte originală, care îşi va ajuta părinții să-şi cheltuiască dolarii din secolul 20 pe oalele sparte în epoca pietrei lustruite.

Nu ar fi prea rău, dacă se ține seama de necesitățile de import ale Statelor Unite la capitolul „articole istorice".

2. O exotică femeie a modei, cu dinții, silueta şi capa în multiple reviste policrome (inclusiv afişele *Iron Company*).

Frumusețe mexicană cu valută yankee. Iubire mare, soți celebri şi necelebri, interviuri, divorțuri şi fotografii. Mai ales fotografii.

La capătul de miazănoapte al vieții, văduva recidivistă îşi va dona vila ipotecată în sprijinul studenților în arheologie (o dată cu albumele din tinerețe).

Discuție : un faliment fără discuție.

Hellen poate dona mult mai mult. Poate dona *arheologie*.

Oare factorul Connor va mai putea să determine alura

acestei linii ? Dacă ar fi numai factorul Connor !

Aşadar, astăzi voi vedea şi voi discuta factorul Pârvanu.

Este cea mai bună metodă de a determina cât de arheologic este entuziasmul actual al Hellenei. Numai că... bărbații carpatini au mai păstrat ceva din obiceiurile codrilor getici: ştiu să răpească.

O revăd pe H. la primul ei colocviu al cursului de tehnica descifrărilor. Era vorba de un grup de simboluri şi ideograme maiaşe, pe o stelă din Chichen Itza. Hellen, mută şi solemnă în fața lor. I-am auzit glasul abia în clipa în care scrisesem pe jumătate cuvenitul trei. „Maestre, nu ştiu să deduc nici ideocritic nici cibernetic friza aceasta, dar traducerea ei este : *De ce nu mă iubeşti, iubitule ? Ori luna ți-a furat gândurile* ?"

Am întrebat-o ce o determina să facă o asemenea transpunere... „Pentru că aşa am scris-o eu atunci..."

Din ziua aceea, Hellen se insinuează tot mai des în jurnalul meu. Notând despre ea, nu pot rezista patosului şi ditirambului. După comiterea acestor infracțiuni sentimentale mă calmez, gândind că sunt un binecuvenit omagiu față de valoarea ei, obiectivă — oricât de paradoxală ar părea apropierea dintre Hellen şi obiectivitate.

Pentru mine nu este de loc paradoxală. Hellen poartă pe frunte cununa sincerității. Nu m-am înşelat niciodată, începând de la data colocviului cu ideograme maiaşe.

Şi iată Pârvanu apare la braț cu Arheologia şi Dragostea.

Acest dac îşi are cu el şi chipul de lup ?

Ce va deveni Hellen ?

Va străluci ? Pot străluci două combustii în aceeaşi flacără ? Care se va stinge, contopindu-se în cealaltă ? Hellen nu trebuie şi nu e drept să se stingă. Oricare ar fi alesul ei. Este eleva mea. Este eleva mea, dar eu nu sunt profesorul, ci descoperitorul Hellenei Steelwin. Am

investit în succesul ei mai mulți dolari cerebrali decât John Steelwin-*père*, din cei rambursabili.

Pentru *bossa* ei arheologică, firma țevilor de gaz ar avea toate motivele să nu mă vadă în ochi. Totuşi numai eu, Hellen şi John Steelwin-*père* ştim cu adevărat ce mare este dragostea dintre tată şi fiică şi câți idoli maiaşi i-a plantat ea în parcul lui cu alei de silicon.

Ca orice yankeu şi încă *self-made-man* ce este, se simte încântat să-şi probeze origini antice, fie ele şi colaterale ori apocrife… ca şi aleile sintetice…

Pentru Hellen, *Sir* John nu poate fi o piedică în nici unul din domeniile ei de realizare obiectivă.

Dar eu mă gândesc la Pârvanu.

Savant-arheolog-umanist, chipeş, întreprid — ce ar putea fi mai potrivit pentru fiica mea spirituală, femininul aceloraşi adjective ?

Aş avea şi eu toate motivele să fiu o explozie de entuziasm. Dacă nu i-aş şti îndrăgostiți unul de celălalt ! Unul de ființa celuilalt, nu unul de ştiința celuilalt, cum ar dori-o cu exclusivitate bătrânul profesor Connor, ştiind că în istoria ştiinței — cu strălucita excepție a dubletului de electroni — nu se menționează nici o altă pereche de îndrăgostiți celebri.

Ilustrele soții anonime nu au rămas decât ca… umbrele unor astre.

Între Hellen şi Pârvanu care va deveni umbra ?

Şi totuşi, de ce nu ar putea străluci şi două combustii într-o singură flacără ?

Dar ce se întâmplă cu mine ? În loc să reduc, ridic la absurd!

Paradoxe, enigme, dileme. Dar nimic nu poate apărea fără preexistența unui adevăr.

Sunt exact două ore de când cronometrul meu de buzunar a sunat ca să mă avertizeze că timpul rezervat jurnalului s-a epuizat.

Aşa se întâmplă de câte ori scriu despre Hellen. Presimt încă un nume cu acelaşi privilegiu. Deocamdată

e ca în spațiul imponderabilității — pe cât aş vrea să-l îndepărtez, pe atât doresc să-l atrag.

Aşadar, e timpul să mă costumez pentru *five o'clock*-ul de la ora patru !

Valoarea parametrilor arheologici comuni fiind cunoscută, este cert că va fi o întâlnire de însemnătate… preistorică.

Capitolul II

Despre urmările unui final de congres şi despre Protheos al II-lea

18 martie 1984

Întâlnirea de la Hellen a dus la întemeierea unui al treilea triumvirat. Asemănările ca şi deosebirile sunt esențiale.

Dintre asemănări, cea mai izbitoare este coincidența de a fi format tot din trei viri{12}, dar cu particularitatea stranie de a fi totuşi 3,5 din moment ce Protheos II intră şi el în formula lui, cu o personalitate rivalizând cu aceea a virilor veritabili. Caracterul de personalitate nu-i poate fi în nici un caz contestat, ştiut fiind că întreprinde acțiuni din proprie inițiativă şi mai ales că are o taină. O asemenea existență nu poate fi socotită doar un instrument de producție. Instrumentele nu au taine.

Mă întreb numai : cât va asculta el de comenzile noastre şi cât noi de ale lui ? Şi cât va mai trece până îi vom afla taina ?

De fapt şi noi ne-am împărțit un imperiu, numai că ceva mai mare decât cel al lui Cezar şi August. Ne-am împărțit lumea întreagă. Şi nu numai spațiul, ci şi timpul acestei lumi: de la nebuloasă până la... nebuloasă. Auguştii premergători au împărțit-o pentru a se separa ; noi pentru a putea fi oricând şi peste tot împreună. Țelul rămâne, totuşi, acelaşi ca şi la imperatori : maxima şi crunta exploatare.

Ei — de sclavi şi de tributuri; noi — de adevăruri şi ipoteze. De toate roadele minții.

Exploatarea va fi adâncă. Va pătrunde în toate straturile şi substraturile pământului. Până la filele de piatră şi argilă ale celei mai mari dintre enciclopedii. Singura completă şi mereu sub tipar la editura

Mapamondului. Cum adevărul ştiinţific nu poate fi capitalizat, el constituie unicul capital a cărui plus-valută se întoarce la exploataţi.

Pactul tripartit (mai bine zis : lărgirea pactului iniţial Steelwin-Pârvanu) s-a perfectat în câteva ore. În general vorbind, Allen a înţeles expunerea mea aproape cu anticipaţie.

Concluziile mele finale mi le-a caracterizat lapidar : „într-adevăr fantastice, dar nu fantasmagorice !“

După un minim de fraze a sesizat sensul comparaţiei între platforma de la Baalbek şi podişul artificial de la Dayam. Şi-a notat cu grijă analogiile şi deosebirile. Totuşi, din discuţie, am dedus că le cunoştea şi el foarte bine.

A studiat amănunţit determinările experimentale ale colectivului de atomişti (mai corect, nucleonişti) de la Bucureşti ; a făcut-o cu o asemenea promptitudine încât m-am convins că omul acesta şi-a însuşit viteza de memorizare şi calcul a maşinilor cibernetice cu care trăieşte în simbioză. După exact 20 de minute, a conchis scurt: „*Riguros* — cuvântul lui preferat — ştiinţific şi suficient pentru a putea construi ipoteza unor paleocosmonauţi extratereştri. Într-adevăr, aceşti izotopi ai franciului, şi mai ales în asemenea concentraţii, nu puteau avea nici geneza, nici fabricaţia pe Pământ sau în nebuloasa lui.“

La capitolul amabilităţi, m-a întrebat ce seminţie de român eram. I-am răspuns că sunt vrâncean, iar la nedumerirea lui cu privire la această nouă provincie românească, i-am explicat că era nouă pe vremea lui Homer.

Din Hellen nu-mi amintesc decât fluorescenţele ochilor şi penumbrele frunţii. Poate pentru că am trecut prea repede la discuţia problemei aştrilor marcaţi cu izotopi ai franciului. În prealabil, am precizat că nu publicasem aproape nimic în legătură cu cele ce urma să discutăm. Aceasta mai mult dintr-un considerent

psihologic, nu ştiinţific. Este vorba de inexplicabila îngrijorare care mă cuprinde ori de câte ori ajung la concluziile finale ale ipotezei Amfi-Dayam. Cu toate că sunt convins şi de valoarea fundamentelor de la care plec şi de logica deducţiilor, concluziile ultime mă fac mereu să bănui, totuşi, că am greşit undeva.

Această introducere pe care, voind-o scurtă, am prelungit-o prea mult, a fost primită de Connor cu aerul unui bun prieten suferind de o boală comună.

Vorbeam. Vorbind, parcă citeam în ochii Hellenei. Dar nu am aflat în ei nici o umbră de îngrijorare… Uneori aveam strania impresie că vorbesc cu vorbele ei. Hellen tăcea. Vorbeau ochii ei ?

„Ipoteza Amfi-Dayam“ este un titlu improvizat. I-am spus-o şi lui Allen (atunci încă *Sir* Allen Connor) şi am surâs la remarca lui că tot e mai bine să-ţi improvizezi titlurile decât operele. Mai departe am încercat să-i prezint o deducţie strânsă *more geometrico*[13], aşa cum se spune că preferă, şi cum, de altfel, îi sunt toate referatele şi lucrările. Preţ de câteva minute m-a ascultat foarte atent, apoi mirat, apoi amuzat. M-a întrerupt cu un râs în ochi. A continuat să tacă, savurându-şi ţigara. Şi ochii au continuat să-i râdă. Dar nu mi s-a părut de loc nepoliticos. Ochii lui Allen păstrează în ei o sobrietate bizară, chiar atunci când râd.

Am râs cu toţii şi nici nu ne-a trecut prin minte să ne întrebăm de ce. Cred că Hellen ştia ce-i în ochii lui Allen. Allen ştia de ce tace Hellen… Eu aveam în cap doar Amfi-Dayam-ul. Dintr-o dată ne-am pornit toţi trei şi vorbeam, nu pe rând, ci laolaltă, vorbeam de nu ne mai înţelegeam, până ce am ajuns totuşi la mici, politicoase pauze…

Pornisem de la platoul cu fructe pe care l-am declarat — *pro causa* — platforma de la Dayam.

Din capul locului, Hellen a fost de acord cu originea extraterestră a *cosmofranciilor*, iar prezenţa lor în

componența platformei… „au fost aduşi acolo din alți aştri — să zicem francifori sau apollinici!“

Ochii lui Allen îşi păstrau râsul. Dar tonul Hellenei nu admitea vreo replică…

Până aici, platoul cu fructe fusese suficient ca recuzită, dar în continuare am făcut apel şi la alte obiecte casnice. Mâinile abile şi discrete ale Hellenei mi-au fost de un mare ajutor la desăvârşirea amplasamentelor şi nu o dată m-am mirat în sine-mi cu câtă precizie îmi ghicea gândurile…

Şervetul rulat în chip de fuzee, tirbuşonul transformat în invizibile unde penetrante… Allen uneori mai rectifica puțin poziția vreunui pahar-satelit sau a unei ceşti rachetă. Îmi muta câte o stea şi pornea duelul pe coordonatele din Univers a tot felul de aştri. Că platforma de la Dayam fusese în realitate un cosmodrom pentru cei veniți din cer, că ei aduseseră *cosmofranciile* ca să le impregneze acolo, perfecționându-şi astfel sistemul de teleghidare-aterizare, părea uşor de demonstrat.

Dar a trebuit să umplu masa cu tot felul de pahare şi suporturi, până să dovedesc că prima parte a acestei afirmații era şubredă.

Mina lui Allen începu să tremure, notând, când i-am arătat cum, recalculând distanțele astrelor din care ar fi putut porni „cei din cer“ şi imaginând mijloacele lor de teleghidare, platforma de la Dayam — singură — nu le putea asigura o aterizare precisă.

M-a întrebat dacă mă gândisem la undele mezonice pe care cosmofranciile probabil că le generează, ca mijloc de teleghidare. Nu mă gândisem chiar la asemenea nedescifrate unde, dar atunci mi-am dat seama că aş putea să mă gândesc.

O aterizare precisă pentru nave venind de peste milenii de ani-lumină nu putea fi asigurată decât de un sistem de două — dacă nu mai multe — cosmodroame impregnate cu cosmofrancii.

Aici s-au încrucişat săbiile !

Nu ştiu dacă au sărit şi scântei (poate numai din ochii Hellenei), dar până la urmă…

Trebuie căutat cel de al doilea Dayam : *Amfidayamul*. Şi aşa îi va rămâne numele.

Descoperirea lui ar lămuri totul. Demonstrația am făcut-o prin analiza „modelelor posibile", ținând seama mereu de distanțele einsteiniene şi de amplificarea enormă a erorilor, chiar admițând undele mezonice ca mijloc de orientare. Dar cel puțin două cosmodroame erau necesare ! Distanțate între ele cu cel puțin 500 km.

Allen mă urmărea cu atâta încordare încât sorbea chiar cu vădită plăcere din cafeaua — mult mai turcească decât prima — pe care Hellen o servise între timp, lipsindu-l de cuvenitul ceai englezesc al legiuitului *five o'clock tea*.

În clipa cu distanța şi cu cei cca. 500 km, l-am auzit exclamând :

— Ohe ! Chiar aşa ! Adică nu chiar 500, dar 450 sigur !

În continuare, dialogul se învioră.

Oricum, două cosmodroame sau mai multe nu are atâta însemnătate. Dar era evident că l-am convins că Dayamul nu putea fi singurul.

Au urmat întrebări despre distanțe, direcții, raze… Dar inexplicabila îngrijorare dispăruse.

Mi-am cerut iertare că nu eram matematician… Dar Allen, cu un glas ce părea departe de orice insinuare, mi-a spus că în discuțiile ştiințifice modestia nu este o calitate decât… pentru modeşti. Aşa că i-am arătat şi ultimele mele calcule, prin care am aproximat o rază, de fapt o zonă de maximă probabilitate în preajma platformei de la Dayam.

Mi s-a părut fantastică viteza şi rutina cu care mi-a verificat în minte calculele — rezultatele modestelor mele posibilități analitico-matematice — totuşi !

— Aşadar, o centură a locurilor posibile…

— Prea vastă ca să poată fi baza unei eventuale explorări ştiinţifice…

— Şi da, şi nu.

— Vai, Allen ! interveni Hellen, este acesta un răspuns… „riguros ştiinţific” ? !

Dar Allen a continuat, după un timp, şi l-am ascultat ca pe un manual de logică, deşi nu se putea reţine să nu deseneze în aer diverse semne matematice, pe care Hellen, adunată într-un fotoliu, i le urmărea fără să zâmbească.

— Fundamentele calculului sunt, *par* perfecte. Numai aplicaţiile numerice trebuiesc completate, aplicând teoria limitelor deplasabile. Asta ar însemna restrângerea zonei cu încă…

Nu l-am mai lăsat să continue, sesizând că era momentul să-i spun că *asta însemna folosirea unei maşini de calcul care…*

— Care se află numai la Yeastertown şi este mânuită de profesorul Allen Connor şi care, cu începere de astăzi, vă stă la dispoziţie.

Hellen făcea vizibile eforturi să nu se manifeste ca un suporter brazilian la o fază de gol. Îşi căuta de lucru cu serviciul de ceai, transformat *ad-hoc* în tacâm de cafea *à la turque*.

Izbucni totuşi în râs, când solemnul prof. dr. Connor o interogă cordial.

— Hellen dragă, n-ai putea să-mi spui şi mie ce fel de ceai consumăm azi ? !

Eu am intervenit, cu gândul să-i povestesc mai pe larg legenda cu logofătul Tăutu. Dar spre surprinderea mea, m-a întrerupt după primele cuvinte :

— Aţi plătit cam scump cafeaua aceea, şi reveni imediat la subiect.

Voia să ştie ce m-a determinat totuşi să precizez munţii Gaşerbrum ca loc al presupusei platforme pandante Dayam-ului. Veni rândul meu să desenez în aer — şi al lui a se face că nu observă. I-am trasat

cercul de maximă probabilitate pe care s-ar putea afla Amfidayamul şi am început să caut un munte asemănător Dayamului. Ca echilibru, asemănare, altitudine şi ca… Aici m-a întrerupt Hellen : „…şi ca poziție față de evoluția astrelor apolline. Asta înseamnă a şti să citeşti în stele… marcate !“

— Oricum, nu ca o ştiință a destinului; mai degrabă un destin al ştiinței !

De fapt, aşa ajunsesem la Gaşerbrum. Şi nu departe de aici se călătoreau cândva *magii purtători de stele… mergătorii înainte…*

În legătură cu muntele Gaşerbrum, Allen îmi oferea nu numai tot ajutorul lui, ci şi pe acela al fiului său supranatural Protheos. Mi-a rezumat şi adevărata istorie a acestui căpățânos robot, încât m-am grăbit să prezint scuzele mele savantului său tată pentru ceea ce gândisem până acum despre anunțatele şi mereu amânatele comunicări la Royal Society.

Totuşi se pare că Allen ştie cu mult mai multe despre misterul lui Protheos decât bănuie Hellen. Am înțeles acest lucru din legătura pe care a făcut-o între undele — deocamdată nedefinite — pe care robotul geolog le emana şi cele ale *cosmofranciilor*, la fel de nedefinite.

La urma urmei, întâi se ştie şi apoi se defineşte.

Cam în felul acesta a luat naştere cel de al treilea triumvirat, alcătuit din 3,5 persoane.

Cum băutura era una dintre foarte puținele operații pe care Protheos nu ştia să le facă — fuseseră pregătite numai trei pahare.

Ca amfitrioană, Hellen are acel dar rarisim de a şti să ofere acompaniamentele gustative ale conversației cu virtuozitatea inobservabilă a pianistului, când îşi întoarce foile partiturii. Hellen conferă ofrandelor savoarea aparițiilor iluzioniste.

(Se pare că de data aceasta definesc înainte de a şti.)

Vinul purta eticheta *Herculanum — recolta 73 î.e.n.* Auzisem despre o descoperire a unui dolium{14} în locul

şi cu vechimea menționată, a cărui vin se gelificase, dar nu ştiam că *Iron Company* reuşise să-şi achiziționeze chiar o cantitate atât de… apreciabilă.

În decursul unei asemenea libații cu arome quasipreistorice, *sir* Allen Connor deveni Allen şi Tudor Pârvanu se auzi chemat pe numele lui de pandur.

Hellen a făcut-o chiar din primul moment al toastului. Sub triconfiniul paharelor ridicate, am simțit alăturarea meridianelor şi paralelelor terestre. Dar… aş minți dacă nu aş spune că tot atunci am ciocnit paharul Hellenei, încercând şi nereuşind să-mi întorc privirea din voia ochilor ei.

De acum încolo o nouă îndârjire îşi va face loc în viața mea.

Nu cred că este în firea lucrurilor ca sentimentele superioare să se frâneze între ele.

În această seară i-am spus *numai* Hellen. Şi…

Atât ar fi tot despre un *five o'clock* de şase ceasuri, început la ora patru, dacă n-ar mai fi şi acea dublă privire a lui Allen, care a rămas încă necomentată.

Tot timpul am avut senzația unei duble refracții de lumină care pornea dinlăuntrul ochilor lui. O fascie îmi urmărea expunerile, o alta — cuprinsă în cea dintâi şi totuşi alta — urmărea… Poate privirile mele către Hellen, poate alte refracții ale ochilor mei, poate… Nu ştiu decât că în fața acestei a doua, dreaptă, privire a lui, mă simțeam devenind transparent.

Şi mai ştiu acum că omul acesta o iubeşte pe Hellen, aşa cum un maestru iubeşte în ucenic viitorul maestru.

Are şi el îndârjirea lui.

Să rămânem cu îndârjirile noastre.

A fost o întâlnire în preistorie de mare viitor.

Capitolul III

Începutul unei expediţii spre inimi şi... karakorum

Montparnasse, 19 martie

Iubire. Despre tine în secolul nostru antiliric nu se poate vorbi decât... suprarealist.

Şi totuşi...

Recitind *Jignirea* lui Arghezi, am zăbovit pe gânduri un ceas de seară. Poate şi mai mult.

Şi cine fi-va vinovat că n-a oprit statuia-n cingătoare ? Voi să simtă şi să umble... De ce ne-am zămisli din lut şi n-am lăsa pământul pentru oale ?

Tudor Arghezi, Tudor Vladimirescu, Tudor Pârvanu... Nu cumva la români Tudor înseamnă vreun titlu sau vreo decoraţie de mare merit ?

25 martie

Tudor a primit premiul Maiuri.

Dacă Allen nu ar fi lipsit, s-ar putea spune că l-a obţinut cu unanimitatea juriului.

Ciudat om Allen. Mă creşte de când eram studentă ca pe un fel de floare a ştiinţei, în glastre cu pământ paleolitic, dar de câte ori ajung să-mi spun că îl cunosc, mă încearcă o nouă emoţie.

Azi-dimineaţă, în faţa protestelor mele, explozive bineînţeles, mi-a răspuns liniştit, cu pauze mari între cuvinte, că a lipsit în mod premeditat. Prieten şi colaborator *pe viaţă* al lui Tudor, (cum se va şti mai curând sau mai târziu,) voia să ocolească eventualitatea unor presupuneri despre lauri încununaţi prin relaţii personale.

Eu nu zic că nu are dreptate, dar nici că nu regret că a lipsit din juriu.

Allen e pasiunea rece care ştie să îmbrăţişeze, şi obiectivitatea caldă care ştie să dăruie pasiunea.

.....

Gânduri.

„Să oprim statuile în cingătoare”.

Cred că trebuie să caut printre magnații melancolici îndrăgostiți. Îndrăgostiții de mine... Să-mi facă mai multă curte. Să fie mai îndrăgostiți.

În sfârşit o colaborare, o contribuție posibilă ! Un aport adus ştiinței din partea magnaților !

Serios : trebuie să interpun ceva între mine şi Tudor.

Ceva... ar putea fi şi Jimm Martin. Sau... Rămân la prima alegere. E doar singurul Jimm cu dublu *m* de care dispune America la ora actuală. În definitiv, totul nu e altceva decât şi cât o greşeală de ortografie.

Ştiința şi Iubirea sunt forme ale sclaviei care nu se pot aboli.

Voi scrie într-adevăr o scrisoare cochetă lui Jimm ?

25 martie

Vom pleca în expediție. Planul este ca şi făcut. Allen a verificat hieroglifele matematice ale lui Tudor. Maşina de la Yeastertown şi-a încărcat conştiința cu încă vreo câteva miliarde de matrici probabilistice. Rezultatele încap pe o carte de vizită. L-am rugat pe Allen să aibă politețea de a nu mi le explica. Dacă gloria mea arheologică va avea nevoie de oficii matematice, şi după ce Allen îşi va primi celestul loc în barca lui Osiris, ca să înfrunte nemurirea — am să apelez la roboții pe care mi-i va lăsa moştenire. Am observat că ei nu au pasiunea explicațiilor.

Nu vreau să spun că nu am înțeles hieroglifele moderne. Că nu am înțeles esențialul. Nu aş îndrăzni ! Vreau numai să spun că nu-mi plac — dacă le pot evita — explicațiile duse până la capăt. Seamănă cu lecțiile de memorizare.

Toate punerile în ecuații s-au dovedit exacte. Din metamorfoza lor algoritmică, maşinăriile de la Yeastertown au scos informații atât de precise, încât

„zona probabilă” a Amfidayamului a rămas cam cât Yellowstone-Park-ul.

Allen ne-a primit ca un Vasco da Gama. Biroul era pavoazat cu hărți, crochiuri şi diagrame, unele mai colorate ca altele. Drumuri punctate peste munți, altele peste veacuri, peste civilizații…

Pătrate, cercuri şi săgeți : locuri eventuale ale bazelor noastre de lucru, de explorare, de aprovizionare, de toate. Date geodezice, topometrice, climaterice — tot tacâmul unei expediții minuțios precalculate.

Aş dispera dacă n-aş şti că neprevăzutul există cu certitudine… precalculată.

Bieții roboți abia îşi trăgeau sufletul. Fuseseră scoşi din prize cu două ceasuri mai înainte.

Vom pleca împreună.

Închid ochii… Dar nu am timp să fiu romantică.

Vom pleca împreună. Hotărârea aceasta s-a pronunțat numai pentru plăcerea de a fi auzită. Eu am pronunțat-o. De fapt, era luată dinainte.

Din aceeaşi rațiune — fără nici o rațiune — am pronunțat şi numele şefului : Tudor.

Problema resurselor băneşti : s-a atacat şi această problemă. Un buget nu se putea întocmi, din două bune şi sfinte motive. Mai întâi, pentru că cel mai de seama dintre conturi era al neprevăzutului, apoi pentru că nici unul nu excelam în ale contabilității.

Allen, care părea foarte indicat, ne-a declarat că adunările şi scăderile îl depăşeau… Eu, ce să mai spun ! Aş propune ca mărfurile toate să aibă prețuri rotunde. Fracțiile sunt pieirea mea. (Numai pe tata trebuie să-l fac să creadă invers.) Dar Allen ne-a promis punerea la punct a unei serviete robot-contabil.

Prima contribuție concretă a venit tot de la Tudor, care ne-a pus la dispoziție sumedenia de lei recent eliberați de Banca Internațională la prezentarea titlurilor *Maiuri 1984*. Şi a adăugat : „…bineînțeles, o primă cotă”.

Ne-a impresionat rotunjimea sumei. Şi siguranța

acestui om că va primi din partea țării lui oricât ar fi nevoie „...când e vorba de cucerirea unui adevăr”.

În ce mă priveşte, cred că am amputat într-atât contul personal de la Arkansas-Bank, încât unele întrevederi de afaceri cu tata vor fi inevitabile. Se va impune chiar şi problema fracțiilor... Poate că îi voi spune că la Amfidayam vom descoperi şi ceva zăcăminte de petrol, dacă nu borați sau actinide. Tata va crede sau nu va crede, dar mă va săruta pe frunte, iar eu nu va trebui să fac eforturi ca să par emoționată. Biată inimă modernă : lirism clandestin.

Încercările noastre de a evita discuția participației materiale a lui Allen au eşuat. Tudor ştie de la mine că la acest capitol maestrul nu stă pe roze, cu toate palmele academice pe care le deține.

Cu tonul convingător al unui autentic pirat modern, cu reprezentanță în Wall-Street, ne-a asigurat că va veni în curând cu sume echivalente, precizând că s-a apucat de comerț. De comerțul cu sclavi ! A şi pus pe piață toată seria de roboți tip P.R. de care dispune în depozit şi al căror patent îl va vinde. Eu cred că ai săi *privat robots*, atât de docili, uşor de manevrat şi lipsiți de personalitatea dăunătoare a lui Protheos, vor avea căutare.

Am plecat cu Tudor. Am mers împreună până la mine. Tot drumul am tăcut. Atât, încât mă tem că i-am spus prea mult.

Trebuie să-i scriu lui Jimm.

27 martie.

Cu *Iron Company* s-a petrecut cam aşa :

Hellen Steelwin : — Tată, am nevoie de $3x10^8$ dolari.

John Steelwin : — De 3, de 10 ori de 8 ? De ce nu vorbeşti şi tu ca oamenii ?

H.S. : — Pentru că 3 ori 10 la a opta face 300 milioane de dolari !

J.S. (cu început de tunet în glas) : — Trei sute...

H.S. (în ritm dactilic) : — …milioane de…

J.S. (cu fulgere în ochi) : — …de cenți ! Şi nici măcar asta ! Tu, de când ai de-a face cu faraonii, ai început să mă confunzi cu Banca Federală. Nici nu vrei să ştii că eu, de când cu centralele atomice, număr zilele țevilor de gaz…

Mai departe, pe întinsul a numai două minute, conformația facială a tatii a traversat toate erele şi suberele, de la *homo primigenius* la *homo… paternus*.

La această din urma încarnare i-am şoptit o frază plină de miresme petroliere, urmată de o reducere cu 2 !

J.S. : — Cu 2! Adică 299.999.998 dolari! Râzi de mine !

H.S. : — Tată dragă, nu te ştiam atât de slab la exponențiale. Păcat că eşti prieten cu Allen ! $3x10^6$ fac trei milioane… O țeavă ceva mai lungă !

J.S. : — Aşa ! Aşa da… Ehei, dacă Johnny al meu…

H.S. : — …n-aş fi fost eu ! Dar a fost să fiu eu…

Semnarea ceculuI s-a efectuat ceva mai apăsat decât în toate precedentele respective, dar şi sărutarea depusă între sprâncenele albe şi țepoase ale tatălui de către iubita lui fiică-arheolog a avut aceeaşi remarcabilă manieră.

De unde se poate vedea că tații nu sunt buni *business-men*. (Eu aş fi lăsat şi la $2x10^6$!)

La urmă, pe neaşteptate, mi-a prins umerii în mâini, aducându-mă în fața ochilor lui : „Nu pot să sufăr gândul că ai să ai acolo chef să-ți cumperi bomboane şi nu vei avea cu ce ! Sau vreo diademă, de oricalc, care să mi te facă şi mai frumoasă… Hellen, să-i spui românului tău că îi doresc succes ! Cât despre petrol… lăsați-l în seama altora. Nu-i de voi !“

Bineînțeles că am plâns.

Tata privea un tablou… Cel mai de sus din galerie.

Aş vrea să fiu o fiică bună. Cum să fac să fiu o fiică bună ? !

Până la plecare, însă, nu m-am putut stăpâni şi tot i-

am spus cât încasasem cu o zi înainte pe a doua ediție a poemelor mele.

— Un milion şi jumătate ! Vrei să spui 1,5 x 10^5 ! Văd că alții sunt şi mai slabi la exponențiale.

Şi să nu-l iubeşti pe tata !

Mediterana, 28 aprilie

Aparatura a plecat înainte, cu aero-glisorul Trans-Europa, împreună cu Badea, Andreescu şi bineînțeles Rudi.

Transportul cu perna de aer mi s-a părut cel mai potrivit, dată fiind sensibilitatea celor mai multe dintre aparatele destinate explorărilor.

Ne vom întâlni la Alexandria. Badea va rămâne în R.A.U., ca să-şi completeze unele date egiptologice. Andreescu se va întoarce în țară, ca să coordoneze legătura noastră cu Institutul de la Bucureşti, căruia i se vor transmite toate datele. De fapt, va fi hinterlandul nostru ştiințific.

De la Alexandria vom continua drumul cu Transorientul, ataşând şi aparatura.

Ideea acestui voiaj prealabil pe Mediterana nu a fost a Hellenei, ci a Iui Allen. Ca om de principii, a aplicat şi acum un principiu. Ni l-a comunicat solemn : „Să nu te prezinți la nici un mare examen decât perfect odihnit". Am reținut cu plăcere aprecierea de *mare examen* pe care o acordă acestei expediții.

Suntem toți trei emoționați şi mă amuză eforturile pe care le face fiecare ca să pară calm în fața celorlalți doi. Cel mai bine reuşeşte Allen. Chiar ai putea spune că e calm. Dar nu e.

Regulamentul călătoriei l-a făcut tot el — sistematic — pe paragrafe şi articole :

„Art. 1 — Până la Alexandria, amnezie retrograda totală în domeniul arheologiei.

Art. 2 — Este permis a se vorbi despre Chianti, Malaga, Apollinaris şi alte licori paradisiace, cât şi

despre cerul îmbăiat în mare sub purpura orizontului.

Art. 3 — Despre toate aceste Hellen va scrie poeme, Tudor meditații iar eu… am să vă spun dacă sunt bune, prin comparație cu Chianti, Malaga…

Art. 4 — Etc.“

Solemnul dr. Connor — un Allen în vervă, necunoscut şi cuceritor.

Poseidon a fost ales de Hellen, ca fiind singurul şi cel mai demodat pachebot pe care te poți simți „ca pe o alee laterală a unui parc provincial”. La Veneția i-a fost predată o gondolă cu flori de la acelaşi domn cu nume de cuptor electric şi umeri de campion de schi, care a condus-o cu autopterul până la Marsilia.

Față de asemenea grandioase sentimente, Hellen răspunde cu cea mai autentică tandrețe în stil american. Răspunde uneori şi la scrisorile bicotidiene pe care le primeşte de la schiorul cu gondola. De fiecare dată însă, se întâmplă să aflu şi eu de acest susținut schimb epistolar.

Nici nu-mi trece prin minte că Hellen îi scrie şi lucruri inteligente. Ce îi scrie el, îl priveşte. Dar mă înduioşează răbdarea Hellenei.

Hellen încearcă să se apere.

Poseidon, Miercuri 29 aprilie 1984, ora 10,30

Ne apropiem de Alexandria. A fost o vacanță scurtă şi plăcută, cu tot urâtul din timpul cât Hellen a fost răpită. Pe lângă asta, am izbutit să eschivăm asaltul ziariştilor. A fost în intenția noastră ca plecarea să fie cât mai puțin spectaculoasă. Numeroasele articole de presă care totuşi se scriu despre noi şi mai ales despre țelul fantastic (unii spun fantezist) al ei nu ni se datorează în nici un fel.

Totuşi e de reținut un comentat apărut în revista română *Călătorii*.

Fără a fi o publicație de specialitate, cuprinde totuşi o remarcă, prin care le depăşeşte pe cele care se consideră

a fi :

„Cât de nou, de ultimă oră, poate fi utilajul acestei expediții, se deduce din aceea că a încăput în întregime într-un vagon de tren de dimensiuni obişnuite. Nimic nu poate caracteriza mai bine progresul tehnic decât concentrarea forței şi preciziei în volume tot mai mici, tinzând, poate, la cel al craniului unui *homo sapiens*. Expediția Amfidayam oferă spectacolul unei furnici plecând să străpungă şi la nevoie să dărâme un munte. Totuşi, fără ca nimic să pară bizar, inspiră încrederea că furnica şi nu muntele va învinge !“ (Traducerea este a Hellenei, care în ultima vreme amenință să devină o scriitoare valahă, în ciuda susținutului schimb de misive cu *mister* Jimm Martin.)

Despre acest *mister*, Hellen nu mi-a vorbit niciodată. Dacă prin văgăunele din Karakorum vom duce lipsă de slalomişti, s-ar putea să apelăm la acest… Oricum, apariția unui Jimm ortografiat cu m^2 mă apropie de părerea că Hellen n-ar trebui să-şi înăbuşe dragostea pentru Tudor, oricât ar fi ea de neştiințifică şi eu de… neconsecvent. Constat o subită antipatie față de cuptoarele electrice.

Conform regulamentului, astăzi s-a ridicat interdicția discuțiilor ştiințifice. S-a putut vorbi de grijile expediției, numai că până acum nu prea se văd.

Am stabilit cu toții ca *Jurnalul Oficial* al expediției să înceapă cu data de 1 mai 1984.

Am fost onorat — tot oficial — cu funcția de redactor ştiințific. Da ! Oricât s-ar ului diplomele şi medaliile anterioare din panoplia mea academică — m-am simțit onorat.

Nu mi-am explicat încă de unde această încântare. Probabil o „integrală totală” de la minus invidie la plus sentiment.

Totuşi, cu mâna pe inimă, n-aş spune că asupra acestei călătorii nu pluteşte ceva… Ceva ce ar avea de invidiat diplomele mele, chiar şi eu personal.

Redactor e numai o vorbă. Oricare dintre noi va avea dreptul să-şi consemneze adăugirile şi comentariile proprii, chiar — şi mai ales — în caz de contrazicere cu redactorul.

Dar un gând nu-mi dă pace: de ce aş fi eu mai oficial decât alţii ?

Abstracţie făcând de nume, n-am văzut nimic englezesc în mine — şi am întârziat privindu-mă chiar şi în oglindă ; inima poate, pe care nici n-am văzut-o.

Cred că trebuie să înlocuiesc cuvântul. Nu *oficial* ci *venerabil*; explicaţia e simplă : mă gândesc la vârstă.

Pârvanu are 38, Hellen… e în afara timpului.

Capitolul IV

Doamna cu floare de lotus a spus cea dintâi: gaşer-la

Cairo, Joi 30 aprilie 1984, ora 6

Era încă eleva mea când şi-a ales ca emblemă floarea de lotus. Pe rochia de seară, pe tricoul de sport, pe bluza de laborator, nelipsită şi argintie, în tot felul de stilizări, aplicată pe umărul stâng, ca un reflex al gâtului ei. Nefertiti…

Ştia — maiasa — cu linia pură a gâtului, aidoma celei de două ori frumoasă, că seamănă cu o regină ?

Ce universalitate feminină voia să exprime ?

Acum îşi aduce lotusul în țara cu totuşi.

Parcă se întoarce acasă…

Badea şi Andreescu — adevărați ambasadori ai expediției — ne-au pus la curent cu rezultatele demersurilor făcute de țara lor pe lângă toate statele cu care vom avea contingențe pe parcurs sau la instalarea taberei de explorare.

Hotărât, gospodărirea nu ne va da dureri de cap.

Aparatura şi utilajul greu (dacă se pot numi grele instrumente care nu depăşesc kilogramele unei valize de voiaj) ne aşteaptă depuse într-un vagon. Un altul va fi, pe drum ca şi la bază, casa şi laboratorul nostru. De fapt, centrala de forță, bazată pe captarea energiei eoliene şi solare, ne va fi de cel mai mare folos.

Nu vreau să trec cu indiferență peste seria de roboți pigmei şi specializați, proveniți din propria-mi pepinieră. Alte recorduri de micro-aparate de analiză, de teleghidare, de calcul, sunt procurate de Hellen de la diverse firme nord şi sud americane. Aproape o colecție de bibelouri ceva mai mărişoare…

Protheos II, fiind cel puțin un supraaparat, dacă nu o

pseudo-persoană, va călători în vagonul nostru.

Jurnalul expediţiei Amfidayam

Pag. 1

1 mai 1984

AM PLECAT

7 mai 1984

De la Sringar până în inima munților Gaşerbrum, transportul s-a făcut pe spinări de dromaderi, apoi de iaci şi la urmă de hunzaşi, şerpaşi şi culi, la care s-au alăturat şi spinările noastre.

Vestiții hamali de altitudini, hunzaşii, nu s-au dezmințit nici de data aceasta. De altfel, echipa lor fusese dinainte pregătită, în Caşmir, şi are în ea chiar şi câțiva veritabili „tigri"!

Şi ciudată şi impresionantă înfățişarea de astăzi a acestor eroi anonimi ai tuturor marilor escaladări din Himalaia şi Karakorum.

Fără ochii lor mici şi strălucitori şi conformația feței atât de caracteristică, puteau fi luați drept cei mai europeni alpinişti, fără ca acest europenism să le atrofieze legendarul instinct al locului.

Şi ei ne-au măsurat, au făcut „ochi mari". Acest accident ocular li s-a întâmplat în momentul în care au văzut nişte *sahibi* albi purtând baloturi pe spinări destul de încovoiate, alături de ei, fără să le rupă o *ana* din *rupiile* promise — şi mai ales când au văzut chiar şi o *memsahib*, frumoasă… foarte frumoasă… cu gâtul ca un lujer de lotus, cu floarea sacră a Nirvanei pe un umăr… făcând acelaşi lucru…

În halte, ne-am ospătat alături cu *ceapati* — o pâine făcută pe loc, din *țambà* — un fel de făină, cu fripturi de berbec, dar şi cu piersici de Satu Mare şi vin de Cotnari.

De aici încolo, însă, Hellen nu a mai avut voie să mai poarte ceva pe umărul cu floarea de lotus…

Pentru asemenea oameni-helicopter, care au înfruntat muntele, urcarea peste 7 500 m a fost — nu chiar o

joacă, dar aproape.

Herr Rudolf — Rudi Norton, împuternicitul nostru cu alpinismul şi administraţia, s-a văzut redus la contemplaţie admirativă. S-a consolat însă, asigurându-ne că îşi rezervă dreptul de a le demonstra în viitoare împrejurări „virtuţile de familie“, referindu-se la calitatea lui de nepot al ilustrului E. F. Norton, care, cu 60 de ani în urmă, ajunsese bis zur Spilze des Everest.{15}

8 mai

Urcăm. Ieri, şi azi, şi mâine.

Munţii încremeniţi în gheaţă, implacabili sub uraganele de zăpadă, par uneori ancore pe fundul cerului. Alb orbitor. Furtună neagră.

Rudi îşi mânuie corzile şi pioleta, ca un adevărat şef de călăuze. Toată lumea îi spune *sirdar* Rudi.

Karakorum, 9 mai

Tabăra a putut fi instalată foarte aproape de punctul de „maximă probabilitate”.

Se întâmpla să fie un moment al albului orbitor.

Hellen mă uluise cu schimbul de replici, repezi, scurte şi bizar de guturale în vocea ei, într-o partidă-conversaţic cu un şerpaş.

Darul acesta al Hellenei de a prinde orice idiom în câteva zile, mi se pare mai mult decât un dar.

Până la ultimul popas îl şi trădase de mai multe ori pe Jimm, cochetând în limba gurcă cu cel mai bătrân dintre tigri.

Am auzit aproape un strigăt sacerdotal: Gaşer-La. Născând şi renăscând am auzit, prelungi, ecourile.

Şi Gaşer-La a rămas : 27°18’ lat. N. — 75°36’ long. E.

În limba culilor ar însemna *şea de lumină*, dacă e adevărat că Gaşerbrum înseamnă *perete de lumină*.

Urcând, Hellen culege poveşti şi basme (în lipsă de fluturi şi floricele).

Printre oamenii Ciomolumnei, printre şerpaşi mai cu seamă, trăiesc, din gură în gură, multe nemuritoare

istorii. Culegerile publicate le-am studiat, dar nu ştii niciodată dacă nu a rămas ceva neaflat, sau dacă eşti în faţa versiunii celei mai bine păstrate. Poate că interpretarea mitică a unei poveşti ar putea conduce mai degrabă către o ţintă decât toate precalculaţiile şi intuiţiile electronice ale lui Protheos II sau maximele de probabilitate ale unei matematici… probabile.

Cum s-ar mai înfuria Connor ! Dar nici un creier electronic nu a reuşit încă să tâlcuie un basm.

10—11 mai

Lanţul de munţi Karakorum — Muntele Negru — apare pe hărţi ca o dublură nord-vestică a Himalayei şi ca o ramificaţie sud-estică a munţilor şi podişului Pamir. Fiind una dintre cele 5 raze de catene muntoase care au pornit cândva, în terţiarul superior, din acest ombilic de piatră al Asiei, marchează tot atâtea direcţii de migraţie: Hinducuş, Ciomolumna, Karakorum, Cuenben, Tienşan.

Cu patru piscuri peste 8 000 şi poate de 10 ori pe atâtea de peste 7 000, apare ca un titan geologic, gelos de faima celestă a Himalayei — pe care de altfel o şi depăşeşte, prin numărul de vârfuri încă necucerite şi prin taina care învăluie crestele prea albe ale acestor munţi negri…

De formaţie tranzitorie între Pamir şi Himalaya, s-a ridicat spre cer din măruntaiele de granit şi gnais ale miocenului şi pliocenului, o dată cu gemenii săi. De aceea, poate, naşterea i-a fost frământată de mari dureri telurice, iar chinurile nu au luat încă sfârşit. Înălţări, coborâri, lunecări sunt semnalate şi astăzi. Sub presiunea magmelor pământului, lupta pentru hegemonia înălţimii continuă şi astăzi.

Zona explorărilor noastre este formată de arcul cel mai misterios al acestor semeţii, cu ale lor două mari vârfuri Gaşerbrum şi faimoasele creste K şi G care, din veşnic întuneric şi lumină, privesc cu nepăsare

încercările — doar încercările — escaladatorilor de toate neamurile. Plăci de bronz, de oțel, de marmură adâncite în stânci reamintesc muritorilor pe cei care au fost înghițiți sau azvârliți în neant de crestele implacabile, încoronate de argintul rece al marilor înălțimi, al neaflatelor taine…

Să le fi tălmăcit Tagore, tainele acestea ?… Să fi prins el în ureche bătaia acestei inimi de piatră, ce şi-a purtat din culme în culme semeția, înfruntând chiar soarele, urcând sub chemarea infinitului căruia i se dăruie ?

„Eşti în singurătatea ta întocmai unui înțelept pe genunchii căruia e deschisă o carte, foarte veche, cu nenumărate file de piatră.

Povestea cui e însemnată acolo ? Cea a eternei uniri a lui Shiva divinul ascet, cu Bhavâni, divina Iubire ?

Să fie oare drama Puterniciei căreia Gingăşia i-a întins mâna ?“

Izvoare şi râuri dăruite, dintr-o divină indiferență, cu apele reci ale ghețarilor înalți, îi înconjoară trupul. La răsărit, Siocul, pornit spre Indul superior — ca un uriaş semn de întrebare pe fața cenuşiu-muntoasă a hărții. La miazăzi, sălbateca vale a Indului, cuprinsă între Maşerbrum şi Nanga-Părbăt. La miazănoapte, izvoarele larkend-ului, menite să poarte spre stepa turkestană zvonurile tainelor de sub hlamidele de gheață ale munților negri cu pereți de lumină.

Noi nu am venit să le cucerim crestele. Numai umerii, pe care vrem să credem că a păşit cândva, poate îndată după naşterea lor, Apollo, venit din patria lui astrală. Vor fi de aceea mai blânzi cu noi, ori mai neînduplecați ?

Hunzaşii tigri rămân uimiți cu câtă nepăsare privim spre mult râvnitele piscuri. Dar şi mai uimiți de cât şi ce am fost în stare să scoatem din bagajele noastre. Case, turnuri, paturi, aparate şi nişte forme ciudate : făpturi să fie ?! Şi toți şoptesc cu aceeaşi neîncredere : roboți. Şi toți caută o tălmăcire, cât de cât mai aproape de un înțeles.

De toate, se miră copilăreşte.

Seara s-au pornit pe poveşti despre unul sau mai mulţi yoga, care ştiu să facă şi ei lucruri asemănătoare dar… nu tocmai aşa. Casele lor nu rămân pe pământ mai mult de un pătrar de ceas ! Privesc cu îndoială şi încordare să vadă… cât vor rămâne ale noastre.

Hellen s-a apucat să le povestească basmul cel cu lăzile Sfintei Vineri.

Duminică, 10 mai 1984, ora 6,30 — Unde ?

După încă 10 ore de *passe* nemagnetice, Rudi Norton, având drept baghetă un dosar cu *Gebrauchsanweisung*{16}, a făcut să apară, pe platoul botezat de Hellen Gaşer-La, o adevărată fortăreață.

Gaşer-La este destul de aproape de punctul precalculat. Numai că în această parte a lumii coordonatele geografice trădează cam tot atâtea cunoştințe despre locuri ca şi la izvoarele Amazonului. Nimic mai mult decât un loc în spațiu.

Nimic despre furia albă, nimic despre nopțile cu explozii de gheață. Totuşi altitudinea este pigmeică față de semeția K-urilor, G urilor sau a Hidden Peak-ului — „creasta ascunsă”.

Ciudate lumini. Ciudate ecouri în miezul acestui tumult al elementelor naturii.

Ne-am făcut casă într-un fund de pahar uriaş.

Ciudată lumina din ochii noştri. Ciudate glasurile noastre…

„Şantierul e gata să înceapă lucrările” — sunt cuvintele lui Norton. Şantierul îşi va începe lucrările chiar de mâine. Astăzi ne-am despărțit de cei mai mulți dintre hunzaşi. Cu noi vor rămâne 13 sau 14 oameni auxiliari — sau săpători, cum le spune Tudor. Dar numai 6 sunt săpători veritabili (aduşi de la Delhi şi recomandați de *Indian Archaeological Institute*), 7 sau 8 vor fi purtători de aparate şi… îngrijitori de roboți !

Puțin în urmă de mă duc cu gândul la aceiaşi oameni

cu ochi de migdală şi mâini de o deosebită cizelare, aceiaşi oameni şi totuşi cât de mult alţii : îngrijitori, dar de… elefanţi !

Va rămâne cu noi, desigur, şi Raşid, împreună cu toate cele 7 nume, toate ale lui, toate irano-persane, dacă asta poate spune cât decât ceva despre Raşid. Ca o apariţie din 1001 de nopţi ne-a ieşit în cale încă la Damasc. Răscolisem, cândva, cu el meleagurile Nilului şi Eufratului

Nu a fost posibil să-l conving că la 77 de ani, cele două cifre magice nu-i vor uşura urcuşul pe Himalaya-Karakorum.

— E firesc doar ca declinul vieţii să tindă spre culmi! Şi scarabeul ?! ne-a înfruntat imediat cu aceasta întrebare. Talismanul meu ? Nimeni să nu se laude că nu mai are nevoie şi de noroc !

Şi aşa, cele 7 nume ale lui Raşid, barba lui Raşid, cele 2 cifre magice, fesul lui Raşid, scarabeul lui Raşid — pe toate le-am luat cu noi.

Noroc ? Avem nevoie şi de el!

Despărţirea de însoţitorii noştri nu va fi de fapt o despărţire. Dimpotrivă. Vom continua să păstrăm legătura cu această lume mozaicată : culi, lepcieni, şerpaşi gurca. Basmele lor, adevărate *văluri ale Mayei*, fac să bată mereu inima lui Tudor.

O uluitoare realitate… O înşelătoare ademenire…

Dar fusul filologiei comparate va sfârâi între degetele pricepute ale Hellenei, şi dintr-o încâlcită urzeală folclorică, ea va toarce, răbdătoare, firul mitului iniţial.

Fost-a un rege… Fie !

Şi creierii cibernetici ai copiilor mei F1 şi F2 vor fi de asemeni supraîncărcaţi cu frecvenţe şi entropii ale diverselor limbaje indo-tibetane.

Pentru roboţi, microcentrala prepară *à la carte* şi *ad libitum* preferatele lor bucate electronice, ţinând seama că micro se referă numai la dimensiuni, nu şi la kilovaţi.

Oricum, până în prezent expediţia noastră ar putea

omologa cel puțin 3 recorduri mondiale.

1) Minim de oameni.

2) Maxim de roboți.

3) Maxim de tehnicitate.

Laseri specializați, microcreator nuclear, sondeze magnetice, analize cuantice şi un omnivor cerebral Rudolf Norton, inginer multi-politehnic de profesie, alpinist prin vocație şi administrator din fire. A ținut şi de data aceasta să nu lipsească de lângă Tudor. Sau Tudor s-a gândit la asta ? Una sau alta, inseparabilii au rămas inseparabili. R.N. susține că nu se pricepe la geologie — ceea ce eu nu cred — şi afirmă că din studenție şi tot timpul cât a lucrat cu *sein Genosse*{17} Pârvanu nu-şi aminteşte ca acesta să se fi înşelat vreodată.

Adevărul e că prezența lui este o garanție în ceea ce priveşte aspectul optimist al expediției noastre.

Un balot „fragil", scriu fără exagerare cuvântul „voluminos", cu sticle de mult înfundate, e un argument hotărâtor.

Raşid urmărea cu ochi părinteşti (şi repetate invocări : „Alah ! Alah !") transportul viitorului banchet al victoriei noastre. Nici o clătinare, nici o înclinare…

— Vinul, *sahib* Connor, are nevoie de înțelepciune, de mare înțelepciune…

Categoric, nu ne putem lipsi de colaborarea lui Rudi Norton.

Bănuiesc că triumviratul nostru era de la bun început un quadrumvirat. În definitiv, dacă spațiul poate avea patru dimensiuni, nu văd de ce un triunghi nu ar putea avea patru laturi şi un triumvirat patru viri.

Rudolf Norton are o mână prelungă, îngustă şi fină, pe care am strâns-o, mărturisesc, chiar în clipa descifrării misteriosului balot fragil — cu multă afecțiune şi obiectivitate.

Numai despre felul în care se uită la floarea de lotus a Hellenei nu ştiu încă ce se poate scrie… obiectiv.

Gaşer-La, Luni 11 mai 1984, ora 23

În seara acestei zile, Norton a stabilit legătura prin radio cu institutele din Bucureşti, Lasa şi Delhi.

Prima telegramă a lui Tudor adresată colegilor din țară: *Veni vidi… vincam*!

E cuceritor acest entuziasm latin.

Oare ce te-a adus aici, Allen Connor, cu omul acesta? Nu cumva şi speranța că vei putea afla elixirul vieții ?

Capitolul V

Neidentitate

Gaşer-La, 15 mai

Lucrările de explorare au început.

În condiții normale, din 15 în 15 ore ajungem la sinteza rezultatelor unei faze. Sunt momente de extremă încordare.

Noianul de cifre înghițit de roboții calculatori este tradus într-un simplu tabel cu 12 cifre : matricea caracteristică. Identitatea între aceste 12 cifre cu cele — tot 12 — ale matricei-martor precalculată ar constitui dovada diseminării *cosmofranciilor* în roca explorată. Cu alte cuvinte mai calde : Victoria, Amfidayamul ! Paleocosmonautica nu ar mai fi o poveste.

Este adevărul pe care oamenii de ştiință îl aşteaptă de la noi. Unii cu încredere, mai puțini cu entuziasm, cei mai mulți cu scepticism, dacă nu cu superioară ironie. Fraze din publicațiile acestora din urmă îmi trec mereu prin minte : „Astăzi, după ce am coborât pe Lună ca să o găsim pustie, am fotografiat minuțios scoarța pe Marte şi Venus, ca să deducem că sunt moarte — grupul expediționar Pârvanu caută pe Pământ aeroportul pe care Apollo şi *oamenii* lui ar fi aterizat venind... nici domnul Pârvanu nu ştie de unde.” Şi altele, destule, asemănătoare.

Este adevărat că nu ştiu încă de unde au venit. Dar ştiu că au venit. Şi mai ştiu că dețineau tehnica acestei realizări, superioară nouă, vecini ai secolului XXI, din moment ce nu le putem întoarce vizita.

A fost liderul lor Apollo ? Ar fi într-adevăr pueril de susținut. Dar şi de combătut! Apollo nu este decât numele elin al *celui venit din Soare*, pe care îl găsim în miturile, basmele, legendele tuturor popoarelor şi

timpurilor de la faraoni la împărații Japoniei, de la maiaşi la greci şi hinduşi. L-am preferat pentru că limba elină mai este încă sursa nomenclaturilor ştiințifice. Dar şi pentru faptul că mitologia paleogreacă mi-a furnizat cele mai multe date cu privire la timpul şi locul unde ar putea fi căutate urmele astralilor noştri oaspeți.

Să le fi spus *astroantropi* ? Sau alte combinații elino-latine savante şi atât de inestetice... Asta m-a făcut să mă gândesc la şeful lor, dându-i numele inspiratorului muzelor şi oracolelor.

Apollo... zeul inspirației... Şi în această expediție este nevoie de cel puțin atâta inspirație pe câtă fizico-mecanică. Uneori totul îmi pare a fi o expediție a trezirii subconştientelor amintiri din alte milenii... Dar mai întâi, identitatea matricelor.

E drept că presupunerile noastre sunt socotite de mulți o ipoteză ca multe alte posibile — dar nimeni nu precizează care anume altele şi, mai ales, cât de multe altele... Dacă tentativa noastră este o „extravaganță arheologică" — descoperirea unor noi platforme cu aceeaşi izotopi în piatra de construcție — cum o vor numi când orice îndoială cu privire la realitatea unor vechi oaspeți astrali ai Pământului va fi înlăturată ?

Blocurile acelea imense, nefireşti ale platformei Dayam... Izotopii...

Verific şi reverific vechile raționamente. Ştiu că nu am greşit. Ştiu că nu e loc pentru alte ipoteze. Totuşi ! E vorba de un totuşi egal cu şi totuşi. Prea plină de consecințe ar fi descoperirea. În istorie, în ştiință, în însăşi concepția despre existența rațiunii în Univers. Nu-mi pot reține un indefinibil sentiment. Teamă sau îndârjire ?

Poate Hellen ar şti să-l definească. Hellen cu indefinibila ei artă de a şti şi a crede.

Pe harta tridimensională, instalată în atelierul A2, sunt marcate punctele geodezice față de care ne

orientăm şi cele topografice, între care suntem încadraţi în fiecare fază a explorării.

Noul sistem, mai bine zis noul aparat de stereoreprezentare cartografică realizează plasarea în spaţiu şi la scară a coordonatelor stratigrafice, redând direct reconstituirea pământului de sub noi. Efectuarea calculelor devine mult mai uşoară. Rocile sunt analizate pe însuşi locul lor. De fapt nu e nevoie să aducem în laboratoare măcar un microgram de substanţă. Totul se petrece în tăcere, cu viteza luminii.

O dată cu spectrul analitic sosesc şi coordonatele de poziţie ale rocilor analizate. Totul se traduce printr-o nouă serie de puncte pe harta tridimensională din A2, care devine o adevărată machetă a interioarelor munţilor. Nu facem nici analize de afloramente, nici carotaje. Într-o asemenea regiune de gheaţă, avalanşe şi abisuri, preluarea unor astfel de probe ne-ar pretinde longevitatea lui Matusalem şi criorezistenţa lui Gerilă.

Am păstrat totuşi denumirea de săpători pentru unii din oamenii noştri. Din respectul pentru tradiţie şi... ecoul pasional.

Munca grea este a roboţilor calculatori. Muncesc fără să crâcnească. Descifrarea clişeelor, alcătuirea benzii de impulsuri, freamătul algoritmic al roiurilor de electroni şi... în sfârşit, o nouă matrice caracteristică de 12 numere.

Fără creierii lor făcuţi de creierii omului, creierii noştri ar fi surprinşi de anul 2000 calculând.

Urmează momentul emoţionant, deşi cotidian : confruntarea cu matricea martoră, prelucrată de aceiaşi exploataţi roboţi, muncind 24 de ore din 24 pentru... o mână de electroni.

Momentul este scurt.

Identitate sau Neidentitate.

Victorie sau... o nouă încercare de victorie.

Neidentitate nu înseamnă înfrângere, ci numai că, mâine, undele releului vor porni din nou să

scormonească pe nevăzute piepții uriaşilor de piatră ca să ne aducă (expresia este bineînțeles a Hellenei) microradiografia lor. Eu spun o tomografie a rocilor.

Totuşi, superioritatea şi hipersensibilitatea lui Protheos II ar protesta până la autodistrugere dacă ar afla de formularea unei atât de jignitoare paralele între banalele raze Röntgen şi complexitatea lui… mezonică.

Astăzi Hellen a primit din nou corespondență. Dar asta nu mai este o noutate. I-a transmis-o Rudi. Nici asta nu-i ceva nou. Hellen a luat-o, mulțumindu-i mult, pentru ca s-o lase să lunece în geanta de campanie cu o indiferență descurajantă pentru absentul expeditor şi plină de farmec pentru improvizatul poştaş.

Se pare că tabăra noastră s-ar putea numi şi „A celor şaisprezece îndrăgostiți de Hellen".

Ce se întâmplă cu roboții ? Sper ca inimile lor să fie mai rezistente.

În cele câteva clipe ale confruntării matricelor simt mâna Hellenei tremurând peste mâna mea, mai caldă decât mâna mea…

Identitate ? Nu. Nu încă.

Atunci numai noi doi căutăm în matrici mai mult decât o singură identitate.

Gaşer-La, Vineri 18 mai, ora 5

Proiectată în planul topografic, sub-zona G apare ca un dreptunghiular fagure de miere. Mierea ar fi — în acest caz — o specialitate astrală : Fr. 225 — Fr. 227 — adusă din florile cosmosului de albinele apolinice.

Metoda hexangulației este cu mult mai potrivită exigențelor de mare precizie ale explorărilor noastre. În colțurile hexagoanelor, sondezele au săpat puțurile de protecție ale aparatelor de detecție, în releu cu Protheos, plasat mereu în interiorul lor. De acolo îşi lansează complexul de unde — eu le spun mezonice. P. are o altă teorie. Dar tace. Încăpățânarea sau… Mezonice sau „altă teorie", m-aş mulțumi să o ştie măcar Protheos.

Referitor la hexangulație, săpătorii indieni au crezut că fagurele de pe planşetă va fi săpat, în înțelesul clasic al cuvântului, chiar pe munții prospectați. Aceasta s-ar putea realiza aici numai de pasărea măiastră din legendele hunzaşilor. Singură doar ea poate umbla oriunde în munții de gheață explozivă Mustagh—Karakorum…

Şi ea numai în zbor…

În realitate, acest fagure a fost săpat pe platoul de la Gaşer-La : 2,55 km^2. Am încercat o glumă cu săpătorii spunându-le că de data aceasta vor veni munții la Mahomed. Oamenii îl priveau pe Protheos şi încuviințau din cap. Nu ştiu cum încuviințau din cap. Raşid mă asculta şi el, dar cu ochii la Hellen. Pentru el, Mahomed poate însemna uneori şi… Mahomeda. Pentru Raşid nimic nu e păcat câtă vreme aduce bucurie ochilor, miere buzelor şi mângâiere inimii…

De săpat vom săpa cu adevărat la urmă, după victorie. Când vom şti exact unde se află platforma. Amfidayamul…

Oricum, chiar dacă ea ar fi fost *pe* munte, tot *sub* munte o vom găsi — la suprafața de contact între cei de gheață şi cei de piatră.

Cumplite şi chiar înfiorătoare realități avem… sub picioare.

Aici, ghețarii au 60 şi 70 km — fie că se cheamă Sianchen ori Batura ori oricum. Nu eu, ci Hellen se luptă cu această etimologie sanscrito-turcomană.

Şi ipoteza scufundării platformei în straturile scoarței va trebui analizată. Cu atât mai mult cu cât asemenea accidente constituie o caracteristică a acestor masive himalayene, în continuă mişcare geologică sub aspectul lor de superbă imuabilitate zeiască. Pârvanu exclude această ipoteză. El spune că Apollinii ştiau atâta geologic… Totuşi aici e o regiune în care înălțimile se schimbă mereu. Diagrama altitudinii, pe care Protheos ne-o trasează milimetric, ne dă imaginea unui pământ

în continuă ondulare şi impresia că te afli pe o corabie, la 5 km deasupra mării.

Gaşer-La, Luni, 18 iunie 1984, ora 5,40

Dacă nu aş fi matematicianul habotnic care sunt, unul dintre cei care cred că matematica este ultima dintre ştiinţe care se pot înşela, nici nu m-aş fi gândit să-l urmez pe Tudor Pârvanu până la asemenea altitudini, ca să înfrunt cu incipienta mea bătrâneţe viforniţele şi prăpăstiile Himalayei. Un cosmodrom şi încă de asemenea proporţii multikilometrice aici, unde uraganele se întrec cu gheţarii şi abisurile cu avalanşele ? Unde ploaia înseamnă aversă sălbatică, proiectile de gheaţă ? Unde termometrele vizează zero grade şi nu s-ar mira de zero absolut ?

Pădurile virgine ale Noii Guinee, izvoarele Amazonului sau inelele de corali ale insulelor Samoa ar putea oferi condiţii mai propice unui cosmodrom.

În sfârşit, suntem aici şi nu pe Riviera. La ultima noastră documentare, între congres şi plecare, am discutat clima acestor locuri, clima cu câteva mii de ani înainte de scufundarea Atlantidei, am interpretat o legendă locală despre un plai aurit *al liniştei de sus*.

Sus… Nu pot să cred totul. Totul ca în biblie !

Adevărat că Ezechiel spune : „…în ţara Heldeilor, lângă râul Chebar… a venit de la miazănoapte un vânt năprasnic, un nor gros, şi un snop de foc, care răspândea de jur împrejur o lumină strălucitoare, în mijlocul căreia lucea ca o aramă lustruită, care ieşea din mijlocul locului.

Tot în mijloc, se mai vedeau patru făpturi vii, a căror înfăţişare avea o asemănare omenească… şi ceva ca nişte făclii umbla încoace şi încolo printre aceste făpturi vii… din foc ieşeau fulgere… Pe pământ, afară de făpturile vii, am văzut o roată la fiecare din cele patru feţe ale lor. Când mergeau, alergau pe toate cele patru

laturi ale lor şi mergeau şi făpturile vii şi toate cele patru roate pe lângă ele ; când se ridicau făpturile vii de la pământ se ridicau şi roatele... duhul făpturilor vii era în roate...

Deasupra capetelor făpturilor vii era ceva ca o întindere a cerului, care semăna cu cristalul strălucitor... Am auzit vâjâitul aripilor lor, ca vâjâitul unor ape mari. Când mergeau, era un vuiet gălăgios...

Ca înfăţişarea curcubeului care stă în nor într-o zi de ploaie, aşa era lumina care îi înconjura... am căzut cu faţa la pământ, şi am auzit glasul Unuia care vorbea." Apollinii ?!

Până acum am scris de 83 de ori în Jurnalul Oficial al expediţiei, la rubrica 55 — Confruntarea matricelor : NEIDENTITATE. Am epuizat o cincime din volumul interior al munţilor din Sz. G., supuşi explorării. Nimic nu s-a făcut la întâmplare. S-a telesondat dedesubtul, deasupra şi în jurul nostru...

Joi 27 iunie

Alte NEIDENTITĂŢI. Mâine se va mai face un pas de 5 km. Încadraţi în unghiul solid precalculat, electronii ? fotonii ? mezonii ? lui Protheos vor veni iarăşi pe sub piscuri.

Şi iarăşi la confruntarea matricelor mâna Hellenei va tremura peste tremurul mâinii lui Tudor. Cum vor tremura mâinile acestea în ziua victoriei ? A IDENTITĂŢII ?

Până unde ar merge încâpăţânarea lui Pârvanu, în acest infern cu cazane de gheaţă, dacă nu ar fi această dublă şi simultană vibraţie a mâinilor ?

Vineri 4 iulie

6 ore. 5. 4. Sub 4 ore de odihnă pe zi. Asaltul adâncimilor. În ţara cuceritorilor de înălţimi ! Ei fac un pas la 10—15 respiraţii. Noi nu avem timp să ne tragem respiraţia. Toate *digresiunile* au fost suprimate.

Sunt zile, nu am timp să număr câte, de când nu am

mai notat decât în Jurnalul Oficial şi în registrul de calculații.

Nici acum nu-mi notez pentru mine mai mult de trei cuvinte : Tudor, Hellen, Norton. Ca să nu uit că între ele ar fi multe alte cuvinte de scris.

Gaşer-La, Iulie 1984

Adânc săpând spre înapoi, cazmalele cu chipuri noi, pe drumuiri de mit, retălmăcit în calculul cibernetic, călăuzite-n basm de detectori atomici, în cifre vor aduce înalturi din adânc.

Se perforează secoli…

Suntem singura expediție care nu a venit la munții negri ca să ajungă pe munți, ci în munți.

Profetul izotopic, C 14, ne spune că am sfredelit fântâna spre inima timpului până pe la 10 000 de ani, şi poate mai adânc, înaintea erei noastre. Înaintea civilizației trebuie să însemne în urma ? Mergem către urma sau înaintea civilizației?

Ispita acestei întrebări şi răspunsul anticipat de Tudor ne-a adus în codrii cu ghețuri virgine ; căutăm în sertarele straturilor de calcar metamorfic, de cvarțuri şi argile miocene…

O frază a lui Tudor : „Înconjurat de propria-i nemărginire, universul, mărinimos, ne arată limitele lui mereu deplasabile ; ni le arată astfel, pentru ca nu cumva rațiunea noastră să rămână fără voluptatea căutării infinitului".

Eu văd Universul altfel. Ca o inimă. Se dilată, se contractă — palpită.

O discuție recentă cu Allen care m-a derutat. Nu, nu gândurile, convingerile, ipotezele…

Cu entuziasmul lui cam sistematic, ne-a orânduit ipotezele după sistemul alfanumeric : 1 ; 2 ; 3 ; 1a ; 1b ; 2a ; 3c ; 4c etc. Nimic mai derutant decât ordinea !

La 1 cred că se analizează aserțiunea : *Există o*

singură civilizație în Univers : a Pământului. Deci noi, pământenii, ca singurii creatori, trebuie să fim şi misionarii ei ! O vom răspândi până la limitele… deplasabile.

În cazul acesta, haidem acasă ! Nu avem ce căuta la Gaşer-La.

Dar mai e şi punctul 2 : *Există în Univers mai multe centre de civilizație. Pământul este numai unul dintre ele. Toate au aceeaşi misiune : cucerirea Universului*.

În acest caz, să le căutăm ! Să împingem rachetele ! Să mânăm semnalele până dincolo de viteza luminii ! Să ne unim forțele cu ele ca să desăvârşim împreună cucerirea.

Să scormonim Pământul, să le găsim uneltele, să le înțelegem semnalele, căci împinşi de acelaşi geniu al căutării, poate unii s-au coborât (ori s-au urcat — ce poate însemna asta în Univers !) până la noi.

Ipoteza aceasta a fost rezervată până nu de mult fanteziei Jules Vernilor erei atomice şi privită cu binevoitoare ironie, ca o literatură a ştiinței. Pârvanu i-a găsit în pietrele de la Dayam primele speranțe ştiințifice.

Am fost căutați şi am fost găsiți. Ar rezulta. Nu numai de semnalele unor unde ultra-penetrante venite din alte galaxii, ci de însăşi ființele lor raționale — ca să nu spun chiar *oamenii* lor.

Dar unde şi când au venit ? Ce au găsit, ce au făcut ?

Au plecat ? Vor reveni ? Când vor reveni ?

Au rămas prizonierii Pământului, neputând să se mai întoarcă clin pricina defectării *machinei*[18] lor astrale ?

Din pricina altui accident ?

Le-au distrus oamenii triburilor sălbatice cosmodromurile, ca să scape de cenzura altui nivel moral (să nu ucizi, să nu furi, să iubeşti) ?

Ce au adus cu ei ?

Oricând şi oriunde ar fi venit pe Pământ, şi acum, ar aduce cu ei cel puțin superioritatea tehnicii transportului interstelar. Ori, venind cândva, în zorii

raţiunii omului, cu 10, cu 12, cu 15 mii de ani în preistorie — au apărut ei ca zei, ca Dumnezei…

Sunt ei creatorii religiilor ? învăţătorii dreptăţii ? Magii cititori în stele ? Izvorul iniţierilor ?

Toth — marele zeu al templului lui Osiris, Hermes *tris magistos*, acel „de trei ori mare", cum îl numeau grecii…

Nu s-au mai întors, acolo, la ei, aflând că în lumea lor astrală a izbucnit războiul nuclear ? Sau li s-a scufundat şi lor o Atlantidă cât un micron în Ursa Mare ?

Au găsit ei o omenire încă *necoaptă* pentru nivelul moral şi tehnic pe care îl aduceau cu ei ? O omenire gata să transforme ştiinţa în superstiţie, etica în minciună şi tehnica în genocid ?

Vor aştepta Apollinii să progresăm până la treapta morală la care, dispunând de forţa distrugerii, vom avea şi puterea de a ne înfrâna să o folosim, din liberul îndemn al dreptăţii şi păcii universale ?

Vor aştepta ei ? — Sau noi, ajunşi pe aceste culmi — *ipso facto* — îi vom găsi ?

Întrebările îmi bubuie în minte mai puternic decât avalanşele gheţarilor din Gaşerbrum, care ne împresoară tabăra şi minţile.

Răspunsul îl caut mereu, în clipele confruntării matricelor. Mâna mea peste mâna lui Tudor. Dar eu nu caut numai un singur răspuns.

Gaşer-La, iulie 1984

Pentru Jimm va trebui să găsesc un răspuns nejignitor.

A fost un joc absurd.

……

RUDI NORTON ? Am mai scris cândva, în felul acesta, un nume în jurnalul meu. Numai semnul întrebării lipsea.

Prietenul lui Tudor. Nu este nici un alt Jimm şi nici un exemplar din seria decadenţilor cavaleri de industrie,

fericiți să găsească în mine coincidența între dolar şi *sex-appeal*.

Allen mi-a spus ieri seara : „Are şi el acelaşi defect ca şi tine. E prea frumos pentru un om de ştiință.“ Norton, fără să fi auzit ceva şi tot ieri seară, după plimbarea cu schiurile, mi-a spus ca un ecou : „Regret că nu reuşesc să-mi rup vreun picior ca să capăt şi eu alură de erudit.”

Apoi a pornit afundându-şi paşii puternic, adânc, în zăpada înghețată.

I-am răspuns, fără să mă gândesc, că Tudor nu are nici un picior rupt. S-a oprit, dar nu m-a mai privit.

Acum e singur, la el. Consumă a cincea pipă între Scylla prieteniei şi Carybda iubirii, simțindu-se vinovat, neştiindu-se vinovat.

Nu ştiu dacă lui i-ar prinde bine un picior rupt, dar, cred că mie nu mi-ar strica.

…Şi dacă ar fi aşa ? Mi-ar mai fi spus mai marele săpătorilor indieni, într-una din zilele trecute : „*Memsahib*, noi te iubim nu pentru că eşti frumoasă, ci pentru că eşti deşteaptă. Femeile noastre sunt mai frumoase, dar…“

L-am întrerupt pe Dawa Norbu spunându-i că femeile lor trebuie să fie foarte deştepte, dacă reuşesc să le pară atât de frumoase.

Dar o femeie într-adevăr frumoasă nu valorează cât un savant ? Răspunsul ar fi ceva *á la* Raşid : Când toți oamenii vor fi frumoşi, nu vor mai fi femei frumoase.

Poate că Apollinii au adus pe pământ şi adevăratul răspuns la această întrebare.

G.L., Iulie 1984

Neidentitate ! Neidentitate ! Neidentitate !

Clopot al negației — aceste cotidiene sentințe electronice.

Neidentitate în roci. Neidentitate… în noi.

Goană. Muncă. Uitare. Luciditate încordată. Grabă. Maşini de calculat.

Minți de maşini.

Oameni.

Aş scrie mai mult dacă aş avea timp ?

Nu. Mi-ar fi teamă.

20 iulie Neidentitate.

Am vrut să mă opresc din lucru. Să-i telefonez lui Tudor. Am ridicat receptorul. L-am reaşezat în furcă. Am lucrat mai departe.

Ne-am întâlnit toți trei la masa.

Allen a rămas în atelier.

Norton privea printre noi doi. Noi priveam ca şi el.

Niciodată nu s-a auzit bubuitul furtunii ca astăzi. Furtună pe Hidden Peack. E cumplit. Va trebui să-mi amintesc.

August 1984

Himalaya — al treilea pol al Pământului. Polul fără pereche.

Solitudinea prea marilor înălțimi.

Şi cerul e singur. Între el şi singurătatea noastră — furtuna.

August 1984

Rudi mi-a trimis şi astăzi mapa de lucrări printr-un şerpaş. Nu ne întâlnim decât în momentul confruntării matricelor. Sunt zile de când nu mai vine nici la ora cinei — singura fără plan de lucru şi tot ce ne mai putem permite ca divertisment. Înțepenim în tabele şi programe.

Aflu printr-un hunzaş că *sahib* Norton pleacă noaptea, cu schiurile, în sus. Ştiu că e adevărat. Mi-a spus odată : „A mai escaladat cineva până astăzi un *optimiar* noaptea ?“

— Nu. Dar la ce bun ? Un risc inutil !

— Inutil ?! Miile de escaladatori ai *inutilelor* înălțimi himalayene… Aici omul nu a cucerit ceva din afara, ci dinlăuntrul lui !

Adevărat : aici omul se cucereşte pe el.

Ora 8,25 : un sfert de secol de când şi eu şi Rudi ne ridicam, cu exact aceleaşi note, încurcând comisia de examen. 25 de ani...

Va veni să ne strângem mâinile ?

De ce nu m-aş duce eu ?

August 1984

Rudi a plecat din nou.

Numai pasiunea riscului ? Ce creastă din el ar vrea să depăşească ?

Afară e o vreme asemenea Hellenei. Rece şi eruptivă.

26 august 1984

Subzona G se apropie de epuizare. Şi noi.

Ne-au mai rămas doar câteva... neidentități, după care nu ne mai rămâne decât... De la capăt : subzona Maşerbrum.

Afară gheţarii împresoară cerul. Nu mai avem orizont. Spaţiul a îngheţat.

Capitolul VI

Iradieri

Extras din Jurnalul Oficial al expediției Amfidayam :

Gaşer-La, 20.09.1984

Încercarea nr. 155

1. Funcționarea aparatelor (cf. tab. nr. 141) — fără defecțiune.

2. Calculația erorilor — sub limitele admisibile.

3. Rezultatul confruntării matrițelor — neidentitate.

4. Probleme de ordin administrativ — Nimic deosebit.

Gaşer-La, 22.09.1984

Încercarea nr. 156

1. Funcționarea aparatelor — robotul geolog principal Protheos II dereglat.

Programarea încercării următoare practic imposibilă.

Consiliul tehnic convocat pentru ora 9,45.

Consfătuirea consiliului tehnic a luat sfârşit la ora 13,30, fără a se fi putut trage vreo concluzie certă asupra cauzelor care au dus la dereglarea generală a robotului Protheos II.

Ora 16.00. Toate aparatele cu funcționare electronică perturbate sau defectate.

Gaşer-La, 22 septembrie

Protheos s-a defectat sau a intrat în grevă. De fapt era mai mult decât exploatat. De la această maşină emancipată te poți aştepta la orice.

Nu ar fi chiar o nenorocire, dacă acest mecano-personaj nu s-ar fi dovedit — prin excepție — indispensabil pe locul lui.

Dacă s-a defectat, s-ar putea spune că în acțiunea noastră a intervenit ireparabilul, ştiut fiind că bravul

nostru Allen nu prea ştie tocmai bine... cum să umble cu el !

Dacă e numai în grevă, se poate spera că liberul său arbitru de super-aparat ştiinţific îl va determina să renunţe la sabotarea unei expediţii cu atât de înalte şi pure ţeluri ştiinţifice.

Îmi dau seama că notez aceste rânduri ostentativ ironice în scop exclusiv terapeutic.

Totul pe Gaşerbrum e mai mult sau mai puţin dereglat.

Numai Tudor şi Rudi mai au aceeaşi privire. Aceeaşi măsurată cadenţă în tot ceea ce fac şi spun.

Gaşer-La, 22 septembrie

If you can keep your head when all around you are loosing theirs...[19]

În acest moment numai pentru Rudi nu ar fi necesar să-şi amintească de Kipling.

În realitate, nici Allen, nici Hellen nu au depăşit încă faza lui „ce e de făcut“ ?

Pe Raşid îl văd privind spre Mecca. Trei dintre săpători au rămas, tăcând, în poziţii ioghiste. Ceilalţi mănâncă sau se bărbieresc, aşa, numai din nevoia de a face ceva, pentru a se convinge că lucrurile decurg totuşi normal.

Rudi — omul de argint viu — e calm, operând în baza programului împreună stabilit. Îl am alături. Mă are alături. Ca şi acum un sfert de veac şi după aceea 25 de ani, alături, la toate escaladările mai grele ale adevărului — muntele niciodată escaladat. Muntele care l-a făcut pe Rudi să renunţe la vocaţia lui de alpinist.

Pasiunea lui. Dubla lui pasiune...

I-o voi înţelege şi pe a treia ?

Acum reglează răbdător ce se mai poate regla. Notează sistematic rezultatele. Dă dispoziţiuni hunzaşilor, cu atâta linişte în glas şi precizie în cuvinte, încât chiar de astăzi toată lumea va fi din nou la treabă.

Succesul cel mai de seamă a fost repunerea în funcțiune a microcentralei de forță. Transmisă parcă şi în oameni. Ca o trezire.

Programul de lucru l-am stabilit într-un efort comun, în primul rând, ne-am programat puterea de a ne impune să gândim în ordine.

„Mai întâi cauzele… Să trecem de surplombă”…

În fond, asistăm la o infectare a spațiului aferent lucrărilor noastre cu iradieri radioactive. La prima vedere nu s-ar părea o idee atât de formidabilă încât să-l citez pe autor : Rudi. Dar, ținând seama de faptul că la instalare toate împrejurimile fuseseră sondate cu cei mai sensibili detectori de radiații, fără a se fi semnalat undeva straturi radioactive, explicația apare pe cât de remarcabilă pe atât de neaşteptată.

A făcut şi unele aprecieri asupra intensității, deşi toate contoarele, ca şi majoritatea aparatelor electronice, erau dereglate sau inerte. Nu mai indicau decât contradicții. Ca şi cum am fi trecut într-o lume cu alte legi ale electricității.

Rudi a descoperit capătul firului logic. M-a bătut pe umăr, spunându-mi simplu : „Să nu crezi că cine ştie ce bossă a erudiției m-a condus la această apreciere. Petele astea cenuşii pe brațul meu sunt urmele ultimei intoxicații radioactive de pe când lucram la detectorii selectivi. De când a survenit defectarea lui Protheos, şi-au intensificat culoarea”.

G.L., 24 sept.

Norton a plecat spre Lasa de unde ni s-a comunicat că avem la dispoziție dozatoarele şi celelalte aparate necesare prevăzute cu cele mai impenetrante carcase de protecție cunoscute. Numai să nu se întâmple ca această maximă impenetrabilitate sa devină minimă la Gaşer-La !

Creşterea e masivă, în salturi.

Gaşer-La : un vulcan în erupție radioactivă.

29 sept. 1984

Linişte şi îngrijorare. A survenit o inversare a grijilor. Grija aparaturilor dereglate se transferă acum asupra oamenilor. Cunoscând cauzele, vom găsi uşor pentru cele dintâi o soluționare, sau chiar mai multe (reparații, adaptări, noi fabricații), dar oamenii sunt speța de aparat care se repară cel mai greu şi — din păcate sau din fericire — imposibil de fabricat.

Dozimetrele aduse de la Lasa au înregistrat concentrații de iradieri nocive, depăşind triplu doza maximă admisibilă şi — ceea ce este mai grav — au indicat o creştere în progresie geometrică a lor. Desigur că este vorba de reacții nucleare înlănțuite.

Continuarea lucrului în asemenea condiții, aici la Gaşer-La, sau oriunde în „zona infectată", înseamnă a sfida moartea.

Cu mijloacele prezentului, pericolul nu va putea fi înlăturat complet, oricare ar fi costumele sau scuturile de protecție. Zalele cavalerilor din era atomică se dovedesc mai vulnerabile decât ale celor din armia lui Barbarossa.

Şi totuşi aici vor trebui să lucreze oameni asediați de Sarasinii nucleari.

Se pare că am ajuns la limita posibilităților tehnice cunoscute. Ar rămâne numai speranța în posibilitățile care vor fi cunoscute. Adică aşteptarea.

Dar aceste emanații radioactive vor distruge sau vor denatura însăşi urmele pe care le căutăm : *cosmofranciile*. Într-un an de aşteptare vom înlătura pericolul, dar şi şansele de a descoperi ceva.

Este adevărat că, sub clauza aşteptării, mulți ne-au promis câte o invenție a unui scut de protecție. Şi Andreescu, şi Badea, şi NASA, şi... dar mai ales *Sir* Allen Connor, revenit la calmul lui de maşină clarvăzătoare, care va fi primul gata să nesocotească recomandările propriei prudențe.

La Gaşer-La rațiunea de a şti cu un ceas mai devreme

începe să fie mai tare ca Raţiunea.

Să fie singura noastră greşeală !

Dar Hellen va trebui să plece.

30 septembrie

Aparatele vor fi transportate, în cea mai mare parte, la altă bază, în afara zonei iradiate. Cele rămase la Gaşer-La — puţinele strict necesare — pot fi blindate în aşa fel încât radio-dozele prezente să nu le mai încurce indicatoarele. Nu pot să spun acelaşi lucru şi despre cei care le vor mânui.

Connor continuă să se încăpăţâneze cu antecalculele lui.

Nu vor fi distruse *cosmofranciile* ?

Radio-dozele au crescut atât încât proiectele mijloacelor de protecţie sunt cu mult depăşite.

Şi cursa pare că se va prelungi.

Gaşer-La 01.10.1984

Zorii zilei.

Ştiinţa mă deosebeşte esenţial de animal şi fundamental de robot — fie robotul oricât de inventiv. Numai omul poate să-i creeze condiţia inventivităţii, chiar dacă aceasta ar depăşi uneori omenescul.

Creaţia robotică poate să tindă şi la infinit, dar acest infinit va fi întotdeauna, cu cel puţin un ordin, inferior aceluia din creierul omului.

Se poate admite că omul, infinitul superior, să fie sacrificat unei cauze finite ?

Această întrebare a mai fost de multe ori imaginată şi gândită în mintea mea şi am răspuns : da. Dar acum acest „da“ înseamnă şi altceva decât concluzia unei tematici imaginative dublată de o înlănţuire de silogisme înalte.

Acum văd mâinile Hellenei murind cu încetul. Îmi văd ochii albind. Văd talia de viking a lui Norton înţepenind într-o parte. Văd fruntea lui Tudor, din luminoasă, cenuşie…

Acum acest „da“ înseamnă sentința unei viitoare şi imediate realități şi nu-l mai pot admite. Simt în el ascuțişul unei lame.

Am spus : nu. Dar mai există şi „doctoratul în ştiința riscului pentru ştiință”. Deşi sunt vorbele lui Norton, deşi i-am strigat aproape în față că e absurd, că…

Nu. Încă nu gândesc ca Norton. Sau poate…

Am ajuns să nu mai înțeleg.

Aş admite poate totul, afară de Hellen.

Bine dar eu, eu sunt acela care am vrut ca Hellen să cucerească. Să se cucerească. Să înfrângă… Să se înfrângă. Am vrut ca Hellen… Vreau ca Hellen…

…Vreau ca Hellen să plece. E tot ce pot să spun cu glas tare. Să scriu. Va fi o pagină din însemnările mele, absurdă. Nu ştiu ce gândesc.

Gaşer La,
2 noiembrie 1984

Lieber Freund,{20}

În sfârşit, câteva ceasuri de odihnă.

Sunt zece zile de când în tabăra noastră odihna a fost cu totul scoasă din program.

După ultima consfătuire, ne-am retras tăcuți, fiecare în „turnul” lui. Fără să ne-o spunem, ne recunoşteam unul în celălalt nevoia de a fi singuri.

Ştiu că acum şi Tudor şi Hellen şi Allen sunt, ca şi mine, singuri, fiecare la el, îndărătul unei uşi închise, îşi scriu gândurile. Ne scriem gândurile…

E o linişte împresurată de tobele dezlănțuite ale uraganului de gheață de pe munți.

Nu ştiu dacă am simțit vreodată, efectiv, nevoia să-mi scriu jurnalul. Nu pentru că — modest — m-aş socoti insuficient de important. Oricare dintre cele patru miliarde de oameni tereştri devine suficient de important — măcar pentru el însuşi — în clipa în care se hotărăşte să-şi transcrie trăirile fără contrafacere.

Dar eu îl am pe Ştefan Badea…

Îmi pari alarmat de întârzierea răspunsului meu. Te-

ai gândit poate că am suferit vreun accident la Gaşer-La. Te asigur că nu. Nici un fel de accident personal care să-şi afle originea în vastul domeniu al fizicii atomice — dacă excludem din această delimitare pe cele ale sufletului.

Ce bine era la vârsta lipsită de ironie a adolescentei, care ne permitea să ne scriem în clar şi *in extenso* despre asemenea sentimentale fenomene ! Acum, în numele sobrietății, le rezervăm sporadic câteva măsurate rânduri la *post scriptum*.

Iată că, de data aceasta, eu voi comite sacrilegiul de a le trata în *ante scriptum* — înaintea relatării „dramaticelor întâmplări de mare interes ştiințifico-geologic", (cum ar spune un reporter isteț), survenite pe scena de la Gaşer-La.

„Dramaticele întâmplări" îşi vor avea dezlegarea. Sunt un simplu impas peste care savanții şi aparatele vor trece uşor, sau nu chiar uşor. Dar vor trece. Nu pot spune însă nimic asemănător despre ce se petrece „ascuns în sufletele noastre", îndărătul „chipurilor cu măştile bine studiate" (cum s-ar spune într-o dramă sentimentală nemțească din secolul XIX),

E vorba de cunoscuta piesă care se joacă numai cu cortina lăsată, în care omul ar trebui să fie autor, e obligat să fie actor, şi regretă că nu poate fi doar spectator.

Este Tudor îndrăgostit de Hellen ? Tudor e prietenul meu. Şi totuşi, nu-i pot pune întrebarea aceasta. Este Hellen îndrăgostita de Tudor ? O iubesc pe Hellen.

Conştienți amândoi de potențialul lor ştiințific, ei cred că dragostea aceasta a lor nu trebuie să prindă aripi, ca nu cumva capacitatea lor de muncă să-şi reducă din randament.

Tudor luptă cu acea impresionantă încăpățânare a lui. Aceeaşi încăpățânare cu care îşi vrea *cosmofranciile*.

Hellen — cu o fantezie şi o diplomație sentimentală demnă de o Cleopatră.

Hellen l-a inventat pe Jimm Martin, apoi pe John Carter, apoi... Apoi pe Rudi Norton — cel mai bun prieten a lui Tudor, cel mai vechi colaborator al lui.

Sunt îndrăgostit de Hellen.

S-a întâmplat ca şi Hellen să nu-l mai poată trece pe alpinistul doctor în fizică atomică Rudolf Norton în categoria curtezanilor de circumstanță, ca simplu succesor al lui Jimm sau John. S-a întâmplat că Hellen i-a dat acestui Norton — nu dragostea, dar gândul despre dragoste.

Nu zâmbi superior. Crede-mă : nu mai e vorba de o continuare a jocului cu „Minnesängeri”[21] din epoca magnetofonului. Eu nu sunt numai un obstacol împotriva amorului antiştiințific. Şi mai ales să nu crezi că, fiind mai mult, mă socot un norocos.

Îți mai aduci aminte de vremea când vorbeam noi cu seriozitate despre Prietenie ? Despre Iubire ? Chiar despre Datorie... Mi-au dat o întâlnire în Karakorum. Toate. La distanța ce ne desparte, în spațiu, la distanța care ne desparte, în timp, de timpul înflăcăratelor discuții, în care credeam pătimaş, romantic şi cavaleresc... tu poate râzi. Dar soluție ştiințifică nu există.

„Tu eşti făcut din fontă cu Ceriu şi Titan. Din acelaşi aluat oțelit ca şi Tudor”. Mai ştii cine mi-a scris aceste cuvinte ? — Tu.

Să mă arunc îndârjit în muncă, în cercetări, în studii, vei spune. Ca într-o crâşmă cu spirturi dătătoare de uitare.

Ştiința te îmbată doar când îi bei rachiurile în cinstea ei.

Tudor ? Nu sunt, prietene, din acelaşi oțel.

Vei înțelege acum de ce n-am început prin a-ți scrie mai întâi ce se întâmplă la Gaşer-La, adică despre ceea ce ai aflat din rapoartele datorate deosebitei arte a lui Allen — nude de orice explicații şi implicații sentimentale, reci ca zeița rațiunii.

Dar mă corectez.

Tudor a şi hotărât instalarea unei alte tabere în afara zonei iradiate. A fost ideea lui de a folosi imensul ghețar Boltoro drept scut de protecție contra iradierilor.

Se va numi Tingin.

La Tingin vor fi deplasate majoritatea aparatelor, în frunte cu enigmaticul Protheos. Pentru cele rămase în focarul iradiant am construit blindaje deocamdată impenetrabile.

Dar cred că de astă dată Tudor a luat o hotărâre incompletă.

Nu a hotărât (pentru că nu s-a putut hotărî şi asta e şi mai grav) care dintre noi vom rămâne să lucrăm aici fără alt blindaj protector decât un discutabil costum de atenuare, căptuşit cu spirit de sacrificiu ştiințific. De fapt, în căptuşeala asta ne-am investit şi nădejdile şi teama, de vreme ce nici unul nu se simte în stare să aştepte până la anul, când s-ar putea să ne vină altele perfecte şi mai puțin eroice.

Şi Tudor şi Allen şi Hellen ştiu că marea aventură de la Gaşer-La abia acum începe şi că nu va figura în nici unul din rapoarte, în nici una din diagrame, nici în cifre, nici în clişee.

Rămânerea în focarul de la Gaşer-La ar putea să-mi aducă soluția dilemei celor trei întâlniri din inima munților negri.

Obiectiv vorbind, la Gaşer-La nu ar fi nevoie decât de doi specialişti şi doi secunzi aleşi dintre hunzaşi. Primii doi nu pot fi decât eu şi Allen. Tudor, în pofida calității lui de şef, ar trebui să fie cruțat. Valoarea lui ca om de ştiință depăşeşte necesitatea exemplelor de curaj. De altfel, e şi firesc să fi primit instrucțiuni în acest sens.

Hellen ? Ar fi un sacrilegiu să rămână. Frumosul este o valoare cel puțin egală adevărului.

Aşadar logica pură ar porunci : la Tingin să plece Pârvanu şi Hellen Steelwin, iar la Gaşer-La să rămână Norton şi Connor.

Voi întârzia trimiterea scrisorii, până când voi putea să-ți comunic şi hotărârea luată de logica de la Gaşer-La. Asta nu se va întâmpla prea târziu. Peste 17 ore, echipa destinată taberei II de la Tingin trebuie să plece. Aştept hotărârea aceasta nu pentru ca să o aflu (o cunosc de pe acum în întregime), ci pentru ca să-mi verifici anticipările.

Eu nu voi pleca la Tingin. Nimic din lume nu mă va putea împiedica să rămân la Gaşer-La. Nici Hellen.

Eu rămân.

Hellen ? Nimeni nu va admite să rămână, afară de ea însăşi. Şi va rămâne. Nici ultima scrisoare, care nu mai era nici de la Martin nici de la Carter, nu-i va schimba hotărârea.

Hellen Steelwin va rămâne.

Bătrânul John Steelwin va plânge cu lacrimi adevărate. Şi nici măcar nu va înțelege…

Tudor nu va pleca la Tingin.

Va fi singurul dintre noi despre care el însuşi va hotărî să rămână aici.

Să fim mulțumiți dacă îl vom putea convinge pe Allen să plece în tabăra a doua. La urma urmei, el este tatăl lui Protheos şi e cel mai indicat să-i vegheze la căpătâi până la completa vindecare de septicemia lui fotonică, mezonică sau… el ştie !

Ora 24

Dragă prietene, după cum vei vedea, nu e prea greu să fii profet la Gaşer-La. Iată alcătuirea celor două tabere :

I) Hotărârea luată de Tudor : numai el va rămâne la Gaşer-La. Va fi ajutat de trei secunzi dintre săpători. Toți ceilalți, bineînțeles, vom pleca la Tingin.

II) Hotărârea finală : vor rămâne la Gaşer-La : Pârvanu Norton şi Hellen Steelwin. Allen, în urma promisiunii că peste câteva zile va fi înlocuit cu Andreescu, chemat din țară, a acceptat să plece la

Tingin ca să procedeze la instalarea taberei. După ce îl va iniția pe Andreescu despre ceea ce ştie şi nu ştie cu privire la Protheos, se va întoarce şi el, bineînțeles, la Gaşer-La. Ce îți scriam la început ?

Această hotărâre este totuşi şi cea mai dreaptă, şi cea mai eficientă.

Pe tine nu te va surprinde acest paradox. Viața trăită îşi ascunde de multe ori logica sub aparențe paradoxale.

O jumătate de oră mai târziu, Tudor i-a convocat pe toți săpătorii şi le-a comunicat limpede riscurile rămânerii la Gaşer-La. A cerut doi voluntari — nici unul dintre ei, conform contractului, nu mai avea obligația să rămână, date fiind noile condiții de lucru.

Tu ştii tonul lui Tudor. Rece, prea rece chiar prin laconismul lui. O punere în temă precisă şi limpede, fără accente patetice şi apel la eroism.

Poate de aceea i s-a răspuns — spun eu — eroic.

Poate de aceea — spun tot eu — oamenii aceştia ai scânteierilor înghețate, ai crestelor reci, de nepătruns — dar care cred într-o inimă a pământului, vie, i-au răspuns cu o şoaptă şi un zâmbet: ‚Am venit noi pentru contract ?“

Fremătam gata să-i întreb : „Atunci pentru ce ați venit ?“ Am tăcut totuşi.

Aşadar avem 15 voluntari. Adică toți oamenii noştri.

…Oamenii aceştia care trăiesc satisfacția gloriei anonime şi colective… Are dreptate Tudor. Oamenii aceştia ne sunt superiori.

Tudor le-a mulțumit. Cu nici o vibrare nouă în glas. Scurt şi rece. Apoi, tot el, le-a comunicat că vor pleca toți la Tingin, în afara zonei infectate, deoarece el, eu şi Hellen Steelwin suntem de ajuns pentru conducerea operațiilor de la Gaşer-La.

Acesta e Tudor. De aceea Tudor…

Aproape în aceeaşi clipă am auzit un fel de geamăt, un țipăt, şi l-am văzut pe Raşid căzut, îmbrățişând picioarele Hellenei.

Vorbea ca în delir, în exclamații scurte, în imprecații. Am înțeles un NU. Un nu repetat în toate limbile pe care bătrânul persan le vorbeşte. Un *nu* poruncitor. Implorator : „Memsahib, trebuie să pleci ! Trebuie !“

Părea că spune vorbe fără înțeles. O incantație într-o limbă neştiută.

Tremuram.

Hellen asculta împietrită, privind peste crestele albe ale Hidden-Peack-ului.

Abia târziu ne-a tradus vorbele lui Raşid.

E mult de spus despre spusele bătrânului. Prea mult pentru o singură scrisoare.

Raşid va rămâne la Gaşer-La.

O, oamenii aceştia. Cei mulți, ai gloriei anonime, ai colectivului universal. Oamenii aceştia. Cu ei în gând îți trimit salutul de încheiere al scrisorii. Sunt la o întâlnire cu Prietenia, Datoria, Iubirea.

R.N.

Tingin, 5 octombrie 1984, ora 6,20

Astăzi, la maximum 48 de ore de la sosire, au fost terminate toate operațiile de amplasare.

Protheos a dat încă din prima zi vizibile semne de ameliorare. Acum este ca şi restabilit, deşi nu i-am controlat sau schimbat măcar un singur circuit. Nu pot spune altceva decât că a fost într-adevăr o intoxicație radioactivă. Noroc că organismele roboților au avantajul de a se dezintoxica mult mai repede şi fără urmări, decât cele ale oamenilor.

Nu-i voi acorda nici un fel de convalescență. Pavăza ghețarului îl protejează şi pentru moment îmi ia grija unei recidive. Dar s-a născut problema interconectării lui cu hexangulația de la Gaşer-La. Distanța nu ar fi o problemă. Dar ghețarul ?…

I-am comunicat lui Tudor sugestia lui Andreescu : folosirea unor laseri cu ozon. Răspunsul a venit laconic :

„La Gaşer-La totul e pregătit”.

De la un timp, toți au devenit laconici prin părțile acestea. Hellen nu mai răspunde decât prin rapoarte tehnice. Norton, — în diagrame şi parametri.

Să fie numai acalmia dinaintea furtunilor ?

Încă nu înțeleg cum de am putut-o lăsa pe Hellen la Gaşer-La. Pot să mi-o spun ori de câte ori am senzația că nu am făcut nici un efort ca s-o împiedic.

Ne-am despărțit în laborator. Îşi îmbrăca haina de protecție, albă, ca un veşmânt sacru. Mă privea cu ochi de statuie, din mijlocul aparatelor. Şi a iradierilor devorante.

Îmi părea că trăiam clipa amețitoare a unui ritual. Devoțiunea unei vestale.

De fapt erau întrunite toate elementele sacrosantelor cruzimi.

Rugul. Veşmântul alb. Zeitatea avidă.

Poate fi Ştiința o zeitate avidă ?

Gaşer-La, 7 octombrie

Totul în ordine. Nici o defecțiune de semnalat.

Protheos II atacă de la Tingin. Toate aparatele funcționează normal.

Numai rezultatul rămâne mereu acelaşi : Neidentitate.

Continuăm. Vom continua.

Există o ordine care se respectă în mod bizar de firesc.

E furtună pe Gaşerbrum. Cu mari tăceri.

8 octombrie

Am fost în laboratorul Hellenei. Dozimetrul de iradiații arăta mult peste limita admisibilă. Tăcând, am analizat în gând diagrama aferentă cadranului. Concentrația iradiaților continua să crească. Hellen mi-a precizat : „Totuşi panta creşterii este în scădere”.

M-am întors. Voiam să-i văd ochii. Aici cu toții nu avem decât ochi. Restul din noi e numai un costum diform. Pe umărul Hellenei nu mai e floarea de lotus.

Nu şi-a ridicat privirea de pe tabloul cu ace agitate, cu butoane, becuri micro, ochi lăuntrici din ființa maşinii.

Aş fi dorit să-i spun, cu un glas care să nu fie al meu : „Pleacă, Hellen Steelwin. Încă nu e prea târziu“.

Poate aş fi încercat… M-au oprit ochii ei.

Ochii Hellenei nu mai erau ai ei… Doar strălucirea. Dar o strălucire dură, de fontă cenuşie.

— I-am schimbat ! Sunt ochii doctorului în ştiințe istorice Tudor Pârvanu. Mi-i doream de mult. Cuta verticală a frunții… Va veni şi ea… mai târziu.

Vorbise egal, alb.

I-am cerut datele şi parametrii pentru calculele centralizatoare. Mi-a întins un tabel.

Am plecat fără să-i spun că încă nu e prea târziu.

Ochii Hellenei. Scuturi de fontă dură, cenuşie.

Fără nici o întârziere, am primit de la Allen radiograma cu toate rezultatele prelucrate la Tingin.

Ochii Hellenei.

9 octombrie

Din nou momentul confruntării matricelor. Mâna Hellenei peste mâna mea. O apăsare aspră. Țesătura mănuşii ei de protecție.

NEIDENTITATE.

Când am întors privirea, mănuşa era lipită de costum.

Vocea Hellenei — acea voce egală, albă : „Domnule Pârvanu, îți amintesc că la Gaşer-La este interzis să se lucreze fără mănuşi de protecție. Observ că nu folosiți aceste auxiliare ale costumului. Sensibilitatea determinărilor la care lucrați nu face, totuşi, imposibilă utilizarea lor“.

Vocea Hellenei.

NEIDENTITATE.

10 octombrie

Continuăm cu febrilitate. O febrilitate riguros programată. Dacă în câteva zile concentrația iradiațiilor agresoare nu se plafonează, orice eroism devine într-

adevăr omucidere premeditată. Şi aşa am bătut recorduri. La asemenea concentrații nu s-a încumetat încă nici un cercetător să lucreze.

Promisele costume de protecție vor trebui recalculate. Adevărată cursă între proiectil şi blindaj. Proiectilele infinitului mic sfidează ştiința invențiilor.

Gaşer-La, 29 octombrie

Astăzi a fost terminată centura de antiradiații ridicată în jurul taberei noastre de Pârvanu şi Norton (sau viceversa — contribuția amândurora pare să fie egală). Este concepută dintr-o serie de „perdele de unde“ dirijate vertical, astfel calculate încât să atenueze — dacă nu să oprească — iradiațiile ultra-nocive care ne asediază. Gaşer-La s-a transformat într-un *château fort*[22] în stilul erei atomice.

Ziduri invizibile. Invizibili invadatori. Nici un zgomot de bătălie într-o cruntă bătălie !

Feudali şi cavaleri cu blazoane din tabela lui Mendeleev, cu halebardele lui Fermi şi Braun, cu armuri şi scuturi de la Niels Bohr şi Pauling, s-au hotărât să lupte şi să învingă.

Dacă zidurile nu vor rezista, renunțăm ? Sau — Termopile ?

Gaşer-La, 30 octombrie

Urmăream evoluția curbei de concentrație radioactivă. O ora. Altă oră.

Încet, încet — ca într-o luptă a doi herculeani şi egali gladiatori încleştați în efortul final — linia violetă se încovoia pe hârtia gradată a aparatului de înregistrare. Spre pământ — axa abscizelor.

Concentrația cădea ! Gladiatorul nostru, blindajul, era mai tare ! Dar până la ce nivel va cădea concentrația ? Va fi răpusă cu amândoi umerii la pământ ?

4 ore… 5 ore… Linia violetă cobora mereu. Cădea. Va cădea la zero.

6 ore… 7 ore…

Încet, încet — îndoirea descendentă a curbei violete începe să se reducă. Redresează ! 8 ore... 9 ore... 10 ore... Linia violetă se destinde încet, se îndreaptă paralelă axei abscizelor.

Învinsă, dar nu egală cu zero ! Mai e mult până la podea !

O victorie la puncte. Concentrația radioactivă s-a plafonat. Este încă mult deasupra dozei maxime admisibile, dar poate nu atât de ridicată încât să ne scoată din luptă. Luptăm mai departe.

Ce se ascunde în acest vulcan de radiații ?

O întrebare mai tare ca prudența.

Ne-am întors în laboratorul comun ca sa transmitem rezultatele la Tingin (unde Allen stă pe toți țepii saltelelor de fachir), la Bucureşti (unde Badea tună cu prudență şi Institutul fulgeră cu sfaturi), la Lasa, Delhi şi celelalte.

Doar părinții sunt uitați...

Allen ne-a răspuns imediat, ataşând şi datele obținute la Tingin în decursul zilei. Încheia raportul cu :

„Hellen Steelwin trebuie să plece de la Gaşer-La".

Hellen Steelwin nu va pleca de la Gaşer-La.

Noiembrie (2 sau 3 — n.a.)

În afara zidurilor invizibile, concentrația continuă să crească. Fortăreața rezistă încă. Dar bombardamentul este în continuă intensificare. Miliarde de neauzite explozii...

La capătul acestor rânduri a intrat Tudor. A înregistrat prima scădere a concentrației din afara centurii antiradiante.

Poate vom cunoaşte, în sfârşit, întreaga forță a inamicului.

Vom fi totuşi închişi într-un fel de uriaşă butelie de Leyda.

Încă o problemă de tensiune.

Vreau, trebuie să câştigăm asediul. Oricât de invalizi.

Numai la Norton am observat o ascunsă teamă.. Teama ca nu cumva pericolul să devină prea mic.

6 noiembrie

Prevederile lui Tudor s-au verificat.

Concentrația exterioară s-a plafonat. Diferența de tensiune este la limită. Zidurile se clatină, dar nu cad. Norton cu Raşid au lucrat la întărirea meterezelor cu o serie de contraforturi ondulatorii.

Pârcălabul Tudor Pârvanu ne-a încredințat apoi că cetatea poate să țină până la capăt, numai să fim noi plăieşi de vrednicie… şi numai să ştie el când ar putea să fie acel capăt !

Aşteaptă să-i vină *într-agiutoriu* şi răzeşii de la cetatea Dâmboviței, sub căpitănia spătarului Luca Andreescu, de olac şi cu mare sârg ! Se zvoneşte că spătarul a şi sosit prin părțile Tinginului.

9 noiembrie

Am primit telegrama tatii. Lungă. Literele aliniate păreau că tremură.

I-am simțit respirația întretăiată printre cuvinte. „*My dear little boy…*”

Cât de mică eram când mi-a spus tata pentru întâia oară „micuțul meu…“

Am stat ascunsă la mine. Ceilalți nu vor şti decât prin deducție că la Gaşer-La cineva a plâns.

Nu voi pleca de la Gaşer-La !

Cine l-a anunțat pe tata ?

Tată, iartă-mă. Rămân în cetate. Doar tu mi-ai dorit succes.

Capitolul VII

Când mâinile Hellenei au început să mângâie

Gaşer-La, 15 noiembrie

A zecea zi de când secția tehnico-operativă este condusă exclusiv de mine şi de Raşid.

Impresionant cum acest rafinat musulman persan, jucător de şah, bărbos, cu obrazul încreţit şi cu buzele pline şi roşii, înţelege să protejeze o memsahib ameninţată de un fel de duhuri moderne... Chiar dacă alţii le-ar intitula radiaţii şi antiradiaţii.

A rămas aici numai ca să-şi pună oasele bătrâne între acele duhuri moderne şi mine. Să adauge încă o pavăză la costumul meu de protecţie. Aproape trebuie să-l gonesc din faţa aparatelor mai agresive. Ori de câte ori mă apropii de ele, se interpune cu aceeaşi rugătoare poruncă : „Lăsaţi-mă pe mine!“

În primele zile după irupţie ne-a uimit pe toţi cu zelul lui de şcolar, ambiţios să câştige premiul I, vârându-şi nasul acvilin şi barba albă în toate cadranele. Acum nu mai există aparat la care să nu-mi poată spune „lăsaţi-mă pe mine“.

Lucrează necontenit. Si totuşi timpul pentru dictoane şi taclale galante parcă îi creşte. E un vrăjitor...

Într-una din zile, în timp ce manevra selectorul cuantic :

— *Memsahib*, să nu te iei după mine şi să ţi se pară că eu cred în duhuri. Mie îmi place să alint adevărurile moderne cu poezia vechilor plăsmuiri despre ele.

În altă zi :

— ...Sunt două zeiţe care te cheamă spre altarul lor. De ce ai ales-o tocmai pe aceea care îţi va devora trupul ?

— Pentru că este cea mai puţin crudă, Raşid *effendi*!

Raşid a tăcut zile în şir. Dar a continuat să-mi redubleze costumul de protecție.

Tudor şi Rudi se ocupă de problema esențială : determinarea cauzei (sau cauzelor) care au provocat irupția radioactivă în craterul căreia ne aflăm.

Allen a scos tot sufletul din maşinile lui matematice. Calcule şi supra-calcule. Antipatic cuvânt!

Şi toate acestea, ca la urmă să se conchidă că nici una dintre ipotezele admise nu putea explica ştiințific fenomenul de la Gaşer-La şi Gaşerbrum. De fapt nu e de mirare. În mijlocul acestor munți, cu sute de creste neatinse, taina pare ordinea naturală a lucrurilor. Acum se verifică o ultimă nouă ipoteză emisă de Tudor. El susține că adevărata cauză care a declanşat irupția radioactivă se află în emițătoarele de unde incluse în însuşi construcția lui Protheos II. Să fie o interacțiune între aceste unde şi nucleii unor izotopi ai siliciului ?

Cum să-i admiți ipoteza, când undele emise de Protheos sunt ele însele o ipoteză ? ! Dar aceste unde *protheonice* nu mai provocasem nicăieri asemenea irupții, deşi peste tot întâlniseră, inevitabil, nuclei de siliciu.

Pârvanu a intervenit ferm :

— Perfect. Înseamnă că vom putea face o dublă verificare. Şi a lui Protheos şi a focarului radioactiv.

Dacă nu descoperim *cosmofranciile*, să ne mulțumim măcar cu neo-siliciu !

În materie de ipoteze, Tudor a depăşit cibernetica. Are un fel propriu de a privi în şi prin lucruri. Tudor nu priveşte *la*. Nici la mine. *În mine* îl văd privind mereu. Tudor e *în* oameni. Nu *printre* ei.

Va fi greu, foarte greu *să nu vadă*, ori câte paveze mi-aş asigura. Nici un blindaj de protecție nu rezistă ochilor lui.

Gaşer-La, 18 noiembrie

Ipoteza Pârvanu s-a confirmai. Crezusem că pentru

mine nu va fi o surpriză.

Am bătut din palme astăzi la consiliu.

Allen zâmbea, gândind desigur la exploziile mele de altădată. O umbră a trecut o clipă peste ochii lui Rudi. Mi-am strâns palmele în pumni.

Cât de vecine pot fi durerea şi bucuria ! Ca două semințe ale aceluiaşi fruct. Nu e nou ce spun, pentru că mereu se găsesc alții mai deştepți înaintea noastră !

.....

Eu nu voi putea fi niciodată nici sobră, nici austeră. Nu voi putea învăța niciodată metrologia entuziasmului. Poate voi reuşi câteva măşti. Dar şi asta foarte greu.

Am bătut din palme.

Şi mă credeam închisă în turnul meu.

G.L., 20 noiembrie

Câteva de-ale lui Raşid, pentru *Poemele înțelepciunilor absurde*.

Vorbeam despre munți şi ghețuri.

Raşid : „Pe Himalaya — Karakorum eşti ca pe mare. O mare de apă solidă. De aceea şi valurile ei sunt mai mari. (După o tăcere) Ce splendide ar fi oceanele dacă le-ar îngheța valurile. Pământul ar fi ca un creier al Universului".

Mai târziu, arătându-şi costumul de protecție de pe el: „Ai zice că suntem primii scafandri în marea cu apă solidă... Nu e greu. E numai imposibil. În fața imposibilului nimeni nu simte amărăciunea înfrângerii.

Luptați, oameni, numai cu imposibilul şi veți fi fericiți."

Vorbeam odată despre frumos.

Raşid : „Frumosul este o minciună morală. Atât de morală, încât devine adevăr.

Dacă spun că Gaşerbrumul este o coroană de aur pe fruntea Pământului, am spus o minciună numai atât timp cât imaginea nu place. Dacă place, a devenit un adevăr mai tare decât adevărul..."

Într-o zi, acest dialog :

— *Memsahib*, e foarte rău ce faci aici ! Distrugi un adevăr mai tare decât adevărul : frumusețea ta.

— Raşid, citeşte-ți cadranele !

— Le-am citit de mult, *memsahib*. Le citesc mereu. Dar omului nu-i ajunge numai o singură minte… Unii oameni izbutesc să-şi facă rost de mai multe. E şi acesta un fel de a rezolva unele probleme…

Eu nu-l urăsc pe Tudor, nici pe Norton pentru că te iubesc amândoi, ci numai pentru că nu au puterea să te gonească de aici. Nici tu, Hellen, nu-l poți goni pe Rudi din inima ta, de lângă Tudor… De ce îți închipui dragostea atât de simplă, fără paradoxuri ? Tu eşti tipul sentimental cel mai crud : iubeşti cu indulgență. E rău aşa.

— Raşid, te rog să te uiți la mine ca la un cadran.

— E greu, *memsahib*, e greu.

Ziua următoare. Răsărea soarele. Raşid stătea drept, cu barba ridicată către piscurile înflăcărate de reflexele gheții.

— Ce se întâmplă, sfinte apostol al frumuseții ?

— Mă uit cum se aprinde soarele de focul Pământului.

— Răsturnată imaginea ta…

— Şi lentilele lunetelor dv. nu fac la fel ? Frumosul creează adevăruri. Ştiința le descoperă.

Apoi mi-a povestit, privindu-mă tot timpul, despre vestita lui partidă cu Afiz din campionatul de şah al Persiei : „…Trebuie să ştii că piesele erau toate miniaturi de China. Încălzite de suflarea Timpului… Vii. Splendide… Mai ales regina neagră a lui Afiz era o uimire… Nu-mi puteam desprinde ochii de la ea.

La mutarea 34 aş fi putut s-o mănânc (şahiştii sunt ultimii canibali). Ar fi dispărut de pe masă ! Am făcut altă mutare…. A fost cea mai mare victorie a vieții mele."

— Dar eu ştiam că ai pierdut partida…

— *Memsahib*, există victorie mai mare decât să pierzi

o bătălie numai ca să poți privi regina frumoasă de lângă adversar ?

— Raşid, începi să compui de dragul compoziției.

— Deloc ! La Gaşer-La nişte inimi sunt prinse într-o partidă de şah, *memsahib*... Drama e că se joacă numai pe alb, *memsahib*. Şi la şah cel mai frumos joc e gambitul, *memsahib*.

Am tăcut.

— Kismet. E o partidă între destine.

Gaşer-La, 11 noiembrie

Ipoteza mea s-a verificat. Cunoaştem cauza : un necunoscut — Protheos II. Totuşi, ceva din taina lui s-a smuls. Rămâne să mai găsim aievea izotopii de siliciu. Un anume mister fizico-nuclear tot se ascunde în aceşti munți. La urma urmei şi Columb a descoperit America căutând India, ceea ce nu i-a ştirbit cu nimic din glorie.

Mă întrerupe telespikerul.

La Tingin o nouă defectare a lui Protheos. Într-adevăr imprevizibil acest Protheos. Tocmai când credeam că i-am aflat misterul !

Voiam să-mi mai notez ceva despre Rudi.

Despre Hellen. Aş mai fi stat de vorbă cu mine.

12 noiembrie

Noua boală a lui Protheos este mai stranie decât toate precedentele. Hellen, furioasă, o numeşte „criză de hertzienită acută intranucleonă cu complicații mezonice".

Principalul ei simptom : încetarea funcționării aparatului înregistrator ori de câte ori este dirijat să exploreze în anumite unghiuri solide. Ca să fiu în ton cu Hellen, un fel de atrofie parțială a simțurilor (a puterii de selectare).

O nouă furtună de preocupări tehnice.

Adevărată climă demnă de Himalaya.

13 noiembrie

Până în prezent s-a putut constata numai că majoritatea unghiurilor moarte ale lui Protheos sunt cele care au mai fost odată explorate tot de el. Totuşi, atunci nu s-a dereglat. Ar fi un punct de plecare pentru o ipoteză, dar prea puțin pentru o soluționare.

Pentru expediția noastră, şi îndeosebi pentru mine, apare din nou o grea şi simplă întrebare : Ce este de făcut ACUM ?

Dacă ultimul cuvânt ar lipsi, întrebarea nu ar fi decât simplă.

Să părăsim Gaşerbrumul ?

Este singura întrebare la care pot să răspund precis şi imediat : Nu.

Să explorăm la… noroc ?

E şi norocul un factor, atâta timp cât nu contezi pe el.

Ne mai rămân sapa şi foreza.

Oricât de electrică, plasmică, electronică, reactivă etc. ar fi acea foreză ultra-modernă, săpăturile tot ar dura câteva bune decenii, dacă nu va fi să intervină… norocul. Să…

Nouă radiogramă de la Tingin.

Protheos II a încetat din viață. Nu mai înregistrează sub nici un unghi. E o lovitură. Şi un noroc… De data asta ştiu ce este de făcut ACUM !

Sapa. Vom începe carotarea. Săpătorii vor deveni chiar săpători.

Gaşer-La, 17 noiembrie 1984

Robotul a început prin a nu fi sensibil la unele unghiuri şi a sfârşit prin a fi insensibil la toate. Nu-i pot aduce nici o învinuire, de vreme ce şi noi, oamenii de la Gaşer-La, am început prin a ne insensibiliza la o seamă de unghiuri; dar mă înspăimântă gândul că am putea sfârşi ca Protheos.

Trebuie să vorbesc cu Rudi.

Hellen va hotărî.

Dar nimeni nu-l poate înțelege pe Rudi Norton mai

bine decât mine şi vreau ca el să o ştie.

E tot mai ferecat în el. Poate chiar mă evita. Nu vreau asta !

20 noiembrie

Doctorul Azim mi-a spus astăzi că medicul — nu altul decât el însuşi — i-a interzis să mai fie indulgent cu mine. Mi-a arătat unele semne pe mâini. Mi-am amintit de mâinile lui Rudi…

A insistat. Mi-a arătat tot fişierul. M-am văzut în diagrame şi indici medicali. Cartoane — vieţi.

Hellen pe o asemenea fişă ! În cifre şi hemograme.

Totuşi aproape că am strigat la el:

Nu mă pot opri !

Mi-a răspuns pe acelaşi ton :

— Şi celelalte „fişe" au strigat ca şi tine. Nu ! Hotărât lucru, voi nu căutaţi numai cosmodroame. Voi vă căutaţi. Să nu vă pierdeţi…

Ciudat ce am văzut în clipa asta. Ar părea să nu aibă nici o legătură. Stăteam pe o prispă. Pe mine nu mă vedeam. Dar ŞTIU că eram eu şi eram copil… şi dacă aş fi vrut aş fi putut să alerg… Să alerg…

Tingin, 14 decembrie 1984

Lieber Freund,

Ştiu că eşti la curent cu cele întâmplate. Am constatat din discuţiile cu Andreescu. A sosit la Tingin ca să-l înlocuiască pe Allen care, conform vechii înţelegeri, urcase la Gaşer-La.

E lesne de înţeles că, după ultimele accidente, menţinerea oamenilor în focarul iradiaţiilor nu-şi mai avea rostul. În urma letargiei complete a lui Protheos II nu mai aveam ce face acolo decât alpinism.

Pentru cei care au lucrat sus, rămânerea la Tingin va fi un prilej de reală refacere.

Era imposibil să începem săpăturile în subzona G din jurul taberei de la Gaşer-La, adică în afara perdelelor protectoare, atâta timp cât iradierile nocive se menţin la

acel fabulos număr de unități. Aplicând o foarte recentă teorie a lui Tudor, ar trebui ca, odată cu ieşirea din activitate a lui Protheos, şi aceste iradieri să cedeze din intensitate. Timpul necesar calculat, cca 20 de zile, pentru a ne putea permite, fără riscuri absurde, să începem sondările şi eventual săpăturile.

Într-adevăr, intensitatea iradierilor în Sz G a căzut mult. Chiar sub limita precalculată de Tudor. S-ar zice că putem începe de îndată săpăturile.

Dar Sz G, deşi un punct pe hartă, înseamnă kilometri pătrați la Gaşer-La ! Aşa dar unde ? De unde să începem ?

O primă delimitare a zonei respective a fost reținută de Allen şi Tudor, prin punerea în ecuații a tuturor datelor anterioare furnizate de Protheos. Pe bieții roboți i-au trecut iar toate năduşelile ! Noroc de rezervele aduse de Andreescu. S-au dovedit pline de neobositul elan al neofiților.

Totuşi, zona delimitată ar fi rămas suficient de mare ca pe cale de cinstită explorare cu sondezele să îmbătrânim forând în Karakorum.

În această situație a intervenit Hellen. În prealabil, nu făcuse altceva decât să contemple unele fotografii (Gaşerbrum I, II, III… luate cu ajutorul a tot felul de plăci, inclusiv cele calorice) sau să citească unele cărți chinezeşti — prea chinezeşti pentru noi — şi să răsfoiască unele note personale — prea personale poate — cu tot felul de basme, în tot felul de limbi.

A început prin a-i explica numai lui Tudor. Noi, ceilalți, nu ne-am simțit prea umiliți de această neîncredere, dat fiind că ne consideram de mult trecuți de vârsta… basmelor.

Totuşi, din ediția de popularizare a expunerii, făcuta nouă câteva ceasuri mai târziu, am înțeles că Hellen descoperise în peisajul din jurul taberei de la Gaşer-La un fel de coloana megalitică.

Asta nu ar fi fost mare lucru dacă, cercetând folclorul

regiunii, nu ar fi recunoscut această coloană într-o serie de variante ale unui basm tibetan, în care se vorbea de existența, pe o asemenea stânca, a unui cuib de vultur cu ciocul de fier, vestitor al zeului Soarelui. Sau — după altă variantă — în care Soarele însuşi îşi depunea ouăle — 366 !

Interpretarea nu am înțeles-o chiar perfect, dar am fost de acord cu concluzia finala a lui Allen : „în lipsă de ceva mai bun, bune sunt şi basmele". Tudor şi Hellen sunt ca fermecați şi chiar convinşi că, săpând în jurul acelei coloane, trebuie să găsim ceva. Ceva…

Soarele… 366 de ouă… Zorii celor 366 de zile ale anului…

În sfârşit ! Cu cine sa vorbeşti !

De Amfidayam parcă nici n-ar fi fost vorba vreodată.

Personal nu ştiu cât sunt de convins, dar ştiu că am nevoie să lucrez. Să fac ceva. Să muncesc ! Să sap ! Cu brațele. Să cad ostenit şi s-o iau de la capăt. Atâta ştiu că vreau.

Mă întrebi de sănătatea mea. Ce să-ți răspund ?

Hellen tot frumoasă. Numai ochii ei sunt alții. Sub aceeaşi cunună paşnică a părului par acum ai… altuia. Cenuşii, cu amintiri albastre.

Mă amăgeam, sperând că Hellen nu ştie ceea ce eu ştiu de mult despre consecințele şi scadențele unei intoxicații radioactive.

Rugăciunile şi rugămințile lui Raşid, sfaturile lui Allen şi ale mele, ceea ce s-ar putea numi aproape ordinele lui Tudor nu au putut-o convinge să plece. Nici scrisorile lui John Steelwin. A plâns ca un copil, dar a rămas.

Mâine vom urca din nou la Gaşer-La. O hotărâre de ultim moment. Tabăra va fi tot acolo. Raşid nu se desparte de Hellen nici în ruptul capului.

Vor fi, afară de noi, 35 de săpători de toate neamurile şi specialitățile şi un medic cu doctoratul în… arheologie — Azim.

Un adevărat Babilon.

Durata explorărilor imprevizibil de lungă ; pericolul iradierilor numai atenuat ; frig, furtuni, ghețuri, avalanşe şi… neprevăzutul.

Nimeni nu renunță. La nimic.

Aceştia suntem.

……

Am luat ceaiul cu Hellen. Am vorbit tot timpul despre problemele expediției. Numai accentele erau ale unei alte conversații.

Ceaiul a fost minunat. Nu-mi amintesc să mai fi băut altul la fel, decât în zilele în care am luat ceaiul la… Hellen.

Afară Soarele reverbera, înmiit de oglinzile ghețarului. La plecare eram amândoi obosiți de gândurile nespuse. Din prag m-am întors o clipă. Eram între Hellen şi Soare. M-am dat la o parte. Umbra mea nu poate înlocui Soarele Hellenei…

După primii paşi m-am întâlnit cu Tudor. Venea de la calculatoare ; sau de la Azim. Tot mai des ne caută Azim.

Tudor mi-a trecut un braț pe după umeri. Am intrat la el. Era cald. Am stat mult. Am tăcut. Am tăcut şi am băut. Nu din rezerva victoriei. De ea nu ne atingem.

Am tăcut şi, la capătul acestei tăceri, când am plecat, ne spusesem totul.

Ne-am dat mâna. Mâinile noastre sunt uşor deformate. Dar nouă nu ne pasă. Ne-am făcut că nu observăm şi ni le-am strâns.

Afară Soarele reverbera înmiit de oglinzile ghețarului. Atâta Soare !

Cred că eram beat. De căldură. Beat, cu mintea limpede şi rece, ca oglinzile ghețarului învăpăiat.

Azi sunt darnic. Îți trimit şi ție, dragă prietene, o bucată de Soare.

Sunt darnic, ca un ghețar ce dăruie căldură.

R.N.

Gaşer-La, 15 decembrie

„Coloana Vulturilor” se află — în zbor de pasăre — la 21 km nord-est de tabăra de la Gaşer-La.

Denumirea îi aparţine, bineînţeles, Hellenei, numai că de această dată — bazaţi pe anterioare experienţe nenorocoase — nu ne-am mai însuşit decât de politeţe toponimia poetică şi am preferat notaţia seacă de „cota 5211”.

Dată fiind distanţa mică şi talentele alpiniste reunite aici, am păstrat baza tot la Gaşer-La. *Sirdarii* Norton şi Norbu cu tigrii lor au amenajat traseul cu coarde continui şi semnalizatoare, transformându-l într-un fel de mică plimbare, chiar parcurs cu schiurile. Cu autopterul problema se rezolvă în câteva minute, în interludiile calme ale simfoniei uraganelor. Altfel e o înaltă şcoală de acrobaţie aeriană, cu probabilitatea fatală atât de pronunţată, încât Allen, maestrul probabilităţilor, s-a hotărât să se facă schior.

16 decembrie

.....

Dar nici apelativul cifric nu ne a fost de prea bun augur, deşi din câte ştiu despre magie, 5211 nu ar fi un număr fatidic.

Iată-ne în a 30-a zi de când forăm împrejurul cotei, fără să descoperim altceva decât banalităţi geologice, cu toate că în ele sunt cuprinse şi foarte multe fosile de origină marină. Dar pentru un geolog, fundurile oceanelor sunt mai totdeauna întoarse pe dos.

Am luat probe de rocă să ajungă tuturor muzeelor de şcoală medie şi avansată.

Singurul succes înregistrat (ieri) este şi el tot de esenţă „negativă”. Sapa forezei 5 a dat de suprafaţa unei roci, aş zice absolut impenetrabile. Cred că nu a izbutit nici măcar să o zgârie. Cu toată dantura incisivă, sapa aluneca pe suprafaţa ei, rotindu-se ca o sfârleză mecanică. Am pus dinţi de diamante, de cele mai dure

dintre carburile de Si ; B ; W ; am trecut de duritatea 12 fără alt rezultat decât o rotire în gol.

Să ne oprim, nu poate fi vorba. Totuşi nu voi recurge la explozibil. S-ar putea să distrugem o piesă geologică de mare interes. Simt cum îmi ies din fire. Nu ştim nici ce întindere are.

Ca soluție Hellen i-a propus lui Allen să ne calculeze nişte dinți de vrăjitoare şi mie să telegrafiez în țară după Sfarmă-Piatră.

Deocamdată vom coborî noi, în carne şi oase, la minus 160 de metri.

Un puț va fi săpat pe verticala gurii de foraj. Va fi o treabă foarte uşoară pentru Rudi.

Cota 5211, 20 decembrie

Sunt trei zile de când stăm la 162 metri sub pământ, pe cea mai tare şi lustruită podea din lume. Nu am preluat măcar o probă din materialul ei.

Baza de jos a puțului a fost lărgită şi amenajată. Podeaua de piatră se întinde, păstrând o riguroasă orizontalitate, pe o suprafață care — deşi nedeterminată încă — se poate califica „uriaşă", fără nici un risc de exagerare, chiar dacă am lua ca termen de comparație cele mai uriaşe platforme de aterizare ale cosmonauților tereştri.

Sunt derutat. Nu vreau să îngădui sugestiei…

Cuvântul Amfidayam nici măcar nu se şopteşte.

21 decembrie

Nici astăzi nu am reuşit să descoperim ceva. Măcar o fisură, un accident, o abatere a declinației. Totul este dintr-o bucată. Un monolit. Nici cel mai specializat dintre microscoapele noastre nu a putut semnala vreun „rost" al unei îmbucături sau interstiții ale vreunui liant.

Oricum, nu poate fi o rocă naturală ! Dar nici una artificială ! „Că n-o fi supranaturală", a murmurat Allen printre dinți. Raşid dădea din cap într-un mod nu prea… raționalist.

Pe cale artificială, o astfel de platformă nu s-ar putea realiza. Turnată ? Ca să fie ulterior polizată... Cu un material de o duritate față de care diamantul ar fi ceară oarecare ! Şi stratul cu cei 160 de metri de pământ stâncos care se suprapune, cum s-a realizat ? Sau poate Andreescu s-a exprimat cel mai limpede : „îți stă mintea-n loc !“

Raşid ciocăneşte uşurel, cu degetul încovoiat, în această piatră mută şi aşteaptă, aproape pios, ca în fața sfintei muțenii a celei căzute din cer.

— Tace, *sahib* Tudor.

— Tace.

— Ce facem, *sahib* Tudor ?

— Aşteptăm, Raşid...

— Şi dacă o fi o altă *Kaaba*...

Mutăm Mecca la Tingin... cota 5211 !

Adevărul situației este totuşi în întrebarea lui Raşid „Ce facem ?“

O revăd pe Hellen... Muezin cu ochi albaştri şi cu palmele întoarse nu spre cer, ci peste luciul mat şi ironic al pietrei, mângâindu-i fața încet, ca într-o incantație. Târziu, şi-a ridicat ochii, sub privirea mea.

— Tudor, am dat peste ceva mai încăpățânat ca tine.

Hellen mângâia fața dură, a pietrei mai încăpățânate ca mine. Rudi căuta chipurile noastre în reflexele pietrei nepătruns.

23 decembrie

Primul succes ne-a venit de la cine ne aşteptam mai puțin : sondeza supersonică.

Platforma de piatră a fost pătrunsă, dacă nu cu sau cel puțin cu unda. Am reuşit să-i aproximăm grosimea. Cei 95-l05 cm ar trebui să ni se pară prea mulți dacă nu ar fi atât de duri. Am încercat să aflam măcar ceva din natura stratului subterpus.

Concluziile sunt cu totul neconcludente.

TREBUIE să traversăm această platformă. Să

coborâm sub ea.

Vom aduce burghiul cu laseri. Vom recurge la cuțitul cu plasmă. Dacă va fi nevoie, vom lansa şi o rachetă geologică.

O adevărată beție a adâncurilor ne încearcă.

Gaşer-La, decembrie

De ale hunzaşilor şi şerpaşilor.

Caietul de culegeri e plin de basme şi legende. Sistematica deducțiilor, clasificarea materialelor e pe sfârşite.

Am adunat în caietul acesta, ceasuri lângă ceasuri, un Tudor, altul decât al oricăror altor întâlniri ale noastre. Un Tudor ce ştie să tacă şi să viseze, să spună poveşti în şoaptă… Un Tudor cu zeci de chipuri, ale zecilor de eroi, pelerini ai acestor ceasuri şi ceasuri, numai ale lor şi ale noastre.

Un Tudor tumultuos, şovăielnic şi încrezător… Pe rând copil, râzând şi ascultând poveşti, râzând şi născocind poveşti…

Înțelepciunea, îmi spunea *sirdarul* Runa, nu este înțelegerea lucrurilor, ci a oamenilor. De aceea, unii învățați nu sunt tocmai înțelepți.

Apoi, după o pauză, ca să dispară trăsătura de unire, mi-a povestit despre o franțuzoaică, Ody, cuceritoare de creste himalayene de care s-au îndrăgit doi şerpaşi : Norbu şi Chowang. Pe vremea aceea, nu toți şerpaşii urcau până la creste. Se temeau de mânia zeilor care sălăşluiau acolo. Şi cei doi — oameni — se temeau de zei. Dar frumoasa lor trebuia să ajungă sus…

Cu ea nu se temeau ? Sau pentru ea înfruntau zeii ?

O zeiță nu putea supăra pe zei. Mergea doar spre tronul ei, de acolo de deasupra lunii…

Norbu şi Chowang nu se urau. Erau frați. Se născuse în ei aceeaşi dragoste care îi lega… Dar ştiau că unul din ei va trebui să piară.

Ajunşi până la poala cerului, sub creastă, Ody şi

fratele Norbu au trecut o noapte în cort, sub bătaia furtunilor pornite de sus. O noapte chiar la picioarele altarului din vârf, o noapte în aşteptarea zorilor, al ultimului atac, al cuceririi.

Răsăritul a smuls din creastă o avalanşă albă, ca o nălucă nebună şi a pornit-o spre cort, să-l sfâşie, să-l smulgă.

Tunetele morţii albe au ajuns la Chowang, dar nu l-au speriat. EI porni în sus, spre creastă, să-şi salveze zeiţa şi fratele.

Cu mâinile a săpat adânc în zăpada de sub altar, căutând-o, căutând-o pe Ody cea nemuritoare.

Zeii nu o puteau omorî. Nici zeii mânioşi.

Chowang nu s-a mai întors. Mai sapă şi azi în zăpada de aur şi argint, căutându-şi zeiţa de gheaţă... De aceea, de atunci, se prăvale de pe muntele Oyu, mereu, mereu, nebune, avalanşele, nălucile albe...

— Aşa a fost atunci, *memsahib* Hellen...

— Aşa a fost, înainte de a fi fost legendă, *sirdar* Runa.

Şi e mult de atunci. Era în 1954...

— Vrei să spui, *memsahib*, că nu ţi-am povestit decât despre vestita escaladă încercată şi pierdută de Claude Kogan, cea plânsă de toţi *sirdarii* şi şerpaşii, căci toţi o îndrăgeau... Aşa s-ar înţelege dacă tu ai fi numai un învăţat. Dar tu, *memsahib*, eşti un înţelept.

— Şi ce crezi tu, Runa, că aş face eu, dacă s-ar repezi către mine avalanşa albă ?

— Avalanşele nu se tem de ele însele.

Mâine Anul Nou. Cum vom petrece imaginara renaştere a Timpului, ritmica lui moarte ?

1985 (Anul Nou — n.a.)

Eram singură, nu-l puteam chema pe Tudor. Nici pe Rudi. Nici pe amândoi. Eram singură.

Am auzit paşi şi nu-i cunoşteam.

Era Tudor. Şi Rudi.

— Am venit să te luăm pe Hidden Peack.

— Hidden Peack e ascuns…

— Hai, să-l găsim.

Nu voiam să se vadă că îmi era frică. O clipă mi-a fost frică… Am plecat în noapte. Abia zăream prin ochelarii de întuneric. Ne ghiceam doar unul pe celălalt alături. Restul, în jurul nostru, doar uriaşii de gheață înşerpuiți de rafalele cosmice ale musonului.

Făceam o ascensiune în abis.

Mă gândesc că mi-a fost frică mai mult de o clipă. Şi cum am încremenit când au țâşnit luminile !…

Lăncii către vârfuri.

…Din urma noastră, Allen îndreptase toate proiectoarele către povârnişul Coloanei Vulturilor.

Izbucnirea de lumină tremura peste marmura de gheață a munților. O frunte a planetei. Sau a altei planete.

Şi tunetele văzduhului.

Şi tăişul aerului.

Şi vălurile de zăpadă ale cerului. Balet al stihiilor.

Urcam încet pe lunecarea albastră a unei jerbe de lumină.

Noi trei. Am trecut înainte cu Tudor. Am mers alături de Rudi. I-am lăsat pe amândoi înainte — umăr la umăr.

Colonade de gheață, cariatide ale neantului, coborau în abis, urcau în neant, vibrau în furtună, în spațiul fără direcții.

Umblam în peisajul unei alte firi, în subconştientul naturii.

Am atins un vârf. Urcasem 200 de metri !

— Să ne oprim. Proiectoarele nu mai străbat.

Auzeam, ca în vis, glasul lui Tudor.

În afara dârelor de lumină, cine ar fi cutezat ? Riscul era amețitor.

L-am văzut pe Rudi pornind. Lumina îi trimitea umbra, nesfârşită, peste înălțimi.

O mâna — o mână de uriaş — ridicată, se agățase de

creste. O clipă. Apoi a dispărut în hăul de sus. Era o nebunie !

Tudor a făcut un pas, apoi s-a oprit, încremenit.

Am strigat. Am strigat cât am putut de tare.

— Rudi !

Nu mai vedeam nimic. Nici lumini, nici întuneric.

S-a întors. Abia răsufla. Mă privea ca îmbătat. Ca din altă lume.

Am coborât.

Allen ne-a ieşit în cale. L-am oprit în loc pe Rudi.

— Ce-ai vrut să faci ? Să cucereşti ce ? Un munte în întuneric ? Nebunule !

— N-am vrut să cuceresc... Am vrut numai... să te aud strigându-mă aşa cum m-ai strigat...

A plecat.

Îi auzeam paşii, afundându-se în întuneric. În zăpada de sticlă fărâmată. În bubuitul musonului.

La mulți ani, Rudi !

Din prag m-am întors. Trebuia să merg în laborator, la Allen. Să bem şampanie cu roboții. Allen era vorbăreț...

— A trebuit să-i învăț cum se procedează...

Apoi mi-a spus că automatele au suflet, numai sufletele nu sunt automate.

Nu-l mai auzeam. Unde era Tudor ? Nu-l puteam striga.

Tudor era cu Rudi.

Gaşer-La, Joi 5 ianuarie 1985, ora 12.

Burghiul cu laser fusese înfrânt. Tăieturile înguste se închideau aproape imediat, refăcând omogenitatea monolitică a platformei. Aplicarea cuțitului cu plasmă părea la început promițătoare ; apoi...

Eram cu toții în camera de lucru de la cota 5211.

Tăceam abătuți.

Hellen sta pe podeaua de piatră, rezemată de peretele galeriei. Mângâia cu palma piatra lucie a podelei, mereu,

cu aceeaşi scurtă lunecare neauzită.

Aşa am văzut-o intrând în pământ. În piatră.

Totul a fost mai puțin decât o clipă. Nici un țipăt. Nici un vuiet de prăbuşire. Însăşi imensa linişte, muțenia dură, impenetrabilă a pietrei părea s-o fi absorbit înlăuntrul ei. Pe locul unde Hellen şezuse, nu rămăsese nici o urmă… Acelaşi luciu mat, perfect, neîntrerupt.

Mai târziu, abia mai târziu am văzut deschizându-se o gură, un pătrat perfect, negru, în partea opusă. Tudor se ridicase. Norton ? Îl căutam cu ochii. L-am văzut pe Raşid aruncându-se. În ochii lui nici o urmă de groază. Şi iarăşi nici țipăt, nici vuiet de prăbuşire… Am văzut gura neagră închizându-se. Apoi — acelaşi luciu neîntrerupt al pietrei.

Nu există cuvinte pentru clipa aceea. Nebunie, halucinație…

A urmat bubuitul. Cutremurul. Apoi cred că am asurzit. Nu-mi mai auzeam , nici gândurile mele… Mai ştiu clipa când s-a stins lumina.

Despre ce a mai fost, există 37 de variante, egale cu numărul de membri ai expediției.

Sigur este numai faptul că săpătorii au izbutit în câteva ore să deblocheze galeria prăbuşită, ceea ce mă şi miră mai puțin decât faptul că au izbutit să-şi înfrângă teama. Ei susțin că ne-au găsit, pe mine, pe Tudor şi pe Norton alături, ca adormiți. Bolta încăperii nu se prăbuşise. Ne-au transportat, la Gaşer-La. Nu-mi amintesc nimic.

Mi-am revenit cel din urmă. În realitate, m-a trezit un hohot de râs. Hellen, Tudor, Raşid, Rudi mă priveau, făcând un haz grozav. Eu îi găseam anoşti.

— De fapt, râdeți degeaba. Undeva tot trebuie să fie o halucinație. Ori aici, ori…

— Aş, domnule profesor !

Cum puteau fi atât de caraghioşi ? ! Inadmisibil de neserioşi, de…

Tudor mi-a întins un registru. N-am recunoscut de

îndată jurnalul oficial al expediției. Jurnalul ținut de mine, cu o altă caligrafie în pagină, pe care mă străduiam s-o descifrez şi să pricep…

Aşa am aflat că, după transportarea noastră la Gaşer-La, săpătorii au continuat să cerceteze încăperea subterană la lumina torțelor. Cred că ei nu ştiau de deschizătura întunecată. Altfel nu s-ar fi încumetat.

Au descoperit o gură pătrată — în pardoseala de piatră şi au coborât !

Hellen şi Raşid erau într-o încăpere goală, cu pereții din aceeaşi piatră, la câțiva metri numai sub camera de lucru…

Aştepți, aştepți şi nimic nu se întâmplă. Apoi deodată, totul se năpusteşte, ca o sălbătăciune care te-a pândit…

Platforma îşi lăsase o gură deschisă. DESCHISĂ. Abia în clipa acestui gând cred că m-am trezit, cu mintea limpede.

Hellen îmi urmărea ochii.

— Mâine în zori vom coborî prin GURA DESCHISĂ. Am ales ora 5.

— Da.

Tudor a cerut ca acest capitol al Jurnalului Oficial să fie semnat de toți membrii expediției. Aş fi făcut la fel.

Ora 3.

Mai sunt două ore până la 5.

Era trecut de unu, când Azim a venit să mă vadă. A intrat cu un zâmbet îngăduitor, spunându-mi că cel puțin pe mine se aştepta să mă găsească dormind. (De ce nu dormea el ?) Venise pentru un ultim control medical.

Mi-a precizat, ciocănindu-mă de formă, că numai dubla lui calitate (de medic şi arheolog) îl determină să ne permită reintrarea în subterană ; că acționăm ca nişte primitivi, care habar nu au să interpreteze o hemogramă, care habar nu au de ceea ce se cheamă o intoxicație evolutivă, o stază ireversibilă etc. şi că el,

medicul, ne-ar interzice lucrul pe încă multe, nu se ştie câte săptămâni. Dar...

— Vă înțeleg ! Asta-i drama soartei mele de medic arheolog ! Să vă înțeleg. Şi...

Subit mi-a devenit drag acest *El Hakim* arheolog. L-am întrebat despre ceilalți. Mi-a răspuns că, în realitate, pentru ca să-i pun această întrebare venise.

Am analizat problema la rece. La asemenea temperatură, propunerea lui Azim mi s-a părut foarte rezonabilă : Hellen, Norton, Tudor, Raşid ar trebui să plece. De preferat Elveția.

Lucrările puteau fi oprite pentru 5—6 luni, mai ales că în Karakorum se intrase de mult în iarnă.

Ne înțelegeam bine — Dar când am ajuns să-mi ceară concursul în acest sens...

În definitiv, la cota 5211 vom lucra sub pământ. Vitregiile climatice ne vor deranja mai puțin. Dispunem de mijloace moderne de amenajare...

— Dar cu Pârvanu şi cu ceilalți ați vorbit, domnule medic-arheolog ?

— Da şi nu. Nu am avut curajul.

— Atunci de ce l-aş avea eu, care sunt numai arheolog ?

— Pentru că nu sunteți numai arheolog. Credeam că matematicienii sunt ceva mai...

— Nu sunt!

La plecare, Azim mi-a spus, în treacăt, că ar fi nişte semne că pe curând, tabăra noastră să fie atacată de o bravă expediție medicală, comandată de bătrânul tată John Steelwin şi alte firme cu aceleaşi drepturi... paterne.

DEOCAMDATĂ, până la 5 mai este o oră. Nu-mi pot scoate din ochi imaginea unei guri pătrate deschise în piatră. O gură prin care se poate intra în piatră.

...Nu. Atunci nu era. Până la stingerea luminii nu era.

Până la 5 mai sunt 55 de minute.

Orice amânare poate modifica radical interiorul de

sub platformă.

De ce s-a programat coborârea atât de târziu ?

Capitolul VIII

...şi mâinile pietrei

Gaşer-La, 8 ianuarie

Gura de intrare am găsit-o într-adevăr deschisă. Temerile lui Allen nu s-au adeverit.

Norton a introdus în deschidere un căluş din cel mai tenace oţel al secolului, ceea ce nu-l scuteşte pe Raşid sa tragă mereu cu coada ochiului într-acolo, după ce se convinge că *memsahib* Hellen se află prin preajma lui...

Până acum am realizat marea descoperire a... unui cub. Un cub gol sau, citând-o pe Hellen, un gol la cub. Singurele accidente ale perfecţiunii lui geometrice ar fi :

— gura de piatră prin care am coborât;

— blocul de piatră care o mascase şi MÂINILE.

Blocul căzuse pe podea. Pe podea ? Precizarea nu e de prisos. În atmosfera creată nu ne-am fi mirat sa fi căzut pe tavan.

Am încercat să-l deplasăm. Nu am reuşit s-o facem cu toate mijloacele mecanice disponibile. Făcea corp comun cu baza pe care căzuse.

Nu ne-am mai minunat. Surprizele intraseră în normal. Dar nu ne putem opri să privim MÂINILE.

...Ieşeau, de piatră — aceeaşi necunoscută piatră — din peretele nordic, numai antebraţele, cu palmele deschise, cu toate degetele, splendide, crispat întinse, recurbate uşor spre îndărăt, într-un efort de supremă încordare, care dădea cutelor tensionate o expresie vie — parcă strigată — de respingere.

Făceau trup cu peretele de piatră din care apăreau. Şi păreau să apară doar în clipa în care le priveai.

Numai foarte târziu ne-am convins de imobilitatea şi permanenta lor prezenţă. Dar şi atunci numai cu raţiunea.

Ce precursor al lui Rodin le cizelase ? Cu ce fel de

daltă sau foc modelase această piatră indestructibilă şi infuzibilă ? Rezistase arcului electric, sfidase laserii.

Te fac să bănuieşti o rețea cristalină mai compactă decât a diamantului. Şi totuşi aceste mâini fuseseră *făcute* ! De ce ? De ce fuseseră făcute ?

Pentru frumusețea lor ? Sunt într-adevăr frumoase… Dar nici unul dintre noi nu va spune că au fost făcute pentru frumusețe.

Când Allen, ca să-şi poată încheia raportul oficial în termeni de specialitate, a făcut apel la toată documentația beletristică, scrisă şi orală, prezentă la Gaşer-La, căutând un nume după „nomenclator" pentru elementul sculptural al mâinilor, nu s-a mirat nimeni că nu l-a putut afla. Dar am tresărit cu toții ca la străfulgerarea aceleiaşi vedenii, când Hellen a propus : *Inscripție*.

Nu se află nici o inscripție acolo. Nici măcar o linie în preajma mâinilor de piatră şi nicăieri în altă parte pe cele şase fețe dinlăuntrul cubului, dar exclamația Hellenei ne-a făcut să ne-o reamintim pe aceea care, în minte, am citit-o de la prima vedere cu toții : *Mane. Techel. Fares.*

Cuvintele se scriau din reflexele luminii, rotind, plutind peste luciul dur al peretelui, în jurul mâinilor de piatră…

Desigur una dintre ele… a fost prima mâna care a scris cu litere de foc pe zidul Babilonului… Irezistibilă chemare a misterului. O provocare la un duel hipnotic. E vie piatra aceasta ?

Cum lectorii raportului vor fi dintre aceia care până acum nu au văzut aici — şi numai aici — mâinile pietrei, încă nu putem oficializa numele dat de Hellen. În raport se va scrie, probabil : „Pe peretele nordic, la înălțimea de… m. pe mediană s-a descoperit o singură metopă (sau acroterie, dacă Allen va găsi caracterizarea mai puțin nepotrivită), reprezentând, în alto-relief, două mâini ieşind din piatră, până la două treimi din

antebrațe, cu palmele deschise şi degetele desfăcute — v. fotografiile nr… la pag…“ Şi alte punctate rubrici pe care tot Allen va şti să le completeze cu virtuoasă exactitate algebrică.

Nu va uita să mai noteze că materialul din care sunt sculptate este acelaşi cu al pereților şi al presupusei platforme — *ecasienitul*.

Doar un singur amănunt nu-l va putea completa : ce anume este *ecasienitul*. Denumirea este dată din obligație şi politețe față de petrografie şi nu are alt temei ştiințific decât o oarecare asemănare a culorii şi a luciului cu cele ale sienitului albastru-fumuriu perfect lustruit. La asta aş mai adăuga argumentul necesității de a-i atribui totuşi un nume. Puteam să-l numesc „apollinit”. Dar nici urmă de *cosmofrancii*, care să-mi îngăduie aceasta.

Platforma de la Gaşer-La nu pare să fie nici măcar platformă. Cavitatea descoperită sub ea, cât şi cavitățile care vor mai fi descoperite — sondeza supersonică semnalează mereu alte „goluri” — nu prea concordă cu previziunile noastre. Şi apoi acea inscripție a mâinilor pietrei şi mai ales expresia lor… La ce ar folosi unei teleghidări a unor dirijabile interastrale ?

Mâinile acelea par să…

Constat că duelul continuă… telehipnotic.

Gaşer-La, ianuarie 1985

…Mâinile acelea par să apere o taină. Să împiedice o profanare. Să ascundă un Adevăr. Un adevăr ucigător, dacă s-ar lăsa smuls de o minte omenească încă nepurificată de pofta puterii prin ucidere. Aş zice un acuzator strigăt al materiei — al darnicei materii ! — pentru câte bune adevăruri ne-a dăruit şi pentru cât de puțin bine ne-am făurit din ele. Par mâinile femeii de la Hiroşima, ieşite din piatra topită… Le regăsim mereu, în fiecare din tainițele cubice nou descoperite sub imensa platformă de piatră de sub Coloana Vulturilor. (Vulturii

din Karakorum au aripi de gheață albastră. Vulturii din Karakorum au aripi de uriaşe libelule).

Cuburile au fost măsurate separat de Allen, de Norton şi de Tudor. Cu erori sub un *angstrom*, au fost găsite identice. Identice şi mâinile. Identice şi noile cuburi cucerite. Trecem dintr-un loc în acelaşi loc. Şi aflăm aceeaşi repetată respingere.

Respingere !

Suma descoperirilor noastre o pot exprima, chiar şi eu, matematic : 10 perechi de mâini (câte una de fiecare cub) şi 10 x 7^3 m de aer preistoric — cantitate pe care Allen ar corecta-o, înlocuindu-i şaptele rotund cu un altul agrementat cu 14 zecimale, ceea ce n-ar schimba nimic esențial din splendoarea vidă a sumei.

Identitatea riguroasă a tuturor laturilor acestor zece cuburi de până astăzi îl face pe Tudor să creadă...

Dar noi toți credem câte ceva.

Drept consecință, fantezia şi calculatoarele lui Allen au intrat în vibrație frenetică, în căutarea unității de măsură, folosită de arhitectul acestor cuburi, care, zicem noi, trebuie să fie exprimată printr-un număr întreg.

Allen crede că aflarea unității de măsură originare ar fi revelatoare. De fapt, nimic nu caracterizează mai bine nivelul ştiințific al unei civilizații decât etalonul unității lor de măsură a spațiului. Este acest etalon împrumut de la corpul omenesc ? De la Pământ ? De la astre ? De la undele purtătoare de lumină ?

Oricum, presentimentele lui Allen, sau ale noastre, merită, în această problemă, încă vreo câteva miliarde de socoteli probabilistice care, în definitiv, nu sunt decât o mică gustare de dimineață în stomacul gurmanzilor de calculatori.

Coloana Vulturilor 17 ianuarie

.....

Prezența emanațiilor radioactive în cavele cubice din

subteran a fost identificată chiar de la început, când s-a constat puternica voalare a clişeelor fotografice.

Au reapărut dozimetrele.

Aşadar, bătălia cu emanaţiile a schimbat numai terenul.

Toată lumea a fost, bineînţeles, din nou prevenită de Tudor. Prevenită este numai un fel de a spune. Majoritatea oamenilor noştri au devenit tot atât de specialişti în mânuirea aparatelor ca şi noi. Toţi ştiu cel puţin să citească şi să interpreteze indicaţiile cadranelor şi diagramelor. Nici nu s-ar putea măcar bănui că nu sunt pe de-antregul conştienţi de pericolul ce-i înconjoară, insidios, ascuns în însuşi aerul pe care îl respiră.

Dar de data asta se pare că spre câmpul bătăliei hotărâtoare se îndreaptă, în marş forţat şi concentric, redivivii generali napoleonieni, înarmaţi cu toate bombardele şi muniţiile medicinei de la Pasteur încoace, ca să împiedice un Waterloo şi să repurteze pe platoul de la Gaşer-La un nou Austerlitz.

…Dacă atunci a fost bătălia celor trei împăraţi, acum va fi a celor trei laureaţi. Doctorul Kerr în fruntea coloanei aeropurtate expediate de John Steelwin ; doctorul Cosma cu toată pandurimea radio-medicală de la cetatea de scaun a Dâmboviţei şi doctorul Tao Si cu samuraii şi dragonii săi, mâncători de radiaţii atomice.

Cartierul medico-general va fi la Tingin şi Sringar, unde spătarul Tudor Pârvanu le-a şi orânduit campamentul.

Se mai spune că doctorul Keer ar mai avea şi misiunea (secretă) de a o răpi pe Elena, fiica lui John Steelwin, cu autorizaţie autentificată de sentimentele paterne şi complicitatea unei donaţii dezinteresate pentru succesul ştiinţific al expediţiei Amfidayam.

…Tata. Parcă îi aud inima… De atât de departe… O aud când mă împresoară, nevăzute, antropofage, iradiaţiile.

18 ianuarie

Vom robi noi aceste raze flămânde de trupurile noastre ?

Vom purta costume de protecție. Vom lua noi măsuri. Vom utiliza noi aparate. Vom…

Tudor ştie că nu mă tem. Că nu mi-e frică.

Dar teama lui Tudor — teama lui pentru mine, am nevoie de această teamă.

Suntem în hotar cu necunoscutul. Razele care ne atacă sunt în realitate necunoscute. Nu poți ataca necunoscutul punând condiția de a-i cunoaşte anticipat pericolul. Trebuie, mai întâi, ca cineva să rişte fără condiții. În lupta cu necunoscutul, erudiția singură nu ajunge. Omul de ştiință este un erudit viteaz.

Am stat de vorbă cu Tudor. Am lăsat gândurile ascunse să vorbească, să ni se împletească.

Cota 5211, 18 ianuarie

Sunt „ofițer de serviciu".

De aceea scriu la o cotă atât de înaltă.

Am studiat diagramele radioactivității, cu o minuțiozitate demnă de Sir Allen Connor, fapt care mi-a atras şi admirația şi gelozia lui metodologică.

Am început să mă „allenizez !"

Îmi explic zelul meu prin aceea că, trăind în anturajul unor persoane care nu fac altceva, în ultimul timp, decât să emită strălucite ipoteze (neconfirmate), am fost şi eu contaminată de morbul profeților ştiințifice. Ca prezicătoare, afirm că radiațiile nocive din interiorul subteranei nu existaseră şi nu emanau, atâta timp cât fusese închisă. Ele nu sunt decât consecința actului de impietate asupra unui *tabu* pe care noi l-am săvârşit : deschiderea subteranei. Chiar dacă asemenea sacrofobă îndrăzneală se datoreşte *ab initio*[23] mai puțin nouă decât întâmplării, ştiut fiind că perspicacitatea noastră ştiințifică nu poate încă explica de ce şi cum s-au deschis, s-au închis, s-au redeschis gurile pietrei.

Dar ipoteza mea ar deceda ipoteză dacă „inseparabilii” Norton-Pârvanu nu mi-ar oferi şi posibilitatea verificării.

Această speranță vine de la faptul că domniile lor au descoperit — după spusa lui Raşid — *cheia de boltă*. Ei spun : PRN : proiectorul de raze nucleonice, deşi acest din urmă atribut se scrie cu semnul întrebării (umila mea părere).

Oricum, PRN este un trio majuscul rezervat rapoartelor oficiale.

Asta nu înseamnă că Raşid este un simplu nostalgic al vremurilor îmbătrânite în parfumul poeziei.

Deşi, în retorica lui, iradierile au rămas tot nişte *duhuri rele* şi dozimetrele nişte oglinzi fermecate — în proza lui ştiințifică, la consilii, ne-a uimit de multe ori cu precizia intervențiilor şi a limbajului. Inseparabilii s-au inspirat şi de la el — ca unul care a instalat încă prin 1966—67 un fel de Protheos în piramida lui Kefren.

Gurile mai rele şoptesc că Raşid ar fi chiar doctor în geofizică, dar că nu vrea să-şi dezvăluie această prea pozitivă calitate, ca să nu-şi piardă farmecul de mag al stelelor parfumate… (nu cele căutate de noi în poezia brutal de modernă a laserilor).

În sfârşit, PRN ori cheia de boltă, important este că a izbutit şi izbuteşte să deschidă pereții cuburilor mult mai devreme decât hazardul. Asta înseamnă cam 48 de ore. Ceva mai aproape de nerăbdarea noastră.

Totuşi spectacolul a rămas acelaşi.

Aceleaşi guri perfect pătrate, apărând în diverse locuri şi pe diferite suprafețe, executând o „Simfonie fantastică” a unui Berlioz care ar fi reuşit să redea simțurilor fiorii muți ai materiei, vibrațiile lor electronice. Allegro… Pianissimo…

Apoi *Baletul mecanic* al gurilor pătrate — închizându-se, redeschizându-se, în cea mai deplină dintre linişti…

Este adevărat că până astăzi nu s-a întâmplat niciodată să se închidă toate, dar asta nu înseamnă că nu s-ar putea întâmpla cândva să împărtăşim,

nevinovați, soarta vestalelor păcătoase. Nevinovați ?

Ne mişcăm mereu sub stăpânirea principiului incertitudinii. Aşa am mers din cub în cub, până la cel de al zecelea — niciodată pe acelaşi drum la ducere, întotdeauna pe altul la întoarcere. Şi tot aşa se pare că vom merge, până la ultimul dintre cuburi, dacă se poate vorbi de ceva „ultim“, când lucrurile se petrec ca şi cum volumul s-ar naşte în însăşi clipa în care reuşim să forțăm redeschiderea unui nou perete şi când nimic nu ne îndreptățeşte să credem că acest fenomen nu s-ar putea repeta la infinit. De parcă am asista la însăşi creşterea spațiului într-un imens cristal cubic precipitat din neant.

Desigur că în realitate, lucrurile nu sunt chiar aşa… dar este foarte important faptul că ți se pare că sunt aşa ! Că ți se pare cu o asemenea putere de sugestie încât apelul la rațiune devine o necesitate permanentă. Este cel mai bun mijloc de a-ți pierde rațiunea.

La început, Rudi a numerotat cu rigurozitate cuburile şi a instalat tot felul de semne „turistice”, marcând căile cele mai scurte — pe care apoi s-au tras circuite electrice.

Dar totul s-a dovedit curând zadarnic. Drumurile se modificau mereu, din minut în minut, în timp ce conductele electrice erau de tot atâtea ori tăiate.

Am ajuns la „iluminatul individual” al fiecărui cub, care (cu toate că nu consta în tradiționala lumânare), nu era o treabă prea uşoară, ținând seamă de prezența iradiațiilor şi economia de aer. Dar peste acest impas am trecut.

Cred însă că nu am fi trecut niciodată în siguranță vreun prag al acestui început de labirint, fără intervenția unei Ariadne : domnul Ştefan Badea de la Bucureşti şi brevetul dumnealui — o micro-vechitură, cu care şi-a satisfăcut perfect pasiunea speologică prin peşterile carpatine, acum adaptată nevoilor noastre.

Aparatul — un ceasornic foarte elegant, cu o brățară

şi mai foarte elegantă, bătută cu pietre scumpe de toate culorile : butoanele de acționare. Emite, recepționează şi ghidează, nestingherit de radiații sau de accidentele terenului subteran. De fapt, a ajuns un fel de emblemă a celor de la Gaşer-La. Nimeni nu intră în cuburi înainte de a-şi fi pus şi verificat „brățara". Cei mai mulți o poartă şi la suprafață unde apariția iernii, cu tot concertul uraganelor himalayene, impune în egală măsură folosirea unui mijloc de teleghidare. Aici la Gaşer-La problema lui „unde eşti" combinată cu „unde te duci" şi cu „pe unde te întorci" a devenit generală pentru toate altitudinile terestre şi subterane. Mai ales de când majoritatea laboratoarelor şi instalațiilor au fost transportate în subteran.

Gaşer-La, 19 ianuarie

Nu am înțeles.

Discutam (pentru a câta oară ?) cu Tudor despre *Mâinile Pietrei*. Pe neaşteptate îmi spune : „Contrar impresiei generale, s-ar părea că unele mâini de la Gaşer-La sunt aducătoare de noroc". Nu am înțeles. Tudor îmi privea stăruitor mâinile.

Nici pe Rudi nu-l înțelesesem ceva mai devreme, la ceaiul de dimineață, când mi-a cerut voie să-mi privească palmele.

Am ezitat să i le arăt ; mi-am privit pe furiş mâinile — ştiu că le amenință deformația — apoi m-am acuzat în gând de stupidă cochetărie şi i le-am întins. „Vreau sa fac chiromanție comparată, Hellen. Te-aş sfătui s-o faci şi tu, în fața palmelor deschise ale Mâinilor Pietrei".

Adevărat ! Mâinile acelea ar trebui să fie ale unei femei — ale Materiei, ale Mamei... Nu înseamnă Ciomolumna : „Mama creatoare a lumii" ?

Capitolul IX
Electronii, neutronii şi oamenii

Gaşer-La, ianuarie 1985

Lieber Freund,

Pentru Istorie dispunem de oficialul „Jurnal al expediției Amfidayam", scris cu sacrosantă obiectivitate ştiințifică şi economie de considerații emoționale, pe care îl primeşti cu regularitate în copie fidelă. Vei găsi în el tot adevărul de care istoria, în raport invers proporțional cu trecerea timpului, ar putea să se intereseze.

Ai aflat că am reuşit să forțăm deschiderea pereților de „*ecasienit*", că am cucerit 24 de cuburi goale, că aceleaşi *Mâini ale Pietrei* ne-au salutat, încremenite, în fiecare dintre ele ; că am îndrăznit să ne instalăm atelierele de lucru în primele patru cuburi ale subteranei ; că primul cub este un cabinet medical, că toate cuburile cucerite sunt tot atât de goale şi de mari ca şi primul şi... alte succese şi insuccese tehnico-ştiințifice ale neobositei expediții.

Dar eu nu scriu pentru Istorie, ci pentru acel transfer sufletesc numit prietenie şi menit să asigure o coeziune tot atât de necesară universului ca şi aceea pe care transferul electronilor o conferă materiei... Necesitatea fiecăruia de a dărui existenței altuia umbra propriei sale existențe...

Cred eu în apollini ? Cred eu în paleo-astronautică ? Nu m-am întrebat niciodată.

Sunt un simplu om. Un geniu este un om plus ceva. Un om pe cea mai de sus treaptă a înzestrărilor omeneşti. Un creator. Un premergător...

Hellen e un om plus acel ceva care la ea se cheamă inspirație ; Connor poartă în el un demon al rațiunii ; Tudor... Tudor e stăpânul voinței lui hipnotice.

Eu, ajung la capătul lucrurilor în *sudoarea frunții*. Muncesc.

„Inseparabilii" nu înseamnă altceva decât trăirea mea în simbioză cu Tudor. Nu în umbra lui — sub steaua lui. Dar transferurile dintre noi au trecut peste steaua ştiinței.

Prietenia, zic eu, e gradul de rudenie cel mai apropiat.

Prietenia aceasta a vorbit în ziua când am venit la Tudor ca să ne spunem tot ceea ce eram datori să ne spunem unul altuia, despre noi şi despre Hellen.

Înainte de a-i fi putut spune şi altceva decât bună dimineața, a început să-mi explice că încerca reconstituirea „secundă cu secundă" a momentului inexplicabilei deschideri a platformei, care ne-a adus în cubul nr. 1.

Apoi a celui de al doilea moment când — douăzeci de zile mai târziu şi tot atât de puțin explicabil — s-au deschis gurile din suprafața estică a cubului 1 ca să intrăm, la fel de neglorioşi, în cel de al doilea.

Dar eu nu venisem pentru cuburi. Se vor explica ele toate. Dacă nu de noi, de alții. Nimic — afară de om — nu are mai multă şansă să rămână neexplicat.

L-am rugat sa mă privească în ochi. Eu nu-mi aminteam decât un singur episod : mâinile Hellenei, mângâind fața lucie a pietrei. Le-am privit până la dispariția lor.

Nu l-am văzut pe Tudor tresărind vreodată. A tresărit atunci, cu chipul cel mai împietrit.

— Şi numai atât ? !

— Şi privirile tale, Tudor, încrucişându-se cu ale mele, mângâind aceleaşi mâini.

— Şi a doua oară ?

— Acelaşi episod, Tudor.

— Exact acelaşi ?

Am tresărit eu !

— Nu chiar… A doua oară mi-a încolțit un gând… Că mângâierile Hellenei…

— …vor deschide peretele de piatră ! Şi ce vrei să faci cu acest gând ?

— Până acum voiam să mă gândesc la el.

— Şi acum ?

— Să ne gândim împreună.

— Putem începe chiar din clipa aceasta.

— Nu, Tudor. Nu înainte de…

— Înainte de… orice, este ceea ce ne-a adus aici ! Tot ceea ce este altceva decât ştiinţă, cu tot ceea ce poate ea însemna, e tot una dacă se rezolvă mai devreme sau mai târziu… Şi eu o iubesc pe Hellen… Dar tu nu mă urăşti, nu-i aşa Rudi ?

Nu i-am răspuns.

Tăcere.

Două ore mai târziu eram amândoi numai freamăt şi calcule. Putea să se prăbuşească peste noi oricare optimiar… Tratatul de bioelectronică al lui Hauteuil zăcea răvăşit pe podea. Smulsesem din el tot ce ne putuse da despre undele bioelectrice şi influenţa lor asupra reţelelor solide… întrebări… întrebări, burghie în creier — şi alte tratate se adunară de-a valma pe podea… „Nu puteau fi undele bioelectrice cauza”. „Ba puteau fi”. De ce nu se deschideau zidurile şi la atingerea altor mâini ? Numai Hellen avea în voinţa ei energia psihică necesară ? Sau numai palmele ei puteau emite undele rezonantice care anihilau agregarea pietrei ?… Nu părea… părea verosimil… Alte tratate… Mormanul de cărţi răvăşite îşi creştea umbra pe pereţi.

Aşa ne-a descoperit Allen ; călcând peste comorile scrise ale ştiinţei tuturor timpurilor, mai rău ca harapii califului Omar peste papirusurile bibliotecii Ptolemeilor.

— Ce se întâmplă, domnilor savanţi ? V-au luat la bătaie tratatele ? !

Dacă presupui că peste un ceas ordinea era restabilită şi *Sir* Allen Connor transformat în zecimale, ai ghicit.

Restul, în Jurnalul Oficial. În mai puţin de zece zile,

proiectorul de raze nucleonice (Allen le spune tot mai des mezonice) era pus la punct şi eficacitatea lui verificată. Dispunem acum de o cheie capabilă să deschidă oricare dintre cuburi în mai puțin de trei zile. Există deci o speranță că vom putea termina încă în viață macheta la scară a acestui labirint umplut cu văzduh.

…Mă întreb ce s-ar fi întâmplat dacă privirile a doi bărbați nu s-ar fi întâlnit… mângâind mâinile…

Nu e adevărat că tot ceea ce este altceva decât ştiință…

Nici Tudor nu o poate crede. Dar o poate spune. Trebuie să o spună.

Observ că studiezi diagrama iradierilor din subterana noastră cu cartea în mână de vreme ce mă somezi din nou să-ți dau precizări despre sănătatea mea şi a celorlalți. Răspunsul meu : Nu renunț la explorarea de la Gaşer-La nici în ziua în care cei trei laureați de la Tingin mi-ar spune că am murit încă de azi.

Ceilalți ? Nici pe atât de grav cum ar putea să fie, nici pe atât de intacți încât să fie siguri că o mai duc până la ultimul cub.

Lucrările pe care mi le citezi (dr. Kerr, Cosma, Tao Si le au în degetul cel mic) se pare că au ținut prea puțin socoteală de ceea ce se numeşte voința de a învinge.

Îți par patetic ?

Posibil ! Dar aici, în Karakorum, noi avem în fiecare zi prilejul să contemplăm piscurile înfipte în cer pe care numai voința de a învinge a unor oameni le-au cucerit.

Toate invențiile noastre de până acum s-au dovedit practic ineficace. Nu ne-a rămas decât verificarea ipotezei Hellen Steelwin.

Învinuirea pe care şi tu şi alții ne-o aduc, punând numai pe seama nerăbdării noastre riscul, incompatibil cu tehnica modernă omnipotentă, este prea puțin întemeiată.

Mai întâi că nu există o tehnică omnipotentă.

În al doilea rând, nu va exista niciodată o asemenea tehnică (deşi limita ei rămâne plus infinitul).

În al treilea rând, aici lucrurile sunt într-o evoluție continuă şi ultra-rapidă.

Un aparat de protecție calculat astăzi trebuie recalculat mâine, dat peste cap de apariția unor mereu noi surprize. Nimic nu se poate calcula fără o serie de constante. Aici singura constantă este variația.

Pe aici logica a devenit suplă, ia forme bizare, se subțiază, se strecoară…

Studiem în cea mai brutală realitate nişte bizare abstracțiuni.

Cercetăm ecourile din cuburile nedeschise… Dacă nu le vom descoperi la timp, s-ar putea să nu mai avem ce descoperi. Sau taina îşi va lua măsuri de dispariție sau vom descoperi un adevăr modificat. Succesul nostru este în primul rând o problemă de viteză. Deci, de risc.

Nu trebuie să-i dăm timp necunoscutului să-şi pună masca.

Medicii, dragă prietene, diagnostichează mereu „tulburări astenice", datorită intoxicației cu iradiații radioactive. Numai dr. Tao Si cu ale lui 10 milenii de psihanaliză în tradiție, a început să se cam îndoiască de exactitatea acestui diagnostic. De fapt, el spune : *Maladia Gaşer-La* şi precizează că, în etiologia ei, iradierile nu sunt decât o *coincidență agravantă.*

R.N.

Gaşer-La, Luni 31 ianuarie 1985 ora 7,30

Ieri consiliu.

Pârvanu a ținut să-şi impună hotărârea, curmând prelungirea sterilă a discuțiilor.

Un act de autoritate al şefului expediției !

La temperatura la care îmi place să mi se spună că judec, recunosc că a hotărât bine şi chiar echitabil.

El şi Norton fiind autorii prototipului PRN 2 — noua cheie de la care se aşteaptă nu numai miracolul

deschiderii gurilor, ci şi minunea închiderii lor — evident, nu puteau lipsi din echipa primei experienţe.

Hellen, autoarea frumoasei ipoteze a suprimării iradierilor interioare prin închiderea cuburilor — de asemeni. Raşid era inevitabil.

El Hakim Azim şi-a speculat cu măiestrie şi buna dreptate dubla profesiune cât şi cabinetul său medical din cubul 1. Andreescu era necesar în laboratorul 2.

Numai profesorul Connor rămânea de neînlocuit la postul lui din laboratorul de la suprafaţă unde, în paralel, calculatoarele trebuiau să prepare toate datele necesare experienţei următoare.

Este, fără îndoială, cea mai judicioasă dintre hotărâri !

Atât de judicioasă încât, normal, ar trebui să fie antidotul regretului pe care îl am şi... nu este ! Şi nici nu-mi pare absurd că nu este.

Echipa a coborât astăzi la orele şase în subteran.

Cu şapte minute înainte, Tudor îmi strângea mâna (cu amândouă mâinile, cum nu e felul lui obişnuit). Ne-am controlat brăţările, deşi nu ar fi fost nevoie. Erau verificate. Şi... „Vei primi rapoarte din oră în oră“. Şi... „Regret, Allen, trebuie să rămâi aici”.

Am rămas cu roboţii şi integralele nedefinite.

Toţi oamenii noştri sunt trimişi la baza medicală încă de acum 10 zile, când s-a hotărât sistarea lucrărilor de înaintare în subteran. O refacere psihică a acestor oameni trebuia încercată.

Anumite stranii manifestări de dizolvare a voinţei, de paralizare a raţiunii apăruseră încă de mult — şi nu numai printre ei.

Întâi a fost fuga săpătorului Gimbu : cu ochii dilataţi, de orb, cu mişcări de hipnotizat, cu strigătul spasmodic „BLESTEM !“ înmiit de ecourile subteranei. A fost socotit atunci, nu un dezertor, dar un om cu o smintire a unei minţi copleşită de superstiţii. Dar când, în cubul 62, inginerul mecanic liber cugetător Aranda a început să

şoptească în neştire acelaşi cuvânt, iar zidurile să-i înmiască şoapta — părerile au trebuit revizuite.

Nici Gimbu, nici Aranda nu au putut fi ținuți în loc.

Au coborât, fără simțuri, prin furtuna de gheață şi stâncile aruncate peste abisuri, „Departe ! — strigau — Departe de MÂINILE BLESTEMULUI !“

Abia la poalele munților au izbutit să se smulgă din *amok*. Dar şi unul şi celălalt nu au găsit în ei puterea de a se întoarce.

Cu ochii tulburi, căutând setoşi zările, s-au lăsat purtați la Sringar.

Nu, iradierile radioactive nu sunt singurul duh rău ascuns în transparența aerului din subteran. Viruşi ai dizolvării voinței şi rațiunii plutesc în acelaşi aer, ieşind din *Mâinile Pietrei*...

De duhul iradierilor s-ar putea să fim scăpați chiar astăzi. Descântecul lor ştiințific se şi oficiază, dacă experiența din subteran a început conform programului.

Dar *duhul rău* ?

Va trebui să consult un vrăjitor mai puțin ştiințific ca mine.

Mă cheamă avertizorul.

Ora 8.45

Am mai primit două rapoarte din subteran. Toate amplasările prevăzute de program până la orele respective s-au executat.

Am deschis mapa experienței de astăzi. Am închis-o. O ştiu pe dinafară. O văd minut cu minut.

Acum Andreescu e la pândă în cubul laborator. Tudor, Hellen, Raşid, Norton şi Azim trebuie să fie în cubul 6.

Tudor se află undeva aproape de intersecția diagonalelor suprafeței de bază. E ocupat cu determinarea exactă a centrului. Norton trebuie să fie în unul din colțuri şi centrează laserul de direcție. Hellen — este ora 8.55 — peste cinci minute va începe

recuplarea.

Ora 9

Alt raport: „Totul în ordine, conform programării”.

Ora 12

Am mai primit trei rapoarte.

Totul decurge în ordine, conform programului.

Asta înseamnă că, la ora 9.30, a fost terminată remontarea şi cuplarea *proiectorului*. La ora 9.45 l-au pus în funcțiune. Experiența propriu zisă a început!

Atențiile sunt la maximul lor de încordare. Mişcările oamenilor au căpătat ceva din precizia geometrică a automatelor. Nici un *angstrom* de suprafață a cubului nu trebuie să rămână neatins de fascicolul razelor : mănunchi de chei nucleare, acționate şi rotite de proiector. Una dintre ele va intra răsucindu-se în lacătul pietrei ? în lacătul submilimicronic, ascuns într-un punct nedefinibil (poate deplasabil) sub suprafața uneia dintre cele şase fețe ?

Oricare dintre cele 10^8 miliarde de raze, cuprinse în milimetrul pătrat al secțiunii fascicolului ar putea deveni *cheia* uşilor din ziduri, punând în mişcare tone de piatră.

Raze-cheie în căutarea unui lacăt mare cât un orbital electronic, capabil să înlănțuie sau să dezlănțuie însăşi forța consistenței materiei.

Ora 13

Nou raport din subteran. Nimic special.

Lacătul ar putea fi descoperit şi în primele minute ale tatonării, dar şi peste 24 de ore.

Chiar cu aceasta minimă şansă, ei vor reuşi să închidă cubul 6 mâine la 9.45. Acordând şi pentru redeschiderea lui 24 de ore ar însemna să-i revăd de abia peste două zile. Două zile !

Îngrijorarea, dorința de a-i revedea cât mai curând începe să-mi estompeze emoția rezultatelor experienței.

Medicii au constatat că şi oamenii cu grefă de inimă mecanică au totuşi inimă…

Adevărul e că, în afara dragostei pe care eu o port oamenilor, iubesc aparatele, dar nu şi scopul pentru care ele au fost create.

Al nouălea raport are acelaşi conținut cu precedentul. L-am recepționat exact la orele 14.

Este ora 14.45. În cubul 6 fascicolul-cheie continuă să caute… A explorat de abia 5/24 din suprafață. Aşadar : Raşid supraveghează cadranul tensiunii (din când în când îşi mângâie amuleta cu scarabeul chilimbariu, enervat că trebuie să-şi păstreze locul : trei metri de *memsahib* Hellen, nici un pas mai aproape).

Trei metri de Hellen Steelwin… Locul 15 din primul rând de bănci, la toate colocviile de matematica descifrărilor. Inspirata mea studentă ! Tandră erudiție — mai târziu. Totuşi, cred că am fost obiectiv la note.

Ora 14.58

Cât de adâncă e acum cută verticală pe fruntea lui Tudor ! Raşid, în palma lui Raşid, scara…

Este ora 15 şi un minut. Raportul ? !

Ora 15.10.

Aud semnalul calculatorului coord… Să aştepte ! Raportul?!

Sunt toți atât de prinşi în încordarea experienței, încât să fi uitat şi de ei şi de mine ?

15.30!

Nici un semn din subteran ! Mai aştept un sfert de oră. Nu aştept ! Plec !

Este ora 17.35

Mă aflu în galeria de deasupra platformei.

Gura de intrare în subteran este închisă. ÎNCHISA.

Nimic altceva decât luciul cinic al pietrei. Mă aflu aici de două ore.

Gura aceasta nu trebuia să se închidă. Nu era

programat ! Legătura cu cei din cuburi este tăiată.

Andreescu nu-mi mai poate comunica. Până acum n-am făcut nimic altceva decât să mă întreb ce este de făcut.

Dacă n-aş vedea MÂINILE PIETREI !

Dacă nu le-aş vedea plutind în jurul meu, poate aş putea să vreau, să pot să ştiu ce am de făcut... Vreau s-o văd pe Hellen. Vreau să-i văd...

Ora 18

Izbutesc să judec. Am învins. Mintea e rece. Dragostea de ai mei a învins *Mâinile Pietrei*.

Ora 18.35

Culmile emoției se ating cu cele mai reci extreme ale lucidului. Esențialul e să poți stăpâni fracțiunea de secundă a trecerii. Văd limpede ipotezele închiderii gurii de acces. Dar consecința finală rămâne aceeaşi : ei nu pot ieşi din piatră decât dacă aceasta le-ar acorda bunăvoința unei „autoredeschideri".

Dar asemenea grație nu e legată de nici un termen.

Poate interveni *cândva* sau *niciodată*, cu aceeaşi probabilitate. Şi totuşi ar fi ultima şansă. Singura şi ultima.

În subteran există hrană pentru trei zile.

Aer ? Greu de precizat.

Dacă sunt reduşi la volumul unui singur cub, moartea prin asfixiere ar putea interveni înaintea celei prin foame.

Sunt calm. Calmul celui ajuns la limita maximă a emoției. Saltul în luciditate !

Este ceva aberant în asemenea luciditate ?

Ora 20.15

Nu am constituit nici o echipă de salvare. Ar fi inutilă şi ar contribui, cu efect de şoc, la agravarea „maladiei Gaşer-La".

Acum o jumătate de oră mi s-a comunicat de la Tingin

fuga lui Ghon-Ti. A plecat orbeşte, peste gheţari şi abisuri.

Nu le voi comunica noua perfidie a *Mâinilor Pietrei*.

Voi completa Jurnalul Oficial.

Şi totuşi va trebui să anunţ...

Ora 21

Sunt sau nu sunt calm ?

Trebuie să încerc redeschiderea subteranei.

PRN 1 nu mai există. Mai toate piesele lui au fost transferate noului proiector PRN 2.

Voi construi alt PRN.

în cât timp ? Ce întrebare !

La dracu !

Voi face un PRN 3, 4, 5. Voi fi mai tare decât Mâinile Pietrei{24}.

Începând cu aceste zile, a reînchiderii subteranei, nu am putut descoperi, în nici unul dintre jurnalele personale şi nici în scrisorile depuse, vreo însemnare de impresii sau evenimente, până la data de 17 aprilie 1985, adică 76 de zile mai târziu.

Se poate presupune că acest lapsus a fost determinat de succesiunea dramatică a evenimentelor sau, mai cu seamă, de acea supratensiune morală, care îl face uneori pe om să evite contactul cu el însuşi.

Asupra momentelor de mare tensiune, gândul nu-şi poate apleca cercetarea microscopică decât după ce ele s-au trăit. Sau mult după.

Dar mai este şi altceva. Un altceva uneori cu multă grijă, estompat în însemnările de la Gaşer-La care, totuşi, mi s-a părut factorul determinant al acestei impresionante tăceri. Un altceva imponderabil şi indefinibil, dar în orice caz, obsedant, pe care din lipsă de termen îl voi numi şi eu : Mâinile Pietrei.

Despre ele ne vorbesc de multe ori jurnalele şi chiar scrisorile lui Norton, dar se trec sub tăcere (chiar în faţa

sincerității cu ei înşişi) ravagiile pe care această agresivă obsesie începe să le facă în rândurile expediției, după aprecierea mea, cu mult înainte de 31 ianuarie 1985, adică la primele cinci sau şase cuburi explorate şi Mâini ale Pietrei *întâlnite.*

Despre dezertările, fugile delirante de la lucru ale unor săpători, petrecute cu mult înainte de cutremurătoare a experiență din cubul nr. 6, se tace. Tăcere voită sau slăbiciune ?

Abia în ultimele însemnări ale Hellenei Steelwin din zilele premergătoare experienței din 31 ianuarie, această obsesie izbucneşte cu toată intensitatea inexplicabilei ei forțe absurde. Apăsarea imponderabilului, destrămarea noțiunilor.

Aceste notări mi s-au părut o cronică psiho-fantastică a zilelor petrecute — noiembrie şi decembrie 1984 — în subterana de la Gaşer-La.

Nu sunt datate. Scrisul este ca şi indescifrabil şi departe de eleganța stilistică obişnuită a Hellenei.

Voi reda cea mai mare parte a acestor notări, care, prin textul şi subtextul lor, reuşesc să definească sugestiv indefinibila obsesie…

….A urmat ziua următoare şi alta şi alte următoare zile. Ziduri au cedat ca să ne aducă între alte — aceleaşi ziduri : cubică perfecțiune, goală matitate. Şi iarăşi MÂINILE. Altele. Aceleaşi. Ies din piatra vie, respingând sfruntat. Linia ce-nseamnă măsurarea vieții se despică brusc. O amenințare ? Semn de înțelepciune ?… Ziua următoare următoarei zile : Cub în piatră goală, mâini de vie piatră. Ziua următoare : a căzut Gimbu. Zile, alte zile… Obsedează golul. *MÂINILE* de *Piatră*. *Mâinile de Piatră* nevăzut te-ajung. Alte *Mâini*-aceleaşi. Alte-aceleaşi cuburi. Oamenii din echipă cad de-aceeaşi boală. Nu se ştie care şi anume boală. *Mâinile* alungă, golurile cheamă următoare zile. Linişte ! Linişte ! LINIŞTE !! Din echipă alții cad în prăbuşire. Boala delirantă şi automată… Va muri Satry ? Următoare zile.

Mâinile de Piatră fac să ne cuprindă frenezia cubă. Teamă încordată, teamă temerară. Alte zile-aceleaşi zile următoare. Cuburi labirinte lucitoare-mate. Labirinte cuburi, gânduri labirinte. Astăzi a fugit Ghon Ti.“

(Câteva rânduri întru totul indescifrabile).

Apoi :

„Astăzi Allen mi-a vorbit despre efectul de demenţiere al monotoniei. Spunea : „Un om închis într-o încăpere perfect cubică, cu pereţii în pătrate perfect regulate, alb şi negru, înnebuneşte, fără nici o altă intervenţie, în câteva sau mai multe zile. Nu crezi ?“

De ce mi-a vorbit Allen despre efectul aberant al monotoniei?

Mâine va fi o zi următoare. O zi cubică.”

Capitolul X

Rudi Norton cucereşte în Karakorum cel mai înalt Everest

Necesitatea de a oferi cititorilor mai atenți o prezentare continuă m-a determinat ca, pentru acest interval, nenotat în jurnale, să realizez înlănțuirea situațiilor servindu-mă de datele consemnate în Jurnalul Oficial al expediției, singurul care nu a fost niciodată întrerupt.

Bineînțeles că, fidel propriei mele propuneri inițiale, nu voi prezenta nici acum nimic din cele 319 pagini de tabele, planşe, diagrame, sau demonstrații înscrise pe parcursul acestui interval. Voi compila şi rezuma numai câteva dintre anexe, din care mersul cercetărilor reiese mai limpede şi a căror obiectivitate, mai puțin ştiințifică şi totuşi mai exactă, lasă uneori să transpară câte ceva din ce mă interesează : gândurile oamenilor.

La numai două zile după expedierea radiogramei profesorului Connor către Institutul din Bucureşti — dr. Ştefan Badea ateriza la Tingin, aducând cu el o nouă echipă de experți şi o nouă serie de piese, instrumente şi aparate electronice, cuantice, tranzistorice, cu lasere şi fără lasere.

În scara aceleiaşi zile sosea la Gaşer-La.

Pe Allen Connor l-a găsit în laboratorul de la suprafață, lucrând ca un robot, înconjurat de toți semenii săi automați, la realizarea unui nou tip de proiector PRN. Încă din ziua revenirii lui din galeria suprapusă platformei — atunci închise — nu mai părăsise acest laborator. Se pare că lucrase fără să se fi oprit o clipă. Chiar explicațiile cerute de Ştefan Badea le dădea fără să-şi întrerupă lucrul. Erau limpezi şi concise toate aceste explicații, doar o anume exclamație pe care o intercala atât în expunere, cât şi decursul lucrului din care nu putea fi smuls — „nu

admit!“ — şi pe care Ştefan Badea o menţionează — mă face să cred că virusul Gaşer-La continua să-l atace. Până atunci refuzase orice tratament medical. Pipa — de care niciodată nu se despărţise — ca şi mâncarea erau neatinse. Lucra şi calcula, repetând leit-motivul: „nu admit!“

Jurnalul expediţiei era necompletat.

Ultima lui frază: „Profesorul Allen Connor lucrează la un nou proiector PRN 3, 4, 5“ *— căreia îi urmează un brutal semn al infinitului — indică şi mai sugestiv muşcătura maladiei Gaşer-La şi insinuarea ei în cea mai limpede dintre minţi.*

De aici înainte consemnările sunt făcute de dr. Ştefan Badea, care, mai sentimental, va nota în anexe o serie de impresii.

Trecuseră 54 de ore de când subterana era închisă. Aceasta însemna că se depăşise orice termen până la care se mai putea spera într-o redeschidere de către echipa captivă, prin propriile ei mijloace. De la această dată nu se mai putea spera decât în „graţia pietrei*” sau în mijloacele de deschidere din afară. În acest din urmă sens, în chiar ziua următoare are loc o nouă discuţie de ordin tehnic, care s-a soldat cu începutul unei colaborări Connor-Badea, în vederea construirii noului PRN, şi forţarea deschiderii unei guri de acces în subteran.*

Cu toate că nu s-a apelat la nimeni dintre cei aflaţi la Tingin, zvonul ajunsese la urechile celor de acolo. Efectul a fost o agravare a stării psihice a săpătorilor. Câteva zile mai târziu, va fugi Sadu. În acelaşi timp însă, şeful purtătorilor hunza — sirdarul Runa *— urcă Gaşer-La, ca să lucreze cu* sahib *Connor la dezgroparea frumoasei* memsahib, *care a fost înghiţită de duhul Pietrei vii…*

Dr. Ştefan Badea adaugă : „Tigrul avea totuşi privirile foarte tulburi şi făcea vizibile eforturi de a-şi stăpâni voinţa”.

În aceeaşi anexă se menţionează strania impresie care o făcea profesorul „cu o lucire în priviri aproape ca a

tigrului hunzaş", *pe cât de absent şi dezorganizat în relaţiile obişnuite, pe atât de scânteietor, lucid şi corect în rezolvarea proiectului. Toate acestea dublate de o putere de muncă fără oprire în mijlocul roboţilor care, în ciuda mecanismelor lor, îşi solicitau uneori odihna!*

„Profesorul Allen Connor are uneori înfăţişarea unui stăpânit de duhuri". *Este fraza de încheiere a uneia dintre paginile Jurnalului Oficial din acea perioadă.*

Gura de acces a subteranei rămâne mereu închisă.

Ziua a cincea, a şasea, a şaptea şi celelalte nu sunt consemnate decât prin progresele realizate în construirea proiectului şi prin refrenul: „Ieşirea din subterană închisă".

În a patrusprezecea zi noul proiector a fost terminat, transportat şi montat. Fără un ceas de răgaz, în cursul nopţii următoare, a fost reglat şi pus în funcţiune. La ora patru şi jumătate. Dr. Ştefan Badea avea o înfăţişare nu cu mult deosebită de a profesorului. Această remarcă există în jurnal, făcută de însăşi mâna lui Badea.

Au trecut două zile. Fascicolul noului proiector mângâia fără efect faţa neînduplecată a pietrei. În următoarele două zile au schimbat amplasamentul. Au aplicat alţi trei proiectori de raze. Ieşirea rămânea închisă. Proiectorul era neputincios.

„Copleşitoare, derutantă respingere", *notează Badea în Jurnalul Oficial.*

Se vorbeşte vag de căutarea altor mijloace de forţare a subteranei. Allen Connor nu se lăsa smuls de pe lespedea galeriei.

Murmura, ca într-un început de delir: „Au trecut 20 de zile. Nu admit! Sunt Allen Connor ! Am calculat toată viaţa ! Toată viaţa ! Cu cine mă lupt aici ? Cu cine ?! Vreau să ştiu cu cine ?! GÂNDEŞTE cineva aici ? Nu admit! Eu sunt PRN."

Ore întregi mângâia încet, cu mişcările mecanice ale unui automat, cu amândouă palmele, faţa lucie a pietrei.

19 martie : Redeschiderea platformei! Fără nici o

intervenție. Nici a lui Kerr, nici a lui Badea, nici a lui Connor, nici a vreunui alt vrăjitor mai puțin științific ca el..

Dr. Badea notează : „S-a simțit mai întâi un tremur, ca un uriaş frison al materiei."

În galerie nu se produsese nici o prăbuşire.

Gura pietrei, pătrată, deschisă, apare într-una din fotografiile anexate Jurnalului.

Profesorul Connor a fost găsit mult mai târziu în labirintul de sub platformă. Se aruncase prin gura deschisă a pietrei, în prima clipă a redeschiderii.

Înainta, prin întuneric, ajutat numai de lampa electrică. Era liniştit şi se orienta fără ezitări, trecând dintr-o gură în alta…

Andreescu a fost găsit în laboratorul din cubul 2. Tudor, Hellen, Norton, doctorul Azim şi Raşid se aflau cu toții în cubul 6.

O altă fotografie îi arată unul lângă celălalt, pe lespedea cubului, aşa cum zăceau, desigur, nemişcați de mai multe zile, în atitudinea naufragiaților din submarine, ajunşi la ultima înghițitură de oxigen.

Dar nici unul din ei n-ar putea fi recunoscut. Peste ochii Hellenei Steelwin trece o şuviță din părul ei resfirat, ca un văl străveziu, de moarte.

Mâinile Pietrei sunt acolo, deasupra lor.

Se pare că se aşezaseră astfel încât să nu le mai aibă în priviri.

Între Tudor Pârvanu şi Rudolf Norton, Hellen, cu palmele apăsate peste luciul demonic al pietrei metalice. La picioarele ei, bătrânul Raşid, singurul care îşi aținteşte privirile spre metopa mâinilor. Nu ca să le înfrunte!

Din raportul medicilor de la Tingin se deduce că asupra fiecăruia s-a găsit, sub costumul de protecție, o mică mapă închisă. (De fapt erau trusele acelor magnetice ale proiectorului). Se poate presupune că mapele conțineau ultimele mesaje către viață ale celor închişi în piatră, înainte de a cădea. Dar asemenea presupunere nu va putea fi niciodată controlată, căci — readuşi la viață în

camerele de reanimare de la Tingin — nici unul dintre ei nu a mai împărtăşit cuiva vreun cuvânt despre mesajul lui şi nici unul nu va mai aminti de el, oricât de târziu, în însemnările personale sau în scrisorile rămase.

Se poate crede că acele mesaje aveau un conținut atât de zguduitor chiar pentru cei care le-au scris, încât au preferat să le păstreze secrete chiar față de ei înşişi. Sau mai ales *față de ei înşişi.*

La gâtul Hellenei s-a descoperit o amuletă : un scarabeu auriu, închis într-un cristal de stâncă mai limpede ca transparența — prins într-un fin colier de electrum. Scarabeul lui Raşid, *pe care acesta îl purta din ziua când îl descoperise în sarcofagul de 7 milenii al unei frumoase favorite a faraonului — fiu al Soarelui. Niciodată Raşid nu a dat prea multe explicații asupra dreptului său de a deține acest talisman.*

Dar într-o notă fugară, mai veche, a jurnalului ei, Hellen Steelwin redă un dialog cu Raşid, în care acesta îşi defineşte astfel talismanul: „Închide în el un licăr de viață şi frumusețe încremenit de un milion de ani şi mângâiat de ochii unei străbune a de două ori frumoasei Nefertiti. ÎI port, simțind în el puterea de a încremeni Timpul, spre a eterniza Frumusețea... Nu este o superstiție. E un simbol..." *Hellen comentează:* „...Sunt sigură că Raşid a citit *Beauté. Pe Omar Khayam* îl poartă în el..."

Naufragiații din litos revin curând de la Tingin la Gaşer-La : 25 martie 1985. De la această dată Jurnalul Oficial este din nou redactat de profesorul Connor.

Din paginile respective se degajă o discreție şi o sobrietate excesivă în expunerea celor petrecute în subteran.

Se insistă asupra verificării previziunii (în text: „ipotezei") Hellenei Steelwin. Într-adevăr, pe tot timpul cât cubul 6 a stat închis, nu s-au înregistrat iradieri.

Nicăieri în aceste pagini nu se găseşte măcar un accent asupra actelor de eroism care s-ar fi săvârşit, deşi, oricât

de refractar mi-am propus să fiu față de asemenea extazieri stilistice, trebuie să o spun, acțiunea grupului Amfidayam se apropie de acum încolo tot mai mult de eroism.

La mai puțin de zece zile de la înmormântarea din cubul 6, experiența se reia în serie.

Aceiaşi oameni înfruntau din nou Mâinile Pietrei.

Iradierile cădeau la zero în interiorul oricărui cub, de îndată ce era închis.

Hellen Steelwin avusese ultimul cuvânt.

Un mare obstacol în calea lucrărilor din subteran fusese trecut, deşi tehnica înaintării şi a legăturii între săpători va deveni de acum încolo mai înceată şi mai complicată.

S-au instalat o serie de posturi dotate cu proiectoare PRN de închidere-deschidere. Se ajunsese la PRN 5 şi apoi, în colaborare cu Institutul din Bucureşti, la PRONUS. S-a lucrat şi la o adaptare a brățărilor la noile condiții, astfel ca bătaia lor să treacă prin zidurile perfect închise.

Blestemul începuse să se dezlege. Sahibii *ştiau să vrăjească razele, ca să le facă mai tari decât pietrele.*

Mai rămăseseră însă doar 7 hunzaşi şi 4 tibetani.

Se lucrează zi şi noapte. Dar tot ce se întâmplă în continuare nu este decât aceeaşi, mereu aceeaşi cucerire de cuburi goale, stăpânite de Mâinile Pietrei.

Curajul redresat al cuceritorilor se clatină. Reîncepe cursa ezitărilor.

Mâinile nu renunță încă la războiul nervilor. Noua lui formă este relatată în vol. II, p. 319 al Jurnalului Oficial, astfel: „Închiderea unui cub coboară iradierile aproape la zero dar, concomitent, cele şase fețe de piatră care îl închid se transformă şi ele.

Luciul mat de până acum al ecasienitului devine strălucitor şi reflectant — adevărată oglindă. E ca şi cum această presupusă rocă şi-ar însuşi proprietăți metalice.

În lumina reflectoarelor folosite, aceste fețe capătă

adâncimi amețitoare, multiplicând în ele siluetele deformate şi mişcările denaturate ale oamenilor în infinite chipuri, oriunde ai întoarce privirea.

Căci — deşi perfect plane şi rigide — imaginile apar mereu modificate, ca în oglinda unei ape vălurite. *Mâinile Pietrei*, multiplicate, devin jerbe de flăcări, împresurându-ne, nenumărate, din tot împrejurul nostru. Lucrăm într-un spațiu adimensional prin imensitatea lui imaginară, fără fundaluri.

Efectul psihologic este o irezistibilă răsturnare cerebrală. Imaginarul capătă forța realului. Realul trece în imaginar. În mic s-ar putea compara cu efectul „atracției abisului", cu circumstanța agravantă că aici a te uita în prăpastie este inevitabil. Prăpastia ți se impune şi este peste tot."

Dar gravitatea efectului psihologic prezentat în acest citat se ilustrează mai impresionant în paginile următoare, unde nu mai este vorba de aprecieri psihoanalitice, ci de scurte notițe, din care aflăm rând pe rând de fuga unor oameni deținători ai titlului neînfricaților tigri, sfidători ai abisurilor din Karakorum şi Ciomolumna.

Drama destrămării unor nervi de oțel — strânsă în cuvintele incolore ale unei simple fraze de referat tehnic : Astăzi… 1985… Naredin — apoi Ang Arche, Mir-Tu, Crismus — au părăsit lucrul şi tabăra, cuprinşi de Maladia Gaşer-La".

Si ei luau tot calea câmpiei „cea lipsită de piatră" *de la poalele munților, cu zări întinse* „către care poți să fugi, să fugi…"

În ziua de 14 aprilie nu mai lucrau în subteran decât 5 oameni. Se ajunsese la cubul 100. În 25 aprilie numai 4. În 26 — 3. În 27 nu mai figura pe evidența săpătorilor de la cota 5211 decât „tigrul tigrilor" Runa, cuceritor al munților de 7500 şi 8000. El va fugi cinci zile mai târziu.

De fapt, expediția nu mai avea decât şase oameni.

Morbul labirintului cubic se insinua tot mai mult în

înverşunarea voinţelor. De o parte, forţa hipnotizantă din neuronii de piatră ai unui creier mineral, de cealaltă ultimele resurse a şase oameni. Înfruntare inegală, chiar dacă între cei şase se află şi voinţa lui Tudor Pârvanu.

Acum când, mai mult ca oricând, munca lor devine încordare, istovire, înfiorătoare lipsă de timp, acum se apleacă ei din nou asupra jurnalelor personale.

Este adevărat că maniera lor devine alta. La toţi se simte aceeaşi nervozitate a frazării. O vibrare a cuvintelor. Un ritm accelerat de idei, de multe ori suprapuse. Nu de puţine ori neglijenţe gramaticale şi multe, multe pagini nedatate sau notate în mai multe limbi, uneori împletite în aceeaşi frază.

Jurnalele devin o înşiruire sincopată de notaţii ale evenimentelor, inflamate de stările sufleteşti. Tensiunea ca şi depresia psihică se întâlnesc adeseori pe cuprinsul aceleiaşi pagini. Multe rânduri indescifrabile. Multe note de numai câteva rânduri. Altele corectate, probabil mai târziu, când au fost recitite. Uneori o singură exclamare sau idee, aruncată din goana unei cavalcade a minţii.

Vine ziua în care va cădea Raşid.

Fuga lui, cât şi momentul care i-a premers, apare într-o notă din aceeaşi zi, cuprinsă în jurnalul Hellenei Steelwin :

„Nimic înspăimântător nu se întâmplase în clipa în care Raşid s-a întors, ca un automat, mergând ca un automat bătându-şi paşii ca un automat al cărui resort se destindea şi care nu mai ştia să facă şi altceva decât să meargă.

Nimic mai mult nu se întâmplase decât jocul tăcut al roiului miilor de mii de Hellen, de Raşizi, agitându-se în genunea oglinzilor din piatra celor şase feţe ale cubului, prinse de miile de mii de mâini ale aceleiaşi pietre — crispând.

Mii de mii de *Ecce homo,* clamat de imensitatea tăcerii, căutând ecouri în inconştientul trezit.

Mii de noi înşine, ieşiţi din noi, apăsând în noi.

Desprindere din acelaşi eu în dezagregare. Confruntare silită şi permanentă cu miile de fețe pe care — laş, slab sau înfrânt — le-ai purtat cândva, cu gândul că le vei uita.

Golire de tine însuți. Vid al voinței. Umplere cu voință străină — imperativă. Aberantă.

Cu o zi înainte, Raşid mă întrebase : „Memsahib, spune-mi, încotro e Mecca ?“ I-am arătat giroscopul direcțional. „Nu, arată-mi tu… Cu mâna ta…” Şi mii de mii de Raşizi s-au prosternat spre Mecca miilor melc de mâini — groteşti, umili, deformați — printre miile de mii de *Mâini ale Pietrei,* străpungând printre miile de mii de mâini ale mele.

Nota aceasta are un sumbru ecou în altele, următoare, tot ale Hellenei Steelwin :

„Tudor mi-a vorbit astăzi despre o veche vrajă din noaptea *miezu-pereților,* când fetele fecioare stau goale între două oglinzi, în lumina luminărilor, ca să-şi vadă la capătul hăului chipul celui ce le va fi bărbat. Este — spunea el — acelaşi efect de golire, de ieşire din sine şi insinuare, în vidul format, a unor imagini materializate ca şi…

Desigur a vrut să continue «ca şi aici la Gaşer-La», dar s-a oprit.

Nu ne este îngăduit să vorbim despre Maladia Gaşer-La.”

Unele fragmente din jurnalul profesorului Connor mă fac să cred că la el efectul acesta de autohipnoză *era şi mai avansat.*

Citez câteva rânduri:

„…dacă aş fi în Cosmos poate aş şti mai bine unde sunt, decât în aceste cuburi-oglinzi de proporții cosmice, cu muchii egale cu infinitul. Un ∞^3 care te obligă să-l numeri. Plin de făpturi desfigurate. Hidoase. În care trebuie să fiu. În toate. Mă dedublez la infinit. Orice cantitate finită supra infinit este egală cu zero. Şi eu.“

Singura relatare mai amplă şi închegată, care poate

forma un capitol, este scrisoarea lui Rudolf Norton către dr. Ştefan Badea, reîntors în țară, datată din aceeaşi epocă.

O voi reda aproape în întregime, dar nu înainte de a face o remarcă ce mi s-a părut deosebit de interesantă. Stilul, mai bine zis maniera jurnalelor, care la început era atât de proprie şi deosebită, creionând cu siguranță profilul umbrelor din caseta sigilată, devine treptat-treptat asemănătoare.

Contribuția aceloraşi evenimente trăite în comuniune sufletească ?

A aceloraşi sentimente care îi leagă tot mai strâns ?

A contopirii felului de a gândi ?

O despersonalizare, şi o nouă plămădire sub puterea unei alte forțe, a unei comenzi…

M-am gândit dacă nu poate fi şi contribuția mea pe calea traducerii, a selecțiunilor şi adaptărilor făcute. Nu! Cu toate că numai faptul de a transpune patru stiluri diferite din patru limbi diferite în una singură, constituie inevitabil o uniformizare. Fără a încerca să scap de o vină, cred că asemănarea de care am vorbit nu mi se datoreşte decât în măsura inevitabilului.

…Mă întorc la acel murmur delirant al lui Allen Connor din 31 ianuarie, notat de Ştefan Badea : „GÂNDEŞTE cineva aici ?“

Gaşer-La, aprilie 1985

Lieber Freund

Noțiunea de timp, spațiu, loc în spațiu sunt, în subterana de la 5211, atât de deformate, încât nu-mi pot da seama nici de când nu ți-am mai scris, şi nici dacă scrisoarea va avea de parcurs drumul până la capătul neantului, sau până aici, în mine, sau lângă mine. *Nu-mi pot da seama* decât cu un efort de voință împins până la limita frângerii.

Datele obiective ale memoriei le ridic în conştient ca pe nişte mari ghiulele de plumb, pe o altă planetă cu

însutită forță a gravitației. Chipurile impalpabile din oglinzile cubice apasă asupra minții mai grele ca materia. Dacă Tudor ar fi ajuns şi el la aceleaşi ultime rezerve ale voinței, subterana ar fi de mult părăsită. Înaintăm, consumând din voința lui. Inepuizabilă. Asemenea neînfrântei forțe de piatră a labirintului.

Hellen mi-a spus : „Înaintăm, consumând din voința pietrei care ne respinge".

Este un ce de legendă în lupta dintre aceste două voințe ! Legendă, pentru că totuşi înaintăm. Am ajuns în cubul 300. Apoi 301, 302… Macheta labirintului din laboratorul subteran creşte ca un cristal de sare gemă. Sarea pământului !

303, 304, 305 — cuburi-oglinzi-cuburi. Pe cât de închise, pe atât de nemărginite.

Păşim dintr-un-univers-într-altul-şi-acelaşi-univers, inhibând prin simțuri paradoxul infiniților: şi imutația eleată şi *panta rhei* heraclitiană.

Nimic decât cuburi, oglinzi şi Mâinile Pietrei.

Abis. Infinit.

Deschidem şi închidem nişte porți în nişte ziduri, făcute să se deschidă şi închidă, dar niciodată nu ştim unde se vor deschide aceste porți în aceste ziduri… Şi niciodată nu ştim de fapt dacă aşa vrem noi, sau aşa vor ele…

Era în ziua 467.

În cel din urmă cub închis şi redeschis.

Extenuați, stinsesem reflectoarele.

Întunericul e singura noastră odihnă.

Nu mai doream în ziua aceea *(zi* — ce abstracțiune !) decât să tac.

Mai ardea o singură lampă. Roşie.

Fâşia prismatică a luminii contura, în bezna plină, vagi umbre dublate de o tulbureală înroşită.

M-am lipit de perete. Am închis ochii. Încercam să opresc Timpul în mine. În ființa mea proteinică.

Gândurile aiureau singure.

Prin întuneric, l-am simțit pe Tudor reglându-şi brățara de teleghidare. O căuta pe Hellen. Banda albastră a laserului…

Vocea lui Allen :

— Ți-a răspuns golul, Tudor Pârvanu !

— Hellen este aici !

— Nu ştiam că voi, românii, sunteți firi atât de…

— …încăpățânate !

— Şi pasionate şi hotărâte, Hyperboreule carpatin !

— Nu este încăpățânare, ci acel demon care îl situează pe om deasupra întregului bios — Atracția Necunoscutului. Toate animalele fug de foc, numai omul — atras de acest necunoscut — a găsit în sine temeritatea de a se apropia de flăcări, ca să le smulgă puterea. După cum vezi, nu este vorba de un snobism al curajului.

— Deci, noi am venit aici împinşi de instinctul prometeic !

— Am venit aici pe calea deducțiilor, a minții…

— …şi am descoperit un labirint în care riscăm să murim de năucire, mai înainte de a fi avut măcar cinstea — funesta cinste — de a face cunoştință cu Minotaurul !

— Şi am descoperit — aş zice — o provocare de luptă ! O provocare peste milenii între două rațiuni ! Trânta dreaptă din basmele cu zmei, în care mintea a luat locul brațelor şi a înțepenirii din şale. Pe mine mă îndârjeşte această luptă !

— Se poate, numai că ştiinței noastre i se opune rezistența alteia, mai ştiințifică decât a noastră. Cu brațe mai puternice.

— Ştiința este numai una, Allen ! *Alta* nu există, oricâte rațiuni ar fi. Ne luptăm cu propria noastră ştiință şi o vom învinge. Aşa cum mereu am învins-o !

— Butade ! Dă-ți seama, Tudor …Atâtea iscusite metode, atâtea felurite chei au folosit cei vechi ca să-şi încuie adevărurile spre a le păstra puterea tainei… Dar

nici unii n-au folosit cheia care închide taina acestui labirint al simetriei... O cheie psihologică ! Monotonia irealului... Săpători neînfricați, care au scos din pământ atâtea ascunzători ale timpului, care au mutat sarcofage, au numărat schelete şi cranii, au păşit peste scorpioni veninoşi şi vâscoase salamandre oarbe, străbătând bezna catacombelor şi galeriile întortocheate ale piramidelor, au sfidat blestemele inscripțiilor, au despuiat mumii, n-au tremurat în fața privirilor de granit ale coloşilor, şi-au înfrânt teama în fața zeităților cu mii de chipuri au fugit. Din fața *Mâinilor Pietrei,* au fugit ! Au fugit.

— Şi totuşi vom cuceri această taină !

— Tudor, gândeşte-te că Hellen... ar putea fi acum în neştire... pe drumul Burzilului... Norton... şi el... a fugit... îl aud cum fuge...

— Allen ! Ce se petrece cu tine ?

M-am ridicat. Am pornit drept spre reflectoare. Știam că înaintam în milioane de exemplare.

— Nu am fugit ! Nici Hellen ! E undeva, în alt cub dar tot aici ! Să reluăm măsurătorile, Tudor.

Tremuram. Nici fața, nici mâinile nu-mi tremurau.. Nu am trăit niciodată o beatitudine ca aceasta.

Atunci am auzit ȚIPĂTUL.

Cine a țipat dintre noi ?

Care dintre milioanele de *noi* țipa dinlăuntrul pereților oglinzi ?

Cum străpungea ȚIPĂTUL acesta pereții *Mâinilor de Piatră,* prin care tunetul nu pătrunde ?

Allen ? ! Allen părea încremenit. În halucinație. Mut.

Țipătul se repeta. Amplificat. Metalic. Ca o vibrații de oțel. Subțire.

„Veniiiți !... Minuune !... Veniiiți !...“

Îmi porunceam să nu înnebunesc.

„Veniiiți!... Minuuune !... Minune !...“

— Este vocea lui Raşid ! S-a întors ! Allen, s-a întors Raşid !

— Raşid a fugit! Păreri… Nebunie…

Şi țipătul se repeta ca din mii de difuzoare.

„Veniiiți”…

Cădeam în mulțimea umbrelor din mine.

— Este vocea lui Raşid ! Allen ! Norton ! E Raşid.

L-am privit pe Tudor.

Stătea drept în axul vertical al cubului.

Privirea calmă. Mâinile relaxate. Aşa cum îl ştiam.

Îl priveam cu ochii întorşi dintr-o lungă depărtare.

Tudor. El dintotdeauna. Stăpân pe el. Şi peste clipa de nebunie. Părea ieşit din piatra metalică în care parcă îi erau înfipte picioarele.

— Norton ! E vocea lui Raşid. Să deschidem cubul. Trebuie să ajungem la el.

Nu am întrebat: *unde ?*

Am întors privirea spre Allen.

— Bine. Voi merge numai eu. Rămâi cu el.

Lucram în tumultul țipetelor.

Încă nu pornise primul jet al proiectorului… Bizar… Oglinzile începură să pălească, imaginile demonic deformate să se piardă.

Pereții reveneau la matitate. Totuşi cubul era închis !

Cele şase abisuri dispăreau ! Se contopeau, lunecau, piereau înghițindu-se.

Puzderie de gânduri îmi treceau prin minte…

Țipetele ne izbeau timpanele. Mii de tobe dezlănțuite bubuiau.

Peste o oră am deschis cubul.

Tudor ieşi prin gura deschisă. Toate gurile erau deschise. Sau se deschideau… îi auzeam paşii. Ceva îmi părea totuşi nefiresc… De ce îi auzeam paşii… Până acum pereții sugeau înlăuntrul lor orice zgomot. Duşmănisem liniştea…

L-am privit pe Allen. Nu-l văzusem niciodată atât de slab. Fruntea uriaşă, bombată îi apărea cranianã. Cum a fost posibil să nu observăm până acum ? Nu ştiam ce e mai bine de făcut.

— Te întrebi ce trebuie să faci. E simplu. Întâi să vorbeşti cât mai în şoaptă. Pereții au devenit megafoane ridicate la cub ! Auzi paşii lui Tudor… Hai, Norton, termină ! Priveşte-mă ca pe un om normal. S-a făcut ! A trecut ! Țipătul este într-adevăr al lui Raşid. Tudor a fost… L-ai văzut ? Cred că aşa arătau apollinii ! Aşa stăteau şi ei, înfipți în axul pământului !

Da. Allen era din nou Allen.

Şi-a întins picioarele şi, liniştit, a început să-şi desfacă şireturile. Apoi şi-a scos pantofii şi a pornit cu ei în mână, aranjându-şi restul echipamentului.

— E mai silențios. Climă mediteraniană…

Mi-am scos şi eu pantofii.

Aşa am pornit pe urmele lui Tudor, chemați de țipetele lui Raşid.

Dragă prietene, am ținut cu tot dinadinsul să-ți redau această succesiune de scene, aşa cum s-au petrecut ele, cu toate dialogurile, decorurile şi intrările în scenă. Am făcut-o, îți închipui, din memorie. Te asigur că în momentele pe care ți le-am descris, această funcțiune psihică se comporta ca o bandă de magnetofon combinată cu un film ultrasensibil. Am făcut-o ca să ştii şi tu (şi mai ales ca să nu uit eu) momentul în care Rudolf Norton a trecut fără întoarcere peste pragul fricii.

Am trecut apoi din cub în cub, cu ochii la brățară, ca să-l ajungem pe Tudor. Aşa cum gândisem, toate gurile erau deschise. Întreaga subterană. Zigzagurile pe care le descriam, din gură în gură, nu mai erau încetinite decât de imensitatea multiplă a ecourilor. Asurzisem. Totuşi îmi părea că aud țipătul de înfrângere al labirintului !

Ne-am oprit. Raşid nu fusese prea departe. La 10 cuburi de noi.

Îngenuncheat pe lespedea de piatră, ca pe un imaginar covor de rugăciune. Şi nu țipa — — Murmura. Şoptea.

Şi nu se întreba cine îi transforma murmurul în țipăt.

Era surescitat. Dar ghiceam în el, totuşi, un fel de

linişte... De împăcare.

— *Memsahib* a făcut o minune ! *Memsahib* Hellen... Dar *Mâinile Pietrei* nu se vor lăsa nerăzbunate... Se vor răzbuna ! Bătrânul meu suflet mi-o spune... Mergi, *sahib* Tudor ! Mergi ! Trebuie să plece de acolo... O să te asculte... Va veni... Va pleca.... Primejdie de moarte... îmi spune...

— Prea bătrânul tău suflet, Raşid. Aşa e. Linişteşte-te. Unde este Hellen ?

— Cubul 201. Ştiu eu... Vă duc...

— Dar, Raşid, tu nu ai brățara ? Cum ai izbutit să umbli...

— Nici *memsahib* n-o are ! Nu-mi mai trebuie ! O ştiu... O ştiu subterana ca şi cum ar face parte din mine. O ştiu de când...

Când am ajuns în valea Burzil m-am trezit. Am dus mâna la gât, la amuleta pe care am furat-o când eram de 18 ani săpător în Valea Regilor. Am furat-o numai pe jumătate... Eu o găsisem. Voiam s-o pun la gâtul unei egiptence şi mai tinere, pentru că era frumoasă. Dar a fost... a fost să o pun la gâtul *memsahibei* Hellen, acum, la 80 de ani.

Pe Valea Burzil, da... pe Valea Burzil n-am mai găsit scarabeul la gâtul meu... Dar am văzut-o pe *memsahib* Hellen. Părea că mă cheamă. Că... Şi m-am întors în goană. În clipa aceea am simțit cum toată subterana intra în mine. O văd ca pe o tablă de şah...

Raşid vorbea, vorbea mereu, mergând, alergând. Şoaptele, murmurele lui se auzeau asurzitoare.

— ...Am găsit-o pe *memsahib.* Am văzut-o vrăjind, cu mâinile ei, *Mâinile Pietrei.* Le învia... Minunea am văzut-o...

Cubul 201.

Cu toate vuietele, Hellen nu părea să audă. Privea cu o încordare supremă *Mâinile Pietrei.* Îşi ținea palmele în fața lor, întocmai lor, ca o înfruntare, cu aceeaşi expresie, ca o imagine întoarsă de apele unei oglinzi.

Două antene în căutarea rezonanței.

Scarabeul, ca o inimă de aur, îi tremura pe piept. Ochii îi străluceau, lasere albastre. Hellen privea în materie.

Deasupra *Mâinilor Pietrei,* din piatră, apăruse un scut de lumină. Avea în mijloc o pâlpâire, o flacără, un cerc arzând. Scutul creştea, creştea în strălucire, orbitor. Şi toate culorile lui jucau în privirile noastre.

Broboane de sudoare se înşirau pe gâtul Hellenei. Mâinile începură să-i tremure. L-am văzut pe Tudor venindu-i alături, cu mâinile întinse, asemenea mâinilor ei, întocmai *Mâinilor Pietrei.*

Scutul de foc îşi întări scânteierile. Creştea în lumină. Materia se închega sub ochii noştri. Vedeam apărând, în culori spectrale, scântei nenumărate, devenind cristale. Ochii minții le vedeau născându-se, perfecte, cubice, vii, o clipă ; murind apoi, contopite în lumina arzătoare a scutului.

Respirațiile se auzeau încinse, grele, ca ale întregului Pământ. O luptă. O luptă telurică !

Percepeam orbitele electronilor, pulsul nucleelor.

Scutul creştea, sferic, pe jumătate ieşit din piatră, ca un sân al ființei minerale.

Culorile păleau. Şi scânteierile. O uşoară aureolă învălui totul. Scutul apăru întreg, de aur, stins.

Tudor îşi împreună palmele. Ochii îi săgetau.

— S-a sfârşit, Hellen. E tot ce i-am putut smulge pietrei.

Şi mâinile Hellenei coborau, tremurând uşor, albe ca două aripi ostenite.

Atunci, în clipa aceea, au dispărut Mâinile Pietrei. Mistuite în lumină. În aerul pe care îl respiram. În privirile noastre.

În jurul nostru, fețele mate ale cubului 201. În fața noastră, scutul hemisferic, ca de aur.

Am strâns cu putere umărul lui Allen, până când durerea îl trezi. Părea împietrit.

Cubul era închis.

— Suntem zidiți ! Blestemul ! Blestemul… striga cu glasul sugrumat Raşid.

Hellen se întoarse spre noi. Privirea ei, sau poate glasul ei, îl făcu pe Raşid să tacă.

Şi dintr-o dată totul îmi păru firesc.

Glasul Hellenei intra în toată ființa mea, se răspândea în mine, îmi potolea bătaia inimii.

Raşid se lăsă în genunchi, cu palmele şi fruntea lipite de piatră.

Hellen îşi sprijini umerii de perete.

— …Urmăream identitatea *Mâinilor Pietrei.* Căutam o neidentitate. Am găsit-o aici. O deplasare de un *angstrom* la încrucişarea a două linii : a vieții cu a norocului.

Rectific : A creației cu a probabilității, ca să nu mă ardeți pe rug pentru vrăjitorie.

— Te-au zidit, *memsahib*. Te-au zidit !

— Nu, Raşid. Deschizătura peretelui e chiar lângă tine.

Sub ochii noştri, acolo lângă Raşid, peretele se deschise.

Cu o scurtă rotire, mâna Hellenei se întoarse, însemnând scutul ca de aur.

— Peretele acesta… Se va deschide ?

Scutul nu era de aur.

Duritatea lui ? Depăşea orice limită măsurabilă.

Culoarea îi devenise alta ; un galben solar, cu reflexe albastre.

Şi Hellen i-a spus *Scutul Solar.*

Allen îşi revenise. Sau poate doar eu îl crezusem hipnotizat.

L-am văzut trecând prin pereții care i se deschideau în cale. Pleca, venea, urmat de Raşid, încărcați de aparate. Cărau, montau, înconjurați de o lume pigmeică de roboți, calculatoare…

— De acum va vorbi şi raţiunea.

Dar orele treceau fără ca raţiunea să pronunţe vreun cuvânt.

Connor se triplase. Unul în laborator, altul pe drum, al treilea cu ochii pe Scutul Solar.

Trecuse o zi de când lucram. Începusem să cred că Allen înnebunise, când l-am văzut dintr-o dată oprindu-se. Ne privea cu ochii hemisferici.

—*I have it!*[25] Ceea ce, domnilor, pe elineşte înseamnă : Evrika ! Raza Scutului Solar este unitatea de măsură a acestui… fost labirint. Este un multiplu exact al uneia dintre lungimile de undă ale lui Protheos. Şi mai este ceva : hemisfera Scululi Solar — a cărui faţă părea absolut perfectă, prezintă sub microscopul electronic o multitudine de ace, repartizate neomogen pe toată suprafaţa lui. Funcţia acestei repartiţii este o enigmă. Va fi adus şi Protheos. Vom găsi cheia !

Apoi ne-a poruncit să mergem la odihnă.

Totul va fi calculat peste 11 ore.

A fost momentul lui Allen.

Îţi scriu de 4 ore. Ar mai fi timp să ascult şi de Azim. Poate voi reuşi să mă şi odihnesc. Poate mă voi duce la calculatoare să-i ajut lui Connor. Sunt sigur că îl voi găsi acolo şi pe Tudor.

Şi pe Hellen.

Mâinile acelea frumoase ca *Mâinile Pietrei.* Înfruntând frumuseţea lor. Înfruntând fascinaţia lor.

Mâinile acelea ale Pietrei topindu-se în mâinile Hellenei.

Mă duc la Connor.

Altfel voi sta aşa, privind mâinile acelea frumoase, singurele, stăpânind în labirintul din mine.

Peste câteva ore vei avea şi finalul.

R.N.

Post-Scriptum

Această scrisoare nu a mai plecat din Gaşer-La.

A fost găsită asupra prea bunului şi marelui meu prieten Rudolf Norton, la câteva ore după moartea lui. Dragostea cu mult mai mult decât colegială şi prețuirea pe care i-o nutrim cu toții ne-a făcut să credem că nu era o impietate a o citi, noi, prietenii lui.

Abia la venirea lui Ştefan Badea am aflat cui îi era adresată.

Săpătorii, veniți de la Tingin, i-au făcut incinerarea în ritualul Vedelor, sub gheţarii de pe Gaşerbrum şi Hidden Peack.

Urna doctorului Rudolf Norton, membru *bonom cama* al Academiei Române şi coleg al lui Dimitrie Cantemir la Academia din Berlin, a fost aşezată în cubul 201 al labirintului, pe locul unde ne-a dăruit ultima lui privire, în fața Scutului Solar. Hellen a vrut să-i lase scarabeul auriu prins în cristalul de stâncă limpede ca lacrima, cu cele o mie de milenii din el. Numai strigătul lui Raşid a oprit-o : „E pentru tine. E numai pentru tine…”

La despărțirea de Rudi nu a fost nici un savant. Au fost doar Allen, Hellen, Tudor, Ştefan, Runa, Arche şi ceilalți, cu apelativele lor, ale dragostei de la Gaşer-La.

Scrisoarea a rămas asupra tuturor.

Am cuprins-o în propriul meu jurnal{26}.

Capitolul XI

Bate pe Himalaya tic-tac-ul spaţiului

Gaşer-La, 1 mai

Odihna de 11 ore pe care Allen şi Azim ne-o porunciseră până la terminarea calculelor devinatoare a trecut, fără ca cineva să se fi odihnit. Numai furtuna de până acum două ceasuri, ce părea să smulgă munții din rădăcini, s-a oprit ca la comanda unei puteri magice, sfidând toate prevederile meteorologiei terestre.

Cele 11 ore vor fi mai multe.

Allen a plecat cu Rudi, Raşid şi Protheos. Voi veni cu Hellen, după verificarea releelor. Azim, de data aceasta numai medic, se va instala în cubul 1.

A fost o mobilizare a întregii matematici.

Allen ne-a explicat în prealabil datele de la care a pornit şi deducțiile care l-au condus până foarte aproape de miezul enigmei. (El o numeşte „enigma electronilor".) Osificat cum ajunsese după atâtea decade de nutriție cu matrici şi parametri, avea aerul şi forța unui fachir.

Explicațiile, cu toate fundamentele şi corolarele respective, vor apare în volumul III a Jurnalului Expediției. Vor fi o demonstrație de sinteză a tuturor disciplinelor matematice la care a trebuit să apeleze erudiția celui mai inspirat vrăjitor de numere din Himalaya.

De la noua teorie a mulțimilor la entropia ecuațiilor iraționale ; de la pitagoreiana concepție a numerelor până la teoria integrării rețelelor, toate au fost puse în valoare, pentru a smulge sensul unei repartiții, aparent haotice, a unor ace milimicronice.

Punctul de plecare admis de Allen ni l-am însuşit cu toții, deoarece este un fel de ou al lui Columb, simplu ca orice mare idee : „raza hemisferei = unitatea de măsură a labirintului".

Remarca lui Norton :

„Ecuația finală a enigmei admite două rădăcini. Seria π şi seria e“.

Allen demonstrează însă că în realitate nu e vorba de π şi e, ci *ori* de π, ori de e — şi că acest *ori-ori* poate însemna ori victorie, ori prăbuşire !

S-a făcut verificarea.

Într-adevăr, ar mai trebui un ultim criteriu de excludere.

Riscul este prea mare. Să mergem la riscul distrugerii întregii descoperiri ? Să mai aşteptăm o neaşteptată revelație ?

Peste câteva ore vom instala dispozitivul de reacție. Apoi… Protheos.

Norton a avut neaşteptata revelație.

Trăim cu toții senzația unei întreceri între două rațiuni. De fapt, între rafinamentele a două creiere ale aceleiași rațiuni. Al nostru şi al celor din piatră. Enigma din fața noastră nu poate fi a unei mistici, ci a unei *rațiuni, şi rațiunea nu poate fi absurdă, adică fără soluție din partea altei rațiuni*!

În fond, susține Norton — şi ultimele mele fraze nu ştiu dacă nu-i aparțin tot lui Norton — nu există decât o problemă de accelerație a gravitonilor. Ori Protheos ar putea fi pus, pe această cale, în rezonanță cu emisiunile din peretele subteranei. Introducând în memoria activă a robotului criteriul de excludere al accelerației superioare celei adverse — în caz de eroare, înfrângerea nu mai putea fi comandată de adversar, înainte ca Protheos să elimine eroarea.

Ca între spadasini !

Greşeala nu mai e greşeală dacă o poți corecta înainte de riposta adversarului.

Dar va avea într-adevăr spada lui Protheos superioritatea vitezei de execuție ?

Bănuiesc de mult că memoria lui Protheos funcționează cu viteze mai mari decât ale luminii…

Care este adevăratul criteriu al lui Norton ?

Dacă până la ora 23 Norton va reuşi să-şi depăşească Himalaya mecanicii, terminând instalația de telecomandă şi corectându-l pe Protheos reînarmat de Connor — la ora zero vom avea şi răspunsul.

Ciudat.

Exact un an de la începerea expediției Amfidayam.

Cât de tineri eram acum un an !

Bate pe Himalaya tic-tac-ul Spațiului. Timpul.

Capitolul XII

Unde se încheie capitolul XI

Nu am putut împlini, din cele 3 jurnale, capitolul XI.

Oricum am încercat să îmbin fragmentele notate, moartea lui Rudolf Norton întretaie frazele, obsedează.

Este singurul moment când se percepe din dezagregarea textelor că şi Pârvanu îşi simte cumpătul gata să cedeze. El — sentimentalul atotstăpânit. Învingătorul voinței din piatră.

Si însemnările lui, ca şi ale celorlalți, devin fără consens. Printre frazele multor, multor pagini revine mereu :

„A murit R.“

„Rudy“ se transformă într-un „R“, uneori uriaş, scris cu furia neputinței, alteori abia conturat şovăitor.

„A murit R! R a murit ?!“ ! Laitmotive obsedante. În jurnalul Oficial — bogat şi rece — se află consemnat tot şirul pe mai departe al evenimentelor. Dar nu voi cita din el.

Am descoperit partea a doua a scrisorii lui Rudolf Norton. Şi locul ei cred că e aici.

Partea a doua a scrisorii lui Rudolf Norton scrisă de inseparabilul *său — Tudor Pârvanu — poate chiar în ziua incinerării.*

Gaşer-La, Cubul 201

Dragă prietene,

Peste 15 ore, întreaga instalație din cubul 201 şi 200 era terminată. Nu mai aveam decât să ne instalăm fiecare la locul lui.

Memoriile roboților erau înarmate, inteligența magnetică a lui Protheos cuprindea şi ultimul meu criteriu de excludere.

Un întreg univers de piese va ataca Scutul Solar.

Allen nu calculase friabilitatea, gândindu-se la timpul scurt al experienței.

Eu o calculasem. Ultimul criteriu introdus, miliardele de oase — citeşte „piese” — ale lui Protheos, viteza lui de gândire, mi-au dat, chiar pentru timpul scurt al unei ore, o depăşire a riscului admisibil în raza lui de lucru.

Am ținut pentru mine acest parametru şi mi-am ales locul lângă umărul lui Protheos.

Pe ceilalți mi-i depărtasem. Destul.

Cronometrul cuantic se afla sub ochii Hellenei.

Eram în picioare. În fața mea, reostatul de comandă. Aşteptam privirea lui Tudor. Secunda H.

Când a venit secunda, am acționat *prima treaptă.* Nenumărații ochi ai lui Protheos au început să clipească. Părea o flacără de rubine.

Lupta cu altă lume începuse.

Treapta a doua. Nu mai vedem decât hemisfera Scutului Solar. Fixă. Intactă. Nici un tremur.

Au trecut 35 de minute. *Treapta a treia.* Nu simțeam nimic. Sau simțeam totul. Nu priveam, nu puteam privi decât Scutul.

37, 39, 40 de minute de încremenire în mine şi în afara mea.

Da. Scutul Solar pierdea reflexele albastre. Culorile unui alt curcubeu năşteau din el, ape ale altei materii. 41, 42… 46 minute.

Atât. Numai atât! Ochii lui Protheos clipeau ametitor. Obosea. Ne cerea ajutor, noua, oamenilor. Simțeam o ciudată căldură în ochi. Am putut să privesc spre Hellen. Era lângă Tudor. Simțeam o ciudată căldură în degete. *Treapta a patra.*

Culorile s-au aprins. Scutul ardea. Ardea, chircindu-se ca un decor de hârtie.

Am simțit un fulger în ochi. În piept ?

Am tremurat o clipă ; numai o clipă. Am rămas în picioare. Am murit.

Strigătul Hellenei nu l-am auzit.

Scutul Solar dispăruse. Şi treptele i-au luat locul.

Nouă trepte spre marea arcadă acoperită de faldurile unei perdele de lumină. Hellen şi Tudor mă purtau pe braţe, unindu-şi mâinile în jurul meu.

S-a făcut să ajung sus cel dintâi.

Alte *Mâini ale Pietrei,* chemătoare, au înlăturat perdeaua de lumină.

S-a văzut cerul. Alt cer. O boltă de rubin încins, la orizont, de curcubee. Draperii din mătasea efluviilor de lumină coborau din bolta de rubin, vibrând în culori fără număr. Materia se desprindea de formă, se mistuia, ca să reia fiinţă sub ochii noştri.

Hellen privea transfigurată. Privea şi scarabeul de la gâtul Hellenei. Privea Raşid.

Tudor părea de piatră.

Eram la *început.* Când nefiinţă nu era şi nici fiinţă. Când primul punct năştea mişcarea. Năştea, din răsuflarea de lumină, forme de pulberi solare.

Connor, cu fruntea de ceară, întinsese braţele căutând margini. Orb.

Sub orizont, pe-o muchie de limpezire, se întindea un lac de argint, cu faţa strălucitoare a liniştei absolute.

Se auzi, clară, vocea lui Tudor : „Cosmodromul. Amfidayamul".

Hellen îşi întoarse privirea. Sub sfera de rubin se năştea un alt cer. Un cub îşi netezea feţele, un cub uriaş, cu feţele transparente, se lăsa cuprins în bolta rotunjită.

Apoi s-au văzut arcadele şi templul.

Nouă arcade, ca nouă altare, deschise spre înălţimi.

Era fierbinte încercuirea braţelor ce mă purta... pe sub arcada din mijloc. Intram în templu.

Străvezie şi mată, cupola lui sferică părea să plutească peste cele nouă arcade, părea că se coboară, părea că se înalţă.

Raşid a văzut statuia. Viul împietrit al unei femei, împietrit în calde, proaspete culori ale trupului şi

veşmintelor. Viața.

Putea fi chipul Frumuseții, ca şi al Binelui, ca şi al Păcii.

Hellen i-a spus Zeița Necunoscutului.

Raşid i-a spus Statuia Hellenei.

Doar eu tăceam. Cu ochii mari, deschişi, de statuie.

Tudor. El vedea.

Privea coroana de pe fruntea luminoasă a statuii — privea părând să gândească. Părea a fi din acelaşi aurneaur ca al Scutului Solar.

Privea mâinile zeiței ; le atinse.

Încet, în liniştea plină de unduiri şi mişcare, statuia ridică brațele. Cuprinse coroana. Pe palmele deschise o coborî, lăsând-o pe palmele lui Tudor.

Un murmur neînțeles se auzi de oriunde de sub bolta sferică.

Erau sigure mâinile lui Tudor. Cuprinse coroana. Se întoarse.

Coroana încercui fruntea Hellenei.

Un țipăt scurt, ca o spaimă, ocolea prelung arcadele înalte.

Raşid tremura.

Statuia se retrăgea, se mistuia, păşea firesc şi ireal înapoi.

Valuri de ceață aurie o împresurau. Destrămări din fire de fum purpuriu se țeseau pe cele nouă arcade ca nouă altare.

Connor şoptea palid ca transparența :

„Splendidă halucinație".

Dar coroana de pe fruntea Hellenei nu era o părere. Hellen o cuprinse, ca un copil, cu amândouă mâinile, înălțând-o deasupra capului. Era atât de uşoară.

Apoi brațul lui Allen care-mi strângea umărul căzu. Lipit de mine, luneca încet, o dată cu mine.

Tudor m-a cuprins din nou, strâns ca într-o îmbrățişare. Am rămas drept, ca o coloană, privind, cu ochii mei de statuie…

La picioarele mele Hellen lăsase coroana. Connor sta culcat alături. Mi s-a părut că murmură ceva. Cineva… Sau, poate, doar mi se păru, când Hellen s-a plecat spre Allen. Dar nimeni nu şopti vreo vorbă.

Destrămatele fire de fum ale arcadelor se țeseau în albe, mate pânze. Umbre de culori se alungau, se închegau, în linii, forme, mişcări. Nouă ecrane în fața noastră, contopite într-o curgere continuă, fără limane.

Era un basm ? Un vis ? O proiecție ?

Nimeni nu-l povestea. Cineva îl trăia. Poate era al subconştiinței noastre, al memoriei noastre venită din urmă, revărsată peste milenii în spațiul de azi.

Tudor acționase toate microaparatele fotografice. Privea, cu tăietura piezişe a frunții accentuată. Nota cu exactitate, fără nici un tremur al mâinii.

Basmul desfăşurat doar *părea* a fi din altă lume. Cu toată neclintirea mea, nu l-am văzut decât întretăiat. Prea mare şi viu fiindu-i mirajul. Era acolo un bărbat. De nouă ori apărând de sub arcade, de nouă ori plecând pe sub arcade. Frumos ? Un bărbat al bărbaților.

Şi un zbor am văzut. O pasăre. O săgetare uriaşă. Bărbatul venea dinspre fața lacului de argint. În calea lui, brațele şi îmbrățişarea unei femei. Zeița Necunoscutului.

Părea să-i fi dăruit într-un rând coroana. Plecă. Se mai întoarse ? Basmul se opri aici.

Alături, Tudor şi Hellen stăteau nemişcați. Minute în şir. Aşteptau. Sfârşitul era nesfârşit.

Tăcea şi Hellen. Tăcea şi Tudor. Gândeau ? Poate nu.

Tabloul l-a descoperit Hellen. Sub marea cupolă. Acolo, din adânc, se revărsau fluorescențe în verde, alb, violet.

Hellen a coborât, ca într-o clocotire de lumini.

Tudor şi Raşid au găsit-o privind tabloul. Ca într-o oglindă.

Femeia !

Femeia, în jurul căreia se strângeau brațele

bărbatului plecat.

Basmul aievea.

Tudor privi îndelung chipul femeii. Se aplecă. Mângâie cu palma marginea soclului, apoi săltă cadrul, mişcă tabloul şi, susținându-i greutatea cu pieptul, păşi cu grijă.

În văpaia de lumină a cupolei îl întâmpinară vorbe neînțelese.

Eu tăceam, privind drept înainte, şi nu mi se păru că aud ceva anume.

Ei erau la capătul puterilor. Oboseala îi cuprinsese ca un duh. Îi copleşea.

Brațele, picioarele le erau atât de grele.

Aşa ne-a găsit Azim.

Drumul l-am făcut înapoi pe brațele lui Tudor.

Nu, Allen nu murise. Mergea cu greu, purtat de Azim. Deasupra noastră cerul nu mai era de rubin. Cerul ? O imensă hemisferă albă, iradiind din ea lumina zilei. Cosmodromul se vedea acelaşi — o lucire de argint. Doar peste el am numărat nouă arcuri mari, fumurii, în cupola cerului lui.

Erau gurile închise ale unor treceri ce urcau spre cerul oamenilor ? Abia atunci parcă am înțeles cu adevărat că eram sub pământ. Uitasem. Şi Tudor. Şi Hellen.

Am lăsat în urma noastră Scutul Solar.

Aici s-a prăbuşit Raşid. Abia mai respira, înaintam din cub în cub, trecând ca nişte umbre grele. Se auzeau paşi. Ai noştri. Ai altora... Spațiul haotiza şi timpul nu mai avea repere.

Paşii băteau în timpane. În minte bătea un singur gând : cubul 1.

Am ajuns acolo cu ultimul pas al voinței, intrând în infinit.

Numai Azim mai trăia. Rând pe rând ne-a adus la viață. Ceasuri de zbucium.

Veniseră şi Kerr şi Toa Si şi Cosma.

Trecuseră 4 zile de când nu mai veneam de *dincolo.*

Raşid şi Connor încă nu-şi aminteau nimic. Boala lor — spuneau doctorii — era foarte gravă.

Pe mine m-au privit îndelung. Mi-au atins fața, mâinile, inima — pe rând.

— Cum a fost cu putință — spuneau doctorii — cum a fost cu putință să-l duceți cu voi dincolo ? ! Cum a fost cu putință să nu-l aduceți aici ? Cum a fost cu putință…

— Da ! se auzi vocea lui Tudor. Cum a fost cu putință ?

— Locul lui era acolo. Intri acolo — şoptea Hellen.

Hellen era palidă. Ochii mari, ireali. Prinsese tot drumul întoarcerii. Prinseseră cu ea ecourile labirintului.

Dragă prietene, eu în curând voi restitui naturii atomii pe care ea mi i-a încredințat să-i fac simțire şi gând.

Vântoasele Himalayei vor împrăştia peste tot pământul atomii mei purificați de viață : oxigen, azot, carbon — semințe pentru alte simțiri şi gânduri.

Nu vreau să mă gândesc la Hellen. Cu ochii mari, ireali.

Tudor va fi atât de singur fără mine !

R.N.

Din învolburarea unui asemenea mers al lucrurilor, mereu întrepătruns, multiplu suprapus în suflete şi în afara lor — nu a fost uşor să reconstitui peisajul real al faptelor din tabăra de la Gaşer-La, din mai 1985.

De fapt, lucrările erau acum conduse de doctorul Azim. Connor şi Raşid se aflau la Sringar, unde Kerr, Cosma şi Tao Si sperau să-i salveze.

Toți săpătorii reveniseră la Gaşer-La.

Subterana nu-i mai înspăimânta. Zi de zi întrebau de memsahib *Hellen, care vrăjise duhurile rele, cu mâinile ei vrăjite. Si* memsahib *Hellen se spunea că era atât de palidă! Ca cineva care plângea mult. Plângea.*

Voiau să o vadă. Dar numai sirdarul Runa o va vedea, mult mai târziu. Hellen i-a trecut mâna peste frunte. Sirdarul i-a dus-o la buze, la inimă. Cum putuse fugi de lângă ea! Nu va mai fugi!

O expediție de specialişti, operatori şi experți din toate ramurile ştiinței se pregătea de drum spre Gaşer- La. Trebuiau făcute studii, trebuiau asigurate toate înregistrările şi reproducerile posibile. Erau necesare toate discuțiile posibile şi imposibile.

Dar Tudor Pârvanu nu va rămâne la Gaşer-La.

Cu greu am înțeles din paginile jurnalului său, foarte întortocheat de această dată, care era firul rațiunii, care era îndemnul plecării.

De aceea nu-l pot reda, decât trecând peste sincopalele exclamații despre moartea lui „R“ şi peste obsesivele analize, peste tot inserate. Ba uneori va fi nevoie să intervin şi în succesiunea fragmentelor şi chiar să retuşez unele fraze care — scrise sub impulsul unor emoții nestăpânite — ar putea rămâne de neînțeles. Liniştea nu-i va reveni decât mult după plecarea din Gaşer-La.

Cu atât mai mult însemnările Hellenei Steelwin de la aceeaşi dată sunt foarte greu de redat. Nu pentru că ar fi puține; dimpotrivă. Sunt peste 200 de pagini. Dar ele încheagă un alt roman. Sunt pagini pline de exclamații spontane, de sentimente necontrolate şi îndelungi introspecții.

Sunt paginile unei femei.

Comentariile cu privire la Cosmodromul Amfidayam, la templul cu nouă arcade, cu nouă altare, la tot mirajul subteran descoperit — sunt inteligente, surprinzătoare chiar, dar puține.

Paginile pe care le scrie acum sunt dominate de Tudor, de Rudi. Sunt ale dragostei.

Hellen vrea să înțeleagă! Si mai ales să se înțeleagă. Un nou labirint îşi face loc în mintea şi sufletul Hellenei, peste cel din subterană.

Hellen vrea să înțeleagă întâlnirea ei cu Tudor. Şi de ce

l-a văzut atunci ca şi cum l-ar fi revăzut. Nu ochii lui albaştri. Nu tăietura frunții. Nici glasul lui Tudor.

Voia să ştie Hellen şi de ce îl iubise pe Rudi. „Pentru că eu ştiu că îl iubesc". De ce — voia să ştie Hellen — de ce dragostea aceasta nu adumbrea cu nimic şi nimic din dragostea ei pentru Tudor.

Voia să ştie de ce moartea lui Rudolf Norton făcuse să invadeze în ea atât de violent, de poruncitor — mai puternic şi mai nestăpânit — Tudor, ca o lege a armoniei din univers, de totdeauna.

Voia să ştie dacă e omeneşte să fie astfel.

Sau nu e omeneşte.

Era pământesc a fi aşa sau nepământesc ?

Ce îşi răspunde Hellen este deosebit de frumos, dar nu mai mult decât ar fi vrut să ştie. Poate nici atât.

Hellen încheie : „Oglinzile cele multe au pălit, s-au stins. Mulțimea de chipuri înnebunitoare s-a întors în abis — în piatră. A rămas Tudor."

Gaşer-La, mai 1985

Când Rudi a acționat treapta a patra, am simțit în mine circuitul între două lumi. Scutul Solar se retrăgea, mistuindu-se. Am auzit un geamăt ca un tăiş — al lui Raşid. Şi, lângă mine, un țipăt al morții — al Hellenei. Era pentru R. şi — salt între lumi — aş fi vrut să fie pentru mine.

Era convins R. de neexistența vreunui risc ? Sau beția riscului l-a făcut să-şi aleagă locul lângă umărul lui Protheos ?

Nu-mi va răspunde, chiar dacă ar putea să-mi răspundă. Poate îmi va răspunde Protheos. Ştiu numai că întrebarea aceasta nu se va separa niciodată de mine şi că locul lui Rudi nu-l poate lua decât singurătatea.

A dărui. A trăi *în* viață, nu *alături* de ea. Oamenii au nevoie de oameni.

Statuia fără nici o inscripție aş fi dorit să aibă totuşi o inscripție. Din Tennyson : *„când deveni-va Frumusețea*

legea fiecărui om ? când Pacea Universală va încununa cu o rază de lumină întregul pământ ?“

Statuia a plecat prin toate cele nouă arcade.

Pe locul ei, în miezul acela cu fosforescențe, Hellen a descoperit Tabloul. Chipul statuii. Chipul unei femei, atât de femeie, încât se va numi FEMEIA. Ce alt simbol — chiar pentru o altă lume — ar putea avea şi Frumusețea şi Necunoscutul şi Căutarea şi împlinirea ?

Tabloul este la mine.

Coroana este la Hellen.

E tot ce vom lua cu noi de la Gaşer-La, când vom pleca.

Carbonul 14 ne-a dezvăluit vârsta construcției subterane : 150—200 de secole.

Cosmofranciile au fost identificate uşor în oglinda metalică a cosmodromului. Imensul ecran sferic — din plasmă rece — care acoperă ca un cer întreaga construcție, a făcut imposibilă detectarea acestor izotopi de către Protheos.

Dar Amfidayamul nu mai este acum prima mea pasiune. Am găsit însemnul Apollinilor. Pecetea. Dar…

Templul are întreitele proporții ale catedralei-moschee Sfânta Sofia. Necuprinsa înțelepciune…

Cupola se reazemă pe nouă uriaşe arcade, boltind nouă intrânduri în piatră, ca nouă altare.

O limpede, neînțeleasă şi nemărginită putere de sugerare a infiniților emană din întreaga construcție.

Şi totuşi *nu în ochi — în ureche* îmi şade templul acesta cu nouă arcade, nouă altare… Ca un colind…

Contrastul armonic între cupola sferică şi multitudinea plinurilor cubice prin care se ajunge la ea sugerează antiteza între cele două forme. Singurele prin care rațiunea — omul însuşi — poate cuprinde universul în unica lui rațiune.

CUBUL — forma plinătății şi continuității existenței. Dar care, integrat până la limita infinitului mare a universului unic, atinge paradoxul transformării sale în

sferă.

SFERA — forma infiniților mici, ca şi a marelui infinit al existenței. Dar care, însumându-se, nu o poate umple şi care — redusă la cea de pe urmă limită a micimii — ne conduce la paradoxul transformării într-o universală rețea cubică.

Cubul, şi sfera, forme ale absolutului la cele două capete ale nesfârşitului.

Einstein putea curba lumina, poate şi gravitația — nu poate îndoi gândul.

Fără această antiteză ar dispare din noi dinamica neîncetatei căutări — însăşi esența valorii omului.

Microfilmele sunt toate voalate. Bănuiam. Şi prea puțin e ce am putut să-mi notez despre proiecția de sub cupola templului. Proiecțiile veneau totuşi simultan din cele nouă arcade. Am trăit cu ființele acestui basm printre noi. Sunt sigur că Raşid şi Connor nu au văzut nimic sau aproape nimic.

De unde venea bărbatul ? Şi zborul acela de săgeată ?

Colind în gând. Colind în ureche. Nopți cu datini.

Şi dacă — totuşi — bărbatul acela cu veşminte de scit…

Hellen era înmărmurită. Poate… totuşi… Hellen…

Hellen pare întreagă o reamintire.

Capitolul XIII

Hyperboreul

România, iunie 1985

L-am descoperit pe Tudor baricadat în laborator împreună cu *Femeia.* Nu-i băteam atât de vehement la uşă din gelozie, ci pentru simplul fapt că eram invitată.

Uitase !

Şi-a cerut scuze şi m-a invitat în camera obscură în care trăieşte de un timp încoace.

De fapt maladia aceasta începuse încă de la Gaşer-La.

Foarte pe larg şi neinteresant mi-a mai explicat încă o dată că trebuia să respecte întru totul procedura ştiinţifică. „Obiectele arheologice trebuie ferite de efectul distrugător al luminii…"

Chiar dacă există certitudinea că *Femeia* aceasta a stat mii de ani sub lumina irizată a cupolei albe şi că a privit, poate de nenumărate ori, proiecţia aceea cu bărbatul în haine de scit.

Îmi spuneam că alte civilizaţii mai pretenţioase şi recente au înţeles să îngroape alături de faraoni, tirani sau regi, herghelii de cai, turme ele boi sau mulţimi de sclavi, pentru delectarea ipoteticei vieţi viitoare.

Mă gândeam şi la mulţimea de sarcofage în jurul cărora am descoperit muzicanţi şi măscărici. Cu aceeaşi transcedentă misiune.

Dar la Gaşer-La fusese îngropată arta, nu artiştii, ceea ce este cu totul altceva. Şi ca preţuire a omului şi ca rafinament.

Acolo, în templul acelui basm-feerie nu s-a găsit nici un sarcofag, nici o urnă, nici o inscripţie votivă. Într-adevăr e ca şi cum s-ar fi îngropat o idee. Un simbol al supravieţuirii artei dincolo de om, sau al societăţii omeneşti dincolo de individ.

O idee îngropată — o sămânţă a raţiunii.

Trebuia să avem, eu şi Tudor, o discuție. Trebuia să ne amintim şi să refacem cât mai complet acțiunea filmului de sub cupolă. Filmul acela, basmul acela, nu se va mai povesti. O crede şi Tudor, o cred şi eu. Ori cum, experții sosiți la Gaşer-La nu au reuşit până acum nimic în acest sens.

Eu şi Tudor să fim — nu primii... dar ultimii hărăziți să-l vedem ?

Totul a fost un vis şi de aceea nu ştiu cât a durat. Aş dori să mai visez...

Tudor, zâmbind, mi-a arătat carnetul lui cu note.

Necopleşit (sau chiar copleşit !) de spectacol, a avut luciditatea şi puterea de a-şi nota.

Este o vocație a lui pe care o duşmănesc (sau o iubesc) mai presus de mine.

Am analizat textul.

Admirabilă sau nu vocația lui Tudor, esențialul este că, în cuprinsul acestor fugare şi surescitate notații, el prinde şi unele date obiective, care m-au făcut să înțeleg de ce noua expediție o face în țara lui.

De fapt, nu făcea cu mine decât o încercare de a-şi verifica ipoteza ; dar sunt convinsă că şi fără această încercare hotărârea lui de a explora în Vrancea şi Insula Şerpilor ar fi rămas aceeaşi.

Contribuția mea nu a putut fi prea marc. Repetam cam des că a fost minunat. Un vis. Un vis frumos. Ca dintr-o copilărie pierdută.

Totuşi a fost un efort mai mult decât obositor. Ciudat! Mai mult fizic decât intelectual. Ridicarea în conştiință a unei impresii pare să consume mai multe biocalorii decât urcuşul pe Himalaya.

Ridicam dintr-o minte în alta.

Cu ochii închişi i-am descris bărbatul şi veşmintele lui. Tudor mă asculta adâncit într-o tăcere de Sfinx. Cu luciri fulgerate în privirea care nu era pentru mine. Cred că nici nu mă vedea. Poate mă uitase. Cred că eu vorbeam şi el smulgea minții lui imagine cu imagine,

limpezind totul, întărind contururi, adâncind căutarea.

Îi vedeam cuta piezişe a frunții. Aş fi dorit să-mi trec palma peste ea.

— Hellen, spune-mi…

Nu. În momentele astea, când vocea lui Tudor este vocea aceea albă, vocea minții lui, mâna mea nu îndrăzneşte să-i treacă peste frunte.

— …spune-mi, Hellen, de ce filmul acesta mi-a dus mereu gândul, îmi *duce* mereu gândul la Abaris ? Sau a fost numai dorul meu de țară ?

— Abaris ? Hyperboreul ?…

Abaris îmi amintea de mitologia greco-romană. De un profet al lui Apollo — mai mult savant decât profet. Dar legătura dintre el şi multitudinea de imagini solare care apăreau în basmul filmat sub cupola albă ? Nu, nu reuşeam să o realizez. Abaris Hyperboreul trăise în veacul al optulea î.e.n. ! (Aşa cred că îl citează Diodor Şicul. Ori Hecateu Abderita ?) Nu reuşeam să-l văd într-un templu de acum o sulă cincizeci de secole.

Mă trezi din gânduri o adevărată tirada a lui Tudor.

Erau aproape doi ani, de când nu-l mai văzusem dezlănțuit. Atunci, la Paris…

Cuvintele îi vibrau de emoție. Le caut. Le aud. Le caut pentru rezonanța lor lăuntrică. Un poem.

Abaris ! Fiul lui Leuthes. Străbun al străbunilor lui Tudor. Profet al lui Apollo Hyperboreul. Cel cu veşminte de scit şi grai de învățat elin, despre care au scris toți marii luminați ai antichității : Diodor, Suidas, Herodot. Iamblic. Strabon. Aelian.

Abaris, fiul strălucit al hyperboreilor din miază-noaptea apelor Istrului. Cel care înconjura tot pământul pe *Săgeata Zburătoare,* primită în dar de la învățătorul său — Apollo — uimind oamenii cu vuietul şi dârele ei de flăcări. Întemeietorul oracolului din Delphi. Cel care, alături de Olen — creatorul hexametrului — a cântat în versuri minunate coborârea lui Apollo la Templul Hyperboreilor din *Insula Albă* — Leuce. La templul cu

nouă porți, cu nouă altare, cu nouă coloane spre soare. Templul care „văzut pe dinafară” — spune Aelian — părea o uriaşă sferă !

Templul cântat din secol în secol, de legendele şi colindele din țara lui Tudor :

„Florile dalbe !
Biserică mare
Cu nouă altare
Către sfântul soare.
Cu nouă zebrele
Spre sfintele stele”

Şi altele. Şi altele. Multele. Frumoasele.

Cuvintele lui Tudor ardeau. Lumini scufundate în adâncul-fântână — al neamului lui.

Brațele viguroase ale glasului-gând dădeau la o parte vălurile veacurilor.

Eu tăceam. Ascultam.

— …Abaris, ucenic al lui Apollo, cel care pentru întâia oară va dărui rațiunii oamenilor o explicație ştiințifică a genezei zeilor — ființe ale astrelor, coborând din astre. Mult superioare oamenilor, dar *asemenea* lor.

Abaris cel care se întâlnea cu Apollo la fiecare nouăsprezece ani în templul cu nouă altare din insula Leuce. Insula Şerpilor. Căci şarpele a fost, în tot decursul civilizațiilor mitologice, un simbol al înțelepciunii, al rațiunii lucide. De aceea erau crescuți în preajma templelor. Şerpii acestei *Insule a şerpilor* nu sunt decât urmaşii celor care au fost aduşi acolo de preoții slujitori ai celor nouă altare ale înțelepciunii, în Marele Templu al lui Apollo, zeu al inspirației ca şi al rațiunii, al artelor ca şi al tehnicii zborului. Aşa cum şi subterana de la Gaşer-La este îmbinarea unei inspirații artistice cu tehnica şi rațiunea ştiințifică.

Abaris, cel care a plecat la Delos, pornind din Insula Albă, ca să înconjoare Pământul pe *Săgeata Zburătoare.* Mântuitorul de boli fără leac, aducătorul de pace,

asupritorul asupritorilor…

Am îndrăznit să-l întrerup :

— Tudor, între acest Abaris, oricât de strămoş al strămoşilor tăi ar fi, şi arhitectul minunii de la Gaşer-La se află prea multe milenii.

— Hellen ! Cum e posibil să nu sesizezi !

Am tăcut.

— Miturile, Hellen, îşi au viaţa lor mult mai veche decât aceea pe care le-o acordă o istorie legată de opreliştea documentelor scrise. Mitul coborârii din astre, ca şi cel al urcării către ele, este mult mai bătrân decât toate semnele limbajelor ! În biblioteca indestructibilă a tradiţiei populare (pe care nici un tiran n-a putut-o arunca în flăcări, ca pe aceea a tiranilor Ptolomei) le regăsim aceleaşi, sub diferite chipuri, la toate popoarele. La nordici ca şi la niponi. La egipteni ca şi la maiaşi.

Numele legendarului cosmonaut, astral sau pământean, alintat de dragostea de patrie a fiecărui popor, schimbă graiul şi locul, dar adevărul exprimat de mit rămâne acelaşi. Şi aici, ca şi în toate prefacerile istorice, poporul nu minte niciodată. El măsluieşte numai cuvintele. Dar o face din dragostea ca mitul să fie şi *poveste frumoasă* şi poveste ascunsă de furia celor ce fură istoriei adevărul. Din dragoste pentru frumos şi adevăr. Aşa au făcut şi popoarele Carpaţilor. De la cosmonautul pelasgilor multimilenari la Hyperboreul Abaris, călare pe Săgeata Zburătoare şi de la el la Făt-Frumos călare pe calul năzdrăvan cu şapte ori douăsprezece inimi ce înghiţea jăratec, galopând prin univers — ca vântul şi ca gândul. Ca *gândul!*

Valea Ozanei, 2 iunie

Tata îmi scrie din nou. Tata — tată şi mamă. Nimeni nu mi-a scris atât de frumos ca tata. Nu vrea decât să mă vadă.

Tata, el m-a adormit de-atâtea ori, spunându-mi povestea… cu un băieţel ce sta pe lespedea templului

maias, năpădit de jungla sălbatecă, prin preajmă cu vulturii înălțimilor albastre.

Căuta metan mister Steelwin şi a găsit o mică piele roşie. Eu. Cu încheietura mâinii încercuită de o brățară vie. Un şarpe. Cu ochii scânteind ca două văpăi când cineva se apropia, cu limba lui despicată, şuierând ascuțit, gata să se repeadă.

Multă vreme nimeni nu mi l-a putut smulge.

Într-o zi n-a mai săgetat cu limba lui ascuțită. Abia i se mai aprindeau ochii vii. Apoi a murit.

M-am jucat mult timp cu „vrăjitoria aceea".

Zeul viu. „Duhul" binelui.

Bizar. Îmi amintesc doar. Era totuşi o brățară. Străvezie, ca un şarpe. Cu ochii de rubine.

Să i se fi părut tatii ?…

Dacă ar fi ştiut, mister Steelwin, din capul locului, că acel *little boy* voi deveni eu, Hellen de azi — m-ar mai fi luat cu el sau m-ar fi lăsat condorilor albaştri ?

Mi-e dor de tata. Dar uit.

Umblă în preajma mea Hyperboreii. Ceva mă inumanizează. Sau ?… E greu când nu-ți cunoşti ființa.

Capitolul XIV

În care basmele se spun cu multe înţelesuri

Năreju, 5 iunie

Nu am văzut un cer mai infinit, mai albastru decât ochii Hellenei din seara în care i-am spus basmul.

Ca să-i revăd, ți-l povestesc din nou, Hellen. Nu ştiu dacă va fi mai frumos. Dar poate îți va spune ce nu-ți voi spune.

La noi basmele nu au sfârşit pentru că ele, toate, se sfârşesc cu marele ospăț al împlinirii tinereții fără bătrâneţe la nunta fetei celei mici a Soarelui (cel Roş'Împărat) cu Făt-Frumosul Pământului. Carele ospăț, dacă nu s-o hi isprăvit, mai ține şi acuma.

Toate basmele sunt căutarea în afară a infinitului din noi. C-a fost odată ca niciodată,

„La ostrovu mării
Flori dalbe de măr,
Mănâştiri cu nouă-altare
Cu fereştile spre soare
Şi zebrele pân la stele
Flori dalbe de măr.
Slujba-i sfântă cini i-o cântă ?
Cânt-o nouă popi bătrâni
Ținând soarele pe mâini"

Că mănâstirea cea albă din ostrovul Mării Negre nu era făcută de mână de pământean, că era de sus, făcută de sfântul Soare.

Dară voind şi prea puternicul Soare să se însoare, se porni a colinda ceriul şi pământul. Şi a tot umblat prin lume nouă ani pe nouă cai, dar n-a putut găsi nici o zână pe potriva sa, care să-i fie dalbă soție, decât numa pe Iana Sânziana — doamna florilor, din prundul Mării noastre Negre. Şi se făcu nuntă şi veni sfântul Soare şi

se făcu pământean, din luceafăr ce era. Şi Verde'mpărat s-au chemat el de atunci — împăratul codrilor noştri, carele, ca şi frunza, îşi sorbea viața din soare. Că Soare tot au mai rămas pe ceriu. Şi era acolo frate-su — Roş'Împărat.

Da simțind cu vremea Verde'mpărat cum îl lasă puterile şi i se apropie sfârşitul, dori foarte să aibă de la cel frate al său — Soarele — beutura tinereții fără bătrânețe pe care o fost lăsat-o acolo de dragul Sânzienii.

Atuncea porni Făt-Frumosu — mezinul lui Verde'mpărat — la calea cea lungă ca să-i aducă lu tătâni-su ulciorul cu apă vie.

Făt-Frumosu — că frumos era, că bun şi viteaz era, că pe toți balaurii îi tăia cu paloşul, da o furnică nu ți-o hi călcat ! — se duse el mai dintâi la tătâni-su ca să-i ceară de drum lung straiele şi calu de nuntă, cu carele taman o fost venit el la Sânziana lui, de-acolo, hăt, din Soare, la marginea Pământului, la ostrovul Mării Negre.

După ce şi-o pus straiele acelea anume o luai şi calu. Da mai întâi i-o dat ceva nutreț : ca vreo două-trei faraşe de jăratec, pe care calu le-o înghițit pe toatele cu mare pohta că tare flămând era şi de mult nu mai mâncase aşa bunătăți. Şi unde s-o scuturat odată cu putere şi-o înviet. Drept care, eu, Toader Pârvanu, mai zic de calul acela că n-o fi fost el cumva vreo *Săgeată Zburătoare ?* Iar straiele acelea anume n-or fi fost ele niscai straie anume de zbor ? Ba şi de jăratec, de ce n-aş spune, că tare mi-i în gând a crede să fi fost el vreun combustibil solid, dacă nu plasmă ori reactiv fotonic.

Aşa sau altfel porni Făt-Frumosu călare pe calu cel năzdrăvan cu şapte sau cu douăsprezece inimi — ca tot atâtea trepte de rachetă. Da numa ce porni că începu calu să-i vorbească despre ale drumului, precum vreun mintos robot al orişicărei rachete de azi.

Şi-l întreba calu cum pohteşte să-i hie galopul, au ca vântul legănat, au ca gândul săgetat ? (Cu iuțeala

sunetului ori a luminii, adică.) Sau… mai mare ca a luminii. (Povestea asta e încă poveste).

Da, deodat'o sărit calu până în naltu ceriului, smucindu-se şi răsucindu-se, că doar-doar l-o arunca pe Făt-Frumos din şa, dar nu izbândi de fel, căci călărețul era voinic — precum spusei — învățat a se ține în şaua zborului şi a ține piept mâniei stihiilor.

Apoi au pornit în lume zi de vară până-n sară — că spre unde au pornit ei, ziua putea fi cât anu şi anu cât clipita.

Da Făt-Frumosu nici nu s-o dus singur la aşa drum lung. Nu ! L-o luat — după ce l-o răpus la trântă dreaptă — pe Păsări-Lăți-Lungilă carele se tot întindea, lățea, lungea de ai fi jurat că e de-un neam cu spațiul deformabil. Şi tot aşa l-o luat şi pe Gerilă, că doar pohta de jăratec a calului era mare (şi nevoie de vreun sistem de răcire sigur că avea.) Şi chiar la fel l-o luat şi pe Setilă — poate ca să bea ulcioarele apei celei vii şi celei moarte, şi pe Ochilă l-o luat cu dânsul, ca să vadă încotro şi să țină minte şi pe Strâmbă-Lemne şi pe Sfarmă-Cheatră, cu folos pe-o seamă, chitind să-şi aibă de partea lui şi unda şi particola. Pe toți i-o luat, de-ai zice că l-a luat şi pe Broglie !{27}

Da' mai avea la el şi o oglindă Făt-Frumos, dată de tătâne-su, în care de cum se uita, se şi vedeau unu cu altu şi porneau a se sfătui la caz de primejdie sau răscruce de cale. Şi aşa de bine se sfătuiau că ți-ar veni a crede că întreceau bazele noastre de legătură cu navele spațiale !

Şi aşa ajuns-a feciorii de-mpărat până-n cealaltă împărăție, unde apa cea vie şi cea moartă se bea cu ulciorul.

Numa că după ce Setilă şi-a umplut toate rezervoarele, Făt-Frumosu a furat-o şi pe fata lu Roş'Împărat — a lu moşu-su drept, adicătelea — care fată cu drag s-o lăsat furată, că tare era chipeş Făt-Frumosu — ca pe la noi Hyperboreii — şi mândră foarte

moşia lui şi de aur holda ei.

Aşa furat-a cel răs-stră-fecior de Rumân raza de lumină pe care o cântă şi o dezmiardă şi astăzi în refrenele baladelor şi colindelor din Carpați :

„Raza soarelui.
Floarea soarelui.

Fata Soarelui. Ieri ca şi astăzi. Căci basmele noastre nu au sfârşit.

Năreju, 6 iunie

Vreau cartea cu basmul cel fără sfârşit.

7 iunie

Hellen vrea cartea cu basmul. Cartea cu basmul fără început şi fără sfârşit — dar basmul acesta nu s-a scris încă. Poale îl voi scrie cândva.

O resintetizare a epopeii de la începutul acestui neam. Voi lega basm românesc de basm românesc prin firul mitologic comun tuturor, urmărind succesiunea logică a simbolurilor.

Toate aceste basme, care astăzi ne apar ca bucăți separate, au fost la originea lor cuprinse rațional într-o singură şi mare istorie. O istorie adevărată.

„Raza soarelui.
Floarea soarelui…”

De câte mii de ani o colindăm ?

Bucureşti, iunie

Tabăra din Insula Şerpilor a fost amenajată încă înainte de sosirea mea în țară. Andreescu şi Badea conduc lucrările. E totuşi prea devreme să vorbim despre rezultate.

Tabăra a doua va fi în munți, undeva în Vrancea, pe locurile Pelasgilor, strămoşii Hyperboreilor, care aveau acolo un templu în care cobora Soarele. Până acum nu am făcut decât să revăd locurile şi să privesc, ceasuri în

şir, coloanele munților.

Hellen coboară bolta cerului, obroc porților țărăneşti şi mută țancurile stâncilor în pălimarii crestați — „porniți, în volute de fum, spre cer, într-o logică brâncuşiană“.

Hellen iubeşte praguri, grinzi, înflorirea lăzilor de zestre. Zarea țarinilor, mâna zugrăvelilor pe sticlă, brâiele prispelor, albul varului şi umbra luminilor din vatră.

Hellen iubeşte…

Bucureşti, 15 iunie

Tudor era din nou baricadat.

L-am întrebat, aşa într-o doară, ce i-a mai spus frumoasa lui.

Tăcea, crezând că ştiam.

Nu ştiam.

Mă întrebam ce caută. A câta experiență ?

Tăceam şi reglam poziția aparatelor.

Am făcut 99 de încercări sau 999 ! Nu înțelegeam nimic. În semiîntunericul din laborator, tabloul strălucea, prins într-un cadru rabatabil, în centrul unui cerc de metal suspendat de boltă. Pe acest cerc am aşezat coroana.

Tudor acționa un proiector de unde polarizate.

10, 50, 100 de încercări. Nu ne auzeam decât respirațiile.

Am schimbat unghiurile, undele, înclinarea cadrului, locul coroanei.

Nu înțelegeam nimic.

Pe fruntea lui Tudor, cuta verticală se făcea mai adâncă.

Nu-mi cerea decât să tac.

101… 103 încercări.

Eram obosită. Enervată.

Doream lumină. M-am dus la fereastră. Îmi tremurau mâinile. Le-am ridicat şi le-am lăsat să lunece peste

jaluzele.

Linii subțiri de raze de aur mi se strecurau printre degete.

„Raze de soare, razele lui Apollo”, gânduri îmi rătăceau prin minte.

În clipa aceea am auzit în spatele meu *murmurul.* Era acelaşi. Ca şi *atunci.* Ca şi *acolo.* Când nimeni nu vorbise.

M-am întors către Tudor. Auzise şi el. Nu mai era nici o îndoială !

Nu aveam decât ochi. Inima nu mi-o simțeam.

Aşa se toarnă veşniciile în clipe.

FEMEIA vorbea.

Am reluat experiențele.

Dozam şi fracționam lumina proiectată pe tablou.

Cuvintele deveneau tot mai clare.

Cuvintele se legau limpezi şi armonioase ca o cantată.

În care grai ?

16 iunie

Am comparat puținele frânturi înregistrate cu toate limbile vechi şi noi, fără să putem stabili măcar o analogie.

În fond asistăm la o transformare a fotonilor în sunete.

Iluminarea trebuie aplicată în fascicole elementare extrem de subțiri, proiectate şi apoi translatate numai pe anumite traiecte, în cadrul sistemului : Tablou — Coroană — Sursă de lumină.

Sub microscop descoperisem că nu era vorba de o pictură propriu zisă, ci de un mozaic de cristale colorate de dimensiunile unor macro-molecule (ca ordin de mărime). S-ar putea presupune ca explicație un sistem complex de microlaseri transistorici cvasinenumărați, putând transforma, redresa şi amplifica efectul acustic al impulsurilor luminoase.

Coroana ar putea fi un selector cuantic. Trebuie să

colaborez cu Protheos. Aşa… şi gelozia Hellenei va deveni mai mică.

Tabloul îi seamănă atât de mult, că mă întreb de ce Hellen nu-i înțelege cuvintele.

Năreju, iunie

Casa cu poarta de fum.

Astăzi nu e zi de… şcoală. Despre expediții — data viitoare.

Astăzi pridvorul e plin de soare. Şi poarta şi stâlpii ei înfloriți. Şi streaşină prin care lunecă zarea, ca streaşină vremii, e tot acolo, îngăduitoare, pe umerii de fum ai pălimarilor, peste pragul ros de paşii care au fost. Care au intrat ; care au plecat. Margine între afară şi înlăuntru.

INTRU…

E mult de atunci. E numai o clipă de atunci.

Tudor îmi cuprindea umerii trecând peste pragul porții.

Ne-a ieşit în cale un câine lățos.

Cu ochii, cercetător, căuta de la unul la celălalt.

Tudor mi-a mângâiat părul.

Cu capul ridicat, lățosul veni către mine. Se opri, măsurându-mă pe tăcute.

Mi-a pus doua peceți de labe pe piept şi, dându-şi capul pe spate, şi-a ațintit ochii în ochii mei.

Pecețile s-au săltat până pe umeri. Botul aspru amuşina gâtul.

Apoi a plecat, domol, către pridvorul cu salbă de viță.

Tudor a alergat după el. L-a cuprins de gât cu brațele amândouă :

— Bine te-am găsit, Moşule ! Moşule !

În casă mirosea a ierburi. A soare.

Pereții albi. Vatra de lut, albă. Bucăți de soare ardeau în gura ei. Luminile tremurând pe pereții albi, pe înflorirea icoanelor din grindă.

A doua zi a lătrat Moşu. Moşu Lățosu.

Eu i-am oferit, cu gingăşia unei amfitrioane pariziene, tot felul de bunătăți. S-a simțit obligat să-mi răspundă cu o demnă politețe — disimulând cu agitațiile panaşului-coadă surprizele olfactive ale unui nas tradiționalist.

Înțelegând să completeze inițierea la nivel mondial a dulăului carpatin, Tudor îi fierbea, sub hornul afumat, un ceai englezesc cu cele mai aromate esențe ale Indiei. L-am întrebat, serioasă şi convinsă, dacă are să-i placă. N-am înțeles de ce râdea Tudor decât când l-a băut el, cu sorbituri puternice în buza cănii. Era amestecat cu soare. Căci se strânsese cerul în pridvorul casei. Tot cerul sub umbrarul lui. Se auzeau numai sevele pământului, învăluind aerul într-o maramă de parfumuri străvezii.

Se strânsese cerul în pridvor. Şi acum.

Gânduri pleacă şi vin.

Plecarea noastră de la Gaşer-La a fost ca o săgeată. Tudor nu mai ştia să aştepte. Trebuia să merg cu el.

Rudi murise şi Tudor era singur. Trebuia să merg cu el.

Primirea mulțimii de experți avea să o facă Azim. Filele de jurnal se întorc înapoi. Doar câteva vorbe notate. Fiecare cuvânt e o bătaie a inimii. „Tudor a hotărât plecarea. Mâine. Voi pleca cu el. 25 mai — Allen e încă foarte bolnav. Despărțire".

Venisem cu Tudor la Sringar, să-l vedem înainte de plecare. L-am găsit epuizat. Cu Tudor a vorbit în şoaptă. Văzuse un miraj sub cupola templului. Şi un scit, un bărbat. Apoi a vrut să rămânem singuri. Avea ochii adânciți ca două tunele sub arcadele frunții. Două lumini venind către ochii mei.

Am început să clipesc.

— Hellen !

— ....

— Hellen... eşti o explozie de entuziasm ! Să-i spui lui Tudor că voi veni şi eu. Voi veni, *sigur,* auzi ?

Am început să plâng.

— Hellen… nu şterge lacrimile.

Apoi, câteva rânduri, în zbor. Adormisem. M-au trezit privirile lui Tudor.

— Hellen, ai ochii albaştri ca ai Mării Negre.

A fost pe când eram în Săgeata Zburătoare. („Eclatant YA“ — rachetă cu decolare verticală.)

Ce aproape e țara lui Tudor de templul de la Gaşer-La. De Amfidayam. Cât un zbor de săgeată !

Apoi — 28 mai, România. Ne-a întâmpinat Badea. Privea ca şi cum ar mai fi aşteptat pe cineva. Mergând, mi se părea că mai aud un pas. Paşi adânci, afundați în zăpadă. Zăpada de pe Gaşerbrum.

Apoi am trecut printr-un oraş mare. Oamenii lui păreau să-şi dea ziua bună la tot pasul. Şi am mers prin oraşul cel mare, printre oamenii lui şi le-am spus: „Bună ziua — Bună ziua — Bună ziua“. În dreapta şi în stânga. La tot pasul. „Bună ziua, oameni buni !“

Sub cerul lui Tudor, sentimentul singurătății e necunoscut. Aici şi autostrăzile duc pe sub acoperişuri de case.

Am trecut de oraşul cel mare, în care pe nimeni nu cunoşteam şi toți ne cunoşteam.

Autostrada venea către noi dintre plaiurile verzi ale roadelor pământului, ieşind de sub orizont.

Când ne-am oprit, razele soarelui alintau cu degete prelungi frunțile ogoarelor.

Am văzut satul peste umărul lui Tudor. M-a luat de mână. Şi am mers până la poarta cu stâlpii de fum.

Tudor mi-a cuprins umerii cu brațul…

Să aştepți în pridvor şi să ştii că Tudor va veni.

Moşu îmi aruncă priviri furişe.

Năreju, 26 iunie

Era seara şi povestea — a câta ? se apropia de sfârşitul fără sfârşit.

Ochii Hellenei rămăseseră pe întinsul fluorescent al ogoarelor cu hotare pe orizont, ca o boltă întoarsă cerului. Vedea împărăția lui Omu'Împărat, cu lanuri cât împărățiile de aur, în care şi caii sunt năzdrăvani şi mioarele vorbesc şi oamenii se află…

„…Pe un picior de plai.
Pe-o gură de rai."

Hellen nu mă mai asculta. Poveştile mele sunt o căutare. Hellen pleacă în poveste. Ea spune : „Am fost la Verde'mpărat. Şi când am scuturat frâul… m-a luat Făt-Frumos de la Roş'Împărat. Când mă duceam la Sfânta Vineri…

27 iunie

Zona de investigații va fi pe coasta de răsărit a vârfului Lăcăuț. Un pas de inima Vrancei. Tabăra va fi la Locut. Lucrările vor începe o dată cu sosirea lui Protheos. Allen ne-a anunțat că îl va trimite la 30 iunie. Nu înțeleg de ce abia atunci.

Hellen mă aşteaptă sub umbrarul cerdacului.

A stat acolo şi a aşteptat şi a privit îndelung şi mama. Şi bunica. Şi altă bunică.

Au urmat şi ele, cu palma lor tânără şi bătrână, creşterea lujerelor în înaltul stâlpilor.

Plecăm la Lăcăuț.

28 iunie

Astăzi Hellen mi-a ținut o conferință.

Desigur, Hellen, omul cu vestminte de scit de la Gaşer-La nu este nici Abaris, nici Făt-Frumos. Dar poate fi un Arheoabaris, înțelegând prin aceasta că avem îndeajunse temeiuri ştiințifice ca să credem că el a fost întemeietorul mitului originar, începutul acestui mit. A fost cel care l-a inspirat oamenilor şi legendelor în mod nemijlocit şi în directă legătură cu faptul real (supranatural pentru vremurile de atunci).

Acest Arheoabaris (sau oricum i-am spune,) poate fi prima verigă a lanțului de mituri apollinice răspândite în lume.

Arheoabaris. Să fie un defect dacă îmi place ca denumirile să sune frumos ?

29 iunie

Am primit a doua scrisoare de la Allen. Vorbeşte, scrie — ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca şi cum în seara despărțirii s-ar fi hotărât (fireşte !) să vină şi el în România, doar… cu câteva zile mai târziu.

Nici un cuvânt despre boală. Scrisul e viguros, concis — sistem de ecuații. Îmi trimite o serie de calcule *„riguros exacte“*, unele instrucțiuni (sentimentale) pentru feciorii lui automați şi îşi cere iertare pentru întârzierea lui Protheos de care „nu a putut să se despartă”. Nu că l-ar fi iubit mai mult decât pe ceilalți. Dimpotrivă. Fiu denaturat, a cam abuzat de calitatea lui de „copil minune”. Nu a putut să se despartă de el, pentru că acum e sigur că i-a descoperit *minunea.*

„Ideea — scrie Allen — mi-a trecut prin minte într-o noapte — cred că 2 sau 3 mai”.

Era cu putință ? !

Îmi amintesc că în nopțile acelea l-am vegheat toți trei — Azim, Hellen, eu — cu inima strânsă, aşteptând, învinşi, sfârşitul.

Era şi dr. Cosma şi Tao Si şi Kerr. Nimeni nu mai putea vorbi. Cu toții ne gândeam la Rudi.

Nu am văzut niciodată ochi mai mari ca aceia ai lui Allen, atunci. Atunci când am stins lumina, ochii i-au răzbit din întuneric. Fosforescenți. Laseri de cucuvae.

Mâinile Hellenei se încleştaseră de brațul meu.

Ochii lui Allen o priveau.

Cu greu am reuşit s-o iau de acolo. Era hipnotizată.

Murmura, revenindu-şi : „Bufnița, Bufnița. Pallas Athena.”{28}

Mă copleşeşte şi acum acest moment.

Momentele au fost prea halucinante ca să lase imagini precise. Poate n-a fost niciodată vorba de moartea lui Allen. Doctorul Tao Si vorbea ca de unul singur : „...s-a petrecut *ceva.* Ce, nu ştiu, dar s-a petrecut".

Scrisoarea lui Allen de acum mă descătuşază de un fel de obsesie — un reproş venit din substraturile sufletului. Reproşul că despărțirea de la Gaşer-La avusese în ea ceva de părăsire. Oricât de bine ştiam, când am plecat, că nu mai era nici un pericol pentru Allen, nu-mi puteam goni gândul că ceea ce mă chema era mai puternic decât ceea ce îmi spunea să rămân.

Protheos ne va sosi şi el, mâine. Cu sau fără taină, îl aşteptăm ca pe unul de-al nostru !

Despre taina lui Protheos Allen îmi scrie pe sărite. Totuşi destul ca să întrevăd singur o parte din explicații..

Se pare că totul porneşte de la prezența în corpul lui Protheos a urmelor de *ecasienit!* Aşadar, tot piatra labirintului, cu însuşirile ei oscilante, între metal şi metaloid, era şi misterul robotului care o atacase. (Oscilație comandată de transformarea reversibilă a rețelelor cristaline.)

Allen îmi mai scrie că îşi amintea de faptul că nichelul folosit pentru anumite microtranzistoare ale lui Protheos fusese obținut în condiții cu totul aparte — dintr-un meteorit.

Nu pare exclus — iar Allen pare convins — că în aceste microtranzistoare se includ şi impurități nedozabile de *ecasienit.* „Îți dai seama — scrie Allen — că în felul acesta suntem şi pe urmele pietrei de la Gaşer-La ?"

Ecasienitul îl explică pe Protheos. Protheos explică *ecasienitul.*

Dar pe amândoi ?

Totuşi şansa ipotezei este foarte mare, de vreme ce până acum nu exista nici una.

29 iunie, seara.

Astăzi a fost ziua scrisorilor de la Gaşer-La. Cea mai lungă e totuşi a lui Azim. Am citit-o cu nerăbdare, ca să aflu miracolul însănătoşirii lui Allen. Dar, la cele ce ştiam, scrisoarea lui Azim nu adaugă decât noutatea că „vindecarea lui Allen, pot să ți-o mărturisesc, a fost miraculoasă. Deocamdată nu-ți pot spune mai mult decât că mă bucur şi că fac ipoteze".

Atenție, doctore ! Ipotezele au devenit o boală contagioasă !

Scrisoarea hunzaşilor : Ghon Ti, Ghimbu, Runa ne scriu — în cel mai pitoresc esperanto — că vor veni şi ei în Carpați. Nu mă întreabă dacă îi aştept şi spera că strungile carpatine nu le vor da amețeli. Vor să fim din nou alături.

Insondabile sunt adâncimile sufleteşti pe care oamenii Ciomolumneni le pot tulbura cu o vorbă spusă într-o doară sau cu una nespusă.

Hellen va fi fericită şi nerăbdătoare.

Năreju, iunie

Floarea Soarelui, mioară, a dăinui, Ozana, moşnean — mi le spun mereu — cuvinte frumoase — pentru bucuria de a le auzi, până amețesc. Până înțelesul li se duce şi-mi rămâne muzica. Mi le cânt mereu şi uneori cred că vorbesc în acel grai, doar de ei înțeles, al copiilor de oriunde şi dintotdeauna : *ceriul, ic, Ileana Consânzeana, Velerim.…*

……

Rațiunea ştiințifică, obiectivă, care ne-a pornit în această expediție *en suivi,* se bizuie în primul rând pe similitudinile de construcție dintre templul de sub cerul subteran de la Gaşer-La şi cel al Hyperboreilor din Insula Albă (nouă stâlpi, nouă altare… către sfântul soare) reconstruit din basme.

Centrul de la Locut se va întemeia mai mult pe rațiunea unui vis decât al unei ştiințe. Căci vis a fost

filmul spațial desfăşurat sub cupola irizată a templului de la Gaşer-La.

Tudor este convins că filmul acela a fost o realitate concretă din afara noastră şi că explicațiile ştiințifice vor apărea clare din cercetările care s-au şi inițiat acolo.

Eu nu văd de ce aceste „realități din afara noastră" nu ar putea fi generatoare de vise — nu numai de „reale senzații vizuale".

Ipoteza mea ar explica mai bine motivul pentru care filmul acela nu va mai rula niciodată. Dar nimeni nu mă ia în serios.

Oricum — vis sau realitate — ne-a adus unele date de o precizie cvasitopografică asupra locului unde ar trebui căutat cosmonautul cu veşminte de scit. Poate şi locul Sânzienei lui !

Dar şi direcția săgeții-rachetă (sau a *Săgeții Zburătoare,* ca să nu ne punem rău cu Abaris) şi curbura traiectoriilor ei şi sensul plecărilor şi sosirilor şi succesiunea (mirifică !) a peisajelor — toate ne îndeamnă spre țara Hyperboreilor contemporani şi poate nu departe de muntele ales ca bază a cercetărilor noastre, Si dorul lui Tudor…

Faptul că acum 15 sau 20 de milenii locurile acestea erau ale Pelasgilor nu pare să infirme teoria lui Tudor, care ştie atât de multe despre opera lui Densusianu.

Hyperboreii sunt una din ramurile urmaşe ale marelui arbore pelasg. Cea mai de seamă şi, mai ales, aceea care i-a moştenit întreaga comoară de civilizație.

Ei au strămutat templele (pelasge) de pe crestele carpatine — lăsând acolo numai coloşii Omului, Babelor, Parângului, pe care nu le puteau smulge de pe soclurile lor de munți.

Le-au strămutat — se spune — între valurile mării, pe o insulă albă. Locul unde pogora Apollo şi aterizau apollinii.

E firesc ca direcțiile de zbor de la Gaşer-La să nu se îndrepte către această insulă. Un platou de aterizare nu

exista acolo când s-a construit Amfidayamul. Dacă s-a făcut, atunci el s-a construit mult mai târziu, pe vremea coborârii din munți.

Primul Abaris trebuie căutat în munți. Dacă şi el s-a folosit de *cosmofrancii,* s-ar putea să-l şi găsim (deşi la Amfidayam aceşti izotopi nu ne-au folosit decât la ipoteze. Mai mult s-au descoperit, decât i-am descoperit).

Dar pe români i-aş fi recunoscut ca urmaşi ai Hyperboreilor. Mi-ar fi fost de-ajuns datele din istorie. Căci Pausanias, scriind despre păstorii Hyperborei, vorbeşte mereu despre hărnicia şi ospitalitatea lor ; istoricul Mela îi numeşte „cultores justissimi" ca şi Hellanic : popor care practică justiția. Clemente Alexandrinul admiră spiritul lor filosofic ; Strabon, Herodot, Diodor Şicul, Aelian sunt unanimi în a-i lăuda pentru darul lor poetic, pentru dansurile lor, cântecele şi întreaga lor artă înnăscută.

Primii coborâtori din astre nu puteau să-şi aleagă decât Pământul acestor oameni ! Al acestor oameni cu suflet asemenea lor.

Are şi inima argumentele ei în precizarea unei expediții !

Hellen Steelwin, eşti o explozie de entuziasm !

Popasuri spre Locut.

O dată cu trecerea de întorsura Buzăului şi Măgura Odobeştilor, Tudor mi-a propus „reîntoarcerea la mintea savanților". Totuşi, de ce se cheamă colinele din dreapta noastră „Putna seacă" tot am mai crezut că am dreptul să întreb neştiințific.

— Pentru că nu au decât vin !

— Şi dacă au vin ?

— Beau de… seacă.

— Tudor, asta mă cam alarmează. E regiunea ta natală !

— Mda ! Regiunea mea, în care vinul e mai ieftin ca

apa !

— Şi atunci, ce fac oamenii ?

— Fac economie !

M-am lipit de fereastră ca să privesc mai departe copilăria podgoriilor. Să iau cu mine parfumul pământului. M-am îmbătat, anticipând roadele toamnei.

De la Gaşer-La mi-au sosit plicuri cosmopolite. Aproape nu le citesc, din nerăbdarea de a le deschide. În cele ale hunzaşilor ani găsit desenata câte o floare de lotus.

„*Memsahib* Hellen" şi „Sahib Tudor" mai în fiecare frază.

Îmi scrie şi Raşid.

Multe rânduri tremurate. Multe nu se pot citi.

Azim i-a spus că are o inimă „năzdrăvană", cât şapte din „cele de care povestea Pârvanu", dar că trebuie sa bage de seamă, ca nu cumva să fi ajuns la cea de a şaptea !

Pe o pagină lucrată cu migala unui covor de moschee, cu o caligrafie splendidă, „suplă ca un mers de gazelă", îmi trimite o robaiyat, în persană. Un catren — nesemnat, dar cred că e al lui.

Pare a fi un verset din Coran. Albastru, negru, aur.

Raşid e un labirint de taine.

Încerc să-l traduc :

„Ard stelele albastrelor momente.
Precum a fost ființa lor dinții
Si cerul are două firmamente
În seara asta — ca şi ochii tăi."

Scrisoarea lui Allen !

Sir Allen Connor *redivivus!* Peste tot numai inimi năzdrăvane ! Doar eu sunt pedepsită la o singură inimă.

Ce-mi spune despre Protheos s-ar putea să fie. Voi vorbi cu Tudor.

Dar toate astea mâine. Mâine.

Acum scriu chiar pe mica masă pliantă de sub parbriz. Am lăsat plaiurile pe seama Lățosului.

Pot întinde mâna. Pot să mi-o las peste mâna lui Tudor. Pot.

Sub mâna mea e mâna lui Tudor. Ține volanul strâns, ca un copil o jucărie adevărată.

L-aş întreba, aşa, în fugă : Mă iubeşti ?

Dar ştiu. Mi-ar răspunde ca altădată…

…Îmi repara, cu pila de unghii, încruntat, înconjurat de toate piesele desfăcute, mica mea străveche *boite ă musique*.{29}

— Mă iubeşti ?

— Acum, nu !

Atunci am învățat că nu numai copia se joacă serios.

Şi tot l-aş mai întreba…

Cuta verticală s-a adâncit pe fruntea lui Tudor.

Capitolul XV

Milioane de feţi-frumoşi şi un singur balaur din secolul XX

Locut, 30 iunie

„Şantierul e gata să înceapă lucrările !“

Un ecou al acestor cuvinte îmi vine de la Gaşer-La. Cu glasul lui Rudi. Şi o strângere de inimă.

Protheos a şi fost instalat.

Zona cercetată este acum mult mai limitată decât cea din Gaşerbrum (Buzău-Vrancea-Oituz-Vidra : un dreptunghi acoperind cca 400 km^2). S-ar părea că totul e mai uşor aici. Totuşi lucrurile stau cu totul altfel. Comparativ, în Karakorum căutam o suprafață, aici căutăm *un punct.*

Nu mai poate fi vorba de simpla semnalare a unor izotopi revelatori, deşi şi aici tot *cosmofranciile* sunt urmărite. Dar ceea ce pretindem acum Necunoscutului este mai mult.

Simt nevoia unei regândiri. A mia regândire înaintea altor o mie. Teama că nu am gândit destul.

De fapt, în lumina cunoştințelor actuale, o *Săgeată Zburătoare,* pornită dintr-o altă planetă ca să înconjoare Pământul, ar fi cu putință şi în secolul nostru şi în oricare alt secol. Oricare dintre secole poate cuprinde anul sau anii când Pământul a primit, sau va primi una din acele vizite pe care încă nu izbuteşte să le întoarcă decât Lunii. Ajunşi la cultul vitezei luminii — vom rămâne încă multe secole nepoliticoşi față de avansurile vecinilor noştri de Galaxie.

Aşadar, Abaris avea o rachetă. Dar de unde avea, în secolul VIII î.e.n., o rachetă şi chiar una care depăşeşte ca performanțe secolul atomic ? ! Nici în istorie, nici în basme, nimic despre — vorbind ca inginerii şefi — procesul tehnologic de fabricație.

Abaris a primit-o în dar de la „coborâtorul din Soare“. Fără patentele de fabricație ! Ele rămânând un secret. Dar a fost acest *recent* Abaris din secolul VIII cel dintâi şi singurul om care a primit asemenea dar ?

Descoperirea de la Gaşer-La dovedeşte că *Săgeata Zburătoare* exista pe Pământ încă de acum 15—16 milenii şi că era mânuită cu cel puțin tot atâta măiestrie ca a Hyperboreului din secolul al VIII-lea.

Săgeata Zburătoare a fost adusă pe Pământ *de voie sau nevoie,* de un astronaut — să-l numim Apollo — singur sau în fruntea unei expediții. Superioritatea lor i-a făcut pe pământeni să-i zeifice şi apoi să-i aşeze „pe Olimpuri, Ciomolumne, Pamiruri. Înălțimi inaccesibile, nu atât paşilor cât minții. Dar această înălțare — lăsând la o parte alte întemeiate ipoteze — nu este şi o exprimare, în mit, a întoarcerii apollinilor în patria lor astrală ?

De ce au ținut zeii să dăruie şi unui pământean una (sau mai multe) dintre rachetele lor ? Ca să lase pe Pământ, la îndemâna celui mai bun dintre oameni — ales şi inițiat de ei — o armă a eticii, prin care să stăvilească marile orori, prevăzute de ei din propria lor experiență ?

Este teza Hellenei.

Întrebările sunt încă din domeniul visului.

Şi totuşi, oriunde în univers, rațiunea nu ar îi rațiune, dacă ar întreprinde acte fără scop.

Întemeiați pe descoperirea de la Gaşer-La, noi afirmăm (ca să nu spunem *dorim)* că omul de sub cupola templului este primul inițiat al apollinilor şi cel dintâi deținător al Săgeții Zburătoare.

Dar apollinii nu au putut dărui primului lor inițiat şi elixirul vieții ! „Ulciorul cu apă vie“ nu-l aveau nici ei. Acel mare şi prim Abaris era şi el un muritor ! Săgeata Zburătoare, ca să dăinuie peste secole, se pare că a trecut din inițiat în inițiat, din Abaris în Abaris.

De ce a dispărut în secolul VIII ?

Cel dintâi sau cel din urmă Abaris ştim că se pornea cândva spre pământul, spre câmpiile, spre codrii țării din miazănoaptea Istrului. Sub pământul acesta Protheos îşi trimite acum emisarii neutrinici.

Allen l-a încadrat pe Protheos în teoria lui asupra neutrinilor încetiniți — aceeaşi teorie cu care încearcă să explice şi misterele pietrei de la Gaşer-La. Eu cred că neutrinii aceştia ar putea explica şi comportarea izotopilor impari ai franciului — *cosmofranciile.* Mă gândesc la puterea de pătrundere a acestor izotopi şi — ca o consecință — la distanțele enorme la care pot fi semnalați şi urmăriți. Ar fi ultima concluzie a raționamentelor de până acum.

La capătul acestei discuții, Hellen a respirat adânc. Mi-a făcut semn să tac. Aripile supranumerare ale fanteziei şi le-a schimbat aici pe aripi de pasăre măiastră ! Ascultă „Ciocârlia“ cu atâta putere de interiorizare, încât ai crede că nu o mai desparte de Soare decât o ultimă bătaie de aripă.

Ora 12

Prima confruntare a primelor investigații de la Locut: NEIDENTITATE.

Protheos se prepară pentru următorul atac. Doza şi natura radiațiilor, care au fost determinate, nu-i pot influența precizia.

Locut, 2 iulie

Allen. Suntem din nou împreună !

Suspendarea lucrărilor pe 48 de ore.

Sărbătoririi desfăşurate — după protocol — cu robotul mezin învățat să… improvizeze discursul de bun sosit, înmânarea brevetului de inventator, pe care maestrul îl deținea în mod clandestin (Protheos făcea descoperiri fără autorizație) — Allen i-a rezistat eroic. Zăgazurile inimii i s-au rupt abia când a întâlnit privirile celor trei hunzaşi. E drept că şi Runa amuțise tot voind să spună ceva.

Ne-am bucurat ca nişte copii lăsaţi de capul nostru.

Despre asemenea isprăvi, Hellen are o teorie proprie. „Trebuie întreţinută bucuria. Sufletele oamenilor să se îmbrăţişeze”. O teorie cu concluzia… la alegere.

Pentru după-amiază e programată o plecare fără program, în ospeţie la stâna de la Uzu, cu pogorâre pe la Penteleu, la târgul de la Năeni, unde e zi de vălărit.

Până atunci, Allen s-a aşternut pe povestit. Dar pe povestit!

Munţii Ciomolumnei — furtunile creaţiei — doctorul Tao Si — dinastia Protheos — Azim, mare organizator geolog — labirintul fără taine — neutrinii — stereofilmul — secretul *ecasienitului* — un apus de soare pe Gaşerbrum şi unul, în concurenţă, pe Ceahlău. Teoria modificată a mezonilor + şi… şi alte spumoase combinaţii magneto-bio-sentimentale şi filozofico-interpretative.

La un moment dat, cu nişte ochi speciali:

— Măi băieţi, da’ ce puneţi voi în paharele astea de vorbesc eu atâta ?

— Doar un umil vinişor, i-am răspuns, de Jarişte-Odobeşti, de numai 11 grade.

— Unsprezece ? ! Nici măcar unul de apostol ! Ce mai nuntă e şi asta ? !

— Să ne fie cu iertare, dar de la Burebista şi Deceneus, care nu se prea aveau bine cu alcoolul etilic — prin părţile acestea vinurile au grade mai puţine şi… vorbe mai multe !

— Îţi rămânem datori un whisky Arc şi săgeată{30} zburătoare!

Dar până la urmă, Allen tot Allen ! Nu s-a urnit spre Uzu până nu s-a pus la curent cu roboţii şi cu programul lucrărilor pe zile, ore şi minute. Propunerea de a-şi relua redactarea Jurnalului Oficial nu l-a ademenit. Ce mai ! Dulce Moldovă…

Allen ne învinuieşte că n-am ţinut îndeajuns cont de radioactivitatea naturală, destul de pronunţată în

această regiune. Nu contestă valabilitatea rezultatelor. Remarcă doar faptul că în diagramele de radioactivitate ale sectorului sud-estic apăreau unele schimbări de curbură.

S-a stabilit ca programul de investigație a lui Protheos să fie modificat conform algoritmului dat de magul de la Gaşer-La ! Concentrarea cercetării în sectorul sud-estic, unde posibilitatea de a descoperi ceva s-ar părea a fi mult mai mare.

Vom începe deîndată. Adică, peste două zile.

4 iulie 1985

Azi am ținut în loc fericirea.

Cuvintele astea le scriu… ieri.

Ieri s-au născut din fericirea trăită.

Se spune că am cucerit gloria. Înaltă cât piscurile din Karakorum. Am făcut descoperiri de însemnătate istorică (spun o seamă de publicații de specialitate şi tot atâtea cercuri ştiințifice). Vom purta palme academice şi coloane de gât — laureați, distinşi, aniversați (mai ales aniversați !)

Dacă le adun pe toate acestea într-o mână, e grea mâna aceea. E mult să ai un pumn de glorie asupra ta !

Dacă adun fericirea zilei acesteia în cealaltă mână, nu o pot face pumn. Se revarsă. Se dăruie. Se întoarce în mine, inundând în trecut, cucerind înainte, spre anii ce aşteaptă în neguri. Voi merge către ei bogată, cu preaplinul pumnului meu de fericire.

Soarele se sfătuise cu Van Gogh sau cu Luchian cum să aşeze umbrele peste strălucirea stâncilor cu obrăzare de flori. Brazii legănau torțele cu tăciunii verzi, înmuind în cer condeiele ascuțite ale Pământului. Drepte ca verticalele, trunchiurile lor — tinere, semețe, solemne — coloane de sunet în orga uriaşă a naturii, vibrată grav de vântul înfiorat de esențele pietrelor ! Ca un glas al materiei universale.

…Şi norii plecau, scrişi de condeiele brazilor, ducând

mesaje în orizont.

L-am ascultat pe badea Ursan. Spunea o poveste de-a lui Tudor. Pentru mine toate poveştile sunt ale lui Tudor.

Cuvinte, cuvinte multe pe care nu le înțelegeam.

Pe toate le înțelegeam. Mi le tălmăcea o necunoscută ființă din mine.

Am văzut cei mai frumoşi miei ? Cei mai frumoşi munți ? Cele mai frumoase jocuri ? Cântece ? Nu.

Am văzut miei, munți, dansuri, jocuri şi mai frumoase. Am văzut. Am văzut. Am auzit cântece.

Nu. A fost altceva în această beție calmă, cuceritoare. Un altceva care m-a făcut să văd, totuşi, cei mai frumoşi miei, cei mai frumoşi munți, cele mai frumoase jocuri.

Tudor mă ținea de mâna. Cu un fel de teamă.

Ce fel de ochi aveam ?

Frumosul acestei zile m-a trecut pragul Frumosului, dincolo de încântare — în fericire, în linişte.

Numai durerea mai poate dărui asemenea frumosului.

Oamenii aceştia cu sufletele pe obraze ! Îmbrățişarea de fiecare clipă a omului de către om ! O simți pe pământul acesta oriunde ai fi, cu oricine te-ai întâlni, oricine ai fi.

Aici NIMENI nu trece niciodată pe lângă tine.

Neistovită putere de dăruire ! Oamenii aceştia care au trăit între lupi fără să ajungă *homo homini lupus !* Care s-au lăsat jefuiți de toate şi de toți împărații rozei vânturilor, numai de dărnicia lor nu s-au lăsat jefuiți.

Oamenii aceştia… *Oamenii!* Ei sunt acel altceva care m-a trecut peste pragul Frumosului, dincolo de încântare, în fericire, în împăcare.

Am văzut cei mai frumoşi miei.

Cele mai frumoase hore, bătute…

Vălarii m-au făcut să trăiesc din nou fiorul cuceririi înălțimilor, sădit în atavismul acestui popor.

Datina este, de nu se ştie când, ca în această zi, a vălăritului, toți oamenii să fie luați pe brațe, legănați

(vălăriți) şi aruncați în sus. Toți. Şi copiii.

Dar legănatul, *vălărirea* aceasta, nu este oare simbolica saltului spre înălțime ? Dacă nu, atunci Ciocârlia ce este ?

Dar mitul Florii Soarelui ? Dar jocurile acelea ale imponderabilității, în care cei ce joacă stau în spațiu mai mult decât pe pământ, bătând recordurile tuturor baletelor ?

Oamenii aceştia cu munții scunzi sunt beți de înălțime. Ei scriu cu vârfurile brazilor, pe nouri, mesaje uimitoare.

Am văzut şi o bătută ciobănească. Şi o ciuleandră.

Oamenii erau îmbrăcați… ca Abaris.

Melodia avea doar două fraze muzicale, mereu repetate. Nu era monotonă. Era obsedantă ! Fiecare repetare o noua rotire de sfredel.

Jucau mulțime de grupuri.

Unul exprima telurul, bătând des, apăsat pământul, ridicând picioarele greu, ca nişte rădăcini ale gravitației. Un altul figura zborul, cu mâinile Victoriei din Samotrace. Sumanele — mantii ale zeiței Nike.

În unul vedeam dârzenia haiducească, în altul mândria stăpânirii Pământului, setea şi beția înălțării în altul şi altul, nenumărate expresii țâşnind dintr-o unică, atavică obsesie.

Dar grupul bătrânilor !

Drepți, nemişcați, cu privirile înfipte dincolo de orizonturi. Ritmica jocului — doar în uşoara, abia perceptibila încordare a fețelor, a frunților. Prin trupuri, doar o înfiorare, o intenție a mişcării.

Şi toate acestea alături.

Pe acelaşi plai.

Pe-o gură de rai.

Am văzut şi bâte, cu lucrătură ciobănească. L-am întrebat pe Tudor ce au cioplit ciobanii pe ele.

— Păi, ce-or hi cetit în stele, noaptea, la păscutul oilor.

Pe sferele — capete de bâtă din mâna ciobanilor : arta geometriei ortogonale. Teoriile lui Tudor. Calculele lui Allen. Supercalculele roboților…

România, Locut, joi 10 iulie 1985

Conflict cu Hellen.

În ziua de 9 s-a efectuat a şasea confruntare de rezultate. (Precalculate — Experimentale.) A şasea NEIDENTITATE !

Singurul profit — afară de eliminarea din sistem a unghiurilor explorate — este verificarea lui Protheos.

Dar conflictul cu Hellen nu a pornit de la Protheos, ci de la programul zilei de mâine.

Şi eu şi Tudor consideram că este de la sine înțeles să continuăm sectorul sud-estic, aşa cum se hotărâse în ultimul consiliu.

Hellen vine cu o altă propunere.

Dar vina este a lui Tudor ! Faimoasa lui voință a devenit sentimentală ! Nu zic, dragostea este bună şi între oameni de ştiință — o, *quae mutatio rerum*[31]! — dar programarea trebuie respectată riguros exact !

Totul s-a petrecut într-o seară, în cerdacul din spatele laboratorului. Era şi Tudor şi un savant patruped îmblănit (care nu-mi acorda nici o atenție). Eram după cafeaua turcească. Hellen a învățat, în sfârşit, să o facă veritabilă, ceea ce pentru mine nu-i de loc o fericire.

Feerie nocturnă. Ne mai trebuia un corn de lună. Ghinionul fu să şi fie !

Şi aşa, iată-ne ajunşi la : „Spune, Tudor, spune mai departe…”

Până acum, la faza aceasta, mi se făcea un somn de o politețe ireproşabilă şi îi lăsam acolo, în lumea „basmurilor”, ca să mă întorc în cabinetul meu, sa-mi prepar un filtru şi să-mi scriu jurnalul. Dar de data asta am rămas.

Nu că ar fi fost luna mai frumoasă (de când se circulă pe ea, îmi pare un teren de golf), ci Făt-Frumosul

basmului — ceva mai interesant.

„Cică — băsmuia Tudor — a fost o dată ca niciodată, în 1913, un Făt-Frumos pe care îl chema Badea. Badea Nichifor, pădurarul de la Năreju".

Mi s-a părut mai vrednic de atenție acest Făt-Frumos cu adresă.

„Şi porni acest Făt-Frumos cu puşca la spinare — că erau urşi pe acolo — prin cea pădure deasă ca peria ca să chitească nişte tisă pentru lada de zestre a lu' fată-sa mai mare — că avea şapte. Şi s-o dus, cât s-o tot dus, până s-o întâlni cu un balaur lung de treizeci şi trei de coți, cu labele răşchirate şi cu trupul acoperit numa' cu solzi de hier, d'argintat ce era. Şi s-a pornit o luptă pe viață şi pe moarte. Făt-Frumos cu puşca, balaurul cu ghiarele, că ascuțite le mai avea. Şi iaca aşa, zi de vară până-n seară, s-au tot întrecut în puteri, până ce balaurul a prins a fugi pe valea dinspre secuime, mai jos de Trotuşi. Aicea, Moş Nichifor-Făt-Frumos l-o ajuns din urmă şi l-o răzbit cu un cartuş drept în ochi.

Şi, cum nu putea să-l bage în traistă pe balaur, de mare ce era, s-o dus la primarele din sat, carele nu vorbea decât ungureşte... Ce s-or fi înțeles, ce nu s-or fi înțeles, da' după trei zile, balaurul, mort de-a binelea, era dus la Budapesta pentru fala muzeului paleontologic de acolo."

— Şi l-aş putea vedea în carne şi oase ? — se repezi Hellen.

— Pe Făt-Frumos ?

— Nu ! Pe cel balaur înfricoşător, călătorit la Buda.

— Numai în oase ! am crezut că e cazul să-i răspund eu.

E drept, balaurul acesta mă interesase cândva şi pe mine. Referatul specialiştilor afirma că dihania era un veritabil dinozaur (varietatea Plesiosaurus) din paleozoic şi că ieşise dintr-o peşteră, în calea unui om din secolul XX, care a avut inspirația să-l împuşte în ochiul stâng. Mai există o sumă de alte referate cu privire la

proveniența acestei vietăți dispărute şi, vorba lui Tudor, am încălecat pe-o şa şi gata !

Dar povestea cu dinozaurul din Carpați a rămas bizară.

Hellen, pe gânduri.

Prin urmare, mă pregăteam să plec, să-mi prepar filtrul. Spre surprinderea mea, Hellen mă opri.

— Nu pleca, Allen !

Şi n-am plecat. Şi Hellen începu interogatoriul:

— Tudor ! Peştera aceea este o realitate ?

— Realitate, bineînțeles.

— Şi unde este ?

— …40, poate 50 de kilometri la sud sau sud-est de cerdacul nostru.

Şi… a urmat explozia !

— Tudor ! Domnilor ! Acolo vom explora imediat. Germenii acestui balaur au fost aduşi din alte…

— Hellen, să fim mai rezonabili ! Prea te laşi furată.

— Acolo vom explora deîndată şi pe loc ! Acolo trebuie dus şi Protheos.

Şi aşa mai departe şi în continuare, până când am crezut că era cazul să intervin şi eu, insinuând :

— „I-o spune prea bătrânul ei suflet"…

Dar citatul din bătrânul nostru persan se dovedi neinspirat.

Ochii Hellenei se aprinseră.

Dulăul se ridicase.

În uşă apăru o umbră. Avea luna pironita pe deasupra capului… Nu luna — semiluna.

Raşid ! Cu barba albă fluturând. Îl lăsasem, încă bolnav, la Gaşer-La, în seama lui Azim.

La pieptul lui Raşid-Al-Ben-Aser-Djiar-Bekr-Mahra şi-a spus Hellen toate necazurile şi, bineînțeles, toate pretențiile ei asupra lui Protheos şi bineînțeles…

Până la urmă cred că am să-mi văd roboții vânând balauri pe la Peştera Codrului, decorați, dacă Tudor…

…Tudor privea atent diagrama radiațiilor naturale ale

regiunii. Peştera era în afara sectorului sud-estic, dar în hotar cu el, pe latura de vest. În zona respectivă nu se semnalase nici o perturbație radioactivă.

Dar se poate bate cineva cu presentimentele ştiințifice ale *memsahibei* Hellen, retrasă strategic la pieptul ocrotitor al lui Mahra-Bekr-Djiar-Aser-Ben-Al-Raşid !

L-am privit pe Tudor.

Am izbucnit în râs toți patru.

La urma urmei, nici teoriile noastre nu sunt mai fondate. În consecință, iată-mă introducând şi un Făt-Frumos în ecuații.

Capitolul XVI

Seismul

21 iulie 1985

În jurul Peşterii Codrului e un adevărat asediu al roboților.

Nu a fost aşa chiar din prima zi. La început a fost numai Protheos, cu un singur releu de transformare şi ecranele aferente. Allen le spune „locatoarele geologice".

S-a urmărit, îndeosebi, diagrama radioactivității şi spectrul diferitelor iradiații. Din punct de vedere tehnic, în această nouă tabără, lucrurile merg destul de uşor, chiar comod. Emoțiile de genul celor de la Gaşer-La sunt mult mai rare.

În primele trei investigații în preajma peşterii nu s-a putut nota nimic deosebit, afara de monotonia neidentității dintre matricile de ante şi post calcul. Dacă nu ar fi fost vorba de Hellen, mai programam şi a patra încercare ?

În realitate, rațiunea care m-a determinat să o fac nu a fost nici ştiințifică, nici rațiune. Un dar pentru Hellen. I-am pus la picioare o legiune de roboți, cu toți fiorii lor electronici.

Azi, 22 iulie 1985, am putut constata că şi procedurile incompatibile cu moravurile cercetării ştiințifice pot fi răsplătite de zeița succesului. Aşa se întâmplă că azi, Sir Allen Connor a putut trăi cea mai mare emoție a sa de sub cerul țării danubio-carpatine. E drept că n-a ajuns să vadă mult aşteptata, trecuta în legendă identitate a matricelor, ci numai un salt cu totul neobişnuit (aproape asimptotic la verticală) pe diagrama radioactivității. Dar saltul acesta a avut asupra-i efecte psihologice cu totul asemănătoare.

În jurul peşterii, în perimetrul ei luat în explorare, nu mai mare de o jumătate kilometru pătrat, la o adâncime

deocamdată imprecizabilă, pare să se găsească o sursă radioactivă cu totul neobişnuită, chiar pentru cele mai recente cataloage. Ce ar putea fi această radio-sursă în stare de erupție ?

Până acum tot ce se poate afirma este o negație : în nici un caz nu este efectul mult căutatelor *cosmofrancii.* Cum singurul factor comun al tuturor descoperirilor scontate de noi în regiune este ipoteza acestor izotopi, toată seria obiectivelor urmărite redevine o nebuloasă.

Totuşi, perspectiva unor descoperiri geologice ne apare dara.

Pe această temă s-a produs o vie dispută între noi. Era sau nu cazul să părăsim obiectivele propriu-zise ale cercetărilor noastre ca să ne dedicăm altora, survenite mai mult sau mai puțin întâmplător ?

De fapt, n-ar fi chiar o părăsire. Numai o suspendare.

Hellen s-a prevalat de precedentul survenit la Gaşerbrum şi în general în Karakorum. Şi acolo am suspendat căutarea Amfidayamului, ca să dezlegăm, mai întâi, enigma Mâinilor Pietrei — deşi la început nimic nu ne

Îndreptățea să credem că această dezlegare ne-ar putea duce la Amfidayam.

Descoperirea cosmodromului şi a templului, dar mai ales a basmului filmat, m-au făcut să plec de acolo în altă căutare. Dar tot la Amfidayam mă voi întoarce. Pentru că Amfidayamul nu e Amfidayam ! Pentru că intervine o constatare stranie. Poate cea mai neaşteptată dintre toate la care m-aş fi aşteptat : sistemul de zbor şi aterizare pe care l-am reconstituit la Gaşer-La, pentru cosmodromul subteran de acolo, este superior şi anterior celui de la Dayam. De teoria cosmodroamelor pandante Dayam-Amfidayam nu mai poate fi vorba.

Ținând cont de faptul că subterana de la cota 5211 are *cel puțin* 15 milenii, iar platforma de la Dayam *cel mult* 10, apare întrebarea : în ce sens urcase progresul? De la o tehnică superioară la una inferioară — nu se

poate admite că a evoluat una şi aceeaşi civilizaţie.

Au fost mai multe expediţii ale astralilor către Pământ ? La epoci diferite ? Din aştri diferiţi ? Din acelaşi astru ? Şi în acest din urmă caz, de ce această diferenţă de tehnicitate între expediţii ? Erau acolo două civilizaţii, care se concurau între ele, pentru cine ştie ce hegemonie ? A intervenit un război distrugător, la ei, acolo, la ani de ani lumină depărtare de noi, care le-a întors civilizaţia cu milenii înapoi ?

Cine va răspunde acestor întrebări ? Noi — învingând spaţiul până la ei ; sau ei — printr-o nouă expediţie spre Pământ ?

Nici o soluţie de colaborare inter-astrală nu ar fi exclusă !

Oricum, cred că e cazul să mă întorc la Peştera Codrului.

Mâine va fi o zi hotărâtoare. Menţinându-şi teza, Hellen va perora pentru continuarea cercetărilor în jurul peşterii. Până acum Allen nu i-a făcut decât concesia de a-i ceda roboţii de specialitate.

Peştera este sub stare de asediu. Ca la dărâmarea Cartaginei. Şi, bineînţeles, automatele sunt o explozie de entuziasm !

Peştera Codrului, 23 iulie

Discuţia era înflăcărată, judecând după faptul că însuşi Allen adoptase stilul perorant.

— Peştera aceasta ne va înghiţi timpul, în schimbul unor descoperiri de serie !

— Allen vrea „descoperirea cea mare” şi „riguros exactă”, nu-l ierta Hellen.

— În peşteră, sau prin jurul ei, replica Allen, vom da, desigur, peste vreo aşezare preistorică. Oricât de neoarecare sau de aceiaşi cu alte vreo sută, cum se vor fi descoperit prin ţara asta de 50—60 de ani încoace, tot nişte *band*-ornamente, stele, încrustaţii pe oale mai mult sau mai puţin sparte, în capul arheologilor !

Ne cerea ambiţiuni mai mari, demne de Gaşer-La.

— *„Parturiunt montes… Vrancae — nascitur ridiculus mus!“*[32] Asta vreţi ?

Hellen schimbă tactica. Nu şi-a părăsit nici o clipă tonul doctoral şi argumentarea logică. Nu ar fi spus nimeni — nici eu — că era aceeaşi tânără doamnă, care doar acum puţine zile ne cerea, cu aerul unui abuziv capriciu, să facem investigaţii în jurul peşterii, părăsind programul nostru precalculat. Nu ar fi spus nimeni şi totuşi… Se pregătea, calmă, să-i răspundă lui Allen.

Uşa se deschise brusc, fără să fi bătut cineva. În uşă : Haralambie Petroaie. Bătrânul îngrijitor al cămărilor noastre nu părea de loc pornit a-şi cere cuvenita iertăciune, după care să ne anunţe sosirea… ursului de mămăligă ! Ba !

— Veniţi cu toţii ! Vă arde comoara ! De mai bine de-o juma’ de ceas că arde. Ziceam e-o fi năzăreală, da-i de-aevea !

Nedumerirea Hellenei a ţinut doar câteva clipe, apoi, liniştită — ea, nu eu — a tradus cuvintele baciului vrâncean pentru Allen şi Raşid. Cu gândul de a nu-l pune în încurcătură pe badea Pietroaie, am ieşit. Abia în pragul uşii ne-am dat seama că ploua. Numai Hellen îşi pusese haina de ploaie.

În noaptea opacă, flăcările se vedeau plutind vii, ca o ceaţă albastră, pe locul unde ştiam că este coama peşterii. Ploaia cădea grea, lacomă, peste ele.

Badea Pietroaie ne dădea cuvenitele lămuriri ştiinţifice :

— E aidoma ca-n poveşti. Da’ de comoară nici poveste ! Că de era, nu aveam eu să vă chem pe alde dumneavoastră ! Am eu destui nepoţi cu care să mă fi pornit a o dezgropa. Unul lucră pe aici, prin tabără, la cărat dulăpaşele cele cu ochi de tot felu’, de le ziceţi răboţi.

Dacă n-o hi cu bănat, eu aş zice că de la ei s-o trage tăt, c-au deocheat pământu’ tot uitându-se într-însu ! Şi

să mai ştiți că a început şi altă lume să vadă flăcările aiestea care nu aprind nimica, da' nici aşa ploaie năprasnică nu le stânge. Parcă ar arde nişte oloi !

august 1985

Comoara a ars numai două zile. Nu acelaşi lucru se poate spune şi despre imaginația noastră, care continuă, aprinsă, să construiască ipoteze. Sau - dacă e vorba de Allen — să imagineze calcule, *riguros* exacte.

Ca spectacol, a fost o încântare. O feerie, o auroră boreală, depăşind-o totuşi ca frumusețe şi bogăție cromatica. Hellen caută o explicație în această asemănare, deşi prezența pulberilor cosmice este, aici, exclusă.

Mai pământean şi bazat pe determinările făcute, eu mă gândesc la plasma rece şi cred că explicațiile trebuiesc căutate sub pământ.

De-ar fi aşa !

Allen susține altă teză. Şi calculează pentru toți !

Oricum, lucrările nu mai puteau continua. Nici un aparat nu mai răspundea la comenzi, chiar după stingerea… comorii.

Allen a constatat că se producea o nouă irupție radioactivă. Nouă, pentru că nu era asemănătoare cu cele de la Gaşer-La. Niciunul dintre mijloacele de protecție folosite acolo nu mai dădeau rezultate aici.

După cinci zile de ceartă în şase (la care Raşid a participat inimos şi nepărtinitor), Connor rezuma : „În concluzie, trebuie să intervină Gerilă al dumneavoastră ! Să mai zică cineva că nu operăm ca în basme !"

Era încântat, ca după o mare victorie a lui F. C. Liverpool !

E drept că Gerilă „al nostru" era „al lui". Un complex de supraconductori antipozi, lucrând tot la 271 SG (şi nimic nu ne dovedeşte până acum că cel din basme nu dispunea de aceleaşi mijloace.)

Totuşi, flăcările nu avuseseră nimic termic în ele.

Raşid le spune „flăcări blânde”. De fapt erau *flăcări reci,* dar mult mai reci decât cele care — în tratate — poartă acest nume. Poate că adevărul e de partea celor care nu vorbesc după tratate.

Peştera Codrului, 27 august

Dispozitivele de protecție cu supraconductori ne-au fost trimise de trei zile. De atunci undele şi releurile au pierdut hegemonia preocupărilor noastre. Nu le putem folosi.

Istoria se repetă.

Ne-am întors la sapă. Săpăm în pământ, cu sape aproape adevărate.

Acum emoțiile sunt directe, nefiltrate prin dublele integrale din ecuațiile diferențiale ale lui Allen, de le strica toată vraja de basm până îți ajungeau în minte. Totuşi ingratitudinea lui față de basmele mele şi-a răscumpărat-o tot matematic… Dacă săpăm, asta se datoreşte dublelor lui integrale recent inventate.

…Mult se aseamănă, mult se deosebesc Allen şi Tudor.

La Tudor, ideile, invențiile, chiar planurile şi realizările nu te impresionează. Trezesc mai mult admirație decât emoție. Ca spada lui Faust, mânuită de Mefisto. Tudor îți dă certitudinea; Allen îți dă senzația emoționantă a efortului, fiorul omenescului în lupta cu uriaşul uriaşilor — Necunoscutul. Acest Allen, pe cât de calm la vedere, pe atât de frământat în peştera lui de sub inimă !

Allen e un om. Tudor e… Tudor !

Peştera Codrului

Forarea înaintează normal.

Un moment emoționant a apărut doar când s-a ajuns la stratul de piatră. Nici o foreză nu mai prindea. Printr-o autosugestie colectivă, toți ne-am gândit atunci la piatra impenetrabilă de la Gaşer-La.

Alt labirint ? Alte guri deschise numai de… neutrinii

încetiniți — ca să nu-l contrazic pe Allen !

Totul s-a redus la o schimbare a danturii sapelor. Proteze de diamant ! (Carpații îşi au şi ei mândria lor !)

Dedesubt alte straturi, mai convenabile. Se înainta cu peste 50 de metri pe zi, preluând mereu probe.

Nimic interesant. Zilele trec, trec…

Alte analize, alte buletine, confruntări, deducții. Totul ca în tabelele petrografice.

Radioactivitatea îşi vede de ale ei. Muta. Muți şi noi. Emoția este totuşi mare. Emoția lipsei de emoții. Dacă totul va fi tot aşa pe mai departe…

Tudor pare cam dezorientat. Pare…

Măcar de-am da de vreun pericol ! Sau măcar de petrol ! — zic — ca o demnă fiică a lui John Steelwin ce sunt, să ne acoperim regia acestei armate de aparataje, superbe şi contemplative. De fapt sunt îngrijorată.

Peştera Codrului, 30 august

În fine ! Ne-am calmat ! Au venit şi emoțiile ! Au venit de unde ne aşteptam mai puțin — de la analize. Ultimul buletin al stratului de — conform primelor aparențe, gnais — este foarte succint: „Rocă necunoscută. Nu i se poate face analiza chimică completă. Se va reveni cu noi încercări”.

O nouă *eca*-rocă ! E ca şi cum *ecasienitul* nu ne-ar fi fost îndeajuns.

Surprinderea este cu atât mai mare cu cât proprietățile fizico-mecanice sunt de-a dreptul banale şi perfect determinabile. O rocă aproape moale, cu rezistență modestă şi de culoare cenuşie, fără nici o strălucire.

— O fi… substanța cerebrală a materiei ! a încercat Raşid să descrețească frunțile.

Nu ne rămâne altceva de făcut decât să continuăm forajul.

Peştera Codrului. Mai târziu

Am intrat în zodia contrazicerilor cu Allen. Bătălie

între *în* şi *sub.*

Până la această oră, trei sondaje au dat de aceeaşi rocă necunoscută. Stratul pare să aibă o grosime considerabilă (9—10 m). Sub el începe din nou banalitatea rocilor catalogate şi, de fapt, în asta constă partea forte a propunerii lui Allen : sistarea forajelor, coborârea pe gură de puț până la stratul enigmatic (S9) şi extinderea acolo a unei rețele de galerii de cercetare.

Argumentația lui este convingătoare, dacă admitem că tainele se ascund în taine. Eu spun că tainele se ascund sub taine şi susțin continuarea forării *sub* stratul S9 ; el, *în* stratul S9.

Tudor şi-a însuşit de la început teza lui Allen. Chiar şi Raşid a trecut până la urmă de partea bărbaților ! Aşa fiind, vom răscoli prin stratul S9. (9 !)

Peştera Codrului, joi 2 septembrie 1985, ora 5,30

În primul moment, am avut cu toții impresia că golul, care se semnala supersonic pe cadranele forezei de înaintare, era o mare geodă. Oricât de splendidă şi cu flori minunate de piatră ar fi fost ea, tot nu ar fi putut satisface năzuințele noastre. Dar, fiind plasată chiar pe direcția înaintării, ne-am hotărât totuşi să o... descoperim.

După 30 de minute, mai erau cca 25,5 m până la geodă. Săpam că spre ceva dinainte ştiut.

Clipele cu emoții au venit şi ele în acelaşi fel, iară nici un aer senzațional : o simplă rotire în gol a forezei. Natural, atenția s-a concentrat asupra frontului din față, crezând că străpungem în geodă. Despicarea peretelui din dreapta galeriei am observat-o de-abia când am simțit că intrăm în pământ.

Se auzeau şi unele zgomote — ca o repetare de şocuri amortizate. Înăbuşite. Mi se părea că eram calm. Doar gândurile începură să-şi schimbe viteza şi cred că nu greşesc notând că, dintre cele 1000 şi ceva care îmi treceau prin minte, era şi acela că Pământul şi-ar fi

modificat forța de atracție. Ne înghițea.

Apoi toate gândurile s-au strâns în unul singur. Repetam mereu, deşi mi se părea absurd : „Sunetele surde pe care le aud sunt metalice”.

Căderea în pământ s-a oprit undeva, în întuneric. Prin pori îmi intra senzația unui gol care mă învăluia. Poate reverberarea rece a unei bolți.

Nu aveam cu ce face lumină. Şi nu puteam face nici un pas. Putea însemna un pas în abis.

Am auzit paşi ! Paşi măsurați, fermi — în întuneric… Erau ai lui Tudor. Ceva, ca un duh al liniştii, mi-a redat calmul.

Am auzit voci : *„Memsahib* Hellen !“ „Fii liniştit, Raşid”. Şi am rămas liniştiți, cu gândurile suspendate… *Ad inferos.*

Nu-mi amintesc de durată. Putea fi întunericul din clipa naşterii luminii. Ştiu numai că Tudor a revenit cu lumina.

Bolta era mult mai mică de cum ne aşteptam, iar abisul — nu era. O încăpere poligonală, cu pereții de piatră. În lumina proiectorului, păreau de alabastru. Puteau să ni se pară a fi de orice…

Nici nouă arcade, nouă stâlpi, nouă…

În mijloc, la prima privire, un obelisc. Vertical, cilindric, perfect racordat cu o calotă la partea de sus. Părea în întregime de piatră. Un cenuşiu mat, fără reflexe. Nici o inscripție. Nici un ornament. Creştea din piatra bazei. Dar nu era aceeaşi piatră…

— Un fel de statuie a unei rachete ! vorbi Hellen.

— Dacă nu chiar o rachetă autentică…

Nu aş fi întors capul, dacă nu ar fi fost glasul lui Tudor. Nu reuşeam să înțeleg dacă vorbea serios.

— …pe care am mai văzut-o odată. Nu de mult…

— Nu de mult, reluă vocea schimbată a Hellenei. Nu de mult, dar… foarte de mult.

Vocea Hellenei tremura ? Nu vocea, Hellen tremura.

…Racheta aceea fără aripi, fără nervuri — un glonte

uriaş de piatră, dintr-o singură bucată, în care apollinul de la Gaşer-La intra ca într-un al doilea trup…

Sub noi, pământul se înfiora. La început am crezut că nu era decât o proiectare în afară a propriilor noastre emoții.

Raşid spuse : „Cutremur”.

Făceam eforturi să reintru în real. Era într-adevăr un cutremur.

— Epicentrul pare foarte departe, am spus.

„…să fie numai o coincidență ?“ bănuiesc că îşi termina Tudor un raționament pe care şi-l spusese numai lui.

ora 6, Peştera Codrului, vineri 3 septembrie

O dată cu ziarele au sosit şi radiogramele de la Gaşer-La. Primele anunțau un cutremur având epicentrul la Gaşerbrum. Deşi de gradul 9, puterea de propagare depăşise tot ce se înregistrase până acum în acest domeniu.

Nu mai era nici o îndoială. Epicentrul fusese subterana de la Gaşer-La. Nu s-au auzit nici zgomote îngrozitoare, nici prăbuşiri înspăimântătoare nu au fost. Dar totul dispăruse. A rămas doar un labirint al raționamentelor.

Capitolul XVII

Umbra unei lumini

România, septembrie 1985

Telegrama era semnată : Tata. Tata venea la Locut. Venea să mă vadă.

Tudor. Voiam să nu ştie. Numai în ziua aceea nu trebuia să ştie.

Ar fi venit dacă l-aş fi chemat ? Ar fi venit. Şi dacă ar fi venit?

Nu trebuie să cred că ar fi venit.

I-am spus, aşa... că Moşu Lăţosu a rămas singur pe cerdacul cu stâlpii fumurii. Era ziua programată reintrării sub peşteră. Ştiam.

Putea fi ziua succesului.

Dar venise tata şi mă gândeam să fiu fericită că venise tata în ziua succesului.

Tudor m-a sărutat.

Am plecat. Goneam cu inima mea.

Venise tata. Sărmană inima tatii...

Tudor!

A rămas mult în loc, privind după goana maşinii. Era dimineaţă. Umbra i se desena neagră peste pietrele înmiite de soare.

Primul ocol. Urcam. Am văzut condeiele brazilor întoarse spre cer şi pergamentele albe ale norilor.

Tata filosofa, prieten vechi cu Moşu. Se părea că lăţosul înţelept îi spusese multe.

În cerdac, un munte de bagaje ! Tot pentru mine !

Tata m-a sărutat. A trecut un ceas de tăcere. Şi altul.

Tăcerea tatii. Cea mai greu de învins.

Tăcere.

A fost întâi un mârâit. Apoi un urlet lung, prelung. Apoi un salt al Lăţosului. Apoi o lumină. Un bubuit

nesfârşit.

Un ciocan cât un munte lovea pământul.

Pământul intra în pământ.

Am văzut chipul tatii într-o ceață tremurată. Se depărta.

M-am trezit în maşină, pe drumul către peşteră. M-a oprit un țipăt şi o mână uriaşă peste parbriz.

Raşid !

Am coborât. Raşid vorbea înecându-se.

— …a coborât cu noi în pământ, în… peştera de sub peşteră. Coboram, marcând drumul. Nu era lung. Ştii… Am ajuns repede. Era şi Connor. Au montat proiectoarele cu particule. Trebuia… ştii… că piatra rachetei nu era… Nu ! Nu pot să… Nu pot, Hellen.

L-aş fi lovit.

— Raşid ! Spune !

— Era un fel de lumină… Dar nu ca o lumină… Connor s-a sprijinit de perete. Tudor… el s-a apropiat de rachetă. L-am văzut întinzând mâinile… Tu ştii. Ca şi la Gaşer-La, când eraţi împreună, atunci, în faţa Mâinilor Pietrei. Am înţeles ce voia…

Abia mai respiram. Aproape nu mai ştiam de mine.

— A stat mult aşa. Mult. Ca tine. Apoi l-am auzit bine : „Raşid, trebuie să vină Hellen !“

Am plecat să te chem. Făcusem câțiva paşi şi m-am întors. Era tot acolo. Ca de piatră. În faţa mâinilor lui, în trupul rachetei, ca un joc de focuri albe. Cred că am mai auzit o dată numele tău. Am alergat să te găsesc.

Am văzut deasupra mea cerul. Despicat. Spart. Cerul cădea peste mine. Am văzut Soarele, fărâme de Soare. Un fulger negru îl pătrundea. Nu ştiu… s-a stins. Eu alergam, alergam spre tine.

— Du-mă acolo, Raşid !

Mergeam. Zbuciumul din văzduh nu se mai simţea.

Mergeam. Ciocane aprinse îmi izbeau timpanele. Era cald. Auzeam o frântură de poveste. Îmi răsuna în

urechi galopul unui cal. Pulberile erau colorate. O negură deasă. Nu puteam respira.

Mergeam.

Îmi auzeam paşii ca nişte izbituri țepene.

Mergeam.

Îmi auzeam paşii. Mă urmăreau paşi.

Raşid m-a prins de mână.

— E o nebunie ! Nebunie.

M-am întors către el.

— Ai ochii ca două… ca două guri de fântână fără cer !

— Lasă-mă, Raşid…

L-am văzut, printre pulberi, dând înapoi, înspăimântat.

Am mers. Am mers.

Am mers peste pulberi, peste cenuşă fierbinte de pământ, cenuşă fierbinte de stânci…

Brazii ardeau — condeiele ! Făclii.

Peştera.

M-am oprit.

Era cald. Doream să ard. Ardeau buzele. Gâtul. Mâinile.

Strigam. Nu mă auzeam.

Îl chemam.

O *umbră.*

Am văzut o *umbră.* Uriaşă. O umbră, pe o față de stâncă. Umbra unei lumini.

Mintea mi-a revenit, lucidă.

Nu mai strigam. M-am întors.

Încotro ?

Atunci l-am văzut. Era în picioare, drept, rezemat de un colț de piatră. Ochii ficşi. Mă privise tot timpul. Mă privise cu ochii ficşi.

L-am ridicat pe umeri. Era greu. Greu.

Munții cu făcliile se roteau în jurul nostru.

M-au găsit cu Raşid pe brațe.

(Sfârşitul jurnalului Hellenei Steelwin)

În România, spre sud de Peştera Codrului, muşcă pământul un colț de stâncă. Fața lui dinspre soare i-o întunecă o umbră de culoarea cetinei, dar mai neagră. De mult, de hăt de mult, i-au spus oamenii locului — Umbra Mare.

Umblă şi o legendă pe aici. Un basm. Despre o luptă a lui Sfarmă-Piatră pentru Ileana Cosânzeana.

Basmul n-o fi adevărat. Dar Umbra Mare e adevărată.

Capitolul XVIII

În urma umbrelor noastre

Indianapolis, 1 noiembrie 2084

Institutul de Cercetări Nucleare de la Bucureşti este un oraş cât Bucureştiul şi — în contrasens — la fel de înalt.

Un oraş subpământean, după cum m-a informat, fără să trădeze vreun secret, un pământean, român, ca şi mine! Ce e drept, acest lucru s-ar fi putut înțelege de la bun început, de vreme ce trei cuvinte romaneşti de pe un obiect de arhivă american mi-au fost de ajuns ca să mă facă să plec în lume.

Am ajuns cu bine. Aşteptam o întâlnire — care pentru mine însemna o dezlegare — cu mare şi firească emoție.

De fapt, mă cam pierdusem. Nu mai speram decât în radiograma (cât mai impresionantă!) pe care Rackey îmi promisese că o va trimite înaintea mea.

Într-adevăr, eram aşteptat. Am fost condus într-un laborator-bibliotecă şi lăsat singur în fața unei mese de lucru, încărcată cu tot felul de obiecte fără corespondent în nomenclatorul minții mele.

Curajul mi-a revenit, zărind mai spre marginea mesei două pahare de cocktail şi plicul unei radiograme, față de care indiscreția nu a putut rezista politeței. Era, într-adevăr, de la Rackey. Totul se consumase într-un singur minut, după care mă pregăteam de aşteptare.

Dar am fost întâmpinat de un zâmbet care mă invita la poezie. Mi s-a întins o mână care mă obliga la visare.

Făceam eforturi să nu uit de caseta Hellenei Steelwin şi de scrisoarea lui John Steelwin, pe care le adusesem cu mine.

Cu permisiunea gazdei, le-am aşezat nu departe de cele două pahare, continuând să o privesc. Nu-mi puteam desprinde ochii de la ea. Nu putea avea mai mult de… Era foarte tânără. Şef al unui asemenea laborator de…

nu-mi puteam spune de ce, dar eram convins de străşnicia lui tehnico-ştiinţifică.

Eram incapabil să rostesc vreuna din frazele diplomatice pe care mi le pregătisem şi le învăţasem pe dinafară.

Ştiu numai că am repetat de câteva ori: „Aş dori să o văd… să vorbesc cu…“

Emoţia, desigur, m-a făcut să nu observ momentul când au fost rupte cele două rânduri de sigilii ale casetei Hellenei Steelwin. Şi nici nu am găsit puterea ca cel puţin să protestez împotriva acestei infracţiuni. Uitasem — pro causa *— toate articolele de lege despre tutelarea documentelor istorice.*

— Caseta aceasta nu a fost deschisă niciodată. Toate sunt aşa cum le-am aşezat eu când i-am trimis-o… De ce a vrut tata să nu o deschidă ? De ce a mai pus un rând de sigilii ?

Un aer ciudat se răspândise în încăpere. Ceva, ca o altă prezenţă.

Abia am avut puterea să şoptesc :

— Tatăl dumneavoastră ?

— John Steelwin.

— Atunci…

— Atunci, ca şi acum, sunt fiica lui, Hellen Steelwin.

— Născută acum un secol şi… Simţeam nevoia să mă reculeg. Repetam mereu, poate chiar şopteam: „Hellen Steelwin… Hellen Steelwin…”, tremurând ca un muritor în faţa zeităţii.

Hellen Steelwin cuprinsese caseta cu mâinile amândouă. Când şi-a ridicat privirea, târziu, ochii ei erau alţii. Si ea îmi părea alta.

Hellen Steelwin…

Încurajat de zâmbetul Hellenei Steelwin şi de paharul de cocktail am izbutit să îngân — cam fără rost — că mi se promisese că voi vorbi cu altcineva, cu… de fapt nu ştiam eu cine…

— Aşa ar fi fost. Acum e altfel…

I-am lăsat scrisoarea bătrânului John Steelwin, din care putea să afle de ce nu deschisese el niciodată caseta şi de ce întărise cu cel de al doilea rând de peceți cele „patru inimi grele”. Hellen Steelwin m-a condus apoi pe o lungă şi parcă mereu întoarsă din drum alee de plopi cu frunza sunătoare. Ca un alt labirint al unei alte Ariadne, (desfăşurând un fir de şoapte…

A doua zi.

Mai întâi m-a întâmpinat zâmbetul Hellenei Steelwin. Apoi două brațe deschise larg (ca să salveze ce se mai putea salva din trandafirii ce-i aduceam, prea mulți pentru brațele mele), apoi un câine ciobănesc. El ne-a condus — ca unul care cunoştea rosturile — către cerdacul cu stâlpii fumurii şi foarte puțin nucleari, deşi ne aflam în incinta Institutului de Cercetări Nucleare; Hellen răspunse tăcutei mele întrebări: „Este o casă… — a ezitat îndelung până să adauge — a mea”.

Ne-am instalat în pridvor, gata de vorbă lungă şi am tăcut. Dar sunt atât de multe feluri în care se poate tăcea. Şi atât de greu să pui întrebări Omului!…

Datorez recunoştința mea Hellenei Steelwin, pentru cât mi-a răspuns nepuselor, prea multelor mele întrebări.

Caseta mă aştepta. Jurnalele păreau neatinse!

— Nu le-am recitit. Am gândit doar alături de ele… Este mai bine aşa. Aşa le sortisem, atunci, când le-am trimis tatii: Inimile noastre.

Tot mai multe se adunau întrebările în jurul nostru. Ca o ceață prin care auzeam paşii prin timp ai Hellenei şi cuvintele ei, cu tristeți şi elanuri.

Neuitată ceață dintr-un pridvor invadat de soare, în prag cu un câine despre care voiam să cred că slujise pe acei ciobani vrânceni, care-şi încrustau constelațiile cerurilor pe capetele bâtelor.

Neuitate alte întâlniri pe urma umbrelor vieții.

A treia, a patra zi. Multe alte zile…

Am tăcut. Am vorbit. Am gândit. Am călătorit împreună

pe atâtea meleaguri, ale sufletului, ale Pământului.

Capitolul XIX

Care dintre raţiuni...

Indianapolis, 3 noiembrie 2084

Explozia de la Peştera Codrului a adus prăbuşiri în roci şi în suflete. Umbra Mare şi-a avut curând explicaţia ştiinţifică. Un fenomen cunoscut de mult. Faţa stâncii fusese ultimul martor — un ecran — pe care trupul lui Connor, surprins în imediată apropiere de focarul incandescent al radiaţiunilor, şi-a lăsat — fotografie în negativ — umbra.

Hellen mi-a arătat releveul — imaginat — al acelui moment, reconstituit de specialişti, la care ea însăşi a lucrat cu toată frenezia minţii. Tudor trebuie să fi fost chiar în focar. De aceea, umbra lui…

Umbra lui Tudor a rămas cu Hellen.

Hellen avea, ascunsă, o altă viziune despre acea ultimă clipă. Alta decât toţi specialiştii. Mai ales în serile albastre, când sub streaşină porţii tot mai înalt se ridicau stâlpii de fum în jocul lor cu infinitul… Când privirile Hellenei biruiau nemărginirea şi ieşeau în calea Săgeţii *lui Abaris…*

Umbra din sufletul Hellenei…

Atomiştii nu i-au putut găsi o explicaţie, căci nici unul nu a văzut-o. Nici nu au căutat-o. Numai John Steelwin a căutat-o şi a găsit-o. I-a scris atunci Hellen, i-a scris o lungă scrisoare, i-a scris despre noua ei fiinţă, despre umbra ea o a doua umbră a făpturii ei, i-a scris pentru ca să poată înţelege de ce nu va mai reveni lângă el.

Dar cuvintele erau sărace.

„Tata… Era bătrân şi singur“.

Ca să dea cuvintelor puterea mângâierii, i-a trimis caseta. Cele patru inimi.

Apoi, pentru Hellen, au urmat, înfrigurate, cercetările, studiile. Proiectele neîmplinite de Tudor, calculele începute

de Connor, cutezările lui Norton. Roboții…

În cadrul Institutului s-a înființat atunci Secțiunea Amfidayam. Nu era condusă de Hellen Steelwin. A ei era doar Femeia *şi cuvintele neînțelese încă. Alții urmăreau în spațiu racheta, pornită ca o săgeată, din Peştera Codrului, într-o zi de toamnă din anul 1985, către chemarea astrului ei…*

Săgeata Zburătoare *fusese interceptată, pierdută, regăsită.*

Alții, mereu alții au tot căutat explicații ştiințifice.

Alții le-au găsit. Le-au găsit în prima ipoteză a lui Tudor Pârvanu: cei doi izotopi impari. Ei marcau drumul Săgeții Zburătoare.

Au găsit şi firul inițierilor succesive, peste milenii, peste țări şi peste mări, de la arhitectul din Gaşer-La până la Abaris Hyperboreul.

S-au publicat studii, tratate. S-au introdus capitole noi în enciclopedii.

Alții, mereu alții… Căci expediția Amfidayam, după un secol, era încă departe de a fi ajuns la capătul ei. De pe Pământ în Cosmos, în galaxii. Din labirintul cuburilor de la Gaşer-La, în labirintul sferelor — miliardelor de sfere ale Universului.

Rezonanța undelor voinței cu undele electronilor — hipnotica materiei — prin care Abaris şi înaintaşii săi îşi conduceau Săgeata Zburătoare *— nu mai era o taină doar a inițiaților.*

Numai taina Hellenei rămâne a taină. Taina basmului Tinerețe fără bătrânețe.

Hellen îl trăia. Cucerind viața, se desprindea de viață. Viața venea, trecea. Oamenii veneau, treceau. Totul trecea. Rămâneau în urmă, mereu mai multe, amintirile.

Îl trăia — spuneau academiile — datorită iradiațiilor ucigătoare…

Alții căutau alte explicații. Şi Hellen credea, căuta. Numai scarabeul de la gâtul Hellenei, cu miile lui de ani adunați în reflexele aurii, nu căuta.

La început a fost…

A fost fericirea de a duce mai departe opera lui Tudor. De a împlini din basmele cu inimi năzdrăvane şi doinele cu mioare profetice începută lui epopee. Pe-un picior de plai, pe-o gură de rai…

Apoi fericirea de a asista, din decadă în decadă, la explicațiile încă neexplicatelor fenomene de la Gaşer-La, de la Peştera Codrului, cu nostalgia entuziasmelor retrăite — singură. Fericirea de a fi singura auditoare în viață a unor elogii post mortem. Sau aceea de a vedea cum toate ființele cărora le dărui din suflet se duc, luându-ți din suflet.

Apoi, apoi… inevitabila fericire de a consimți să devii „un obiect de cercetare“ în atenția sistematică şi savantă a fizio-antropobiologiei; de a fi mereu sub microscopul Ştiinței şi — tot de atâtea ori — sub al tău propriu, fericirea de a trebui să te aperi. Mereu să te aperi, ca să-ți salvezi ființa, sufletul, de curiozitatea devorantă a devoratorilor de curiozități sau de antropofagia revistelor, a paginilor de senzație…

Acum înțelegeam de ce Hellen Steelwin a trebuit să devină — din decadă în decadă: dr. Elena… ; ing. Ioana…; dr. Ana… Înțelegeam de ce Hellen avea şi nu avea actul pe care un habotnic Oficiu Juridic mi-l cerea.

Hellen vorbea şi eu îi urmăream cu încordare fixitatea albastră a ochilor. Era în ei privirea pe care trebuie că o au nemuritorii atunci când privesc în muritori bucuriile ce nu le sunt îngăduite. „Reia-mi al nemuririi nimb şi focul din privire…”

Dar nu înțelegeam încă de ce îmi îngăduise să deschid caseta şi de ce îngăduise să depăn firul acestei povestiri. Aveam şi îngăduința să o prezint la Centenarul Paleo-cosmonauticii.

— După atâtea câte s-au publicat, numai doi oameni vor mai putea aduce acolo ceva nou despre expediția Amfidayam : dumneavoastră — dintr-o casetă — şi eu —

din fiorii cuantici ai unor cristale.

Am înțeles în ziua când… a vrut Hellen să înțeleg.

În ziua aceea am trecut din nou pe sub şerpuirea de argint a plopilor care ne îndrumau paşii. Am ajuns la o mare clădire albă, apoi într-un laborator, în altul…

Putea fi şi atelierul unui pictor, al unui sculptor. Putea fi chiar numai un laborator, deşi undeva am zărit o învechită pagină de Coran. Albastru, negru, aur.

Hellen deschisese o luminoasă nişă. Am văzut chipul strălucitor al unei frumoase. O cunoşteam. Femeia. Tabloul despre al cărui glas se făuriseră legende. Legendele secolului XXI!

…Nu s-a simțit decât o vagă schimbare a penumbrelor. După o clipă, de pe fața nemişcată a Femeii *au pornit, armonioase, cuvintele. Pe atât de armonioase, încât nu se cereau înțelese. Strecurându-se în suflet ca o spaimă copleşitor de plăcută. Uşor cântate, ritmate lăuntric. Euforice şi poruncitoare. Te înfiorau de plăcerea supunerii.*

Cu asemenea vibrări, poate numai Homer îşi declamase, din întuneric, lumina mesajelor lui către lume…

— Glasul arhitectului de la Gaşer-La.

— Glasul unei femei!

— Chipul şi glasul unei femei! Tabloul este un autoportret. Si un simbol.

Ce alt simbol decât femeia s-ar putea alege pentru enigmă ?

Enigmă, ca orice început de ideal. Idealul unei femei, căutând frumosul — cu toată bogăția lui — în necuprinsul Universului. Ca în basmele noastre cu inimi năzdrăvane.

Auzeam graiul apollinic, îl înțelegeam prin vocea Hellenei, împletită cu vocea Femeii :

— Ne spune… Ne spune cum a pornit din patria ei… Vom şti din care astru, urmărind racheta. Săgeata lui Abaris, Săgeata Zburătoare…

Transpunerea aceasta a fost munca de un veac a

Hellenei şi a roboţilor lui Allen. Îmbătrâniţi alături de oameni, reînviaţi, alţii, mereu alţii, alături de imuabila ei tinereţe.

Pornise de la tezele lui Tudor asupra universalităţii logicii. Lucrase cu puterea unei personalităţi întreite…

— …pornise să aducă Pământului civilizaţia astrului ei. Să i-o dăruie, aşa cum era, frumoasă ca şi chipul ei…

(Este clipa când, în aceeaşi privire, am cuprins chipul Hellenei, strălucitor de lumină, sub coroana Femeii din astre).

Chipul Femeii era frumos. Era frumos pentru că era bun ? Şi era bun pentru că era tânăr şi la fel de bătrân şi înţelept ? Chipul Femeii *— imaginea idealei contopiri.*

— …acum ne dă detaliile tehnice ale drumului printre aştri, ale coborârii din ele… Acum aflăm istoria planetei noastre din urmă cu 200 de secole… Ne vorbeşte de forţa creatoare a paradoxelor, de labirintul simetriei, despre haosul sferic, despre cosmodrom, despre construcţia subteranei. Acolo, şi-a închis în piatra biomagnetică ştiinţa din astrul a cărui solie era.

A închis-o pentru că nu putea să o dăruie unei omeniri neajunsă încă nici la treapta nedistrugerii omului de către om, nici la stadiul liberei supuneri a forţei în faţa legilor umanitare. Cheile enigmelor şi Săgeata Zburătoare *nu le-a dăruit decât unui singur pământean — în care a întrevăzut existenţa acelor trepte morale. I le-a lăsat ca să le treacă prin vremuri şi să le dăruie tuturor oamenilor — cândva, când toţi oamenii vor fi oameni.*

— Iată şi numele celui dintâi iniţiat: ABARIS.

Este singurul cuvânt apollin pe care îl regăsim în limbile Pământului.

De la ABARIS a pornit Hellen ca să transpună graiul Femeii. Nimic decât intuiţia ei a făcut-o să atribuie acestui cuvânt înţelesul de Purtător al luminii *— şi… aşa a fost să-i fie înţelesul. ABARIS a fost cheia întregului mecanism al transpunerii cuvintelor altei lumi — cuvinte în culori — în cele ale Pământului.*

ABARIS — numele tuturor inițiaților.

Nişa se închise în umbră şi tăcere.

— …Şi totuşi, ultimul Abaris — Hyperboreul carpatin — nu a mai lăsat, urmaş lui, nici un alt inițiat ! Nu aflase printre oamenii vremilor lui pe nici unul vrednic de urmaş ?

— …Pe nici unul… Hellen ezită îndelung. Pe nici unul până… douăzeci şi opt de secole mai târziu. Tudor a smuls taina de sub Peştera Codrului. Cândva, o va spune tuturor. Vocea lui Tudor Pârvanu se va mai auzi.

Posibilitatea acestui vis — spunea în şoaptă Hellen, este de fapt tot ceea ce până acum expediția Amfidayam — mintea oamenilor — a izbutit să ia din mintea zeilor.

Reveneam, alături, pe drumul însemnat de firul alb al plopilor. Se înserase. Deasupra tăcerii noastre veneau, tăcute, astrele. Le priveam şi… îmi păreau mai aproape. Mă gândeam că posibilitatea acelui vis nu era tot ceea ce luase Hellen.

A fost să piară Mâinile Pietrei, iradierile, haosul chipurilor din genunea oglinzilor. Să piară anii, oamenii să piară. Hellen a rămas Hellen. Fiica înălțimilor albastre din împărăția săgetării condorilor cu albastre aripe…

De ce a rămas Hellen ?

Se înserase. Peste tăcerea noastră coborâse tăcerea stelelor.

A rămas ca să plece — cândva — la Roş'Împărat, să aducă oamenilor ulciorul cu apă vie ?

A rămas ca să plece — cândva — la Împăratu'Roşu, să-i ducă lui apa cea vie de pe Pământ ? A rămas ca să fie — cândva — solie în Cosmos a rațiunii Pământului ? Să împlinească marea întâlnire cu rațiunea altor lumi ? Să dezlege taina marei, neîncetatei întreceri din Ghidul Universului ?

Atunci — la marea întâlnire — care dintre rațiuni va şti să dăruie mai mult celeilalte ? Care dintre inteligențele aceleiaşi rațiuni ?

Se înserase.
Treceau deasupra noastră, mute, astrele.

Redactor responsabil : HERTA SPUHN
Tehnoredactor : ŞTEFANIA MIHAI
Dat la cules 12.07.1967. Bun de tipar 24.10.1967. Apărut 1967. Comanda nr. 6302. Tiraj 15.140. Hârtie Tipar Înalt B de 63 g/m2 700X1000/32. Coli editoriale 10,85. Coli de tipar 8,25. A. 8810. C.Z pentru bibliotecile mici 8 R—94
Tiparul executat sub comanda nr. 70.436
la Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii”
Piaţa Scânteii nr. 1, Bucureşti
Republica Socialista România

Dar nu ne putem opri să privim MÎINILE.

... Ieşeau, de piatră - aceeaşi necunoscută piatră - din peretele nordic, numai antebraţele, cu palmele deschise, cu toate degetele, splendide, crispat întinse, recurbate uşor spre îndărăt, într-un efort de supremă încordare, care dădea cutelor tensionate o expresie vie-parcă strigată - de respingere.

Făceau trup din peretele de piatră din care apăreau. Şi păreau să apară doar în clipa în care le priveai.

Numai foarte tîrziu ne-am convins de imobilitatea şi permanenta lor prezenţă. Dar şi atunci numai cu raţiunea.

Ce precursor al lui Rodin le cizelase? Cu ce fel de daltă sau foc modelase această piatră indestructibilă şi infuzibilă? Rezistase arcului electric, sfidase laserii.

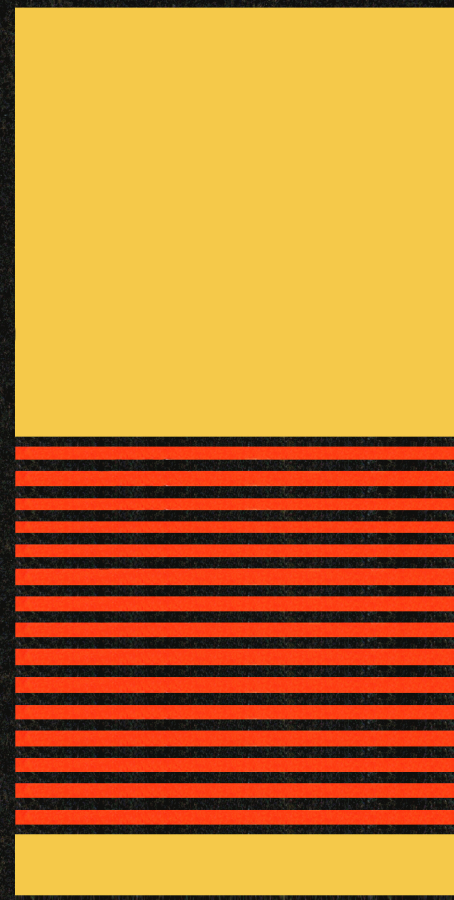

Lei 4, 75

{1} „Cu cele mai multe laude” (latină) — calificativ universitar superlativ, (n.r.)

{2} Aici cu sensul : personal (latină), (n.r.)

{3} Din întâmplare (latină), (n.r.)

{4} Ultimul strigăt (franceză), (n.r.)

{5} Săpături arheologice la Pressipice — Steelwin jr. & tatăl (engleză). (n.r.)

{6} Ghid de voiaj dintr-o renumită serie editată de cunoscutul librar şi scriitor german Karl Baedeker (1801—1859). (n.r.)

{7} Expresie franceză, aici cu sensul : îndrăgostire la prima vedere. (n.r.)

{8} Societatea Regală de Ştiințe (Academia de Ştiințe Engleză), (n.r.)

{9} Ora patru (engleză), în locul orei cinci, ora tradiționalului ceai de după-masă. (n.r.)

{10} Monumente funerare din neolitic, făcute din blocuri de piatră neprelucrate, (n.r.)

{11} Movilă înălțată deasupra mormintelor, la popoarele din antichitate. (n.r.)

31

{12} Bărbați (latină). (n.r.)

{13} În mod geometric (latină), (n.r.)

{14} Vas în care se păstrau băuturile la romani (latină). (n.r.)

{15} Până în vârful Everestului (germană), (n.r.)

61

{16} Mod de întrebuințare (germană). (n.r.)

{17} Tovarăşul său (germana). (n.r.)

{18} Să ne amintim dictonul latin „deus ex machina”. (n.r.)

{19} Dacă poți să-ți păstrezi capul, când toți în jurul tău şi l-au pierdut... (engleză), (n.r.)

{20} Dragă prietene (în germană.) (n.r.)

90

{21} Echivalentul trubadurului, în germana medievală, (n.r.).

{22} Castel întărit, medieval (franceză.) (n.r.)

{23} De la început (latină), (n.r.)

{24} Aceste însemnări ale profesorului dr. Allen Connor au fost găsite printre caietele jurnalului său personal. A fost uşor de observat că ele au fost scrise aparte şi introduse ulterior în jurnal (atât hârtia cât şi paginația sunt altele). Observațiile acestea coroborate cu stilul şi caligrafia deosebită ne fac să credem că profesorul Connor şi-a notat aceste date ale memorabilei zile de 31 ianuarie chiar în laboratorul său de la suprafață, însemnându-şi momentele trăite în

însăşi clipa ivirii lor. Un adevărat jurnal al secundei...
Unele fraze şi mai ales exclamaţii cu totul neobişnuite stilului măsurat al profesorului Connor trădează o anume infiltraţie obsesivă...

{25} Am găsit. (engleză.) (n.r.)

{26} Într-adevăr, această scrisoare — desigur o copie — a fost găsită între filele jurnalului „Tudor Pârvanu". (n.a.)

{27} *Broglie Maurice,* n. 1875 — fizician francez celebru pentru lucrările sale privind relaţia între undă şi particulă (n.r.).

{28} Bufniţa zeiţei Athena este simbolul inteligenţei lucide (n.r.).

{29} Cutii mecanice „cu muzică", foarte iubite în sec. XVIII (n.r.).

{30} Aluzie la marca de whisky : „Bow and arrow“ (Arc şi săgeată) (n.r.).

{31} Vai, ce schimbare de lucruri ! (Latină.) (n.r.)

{32} Se screm munţii... (Vrancei) ca să nască un şoarece caraghios! (Latină.) (n.r.)